

Vaasan hallinto-oikeus

Diaarinumero 00851/20/5208, 00854/20/5208, 00858/20/5208, 00860/20/5208, 00862/20/5208, 00864/20/5208, 00865/20/5208 ja 00866/20/5208

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

16.6.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **23.6.2022 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 16.6.2022 nro 22/0027/1, valitus ympäristölupa-asiassa / Vehoniemen-Isokankaan harjualueen tekopohjavesilaitoksen rakentaminen, tuotantoalue TUA3, Pälkäne

Luvan hakija

Tavase Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuultus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **16.6. – 25.7.2022** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet ja valitusaika

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. **Valitusaika päättyy 25.7.2022.**

Vaasan hallinto-oikeus

Päätös

Antopäivä

16.06.2022

Päätösnumero

22/0027/1

Diaarinumero

00851/20/5208

00854/20/5208

00858/20/5208

00860/20/5208

00862/20/5208

00864/20/5208

00865/20/5208

00866/20/5208

Asia

Valitukset ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] ja [REDACTED], yhdessä
2. Pälkäneen kunta
3. [REDACTED]
4. [REDACTED] ja hänen 70 asiakumppaniaan, yhdessä
5. [REDACTED] ja Sydän-Hämeen Safarit Oy, yhdessä
6. Pälkäneen kunnan rakennus- ja ympäristöjaosto
7. Pälkäneen seurakunta
8. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja Pälkäneen seudun ympäristöyhdistys ry, yhdessä

Luvan hakija

Tavase Oy

Päätös, johon on haettu muutosta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 4.6.2020 Nro 134/2020

Aluehallintovirasto on myöntänyt Tavase Oy:lle vesilain mukaisen luvan Vehoniemen-Isokankaan harjualueen tekopohjavesilaitoksen rakentamiseen ja käyttämiseen, Roineen raakaveden imeyttämiseen, jälleenimeyttämiseen sekä pohja- ja tekopohjaveden ottamiseen osakaskuntien talousvesikäyttöön 31.5.2019 päivätyn suunnitelman mukaisesti Pälkäneen alueelle sijoittuvien toimien osalta. Hankealueen yleiskartta on päätöksen liitteenä.

Osoite

Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA

Puhelin

02956 42611

Telekopio

02956 42760

Sähköposti

vaasa.hao@oikeus.fi

Aluehallintovirasto on myöntänyt pysyvän käyttöoikeuden tekopohjavesilaitoksen ja siihen liittyvien rakenteiden rakentamista varten tarvittaviin Pälkäneen kunnassa sijaitseviin 31.5.2019 päiväystä käyttöoikeuskartta, asemapiirustuksesta nro 101010841-082 ja hakemuksen liitteenä olevasta korvaustaulukosta ilmeneviin alueisiin.

Myönnettyjen käyttöoikeuksien aiheuttamasta edunmenetyksestä ja muista haitoista on määrätty maksettavaksi korvaukset lupamääräyksissä mainitun mukaisesti. Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu muuta vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa tai haittaa. Luvan saajan on noudatettava vesilain säädöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Tällä päätöksellä ei ratkaista hankkeen edellyttämien muiden lakien tai säädösten mukaisten lupien edellytyksiä.

Lupa on voimassa toistaiseksi.

Lupamääräykset

Tekopohjavesilaitoksen rakenteet ja töiden suorittaminen

1. Luvan saajalla on oikeus rakentaa tekopohjavesilaitoksen putkilinjat hakemuksu suunnitelman liitteenä olevien 31.5.2019 päivättyjen asemapiirustuksen TUA3 nro 101010841-036 ja asemapiirustuksen (käyttöoikeuskartta) nro 101010841-082 mukaisesti.
2. Luvan saajalla on oikeus rakentaa asemapiirustuksessa TUA3 nro 101010841-036 esitetty Valkeakoskelle johtava tekopohjaveden siirtolinja tällä luvalla vain siltä osin kuin se asennetaan samaan kaivantoon tuotantoalue TUA3:lle johtavan tekopohjaveden painelinjan kanssa.
3. Maa-alueilla työt tulee suunnitella ja suorittaa siten, että liikennettä ei estetä lyhytaikaisia katkoksia lukuun ottamatta. Peltojen ojitukset ja salaojitukset tulee huomioida suunniteltaessa ja toteutettaessa kaivutöitä. Jos ojituksia joudutaan purkamaan tai muuttamaan, niin ne tulee palauttaa alkuperäistä vastaavaan kuntoon.
4. Ennen töiden aloittamista hakijan tulee tehdä arkeologinen selvitys Syrjänharjun ylittävän kylä- ja kirkkotien reitillä ja toimittaa se maakuntamuseolle. Kylä- ja kirkkotien alueen toimenpiteet ja rakenteet tulee toteuttaa museoviranomaisten ohjeiden mukaisesti.
5. Luvan saajalla on oikeus rakentaa tekopohjaveden imeytysalue, jälleeni-meytysalueet ja kaivoalueet 31.5.2019 päivättyjen asemapiirustuksen TUA3 nro 101010841-036 ja nro 101010841-082 mukaisesti. Rakenteiden kiinteistökohtaisessa sijoittelussa tulee noudattaa hakemuksen liitteenä olevaa asiakirjaa omistajaselvitykset ja ehdotus korvauksiksi (liite 11a) ja seuraavaa:

Imeytysalueella TUA3-IA4.1 saadaan pysyttää siellä olevat kolme imeytyskaivoa (IK1, IK2 ja IK3). Alueelle saadaan rakentaa sadetusimeytysharavat 31.5.2019 päivätyn tyyppiipiirustuksen mukaisesti. Sadetusimeytykseen saa käyttää 16 200 m² alueen pinta-alasta. Imeytysalueelle saadaan rakentaa enintään 5 uutta imeytyskaivoa.

Kaivoalueelle TUA3-KA3.1 saadaan rakentaa enintään 7 uutta vedenottokaivoa.

Jälleenimeytysalueille TUA3-JIA4.2 ja TUA3-JIA4.3 saadaan rakentaa kullekin enintään 6 uutta imeytyskaivoa.

Kaivoalueella TUA3-KA3.2 saadaan pysyttää siellä oleva vedenottokaivo (K3). Alueelle saadaan rakentaa enintään 5 uutta vedenottokaivoa.

Kaivoalueella TUA3-KA3.3 saadaan pysyttää siellä oleva vedenottokaivo (K4). Alueelle saadaan rakentaa enintään 5 uutta vedenottokaivoa.

Kaivoalueelle TUA3-KA3.4 saadaan rakentaa enintään 3 uutta vedenottokaivoa.

6. Luvan saajalla on oikeus pysyttää olemassa olevat ja rakentaa tarvittavat uudet havaintoputket, huoltotiet, sähkölinjat ja muut laitoksen toimintaa ja tarkkailua varten tarpeelliset rakenteet ja laitteet 31.5.2019 päivätyn asemapiirustuksen TUA3 nro 101010841-036 ja asiakirjan omistajaselvitykset ja ehdotus korvauksiksi (liite 11a) mukaisesti.

7. Luvan saajalla on oikeus pysyttää ja käyttää Keiniänrannan virtaaman tarkkailurakenteita asiakirjan omistajaselvitykset ja ehdotus korvauksiksi (liite 11a) mukaisesti.

8. Pumppaamot ja ottokaivot yms. on varustettava luotettavilla vesimäärän mittauslaitteilla siten, että kunkin tuotantoalueen, niiden osa-alueiden, sadetusalueiden ja kaivojen vesimäärät pystytään mittaamaan.

9. Kun toteutetaan rakenteita, joiden takia joudutaan kaatamaan puita, tulee tarkistaa, että puiden kaatamisella ei hävitetä eikä heikennetä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

10. Tekopohjavesilaitos rakenteineen on rakennettava ja laitosta käytettävä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa tai haittaa. Töiden jälkeen alueet on siistittävä ja maisemoitava asianmukaisesti.

Raakaveden imeytys

11. Imeytysalueelle TUA3-IA4.1 saadaan imeyttää siivilöityä tai vastaavalla tavalla käsiteltyä vettä tekopohjavedeksi enintään 12 000 m³/vrk vuosikeskiarvona ja 14 000 m³/vrk kuukausikeskiarvona laskettuna.

Vettä saadaan yli-imeyttää alueelle yhteensä enintään 2 000 m³/vrk vuosikeskiarvona.

12. Vettä on imeytettävä vähintään yhtä paljon kuin kaivoalueilta johdetaan vettä talousvesikäyttöön.

13. Imeytys on ensisijaisesti toteutettava kaivoimeytyksellä. Kaivoimeytyksen tulee olla vähintään 60 prosenttia imeytettävästä vuosituotannosta. Sadetusta ja lepovaihetta on vuoroteltava siten, että enintään yhden vuoden sadetusvaiheen

jälkeen alueen on annettava olla vähintään vuosi levossa.

14. Sadetus on toteutettava siten, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa alueen virkistyskäytölle. Sadetusvoimakkuutta on säädettävä siten, ettei sadetuksesta aiheudu eroosion vaaraa tai lammikoitumista.

Koetoimintavaiheen määräykset

15. Ennen täysimittakaavaisen tuotannon aloittamista tulee tuotantoalueella suorittaa vähintään vuoden ja enintään kahden vuoden mittainen koetoimintavaihe hakemuksessa esitetyn koekäyttövaiheen suunnitelmaa ja seuraavia määräyksiä noudattaen. Koetoimintavaiheesta tulee toimittaa yksityiskohtainen suunnitelma kolme kuukautta ennen koetoimintavaiheen aloitusta valvontaviranomaiselle.

16. Ennen koetoimintavaiheen aloittamista luvan saajan tulee saada terveys- ja suojeluviranomaisen päätös terveydensuojelulain mukaisesta hyväksynnästä vesilaitoksen talousveden toimittamiselle ja siihen sisältyvälle valvontatutkimusohjelmalle.

17. Koetoimintavaiheessa saadaan käyttää Roineen raakavettä. Koetoimintavaiheen aikana vesi saadaan johtaa talousvesikäyttöön terveydensuojelulain edellytysten mukaisesti tai ylivuotoputkea pitkin takaisin Roineeseen.

18. Koetoimintavaiheeseen tulee sisällyttää nelivaiheinen koejakso, jossa imeytymäärä tulee nostaa vaiheittain tasoille 4 000 m³/vrk, 7 000 m³/vrk, 10 000 m³/vrk ja 12 000 m³/vrk maksimituotantomäärään asti. Seuraavaan vaiheeseen voidaan siirtyä, kun valvontaviranomainen on tarkastanut edellisen vaiheen tarkkailutulokset.

19. Koetoimintavaihe tulee aloittaa nostamalla imeytettävän veden määrä vähitellen tasoon 4 000 m³/vrk:ssa. Vastaavasti pohjavedenotto tulee vähitellen nostaa yhtä suureksi kuin imeytettävä määrä.

20. Koetoimintaan tulee sisällyttää imeytys- ja ottomäärien muutoksia/painotuksia eri kaivoalueiden (KA3.2, KA3.3 ja KA3.4) välillä. Tarkastelun avulla tulee tunnistaa imeytys- ja ottomäärien muutosten vaikutukset vedenkorkeuksiin kaivoalueiden ja Keiniänrannan välissä sijaitsevilla havaintoputkissa. Tämän vaiheen tulee sisältää ajotapamuutoksia siten, että koetoiminnalla pystytään määrittämään kaivoalueella tehtyjen tuotantomäärämuutosten vaikutusnopeus lupamääräyksiin sisällytettyjen putkien (nro 131, nro 374, nro 375) vedenpintoihin.

21. Koetoimintavaiheen toteutukseen saadaan tehdä tarvittavia muutoksia valvontaviranomaisen lausunnon perusteella.

22. Koetoimintavaiheen loppuraportin, virtausmallin päivityksen ja valvontaviranomaisen lausunnon perusteella luvan saaja saa siirtyä täysimittakaavaisen toimintaan. Mikäli tarkkailutulokset osoittavat, ettei luvanmukainen tuotantomäärä ole toteutettavissa, niin luvan saajan tulee laittaa lupamääräysten muutoshakemus vireille aluehallintovirastoon.

23. Koetoimintavaiheen vaikutuksia tulee tarkkailla päätöksen liitteenä 2 olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti.

24. Tarkkailusuunnitelman tarkistushakemus tulee toimittaa aluehallintovirastoon koetoimintavaiheen jälkeen. Tarkkailua tulee jatkaa voimassaolevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti, kunnes hakemus on ratkaistu.

Vedenotto Taustialantien kynnyksen alueella, siirto ja jälleenimeytys

25. Luvan saaja saa ottaa vettä kaivoalueelta KA3.1 ja siirtää sitä Taustialantien kynnyksen toiselle puolelle sekä jälleenimeyttää JIA4.2. ja JIA4.3 alueille hakemuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

26. Luvan saaja saa ottaa vettä kaivoalueelta KA3.1 ja johtaa sitä talousvesikäyttöön terveydensuojelulain edellytysten mukaisesti.

Vedenotto ja tekopohjavesilaitoksen käyttäminen

27. Luvan saaja saa ottaa tekopohjavettä ja pohjavettä alueen kaivoista KA3.1-KA3.4 siten, että pohjavesiesiintymästä talousvesikäyttöön johdetaan 12 000 m³/vrk vuosikeskiarvona ja 14 000 m³/vrk kuukausikeskiarvona laskettuna.

28. Luvan saajan tulee muuttaa veden ottoa ja imeytystä, mikäli tarkkailuhavaintojen perusteella tai muutoin ilmenee haitallisia vaikutuksia.

29. Luvan saajan tulee keskeyttää otto ja imeytys, mikäli tarkkailutuloksissa havaitaan merkittäviä haitallisia vedenlaadun muutoksia.

30. Tekopohjavesilaitos on rakennettava ja laitosta käytettävä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa tai haittaa.

31. Laitosta tulee käyttää ja eri kaivoalueiden tuotantomääriä painottaa siten, että kaivoalueiden ja Keiniänrannan välisissä havaintoputkissa vedenkorkeudet noudattavat havaittujen vedenkorkeuksien luontaisia vaihteluvälejä.

Vedenpinnan tavoitetasot

Pohjaveden pinta tulee pyrkiä pitämään seuraavilla korkeuksilla kaivoalue TUA3-KA3.2:n ja Keiniänrannan välisellä alueella:

putki nro 131: N₆₀ +88,33 m

putki nro 374: N₆₀ + 87,43 m

putki nro 375: N₆₀ +87,49 m

Mikäli vedenpinnan taso muuttuu tavoitetasosta, tulee luvan saajan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tavoitetason pysyttämiseksi.

Vedenpinnan sallitut vaihteluvälit

Vedenpintojen tulee pysyä seuraavilla luontaisilla vaihteluväleillä:

putki nro 131: N₆₀ +87,88 m – 88,77 m

putki nro 374: N₆₀ +87,12 m – 87,74 m

putki nro 375: N₆₀ +87,20 m – 87,78 m

Kaivoalue TUA3-KA3.4 ja Keiniänrannan välisellä alueella pohjavedenpinta tulee pitää pysyvä seuraavilla luontaisilla vaihteluväleillä:

putki nro 122: N₆₀ +85,84 m – 86,17 m

putki nro 353: N₆₀ +85,88 m – 86,07 m

Vedenpinta ei saa poiketa vaihteluväleistä kahden viikon pituista jaksoa lukuun ottamatta. Mikäli määräyksen mukainen alaraja alittuu tai yläraja ylittyy, on luvan saajan välittömästi ilmoitettava siitä valvontaviranomaiselle ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin jälleenimeytystä ja vedenottoa muuttamalla.

32. Havaintoputken nro 285 lähialueelle tulee asentaa uusi tarkkailuputki, jonka tarkkailu tulee aloittaa mahdollisimman pian. Tarkkailusuunnitelman tarkistushakemuksen tulee sisältää ehdotus uuden putken vedenpinnan vaihteluvälejä ja tavoitetasoja koskevista luparajoista.

33. Valvontaviranomainen voi hyväksyä lupamääräyksessä määrättyjen pohjavesiputkien vaihtamisen uuteen samalla alueella, mikäli tarkkailu jostain syystä estyy lupamääräyksen mukaisella tarkkailuputkella ja uudesta putkesta on riittävästi tarkkailutietoja.

34. Tarkkailusuunnitelmaan tulee sisällyttää tekopohjavesilaitosalueen ulkopuolinen tarkkailuputki alueellisen luontaisen pohjavedenkorkeuden seurantaan varten.

35. Luvan saajalla on oikeus liikkua laitoksen toimintaa ja tarkkailua suorittaessaan myös moottoriajoneuvolla laitoksen toiminta-alueen kiinteistöillä. Liikuttaessa maastossa moottoriajoneuvolla on pyrittävä käyttämään olemassa olevia ajouria. Moottoriajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään mahdollisuuksien mukaan vahingon ja haitan aiheuttamista asianomaiselle kiinteistölle ja luonnolle.

Tarkkailu

36. Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen toimintaa ja vaikutuksia päätöksen liitteenä 2 olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Tarkkailusuunnitelman tarkistushakemus tulee toimittaa aluehallintovirastoon koetoimintavaiheen jälkeen. Koko tekopohjavesilaitoksen (TUA1, TUA2 ja TUA3) tarkkailu tulee yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi tarkistamishakemusten yhteydessä. Tarkkailua tulee jatkaa voimassa olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti, kunnes hakemus on ratkaistu.

37. Valvontaviranomainen voi muuttaa tarkkailusuunnitelmaa siten, että muutokset eivät vaikuta tarkkailun luotettavuuteen, kattavuuteen tai tavoitteisiin.

38. Luvan saajan tulee hyvissä ajoin ennen koetoimintavaiheen aloittamista toimittaa tiedoksi valvontaviranomaiselle yksityiskohtainen tarkkailusuunnitelma. Tarkkailu tulee aloittaa hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista.

39. Tarkkailutulokset ja niiden vuosiyhteenvedot on toimitettava valvontaviranomaiselle sekä Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Lisäksi tarkkailutulokset tulee pyydettyä antaa nähtäväksi tai toimittaa sähköpostitse niille asianosaisille, joiden oikeuteen tai etuun tiedot saattavat vaikuttaa.

Korvaukset

40. Luvan saajan on maksettava kertakaikkisena korvauksena liitteiden 5 ja 6 mukaisesti kiinteistöjen omistajille hankkeesta aiheutuvista kaikista vesilain 13 luvun mukaisista edunmenetyksistä ja käyttöoikeuksista yhteensä 448 909 € seuraavasti.

41. Korvaukset on maksettava ennen hankkeen toteuttamiseen ryhtymistä (eräpäivä), mutta kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Korvauksille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä lukien. Viivästyskoron määrä on kulloinkin voimassa oleva korkolain mukainen viitekorko lisättyinä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Korvaukset toimenpiteistä, jotka toteutetaan valmisteluluvan perusteella, tulee maksaa ennen toimenpiteiden aloittamista.

Korvaukset, joita ei voida maksaa asianosaisille on talletettava Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon peruspalvelut, oikeusturva, ja luvat -vastuualueelle ennen töihin ryhtymistä ja viimeistään vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

Vedensaannin turvaaminen

42. Mikäli tarkkailutulosten perusteella todetaan, että tekopohjavesilaitoksen toiminta huomattavasti vaikeuttaa yksityisen talousvesikaivon käyttöä, tulee luvan saajan käynnistää neuvottelut kaivon omistajan kanssa ja tehdä tarpeelliset toimenpiteet vedensaannin turvaamiseksi tai maksettava sovittavat korvaukset. Luvan saajan tulee tarvittaessa laittaa erimielisyys hakemuksella ratkaistavaksi aluehallintovirastoon.

Ennakoimaton vahinko

43. Mikäli tässä päätöksessä tarkoitettusta hankkeesta aiheutuu sellainen vahinko, haitta tai muu edunmenetyks, jota lupapäätöstä annettaessa ei ole edellytetty ja josta luvan saaja on vesilain mukaan vastuussa, edunmenetyksen kärsinyt tai yleisen edun vaatiessa asianomainen viranomainen voi saattaa asian lupapäätöksen lainvoiman estämättä aluehallintoviraston käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin hakemusasioista on vesilaissa säädetty.

Töiden aloittaminen

44. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä viimeistään neljän vuoden kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ilmoitukset

45. Töiden aloittamisesta on ilmoitettava tarkoitusta vastaavalla tavalla kolme kuukautta ennen aloittamista asianomaisille maa- ja vesialueen omistajille.

Töiden aloittamisesta tulee ilmoittaa noin kuukautta ennen alueella yleisesti ilmestyvässä sanomalehdessä.

46. Töiden aloittamisesta on ilmoitettava kolme kuukautta ennen aloittamista kirjallisesti valvontaviranomaiselle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille sekä Kinnalan vedenottoluvan haltijalle. Aloitusermoituksessa on ilmoitettava aikataulusuunnitelma laitoksen rakentamiseen liittyvien oleellisten työvaiheiden suorittamiselle.

47. Maa-alueille tehtävien pysyvien rakenteiden käyttöönottamisesta ja täysimittakaavaiseen tuotantoon siirtymisestä tulee ilmoittaa kirjallisesti lupaviranomaiselle ja valvontaviranomaiselle.

Lupamääräysten tarkistaminen

48. Luvan saajan on viiden vuoden kuluttua kunkin tuotantoalueen täysimittakaavaiseen toimintaan siirtymisestä, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta, jätettävä aluehallintovirastolle hakemus tuotantomääriin liittyvien lupamääräysten tarkistamiseksi.

49. Hakemuksessa tulee esittää selvitys, jossa on yhteenveto koko jakson tarkkailutulosten perustella havaituista vaikutuksista mm. pohjaveden laatuun, Kinnalan vedenottamon toimintaan, yksityiskaivoihin, Keiniänrannan virtaamiin ja kasvillisuuteen sekä sadetusalueiden kasvillisuuteen sekä erillinen selvitys kiintoaineksen kertymisestä pohjavesimuodostumaan.

Valmistelulupa

Aluehallintovirasto on oikeuttanut Tavase Oy:n ryhtymään seuraaviin hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä:

- Tekopohjavesilaitoksen vaikutusten arvioinnin kannalta tarpeellinen ennakkotarkkailu, johon sisältyy mm. pohjavesiputkien tarkkailu, kasvillisuusseuranta ja maastomittauksia.
- Kierrätyskoetta tulee tarkkailla mittaamalla pohjavesiputkista vedenkorkeuksia ja vedenlaatua sekä kaivoista vesimääriä. Tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa ennen aloittamista valvontaviranomaiselle.
- Maasto- ja maaperätutkimukset, jotka sisältävät mm. maatulkuotauksia ja maaperäkairauksia tela-alustaisella koneella.
- Uusien enintään 45 pohjavesiputken asentaminen valmistelulupahakemuksen 31.5.2019 päivätyin hakemuksen liitekartassa (nimeltään: liite X, kartta 1) esitetyille kiinteistöille. Putken 285 korvaava putki tulee asentaa valmisteluluvan yhteydessä.
- Uusien enintään 23 vedenotto- ja imeytyskaivon rakentaminen sekä niihin liittyvät kaivonpaikkatutkimukset. Kaivojen sijoittuminen on esitetty valmistelulupahakemuksen 31.5.2019 päivätyssä liitekartassa (nimeltään: liite X, kartta 3) ja hakemuksen liitteenä olevassa omistajataulukossa.

- Tilapäiset maanpäälliset putkilinjat kierrätyskoetta varten 31.5.2019 päivätyssä piirustuksessa (nro 101010841.095, liite X, kartta 2) esite-tyille alueille.
- Käyttää ja ylläpitää kaikkia tilapäisiä putkilinjoja, rakenteita (esim. kai-vot ja mittapadot) ja laitteita.
- Pohjaveden kierrätyskoe enintään 10 000 m³/vrk maksimikapasiteetilla tuotantoalueella TUA3.
- Huolto- ja liikennereittien rakentaminen ja käyttäminen edellä mainit-tujen toimenpiteiden toteuttamiseksi 31.5.2019 päivätyn piirustuksen (nro 101010841.095, liite X, kartta 2) mukaisesti.

Kierrätyskokeiden tulokset tulee toimittaa valvontaviranomaisille.

Niistä toimenpiteistä, jotka suoritetaan valmisteluluvan perusteella, tulee mak-saa korvaukset ennen töihin ryhtymistä. Valmistelulupaan liittyvät toimenpiteet korvauksineen on eritelty lupapäätöksen korvausliitteessä 7. Hankkeen toi-menpiteistä määrätyt korvaukset maksetaan vain kertaalleen, ennen kyseisten toimenpiteiden aloittamista.

Korvaukset, joita ei voida maksaa asianosaisille on talletettava Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueelle ennen töihin ryhtymistä ja viimeistään vuoden kuluessa päätöksen lain-voimaiseksi tulemisesta.

Luvan saajan on asetettava 10 000 euron vakuus aluehallintovirastoon ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Tarkkailusuunnitelma

Ennakkotarkkailu

Tässä päätöksessä annetun valmisteluluvan mukainen tarkkailu tulee aloittaa mahdollisimman pian. Ennakkotarkkailun tulee sisältää Keiniänrannan kasvil-lisuuskartoitukset ja virtaamamittaukset aikaisemmin tehtyjen tarkkailujen mu-kaisesti. Havaintoputket, jotka on mainittu lupamääräyksissä 31, 32 ja 34 tulee sisällyttää ennakkotarkkailuun.

Koetoimintavaiheen tarkkailu

Raakaveden määrän ja laadun tarkkailu

Tuotantoalueelle pumpattavan raakaveden määrää, lämpötilaa ja sameutta tu-lee seurata jatkuvatoimisesti.

Imeytysveden tarkkailu

Imeytettävän veden määrää, laatua ja lämpötilaa tulee seurata kaikista imey-tyskaivoista, jälleenimeytyskaivoista ja sadetusalueelta. Imeytettävää vettä tu-lee tarkkailla vähintään kerran viikossa, ja kahdesti viikossa nostettaessa

pumppausmäärää. Vesinäytteistä tulee tehdä vaikutusten tarkkailun kannalta oleelliset järvivesianalyysit. Kerran kuukaudessa vedestä tulee tehdä laajempi analyysivalikoima.

Pohjaveden pinnakorkeuksien ja veden laadun tarkkailu

Koetoiminnassa olevan alueen kaikista havaintoputkista tulee tarkkailla vedenpinnan korkeutta vähintään kerran kuukaudessa ja erikseen kattavasti valittavista putkista kerran viikossa. Vaikutusten kannalta olennaisista havaintoputkista tarkkailu tulee tehdä automaattisilla mittareilla.

Pohjaveden laadun tarkkailuun valitaan kattava havaintoputkiverkosto ja vedenlaatua tarkkaillaan vähintään kerran kahdessa viikossa. Näytteenoton tiheys tulee sovittaa koetoimintavaiheiden muutoksiin.

Pohjavedenoton (talousveden) tarkkailu

Pohjaveden ottomäärää tulee seurata kaikista ottokaivoista jatkuvatoimisesti.

Talousvedeksi johdettavaa vettä tulee tarkkailla terveydensuojelulain mukaisen valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Tämän lisäksi luvan saajan tulee koetoimintavaiheessa tarkkailla vedenlaatua vähintään kerran viikossa kaivoalueella, soveltaen valvontatutkimusohjelmassa määrättyä analyysivalikoimaa.

Sadetusalueen tarkkailu

Sadetusimeytysalueella tulee sadetuksen vaikutuksia tarkkailla kasvillisuusseurannan avulla. Ennen imeytyksen aloittamista sadetusimeytysalueelle ja sen läheisyyteen tulee perustaa pysyvä riittävän laaja koealaverkosto ja riittävästi kontrollikoealoja. Kontrollialueet valitaan samantyyppisiltä harjuosilta.

Seuranta aloitetaan ennen sadetuksen aloittamista ja sitä jatketaan vuosittain vähintään viisi vuotta, jonka jälkeen seurantaväliä saadaan muuttaa valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Keiniänrannan vaikutusten tarkkailu

Vesitase

Toiminnan vaikutuksia Keiniänrannan vesitaseeseen tulee tarkkailla havaintoputkien vedenkorkeuksia seuraamalla sekä Keiniänrannan virtaamamittausten avulla. Virtaamamittauksissa tulee käyttää aikaisemmin valittuja tarkkailupisteitä ja tapoja. Uusia tarkkailupisteitä voi valita sopimalla ELY-keskuksen kanssa.

Alueen veden laatu

Pohjaveden lämpötilaa ja veden laatua tulee seurata alueen kaikista pohja- ja orsivesiputkista, sekä Keiniänrantaan purkautuvista vesistä. Kasvillisuusseuranta Toiminnan vaikutuksia Keiniänrannan kasvillisuuteen tulee tarkkailla kiinteän ja aikaisemmin valitun kasvillisuusseurantaverkoston avulla. Koealoilta tulee tehdä, lajimääritykset (pensas-, kenttä-, ja pohjakerros) ja niiden runsaudet arvioida peittävyysprosentteina. Koealat tulee valokuvata ja niiden

kosteusoloja tulee seurata aikaisemmin toteutetun seurannan mukaisesti. Seuranta aloitetaan ennen koetoimintaa ja sitä jatketaan kahden vuoden välein vähintään 10 vuotta. Uusia koealoja voi lisätä seurantaan sopimalla ELY-keskuksen kanssa.

Yksityiskaivojen ja rakennusten painumatarkkailu

Ennen koetoimintavaiheen aloitusta tulee kaikista alueen yksityiskaivoista, joiden omistajat antavat suostumuksen, analysoida vedenlaatu ja määrittää pinnan korkeus.

Kaivovesistä tulee tehdä oleelliset talousvettä kuvaavat analyysit.

Hankkeen vaikutusalueelta tulee valita painumatarkkailuun rakennukset, joiden painumaa tarkkaillaan ennen koetoiminnan aloittamista ja siitä eteenpäin vuosittain kolmen vuoden ajan.

Tarkkailutulosten toimittaminen

Koetoimintavaiheen tulokset toimitetaan vähintään kerran kuukaudessa valvontaviranomaiselle tai useammin valvontaviranomaisen pyynnöstä.

Toiminnan aikainen tarkkailu

Täysimittakaavaisen toiminnan tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa aluehallintovirastolle hyväksyttäväksi koetoimintavaiheen jälkeen. Tarkkailua tulee jatkaa koetoimintavaiheen mukaisella tarkkailulla, kunnes tarkkailusuunnitelma on lainvoimainen. Hakemus tulee perustua tarkkailutuloksiin ja siihen tulee sisällyttää pohjavesiesiintymän perustarkkailun (muun muassa pohjaveden pinnan korkeudet ja vedenlaatu) lisäksi:

Imeytysveden kiintoainestarkkailu

Tarkkailusuunnitelmaan tulee sisältyä kiintoaineksen tarkkailu, jolla pystytään määrittämään kiintoaineksen kulkeutuminen, kertyminen ja hajoaminen pohjavesimuodostumassa.

Sadetusalueen tarkkailu Sadetusimeytysalueella tulee sadetuksen vaikutuksia tarkkailla kasvillisuusseurannan avulla.

Keiniänrannan tarkkailu

Vesitaseen, veden laadun ja kasvillisuusseurannan tarkkailu.

Yksityiskaivojen ja rakennusten painumatarkkailu

Koetoimintavaiheen tulosten perusteella tulee valita mahdolliset hankkeen vaikutusalueella olevat yksityiskaivot ja niiden vedenlaatua tulee toiminnan aikana seurata vuosittain, omistajan suostumuksella. Hankkeen vaikutusalueelta painumatarkkailuun valittujen rakennusten painumatarkkailua jatketaan.

Tarkkailun vaatimukset

Näytteiden ottajalla tulee olla asianmukainen sertifiointi ja vesianalyysit tulee teettää akkreditoitussa laboratoriossa. Kasvillisuusseurannan ja painumatarkkailun toteuttajalla tulee olla riittävä asiantuntemus. Raportoinnin sisällössä tulee huomioida valvontaviranomaisen ohjeistus.

Määrätyt ja maksetut korvaukset siltä osin, kuin ne koskevat korvauksista valittaneita muutoksenhakijoita

██████████ sekä ██████████ ja hänen asiakumppaniensa yhteisvalituksen osalliset ██████████ ja ██████████ omistavat yhdessä tilat ██████████ ja ██████████. Tilan ██████████ omistajille on määrätty korvauksia maasta 104 492 euroa ja haitasta 1 756 euroa, yhteensä 106 248 euroa. Tilan ██████████ omistajille on määrätty korvauksia maasta 324 euroa. Olemassa olevista havaintoputkista on maksettu korvauksena 1 400,02 euroa tilan ██████████ osalta ja 100 euroa tilan ██████████ osalta.

Yhteisvalituksen osalliselle Kiinteistö Oy Pälkäneen Tervamajalle on maksettu korvauksena olemassa olevista havaintoputkista 200 euroa tilan 635-424-3-2 Ampumarata osalta ja 100 euroa tilan 635-424-24-121 Tervamaja osalta. Lisäkorvauksia ei ole määrätty.

Yhteisvalituksen osallinen ██████████ omistaa yhdessä ██████████ kanssa tilat ██████████ ja ██████████. Tiloille on maksettu korvauksena olemassa olevista havaintoputkista yhteensä 300 euroa, minkä lisäksi on määrätty korvauksena haitasta yhteensä 100 euroa.

Yhteisvalituksen osallinen ██████████ kuolinpesä edustajinaan ██████████, ██████████ ja ██████████ omistaa yhdessä ██████████ kanssa tilat ██████████, ██████████ ja ██████████.

Korvauksia on määrätty tilan ██████████ osalta maasta 377 euroa ja haitasta 522 euroa, yhteensä 900 euroa, tilan ██████████ osalta maasta 1 550 euroa ja haitasta 536 euroa, yhteensä 2 086 euroa ja tilan ██████████ osalta maasta 916 euroa ja haitasta 367 euroa, yhteensä 1 284 euroa. Tilan ██████████ osalta on lisäksi maksettu korvauksena olemassa olevista havaintoputkista 200 euroa.

Yhteisvalituksen osallinen ██████████ omistaa tilan ██████████, jonka osalta on määrätty korvauksia maasta 2 073 euroa ja haitasta 1 011 euroa, yhteensä 3 085 euroa.

Yhteisvalituksen osallinen ██████████ omistaa yhdessä ██████████ kanssa tilat ██████████ ja ██████████. Tilan Kotikunnas osalta on määrätty korvauksia maasta 1 793 euroa ja haitasta 124 euroa, yhteensä 1 917 euroa ja tilan ██████████ osalta on määrätty korvauksia maasta 1 815 euroa ja haitasta 126 euroa, yhteensä 1 941 euroa.

Yhteisvalituksen osallinen ██████████ omistaa tilan ██████████, jonka osalta on määrätty korvauksia maasta 73 278 euroa ja haitasta 345 euroa, yhteensä 73 623 euroa. Lisäksi on maksettu korvauksia olemassa olevista havaintoputkista ja kaivoista yhteensä 8 247,70 euroa.

Yhteisvalituksen osallinen ██████████ omistaa tilat ██████████ ja ██████████. Kunkin tilan osalta on maksettu

korvauksena havaintoputkesta 100 euroa. Lisäkorvauksia ei ole määrätty.

Pääasiaratkaisun perusteluja

Perustelut asian ratkaisemiselle osittain

--

Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoksen toiminta jakautuu teknisesti ja myös vaikutustensa kannalta kolmelle erilliselle tuotantoalueelle, ja vaikutukset kohdistuvat kahteen toisistaan erilliseen Natura-alueeseen. Tuotantoalueet sijoittuvat Kangasalan kaupungin (TUA1 ja TUA2) ja Pälkäneen kunnan alueelle (TUA3). Aluehallintovirasto on ratkaissut tekopohjavesilaitoksen hakemuksen Kangasalan puoleista osaa koskevilta osin päätöksellään nro 286/2019. Aluehallintovirasto on katsonut, että asiassa on erityisiä syitä ratkaista hakemus Kangasalan puoleisesta ja Pälkäneen puoleisesta osasta erikseen, hakuprosessin pitkäaikaisen keston ja hakijan toiveen perusteella.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä todettiin, että luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin mukainen luvan myöntämisestä koski tuotantoaluetta 3 (TUA3) sen Keiniänrannan Natura-alueen suojeltuihin luonnonarvoihin kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Korkein hallinto-oikeus kumosi hakemuksen tuotantoalueen 3 osalta. Hakemusta on tämän jälkeen muutettu Pälkäneen kunnan puolelle sijoittuvalta osin, muun muassa uudella Natura-arvioinnilla. Hakemuksen käsittely on sen takia kestänyt Pälkäneen kunnan puolelle sijoittuvalta osin kauemmin kuin Kangasalan kaupungin puolelle sijoittuvalta osin.

--

Intressivertailu

Hankkeesta saatava hyöty

Hanke on tarpeen seutukunnan talousvedensaannin varmistamiselle. Hankkeen hyötynä on seutukunnan asukkaille ja teollisuudelle hyvälaatuinen talousvesi, kriisi- ja poikkeustilanteiden toimintavarmuus muun muassa laitoksen varastotilavuuden muodossa ja vedenjakelukapasiteetin lisääntyminen. Aluehallintovirasto toteaa, että talousveden hinta on määritettävissä rahassa, mutta muut hyödyt eivät ole arvioitavissa rahassa.

Pintaveteen perustuviin laitoksiin verrattuna tekopohjaveteen perustuvan vedenhankintajärjestelmän etuna ovat talousveden parempi laatu, pienemmät laadun vaihtelut, veden riittävyys sekä veden lämpötilavaihtelujen ja niistä aiheutuvien ongelmien poistuminen.

Isokankaan – Syrjänharjun pohjavesialue on luokiteltu vesienhoitolain mukaiseen 1E-luokkaan, siis vedenhankinnan kannalta tärkeäksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen.

Pirkanmaan alueellisen vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaan tekopohjavesihanke on keskeisin kehittämishanke. Isokankaan – Syrjänharjun pohjavesialueen käyttö yhdyskunnan talousvetenä on vesienhoitolain ja vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden mukaista.

Kun tuotantoalueiden vesitaseet ja ajotapa varmistetaan lupamääräysten ja tarkkailuvelvoitteen mukaisesti vielä koetoimintavaiheen avulla, niin muodostuvan tekopohjaveden arvioidaan olevan talousvesikäyttöön soveltuvaa.

Hankkeesta aiheutuvat haitat yleiselle edulle

Rakentamistyöt sekä rakenteet, putkilinjat ja kaivot aiheuttavat haittaa Isokankaan – Syrjänharjun virkistyskäytölle ja luonnonarvoille. Rakenteet on määrätty toteutettavaksi mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla.

Pälkäneen puoleisen tuotantoalueen vaikutusalueella sijaitsee Keiniänrannan Natura-alue, joka on alttiina tekopohjaveden tuotannon aiheuttamille pohjaveden määrän ja laadun muutoksille. Aluehallintovirasto arvioi, että tekopohjaveden tuotantoa koskevilla lupamääräyksillä ja tarkkailuvelvoitteen avulla on varmistettu, että Keiniänrannan vesitaseeseen, eikä vedenlaatuun aiheudu haitallista muutosta.

Sadetusimeytysharava haittaa tai estää kulkemisen sadetusalueella. Sadetusimeytysalueella maanpinnan kosteusolot ja kasvillisuus muuttuvat. Imeytys- ja vedenottoaivojen ympäristössä ei tapahdu mainittavasti haitallisia maan pintavyöhykkeen kosteuden muutoksia. Imeytysalueilla pohjavedenpinnat nousevat paikallisesti ja kaivoalueilla ne laskevat paikallisesti.

Alueen pohjavedet ovat suhteellisen syvällä. Kun tuotantoalueiden vesitaseet ja ajotapa varmistetaan lupamääräysten ja tarkkailuvelvoitteen mukaisesti koetoimintavaiheen avulla, niin laitoksen toiminnan ei arvioida aiheuttavan haitallisia muutoksia pohjaveden korkeuksissa. Hankkeella ei arvioida olevan sanottavaa vaikutusta alueen pohjaveden laatuun.

Putkikaivannot aiheuttavat työnaikaista haittaa kulkemiselle ja virkistyskäytölle sekä ohimenevää haittaa pintakasvillisuudelle. Putket eivät aiheuta pysyvää haitta kulkemiselle, eikä merkittävää haittaa virkistyskäytölle. Rakenteiden takia joudutaan kaatamaan puita, jotka on määrätty korvattaviksi.

Kaivoalueet eivät estä kulkemista, virkistyskäyttöreittejä tai alueen muuta käyttöä, koska alueita ei aidata. Rakennettavat kaivot muodostavat pysyvän haitan kulkemiselle ja virkistyskäytölle. Kaivorakenteiden ja muiden kiinteiden rakenteiden pinta-alat ovat pieniä verrattuna harjualueen pinta-alaan.

Hankkeen aiheuttamat riskit pohjaveden laadulle ja määrälle on hallittavissa. Aluehallintoviraston arvion mukaan hanke ei aiheuta merkittävää pysyvää haittaa alueen luonnonarvoille.

Hankkeesta yleiselle edulle aiheutuvat vahingot, haitat ja muut edunmenetykset ovat vaikeasti muutettavissa rahaksi.

Hankkeesta aiheutuvat haitat yksityiselle edulle

Hanke haittaa ja osittain estää harjumetsien metsätalouden hoitamista hakijalle myönnettyjen käyttöoikeusalueiden osalta. Haitasta on määrätty maksettavaksi korvaukset.

Putkikaivannot aiheuttavat työnaikaista haittaa peltoviljelylle ja maa-alueiden muulle käytölle. Haittojen minimoimiseksi on annettu määräyksiä. Myönnetyn käyttöoikeuden ja töiden suorittamisen aiheuttamat haitat on määrätty korvattaviksi.

Tekopohjavesilaitoksen vaikutusalueella olevissa kaivoissa saattaa aiheutua vaikutuksia, joiden haitallisuus on määrätty tarkkailtavaksi ja yksityiskaivojen talousvedensaanti on määrätty turvattavaksi.

Vaikutusalueella olevien rakennusten ei arvioida painuvan hankkeen vaikutusten seurauksena. Arvion varmistamiseksi on määrätty painumatarkkailu.

Aluehallintovirasto arvioi, että yksityisille kiinteistönomistajille aiheutuva edunmenetys on yhteensä 448 909 €, joka on määrätty korvattavaksi.

Intressivertailun lopputulos

Hankkeen yleiset hyödyt ja haitat ovat vaikeasti muutettavissa rahaksi. Hankkeesta saatava yleinen etu usean kunnan vedenhankinnalle on huomattava verrattuna siitä aiheutuviin yksityisiin ja yleisiin haittoihin.

Tekopohjavesilaitoksen hankekokonaisuuden (TUA1, TUA2 ja TUA3) luvan myöntämisen edellytykset

Aluehallintovirasto katsoo, että luvan myöntämisen edellytykset koko hankkeelle (TUA1, TUA2 ja TUA3) täyttyvät, kun hankkeen vaikutuksia ja toiminnan edellytyksiä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Käyttöoikeuksia koskevan ratkaisun perustelut

Tarvittavat oikeudet toisten alueisiin voidaan myöntää, koska niitä tarvitaan yleistä etua edistävän vesihuoltohankkeen toteuttamiseksi ja hanke on yleisen tarpeen vaatima. Hanke on yhteiskunnallisen intressin kannalta merkittävä.

Hankkeen muut edellytykset

Hanke ei vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, eikä se aiheuta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa. Hanke ei huononna alueen asutus- tai elinkeino-oloja.

Hanke ei ole ympäristönsuojelulain maaperän tai pohjaveden pilaamiskiellon vastainen, eikä hankkeessa ole ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisia toimintoja.

--

Keiniänrannan Natura-arviointi ja hankkeen edellytykset luonnonsuojelulain perusteella

Aluehallintovirasto katsoo, että Keiniänrannan Natura-arviointi on asianmukaisesti tehty. Aluehallintovirasto arvioi, että hanke ei lupamääräysten mukaisesti toteutettuna aiheuta luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentissa tarkoitettuja merkittävästi heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden vuoksi

Keiniänranta on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Aluehallintovirasto katsoo, että hanke ei heikennä merkittävästi Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja yksinään eikä tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa.

Laitoksen toiminnanaikaiset vaikutukset ovat hallittavissa laitoksen ohjauksen, tarkkailutulosten ja valvontatoimien avulla. Hankkeesta ei aiheudu luonnon-suojelulain tai sen nojalla säädetyn vastaisia seurauksia.

Vaikutuksia Keiniänrannan Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin ja haitallisten vaikutusten estämiseksi annettuja lupamääräyksiä tarkastellaan tarkemmin lupamääräysten perusteluissa. Kun lisäksi otetaan huomioon lupamääräysten tarkistamista koskevat velvoitteet, niin hankkeen vaikutusarvioihin ei jää merkittävää epävarmuutta.

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun

Hankkeen toteuttamiseen liittyy rakentamistoimenpiteitä, jotka mahdollisesti edellyttävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia hyväksymismenettelyjä. Aluehallintovirasto arvioi, että voimassa olevat asemakaavat eivät muodosta luvanmyöntämistä hankkeelle.

Aluehallintovirasto katsoo, että myöskään maakunta- ja yleiskaavan oikeusvaikutukset eivät muodosta luvanmyöntämistä hankkeelle.

Korvausten perustelut

--

Aluehallintovirasto katsoo, että Arviointikeskuksen tekemät yksikköhinta- ja haitta-arvio on asianmukaisesti tehty. Arvioinnissa on käytetty seuraavia yksikköhintoja: peltomaa 12 000 €/ha, metsämaa 1 200 €/ha ja muu rakennuspaikka 25 000 €/ha.

Korvaukset maapohjaan määrätään korvattavaksi puolitoistakertaisena niiltä alueilta, joihin rakennetaan huoltotie putkilinjojen päälle. Vesijohtoja varten myönnetty käyttöoikeudet määrätään korvattavaksi täysimääräisenä. Hakijan ehdottama korvaussumma ei kuitenkaan ole alennettu kiinteistöjen omistajien vahingoksi, vaikka korvaussumma joiltakin osin ylittää aluehallintoviraston arvioinnin mukaan täysimääräisen edunmenetyksen määrän.

Tekopohjavesilaitoksen toimivuus

Aluehallintovirasto katsoo, että tekopohjaveden laatu riippuu erityisesti tekopohjaveden viipymästä ja imeytettävän raakaveden laadusta. Koetointavaiheen ja tarkkailutulosten perusteella laitoksen ajotapa ja tuotantomäärät pystytään säätämään siten, että tekopohjavesi täyttää talousvesivaatimukset. Roinen raakavesi soveltuu hyvin tekopohjaveden muodostamiseen. Mahdolliset piilevähaitat pystytään välttämään vedenottoa säätämällä ja vedenottosyvyyttä vaihtelemalla.

Selvitysten riittävyys

Hankkeessa on tehty kattavat selvitykset, joiden avulla on kuvattu harjun nykytila, rakenne ja olosuhteet. Keiniänrannan vesitase ja siihen vaikuttavat tekijät on selvitetty riittävästi.

Hakemuksessa esitetty pohjaveden virtausmalli kuvaa hyvin olosuhteita harjun hyvin johtavilla ydinalueilla. Harjun reuna-alueilla tuloksiin jää epätarkkuutta, johtuen muun muassa maaperäkerrosten vedenjohtavuuden epähomogeenisuudesta. Uusien mallinnustulosten ja mitattujen tulosten erot ovat niin pieniä, että mallintamalla kuvatut tuotantoskenaariot ovat riittävät, myös mallin reuna-alueilla.

Kokonaisuutena selvitykset antavat riittävän varmuuden lupaharkintaa varten hankkeen vaikutuksista. Pohjavesimallinnukseen sisältyy aina muun muassa lähtötiedoista johtuvaa epätarkkuutta, mutta koetoimintavaiheen, tarkkailun, valvonnan ja lupamääräysten tarkistamisvelvoitteen avulla pystytään varmistamaan, että haitallista pitkäaikaisvaikutusta ei aiheudu.

Imeytyskokeen perusteella voidaan tunnistaa pohjavesiputket, joihin kokeen aiheuttama vaje pohjavesiesiintymän vesitaseessa vaikutti. Kokeessa aiheutettiin 3 000-7 000 m³ vaje Keiniänrannan vaikutusalueelle. Kaivoaluetta lähinnä olevissa putkissa vedenpinta laski johdonmukaisesti verrattuna vajeeseen. Kauemmissa havaintoputkissa vaikutus vedenpintoihin näkyi hitaammin ja vähäisempänä. Täysimittakaavaisessa tekopohjavesilaitostoinnassa vajeen syntyminen pohjavesiesiintymään estetään lupamääräyksillä. Laitoksen ajotapaa säätämällä tulee pohjavedenpinnan korkeudet säilyttää luontaisella vaihteluvälillä kaivoalueiden ja Keiniänrannan välisellä alueella. Lupamääräyksissä muun muassa määrätään imeytettävä vesimäärä vähintään yhtä suureksi kuin esiintymästä otettavan talousveden määrä.

--

YVA-arviointi

Alkuperäisen hakemuksen johdosta tehty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointi on otettu huomioon hakijan tekemien lisäselvitysten, hakemuksen muutosten ja annettujen lupamääräysten mukaisesti.

YVA-arviointi on tehty aiemman YVA-lain mukaisesti, eikä aiempi YVA-laki sisältänyt velvoitetta perustellun päätelmän tekemisestä. Aluehallintovirastolla on kuitenkin ollut käytettävissään vastaavat tiedot hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista kuin nykyisen YVA-lain 23 §:ssä säädetyn perustellun päätelmän tulee sisältää.

Hakemukseen YVA-arvioinnin tekemisen jälkeen tehdyt muutokset vähentävät haitallisia ympäristövaikutuksia ja haitalliset vaikutukset ovat vähäisempiä kuin arviointiselostuksessa on esitetty.

Lupamääräysten perustelut

Tekopohjavesilaitoksen rakenteista ja töiden suorittamisesta on annettu määräykset, jotta toimenpiteet eivät aiheuta vältettävissä olevaa vahinkoa muun

muassa yksityiselle ja yleiselle edulle. Määräysten avulla on varmistettu Keiniänrannan luonnonarvojen säilyminen. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on estetty toimenpidealueita koskevalla tarkistamismääräyksellä.

Imeytysmääristä on annettu riittävät määräykset. Yli-imeytyksellä pystytään vähentämään mahdollisia yksityiskaivoille aiheutuvia haittoja. Yli-imeytys mahdollistaa myös tarvittaessa laitoksen ajotavan toteuttamisen siten, että Keiniänrannan vesitase turvataan ja siten estetään vaikutukset Natura-alueen suojeltaviin luonnonarvoihin. Kaivoimeytys on ensisijainen toteutustapa. Sadetusalueelle on määrätty lepovaihe.

Koetoimintavaiheen määräykset on annettu, koska koetoimintavaihe on oikeuskäytännössä todettu oleelliseksi osaksi tekopohjavesilaitoksen vaikutusten hallintaa ja laitoksen haitattomimman ajotavan määrittämistä.

Koetoimintavaiheeseen sisältyy myös vaihe, jossa varmistetaan, että laitoksen ajotavalla voidaan turvata Keiniänrannan vesitase ja luonnonarvot.

Jos koetoimintavaiheen tarkkailutulokset osoittavat, ettei luvanmukainen tuotantomäärä ole toteutettavissa, tulee luvan saajan hakea muutosta lupaan aluehallintovirastolta. Aluehallintovirasto voi tällöin tarvittaessa esimerkiksi vähentää imeytettävän raakaveden ja otettavan tekopohjaveden määriä.

Pohjavedenotosta ja tekopohjavesilaitoksen käyttämisestä annetut määräykset koskevat täysimittakaavaista tuotantovaihetta. Niissä on annettu määräykset muun muassa Keiniänrannan luonnonarvojen turvaamiseksi.

Liikkumisesta kotirauhan piiriin kuuluvilla alueilla tulee sopia alueen omistajan kanssa.

Lupamääräykset Keiniänrannan vesitaseen ja vedenlaadun turvaamiseksi

Aluehallintovirasto arvioi, että tarkennettu pohjavesimalli antaa luotettavamman kuvan myös Keiniänrannan pohjavesiolosta kuin aikaisemmat mallinnukset. Tarkennuksista huolimatta tuloksiin jää jonkin verran epävarmuutta, varsinkin harjumuodostuman epähomogeenisilla reuna-alueilla.

Keiniänrannan Natura-alue on suhteellisen pieni, olennaisesti pohjavedestä riippuvainen ja alueen luontotyytit ovat herkkiä pohjaveden määrän ja laadun muutoksille. Tämän takia Natura-alueeseen kohdistuvien haitallisten vaikutusten estämiseksi on ollut tarpeen lupamääräyksillä varmistaa, että hankkeen vaikutuksesta Natura-alueen vesitase ei muutu haitallisesti ja pohjavedenpinnan korkeuden luontainen vaihteluväli säilyy entisellään.

Tehty imeytyskoe osoittaa, että mahdollinen vaikutus Keiniänrannassa purkautuviin virtaamiin näkyy vasta melko pitkän ajan kuluessa ja vaikutusta on vaikea virtaamamittauksin havaita. Siten määräysten antaminen Keiniänrannasta purkautuville vesimäärille ei ole riittävä keino vesitaseen turvaamiseksi. Tästä syystä aluehallintovirasto on määrännyt pohjavedenpinnan korkeudet pidettäväksi luontaisella vaihteluvälillä kaivoalueiden ja Keiniänrannan välisellä alueella. Pitämällä alueen vedenkorkeudet luontaisella vaihteluvälillä varmistetaan, että toiminta ei aiheuta muutosta Keiniänrannan vesitaseeseen.

Varovaisuusperiaatteen mukaisesti vedenkorkeusmääräyksillä varmistetaan, että tekopohjavesilaitos ei vaikuta Keiniänrannassa purkautuvan pohjaveden luontaiseen määrään. Keiniänrannan purkautuvat vesimäärät on myös määrätty tarkkailtaviksi. Keiniänrantaan purkautuvaan orsiveteen hanke ei vaikuta. Lupamääräyksessä 32 määrätyn uuden tarkkailuputken avulla täydennetään määräykset koskemaan koko Keiniänrannan yläpuolista vaikutusaluetta.

Koetoimintavaiheen ja mahdollisen tuotantomäärän tarkistamisvelvoitteen perusteella voidaan laitoksen tuotantomäärä tarvittaessa rajata siten, että Keiniänrannan vesitase turvataan laitoksen ajotavalla ja pohjavedenkorkeuden määräyksillä.

Tekopohjaveden laatu ja veden lämpötila riippuvat viipymästä. Selvitysten perusteella imeytys- ja kaivoalueiden välinen viipymä on riittävä vedenlaadun varmistamiseksi ja lämpötilan vakiintumiseksi luontaiselle tasolle. Imeytyskokeen perusteella viipymä Keiniänrantaan on vielä tätä pidempi kaivoalueiden ja Keiniänrannan purkautumisalueiden välisen etäisyyden vuoksi.

Arviot hankkeen vaikutuksista Keiniänrantaan purkautuvan pohjaveden laatuun ja lämpötilaan varmistetaan tarkkailumääräyksin.

Talousveden laadun varmistamiseksi on annettu määräykset muun muassa terveydensuojelulain mukaisesta hyväksynnästä ja valvontatutkimusohjelmasta.

Tarkkailusta on annettu tarvittavat määräykset ja tarkkailusuunnitelmasta on päätetty luvassa. Tarkkailusuunnitelman tarkistamisesta on annettu lupamääräykset.

Yksityiskaivojen vedensaanti on turvattu lupamääräyksellä.

Lupamääräykset on määrätty tarkistettavaksi muun muassa tuotantomäärän osalta, jotta täysimittakaavaisen laitoksen toimivuus ja laitoksen vaikutukset voidaan varmistaa.

--

Valmisteluluvan perustelut

Valmistelevat toimenpiteet voidaan suorittaa tuottamatta muulle vesien käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa haittaa. Luvassa tarkoitetut työt ovat sellaisia, että niiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai sen määräyksiä muutetaan. Valmisteleville toimenpiteille on perusteltu syy.

Muutoksenhakutuomioistuin voi määrätä toimenpiteiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi.

--

Lausuntoihin vastaaminen

Aluehallintovirasto on ottanut asiassa annetut lausunnot huomioon luparatkaisusta, lupamääräyksistä ja perusteluista ilmenevällä tavalla. Tämän lisäksi aluehallintovirasto vastaa lausunnoissa esitettyihin asioihin seuraavasti.

KHO:n päätöksen (Taltionro 3947) oikeusvoimaan liittyvät vaatimukset

Hakija on muuttanut hakemustaan tuotantoalue TUA3:n osalta niin oleellisesti, että aikaisemmin tehdyn päätöksen tai siinä esitettyjen arvioiden perusteella lupaviranomainen ei voi jättää asiaa käsittelemättä.

Esteellisyysväite

Aluehallintovirasto on 7.3.2019 antanut päätöksen (Dnro LSSAVI/3570/2019, nro 62/2019), jossa esteellisyyttä koskeva väite on hylätty.

Pälkäneen ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto: Uusien kaivoalueiden tutkimustiedon vähyteen ja koepumppauksiin sekä tutkimuslupavaatimukseen liittyen aluehallintovirasto vastaa, että kaivonpaikkatutkimuksilla ja kierrätyskokeen avulla varmistetaan soveltuvat kaivonpaikat. Vanhojen tutkimustulosten käyttämisestä aluehallintovirasto toteaa, että hankkeen vaikutusten arvioinnissa tulee käyttää kaikki hankkeen kannalta oleellinen ja ajantasainen asiakirjoissa oleva tieto.

Metsähallituksen lausunto (annettu Natura-arvioinnin yhteydessä): Lupaviranomaisen tulee lupaharkinnassa arvioida, voidaanko lupamääräyksillä vähentää selvityksissä ilmenneitä epävarmuuksia. Natura-arvioinnin tarkoitus on varmistaa muun muassa hankkeen vaikutusmekanismit ja -kanavat, joiden perusteella voidaan arvioida lupamääräysten vaikutus selvitysten epävarmuustekijöiden vähentämiseksi. Aluehallintovirasto on luparatkaisun perusteluista ilmevästi arvioinut, että lupamääräysten mukaisesti toimittaessa hankkeesta ei aiheudu luonnonsuojelulaissa tarkoitettuja merkittävästi heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden vuoksi Keiniänranta on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Aluehallintovirasto katsoo, että hankkeen vaikutusten ennakkoarvioinnin perusteella ojien tukkiminen ei ole tarpeen.

Pälkäneen rakennus- ja ympäristöjaoston lausunto: Aluehallintovirasto toteaa, että hankkeen välttämättömyyden arviointi sisältyy osittain hankkeen tarpeellisuuden arviointiin. Pälkäneen Kinnalan vedenottamon pohjaveden muodostumisalueelle ei hakemuksessa ole esitetty toimenpiteitä tai rakenteita.

Pälkäneen kunnanhallituksen lausunto: Asiakirjojen toimittamiseen liittyviin vaatimuksiin aluehallintovirasto vastaa, että ensin pyydetty Natura-lausunto osoitettiin luonnonsuojelulain mukaisesti ja siinä oli mukana Natura-arviointiin liittyvät asiakirjat. Lupahakemuksen kuulutuksen yhteydessä pyydettiin myös vesilain mukaisesti lausunto hankkeen sijaintialueen kunnalta. Tässä pyynnössä oli mukana kaikki hakemuksen asiakirjat. Aluehallintovirasto on myös toimittanut julkisuuslain mukaisesti kaikki pyydetty asiakirjat. Vaatimukseen puuttuvasta tutkimusasiakirjasta hakija on vastannut hakemuksen täydennyksessä ennen kuulutusvaiheetta. Päätöksen antamiseen liittyviin aikataulukysymyksiin aluehallintovirasto on vastannut lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Kuulutuksen sisältöön liittyen aluehallintovirasto vastaa, että kuulutuksen tekstissä kuvataan lyhyesti hakemuksen sisältö.

Muistutuksiin ja mielipiteisiin vastaaminen

Muistutuksissa ja mielipiteissä esitetyt vaatimukset ja väitteet on otettu huomioon luparatkaisusta, lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevällä tavalla. Lisäksi muistutuksiin ja mielipiteisiin vastataan seuraavasti:

Kuulemisaikaan ja kuulutukseen liittyvät vaatimukset

Aluehallintovirasto arvioi riittäväksi kuulutusajaksi vesilain mukaisen 30 vuorokautta. Aluehallintovirasto on lisäksi myöntänyt kaikille muistuttajille ja mielipiteen jättäneille lisäaikaa kuulutusajan jälkeen. Aluehallintovirastolle ei ole tullut täydennyksiä tai lisäyksiä kuulutusvaiheessa annettuihin muistutuksiin tai mielipiteisiin.

Aluehallintovirasto arvioi, että asiassa ei ole tarpeen suorittaa tarkastusta (vaatimus katselmointitilaisuuden järjestämisestä). Asiakirjoissa on riittävä tieto asian ratkaisemiseksi.

Haitallisiin vaikutuksiin ja korvausvaatimuksiin aluehallintovirasto toteaa, että ne on huomioitu ja niistä on määrätty maksettavaksi korvaukset. Korvausten määrän perusteluista on tarkemmin edellä kohdassa ”Korvausten perustelut”.

Natura-arvioinnin lausuntopyyntöihin liittyvään väitteeseen aluehallintovirasto vastaa, että lausunnot on pyydetty luonnonsuojelulain määräämällä tavalla. Luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentin mukaan lausunnot on pyydettävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä siltä, jonka hallussa luonnonsuojelualue on.

Pälkäneen seurakunnan muistutus: Rauniokirkkoon liittyvään vaatimukseen aluehallintovirasto vastaa, että koetoimintavaiheella ja tarkkailumääräyksillä pystytään varmistamaan, että Rauniokirkon alueelle ei aiheudu haitallista muutosta.

Yhteismuistutus: Asiakirjoihin liittyviin vaatimuksiin aluehallintovirasto vastaa, että se ei voi määrätä hakijan hallussa olevien asiakirjojen toimittamisesta. Viranomaiselle toimitetut asiakirjat saa pyytämällä ne kyseiseltä viranomaiselta. Muistutuksessa esitettyihin laskelmiin hankkeen vaikutuksesta Keiniänrannan virtaamiin aluehallintovirasto vastaa, että virtaamamuutokset on estetty lupamääräyksillä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. [REDACTED] *asiakumppaneineen* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös ensisijaisesti kumotaan ja Tavase Oy hakemus hylätään ja toissijaisesti, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja asia palautetaan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeuden on välipäätöksellään kumottava töiden aloittamislupa ja ratkaistava esittelijää koskeva esteellisyysvaatimus ja muut käsittelyssä tehdyt menettelyvirheet, koska niiden ensisijainen käsittely on välttämätöntä ennen valituskokonaisuuden varsinaista käsittelyä.

Hankkeesta on tehtävä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain

(252/2017) mukainen arviointi ja hallinto-oikeuden on määrättävä koko tekopohjavesilaitosta koskeva hakemus käsiteltäväksi kokonaisuutena, johon kuuluvat myös Kangasalan kaupungin puoleinen osuus sekä kuntiin johdettavat siirtoputket.

Tavase Oy on velvoitettava korvaamaan muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikuluja yhteensä 5 700 eurolla laillisine korkoineen. Länsi ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on velvoitettava korvaamaan esteellisyyttä koskevan vaatimuksen osalta muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikulut yhteensä 700 eurolla laillisine korkoineen.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat esittäneet muun muassa, että asian esittelijänä toiminut ympäristöneuvos Arto Paananen on ollut esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn. Paananen on aikaisemmin toiminut Pirkanmaan ELY-keskuksessa Tavasen tekopohjavesihanketta koskevan asian esittelijänä ja lausuntojen antajana. Esteellisyydestä on huomautettu jo asian aluehallintoviraston käsittelyssä, mutta väite on aluehallintoviraston päätöksellä 62/2019 hylätty.

Pälkäneen kunnan lausunnosta 11.10.2019 ilmenee, että ”Natura-arvioinnin liiteasiakirjat toimitettiin Pälkäneen kunnalle vasta toisen pyynnön jälkeen 3.10.2019 eli ainoastaan kahdeksan päivää ennen lausunnolle annettua määräaikaa. Lausunnolle ei myönnetty lisäaikaa, vaikka lausuntopyynnöstä puuttneiden asiakirjojen laajuutta kuvaava sivumäärä on yli kaksinkertainen Natura-arvioinnin sivumäärään nähden.”

Pälkäneen kunnan osalta tekopohjavesihakemus on julkisesti kuulutettu 6.2.2020. Kuulutusaika oli 30 vuorokautta, vaikka vesilain mukaan lupaviranomainen voi asian laatu huomioon ottaen päättää, että kuulutus ja hakemusasiakirjat on pidettävä nähtävillä tätä pitempään, kuitenkin enintään 45 päivän ajan. Tässä tapauksessa hakemusaineisto on erittäin laaja ja asialla on ollut asianosaisille erittäin suuri oikeudellinen intressi ja oikeussuojan tarve. Osa hakemusasiakirjojen liitteistä aukesivat AVI:n lupapalvelussa vasta 14.2.2020. Koko hakemusaineisto ei siten ole ollut kuulutettuna 30 päivän vähimmäisaikaa. Kuuluttaminen on suoritettava uudelleen, koska kuulemisvirhettä ei voida korjata jälkikäteen.

KHO on vuosikirjapäätöksellään 30.8.2018 taltio 3947 hylännyt Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoksen rakentamislupapäätöksen ja saattanut aluehallintoviraston hylkäävän päätöksen voimaan. Tavase Oy:n hakemuksen 31.5.2019 oikeudellinen ongelma on, voidaanko hakemusta pitää uutena hakemuksena vai ei, koska vanhan hylätyn hakemuksen jatkamiseen aluehallintovirastolla ei ole toimivaltaa.

Asian uudelleen käsittelylle on oltava jonkinlaiset painavat syyt huomioon ottaen, että Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoshakemus on ollut ainakin vuodesta 2003 asti vireillä. Pitkä käsittelyaika loukkaa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa että perustuslain 21 §:ää. Valtiosääntöoikeudelliset näkökohdat puoltavat uudelleen käsittelykynnyksen nostamista korkeammalle kuin ”tavallisen” hakemuksen uudelleen käsittelyssä. On huomattava, että hakemus perustuu varsin vähäisiin uusiin maatumaluuotauksiin ja uusiin tulkintoihin vanhoista tutkimuksista.

Hakemukseen on tuotu uutena asiana Taustialantien kynnyksen ylittäminen ja veden siirtäminen kynnyksen yli jälleenimeytettäväksi kynnyksen toiselle puolelle. Kynnyksen olemassaolo on ollut Tavase Oy:n tiedossa jo vuosia. Se, että vasta nyt kynnyksen vaikutusta yritetään lieventää, osoittaa Tavase Oy:n tutkimusten tulkinnan epävarmuutta, hakemusasiakirjojen poukkoilevuutta sekä hakijan selvilläolovelvollisuuden puuttumista. Tutkimustulokset ovat muutoinkin vanhentuneet eivätkä edusta nykyistä BAT-tekniikkaa.

Suunniteltu hanke laajentuisi täysin tutkimattomille alueille. Tämän vuoksi lupaa ei voida varovaisuusperiaatteen vuoksi myöntää, vaan alue on epävarmuuksien poistamiseksi perusteellisesti tutkittava ennen varsinaisen toiminnan aloittamista. Laajojen töiden aloittamiseen ilman etukäteistutkimuksia ei ole edellytyksiä eikä käyttöoikeuksien myöntämiselle ei ole perusteita.

Tekopohjavesihanke on ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaan arviointivelvollinen. Jos voidaan tulkita, että hanke on tullut vireille uudella hakemuksella 31.5.2019, siihen on sovellettava uutta YVA-lakia.

Hakemuksen mukaiset toimenpiteet kohdistuvat uusille ja tutkimattomille kaivo- ja imeytysalueille, muun muassa uusille jälleenimeytysalueille. Pelkkä uusi maatutkaluotaus ei poista hankkeeseen liittyvää epävarmuutta ottaen huomioon Taustialan kalliokynnyksen, jonka vaikutuksesta alue saattaa olla tarkoitukseen käyttökelvoton.

Aluehallintovirasto ei olisi saanut myöntää vesitalouslupaa eikä valmistelulupaa ennen uutta YVA-arviointi- ja lausunnotmenettelyä. Uudessa Natura-arvioinnissa olisi tullut arvioida hankkeen vaikutukset Keiniänrannan Natura-alueelle sekä uusille imeytys- ja kaivoalueille.

Kaikki kaivoalueet sijaitsevat hankealueella. Syrjänharjun rinteeseen on edelleen tarkoitus imeyttää suuria vesimääriä. Uudet kaivo- ja jälleenimeytysalueet ovat jääneet tutkimatta, eikä muun muassa kaivonpaikkatutkimuksia ei ole tehty. Varovaisuusperiaatteen mukaan lupaa ei voida myöntää ennen alueen pohjaveden virtaussuuntien tutkimista. Käyttöoikeusalueita koskevien selvitysten puutteesta saattaa osittain tai kokonaan johtua, etteivät kaikki alueet sovellu tekopohjaveden tuotantoon. Tällöin alueita pitää mahdollisesti muuttaa tai laajentaa, kuten Tavase Oy:n merkkiainekokeiden aikaisissa tutkimuksissa Eerolan metsäalueella tapahtui.

Koko hankekokonaisuuden käsittely yhtenä kokonaisuutena, myös Kangasalan kaupungin ja siirtoputkien osalta, on YVA-lainsäädännön mukaista sekä Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön oikeusohjeiden mukaista.

Imeytettävän veden määrää laskettaessa koko maahan imeytettävä vesimäärä on otettava huomioon. Tässä on huomioitava myös jälleenimeytyksellä imeytettävä vesimäärä.

Hankkeen tutkimukset sekä suunniteltu tekniikka ovat käsittelyn aikana vanhentuneet, minkä vuoksi suunnitelmat ja tutkimukset on tehtävä uudelleen. Esimerkiksi Mikkeliin valmistuva puhdistuslaitos tulee käyttämään kalvopuhdistusmenetelmää, joka lehtitietojen mukaan poistaa myös mikromuovin, jota ei ole Roineen vedestä lainkaan tutkittu.

Aluehallintoviraston päätöksessä ei ole lainkaan otettu kantaa valittajien vaatimuksiin, vaan ne on sivuutettu. Päätös on perustelematon ja yksipuolinen, koska Tavase Oy:n väitteet ja lupaehtotukset on hyväksytty lähes täydellisesti, mutta vastustajien esittämiin vaatimuksiin ei ole juurikaan vastattu.

Aluehallintovirasto on virheellisen laintulkintansa vuoksi velvoitettava korvaamaan ympäristöneuvos Arto Paanasen esteellisyyttä koskevan osion osalta muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen päätöksen lainvoimaiseksi tulosta lukien.

2. *Pälkäneen kunta* on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja että Tavase Oy:n lupahakemus koskien Vehoniemen-Isokankaan harjualueen tekopohjavesilaitoksen (tuotantoalue TUA 3) rakentamista sekä valmistelua jätetään ensisijaisesti tutkimatta tai toissijaisesti hylätään. Myös myönnetty valmistelulupa on kumottava ja jätettävä tutkimatta tai hylättävä. Valmisteluluvassa sallittujen toimenpiteiden täytäntöönpano on keskeytettävä, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Mikäli asiaa ei voida ratkaista suoraan vaaditulla tavalla, asia on palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Perusteluinaan Pälkäneen kunta on esittänyt muun muassa, että aluehallintovirasto on pyytänyt Tavase Oy:n vesilain mukaisesta hakemuksesta muistutuslausuntoa Pälkäneen kunnalta. Pälkäneen kunta on 3.4.2020 antanut asiaa koskevan muistutuksen. Lisäksi Pälkäneen kunta on aiemmin 11.10.2019 antanut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle muistutuksen nyt kysymyksessä olevaan hakemukseen liittyvistä ja Keiniänrantaa koskevasta Natura -arvioinnista.

Aluehallintovirasto on päätöksessään perusteettomasti lähes kokonaisuudessaan sivuuttanut Pälkäneen kunnan muistutuksissa lausutun. Pälkäneen kunta oli syksyllä 2020 pyytänyt muistutuksen antamiselle lisäaikaa sitä saamatta, vaikka lausuntopyyntöä oli puuttunut siihen kuuluvia asiakirjoja. Samanaikaisesti Pirkanmaan ELY-keskus oli kuitenkin vastaavilla perusteilla saanut lisäaikaa lausunnon tai muistutuksen antamiselle. Pälkäneen kuntaa ja ELY-keskusta on siten käsitelty eriarvoisesti muistutusmenettelyn yhteydessä.

Hakemukseen tulee soveltaa vuonna 2011 voimaan tulleen vesilain (2011/587) säännöksiä, vuonna 2017 voimaan tullutta lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (2017/252) ja vuonna 2017 voimaan tullutta asetusta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017). Uusi laki ja asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä edellyttävät hakemuksen ja Natura -arvioinnin käsittelemistä samanaikaisesti, ei erillisenä, kuten aluehallintovirasto nyt on asioita käsitellyt. Käsittelyssä on siten tapahtunut menettelyvirhe. Natura -arviointi on ollut olennainen osa KHO:n lopullista hylkäävää ratkaisua.

Aluehallintovirasto on virheellisesti todennut tarkemmin perustelematta, että uuden hakemuksen mukaisesta toiminnasta aiheuttaisi aikaisemman hakemuksen mukaista toimintaa vähäisempää haittaa ja vaikutuksia. Aluehallintovirasto ei ole vaatinut uusia imeytyskokeita, vaikka hakemuksen mukaista toimintaa on tarkoitus harjoittaa uusilla entistä suuremmilla toiminta-alueilla.

Aluehallintovirasto on sivuuttanut vaikutusten arvioinnin ehdottoman edellytyksen siitä, mitä hakijan uudessa hakemuksessa kuvattu toiminta vaikuttaa

maaperän ja veden laatuun. Aluehallintovirasto on sivuuttanut myös sen, ettei hakijan toiminnan kaikkia vaikutusalueita voida edes ennakkoon hakemuksessa mainituilla perusteilla määritellä.

Täysin uusille alueille jälleenimeytettävät vesimäärät on jätetty huomioimatta. Myös jälleenimeytystä varten sijoitettu kaivoalue ja siltä otettava vesimäärä on rajattu lupakäsittelyn ulkopuolelle.

Aluehallintovirasto on muokannut lupamääräyksiin sisältyvää tarkkailuohjelmaa erityisesti Keiniänrannan pohjavedenpinnankorkeuden seurannan ja niiden raja-arvojen osalta. Niihin sisältyvien virheiden vuoksi arvoja on jouduttu lupapäätöksen antamisen jälkeen korjaamaan. Korjaustoimenpiteistä huolimatta ne sisältävät edelleen virheitä, puutteellisuuksia ja ristiriitaisuuksia. Niiden avulla ei voida estää hankkeen aiheuttamia haittoja yleiselle ja yksityiselle edulle.

Pirkanmaalla on nyt jo hyvin toimintavarmat ja riittävät vesivarat, eikä hankkeelle ole tosiasiallista vesilain edellyttämää tarvetta. Aluehallintovirasto on hylännyt Tavase Oy:n hakemuksen myös tällä perusteella ja korkein hallinto-oikeus vahvistanut mainitun päätöksen. Nyt aluehallintovirasto on päätenyt päinvastaiseen ratkaisuun, vaikka olosuhteissa ei ole tapahtunut ensimmäisen päätöksen jälkeen mitään muutoksia.

Vesilain edellyttämä intressivertailu on tehty puutteellisesti ja virheellisesti. Aluehallintovirasto ei ole asian mukaisesti selvittänyt hankkeen kaavojen mukaisuutta, vaikka Pälkäneen kunta totesi hankkeen olevan niiden vastainen.

Aluehallintoviraston lupapäätöksen ja valmistelulupapäätöksen toimenpiteiden täytäntöönpano on välittömästi keskeytettävä, koska hakijan hakemuksissaan mainitut toimenpiteet saattavat vaarantaa huomattavasti ja luontoarvoja ja haitata kiinteistöomistajien alueen kaavan mukaista käyttöä. Täytäntöönpanon keskeytysvaatimuksen perusteena on myös se, että lupahakemus olisi tullut jättää kokonaan tutkimatta tai palauttaa aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Tavase Oy ei ole jättänyt aluehallintovirastolle sellaista sisällöltään ja muodoltaan lain edellyttämää hakemusta, jonka perusteella nyt kysymyksessä olevaa asiaa olisi voitu käsitellä aluehallintoviraston nyt aloittaman menettelyn ja tekemän päätöksen mukaisesti. Tavase Oy:n uusi hakemus on tosiasiasa aiemmin hallintoviranomaisissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsitellyn asian jatkamista.

KHO on 30.8.2018 Tavase Oy:n hakemusasiassa antamassaan päätöksessä kumonnut suunnitellun tekopohjavesilaitoksen tuotantoalueen 3 (TUA3) osalta Vaasan hallinto-oikeuden aiemmin tekemän päätöksen, eikä tätä asiaa ole päätöksessä palautettu aluehallintoviraston uudelleen käsiteltäväksi. Samalla korkein hallinto-oikeus on saattanut tuotantoalue 3:n osalta voimaan aluehallintoviraston aiemman lupahakemuksen hylkäävän päätöksen.

Tavase Oy:n vesitaloushakemus vastaa sisällöltään aiempaa hakemusta, eikä hakemus sisällä sellaisia tietoja ja selvityksiä, joita nykylainsäädäntö ja uusi asian viranomaiskäsittely edellyttävät. Hakemus perustuu tosiasiasa ainoas-

taan uuteen tulkintaan aiemmassa hakemuksessa esille tuoduista tutkimustuloksista ja taustaselvityksistä. Hakija ei ole teettänyt uusia tutkimuskokeita. Hakijan teettämät mallinukset eivät nykyainsäädännön mukaan voi korvata hankkeelta vaadittavia tutkimuskokeita. Hakijan teettämä maaperätutkimus ei voi missään tapauksessa olla riittävä edellytys edes uuden hakemuksen käsittelylle. Uuden tutkimuksen raporttia ei ole edes erikseen pyydettyä toimitettu Pälkäneen kunnalle. Tosiasiassa hakijan hakemus on tässä tapauksessa aieman hakemuksen uudelleen käsittelyä. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös ei anna tällaiseen menettelyyn mahdollisuuksia.

Hakija on ilmoittanut, että hakemuksen keskeiset muutokset ovat seuraavat:

- Aikaisempaan hakemukseen verrattuna Keiniänrannan Natura-alueella lähimpänä olevista aluevarauksista on luovuttu. Hanketta on rajattu KHO:n päätöksessä esitetyllä tavalla.
- Tuotantomäärää on pienennetty 20 000 m³/d:sta 12 000 m³/d:een.
- Tuotantomäärää on rajattu hankkeen ympäristöön kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi.
- Pohjaveden virtausmallia on tarkennettu uusien tutkimustulosten perusteella.
- Hankkeen Natura-arviointi on tehty uudelleen.

Hakijan väittämät hakemuksen muutokset ovat virheellisiä ja harhaanjohtavia.

Professori Olli Mäenpään asiantuntijalausunnon mukaan tilanne, jossa korkein hallinto-oikeus on päätöksellään saattanut voimaan aluehallintoviraston päätöksen, jolla tekopohjavesihanketta koskeva lupahakemus on hylätty, aluehallintovirastolla ei ole toimivaltaa jatkaa kyseistä hanketta koskevan lupahakemuksen käsittelyä. Aluehallintovirasto ei siten olisi voinut käsitellä asiaa samalla tavoin kuin se olisi palautettu sille uudelleen käsiteltäväksi.

Hakija on hakenut samanaikaisesti tekopohjavesilaitokselle vesilain mukaista vesitalouden rakentamislupaa ja valmistelulupaa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Hakemuksessa esitetään valmisteluluvassa tehtäväksi laitoksen imeytysalueiden ja kaivoalueiden suunnitellussa tarvittavaa koetoimintaa, kuten havaintoputkiverkoston ja kierrätyskokeiden suorittamista. Näiden lupien samanaikainen hakeminen näin laajakantoisessa hakemusasiassa on poikkeuksellista. Tosiasiassa tämä hakijan menettely osoittaa, että hakemus on ollut vielä täysin keskeneräinen ja tällä tavoin hakija yrittää saada tekopohjavesilaitokselle luvan tosiasiassa mahdollisimman alhaisilla kustannuksilla ja vähäisillä tutkimuksilla. Aluehallintoviraston päätöksessä esitetyillä perusteilla lupaa ei olisi tullut myöntää.

Kyse ei ole miltään osin kiireellisestä asiasta, missä vedenhankinnalle olisi välttämätöntä ja välitöntä tarvetta. Hakija ei ole esittänyt perusteita sille, että hakijalle pitäisi tässä yhteydessä myöntää samanaikaisesti valmistelulupa, joka sisältää merkittävässä määrin laitoksen vaikutusten arvioinnissa tarvittavien tutkimusten suorittamista. Tässä yhteydessä nousee esille myös uuden Natura-

arvioinnin perusteet tilanteessa, jossa laitoksen imeytys- ja kaivoalueiden tutkimukset ovat pääosin suorittamatta. Hakijan olisi tullut vesilain mukaan hakea ensin ainoastaan tutkimuslupaa toiminnalleen.

Pälkäneen kunnalle on aluehallintoviraston lausuntopyynnön mukana toimitettu hankkeesta tehty Natura-arviointi Natura-arvioinnin liiteasiakirjoja, eikä muita Natura-arvioinnin perusteina käytettyjä asiakirjoja ole toimitettu lausuntopyynnön yhteydessä. Natura-arvioinnin liiteluettelon mukaan Keiniänrannassa ei ole tehty uusia luontoselvityksiä tai kartoituksia. Liito-orava- sekä lepakkoselvityksiä ei ole tehty, vaikka alueella on havaittu lepakoita. Uusilla imeytys- ja vedenottoalueilla ei ole tehty asianmukaisia kasvillisuus ja luontoselvityksiä.

Natura-arvioinnin liiteasiakirjat toimitettiin Pälkäneen kunnalle vasta toisen pyynnön jälkeen 3.10.2019 eli ainoastaan kahdeksan päivää ennen lausunnon annettua määräaikaa. Lausunnonle ei myönnetty lisää aikaa, vaikka lausuntopyynnöstä puuttuneiden liiteasiakirjojen laajuutta kuvaava sivumäärä on yli kaksinkertainen Natura-arvioinnin sivumäärään nähden. Muutoinkin aluehallintovirasto on määrännyt kuulutuksille minimiajan 30 vuorokautta ja vastineiden ja muistutusten laatimiselle on varattu aikaa noin 30 päivää, mitä voidaan pitää täysin riittämättömänä laajaan asiakirja-aineistoon perehtymisaikana.

Pälkäneen kunnan pyynnöstä huolimatta aluehallintovirasto on jättänyt toimittamatta ainoan uutta maaperätutkimustietoa sisältävän raportin, johon perustuu laitoksen uusi sijoittelu Pälkäneen tuotantoalueella TUA3.

Edellä lausutuilla perusteilla Pälkäneen kunta katsoo, että kuulutusmenettely on ollut puutteellinen.

Aluehallintovirasto on viitannut tätä muistutusta koskevaan kuulutukseensa hakijan "alkuperäiseen hakemukseen". Pälkäneen kunnalle on jäänyt epäselväksi, mitä aluehallintovirasto tarkoittaa "alkuperäisellä hakemuksella". Tämä viittaus näyttää osoittavan sen, että aluehallintovirasto on käsitellyt asiaa tosiasiassa korkeimman hallinto-oikeuden palautusasiaina. Kun hakijan hakemus on täysin uusi lupahakemus ja siihen vielä tulee soveltaa uutta voimassa olevaa lainsäädäntöä, ei lupaviranomainen voi kuulutuksessaan viitata aikaisempaan "alkuperäiseen" hakemukseen ja siinä oleviin tietoihin.

Aluehallintovirasto on kuulutusasiakirjaansa kirjannut, että hakemus eroaa alkuperäisestä muun muassa siten että Pälkäneen puoleisella alueella tuotettavavesimäärä on pienempi ja kaivoalueet on sijoitettu kauemmaksi Keiniänrannasta kuin alkuperäisessä hakemuksessa.

Hakemuksen mukainen kaivoalue 3.4 on sijoitettu noin 350 metriä lähemmäksi Keiniänrannan Natura -aluetta ja Pälkäneen kunnan taajamaa kuin alkuperäisessä hakemuksessa. Kuulutuksessa mainitut vesimäärät eivät myöskään vastaa tosiasiallisesti kaivoalueilta pumpattavia ja imeytysalueille imeytettäviä vesimääriä, eivätkä ne poikkeakaan miltään osin alkuperäisestä hakemuksesta eivätkä korkeimman hallinto-oikeuden hylkäämistä hakemuksesta määrältään.

Natura-arviointiin sisältyy lukuisia puutteita ja virheitä. Esimerkiksi lepakkoselvitykset ovat tekemättä eikä hakijalla ole tietoa hankkeen aiheuttamasta luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisista mahdollisesta kielletystä seuraamuksen

syntymisestä. Hakijan mukaan vuonna 2019 on tehty liito-orava selvitys. Selvityksestä ei ole toimitettu raporttia, josta ilmenisi selvitystyön tarkempi kohdealue ja ajankohta. Uusilla imeytys ja vedenottoalueilla ei ole tehty luontoselvityksiä, joten johtopäätöksiä hankkeen vaikutuksista ei voida tehdä.

Pälkäneen kunta pitää aluehallintoviraston kuulutuksessa esittämiä tietoja hankkeen kaivo- ja imeytysalueiden virtaamista ja sijainnista virheellisinä ja epäselvyyttä aiheuttavina. Kuulutuksessa olleita asiakirjoja on myös muutettu kuulutusaikana siitä asianosaisille ilmoittamatta.

Hakemusasiakirjoissa on kuvattu Valkeakoskelle kulkevaa siirtoputken sijaintia Pälkäneen kunnan alueella. Putken sekä pumppaamon mitoitusparametrit ilmenevät hakijan asiakirjoista, vaikka hakemuksessa on mainittu, että Valkeakosken kaupunki on luopunut Tavasen osakkuudestaan. Kuulutusaikana olisi tullut ottaa selvästi kantaa tähän ristiriitaisuuteen siirtoputken sijainnista ja Valkeakosken kaupungin vedenhankinnan tarpeen puuttumisesta osana tätä hanketta.

Hakijan hanke on tullut vireille jo 1990-luvulla. Varsinainen hanketta koskeva hakemus on jätetty vuonna 2003. Vuonna 2003 jätettyä vesitaloushakemusta käsiteltiin Pälkäneen kunnan ja kiinteistöomistajien kannalta kohtuuttoman kauan. Tämä johtui yksinomaan hakemuksen puutteellista selvityksistä ja niiden toistuvista täydentämisistä sekä laitoksen suunnitelmien jatkuvista muuttamisista.

Vuonna 2003 jätetyn hakemuksen käsittelyn aikana Valkeakosken kaupunki vetäytyi hankkeesta ja Tavase Oy:n osakkuudesta. Tampereen kaupungin vesilaitos (Tampereen Vesi) on tehnyt korvaavia vedenhankintaratkaisuja. Nämä ratkaisut olisi tullut huomioida aluehallintovirastossa hankkeen tarpeellisuutta arvioitaessa.

Aluehallintovirasto ei ole perustellut millään tavoin sitä, millä tavoin hankkeen tarpeellisuutta koskevat edellytykset ovat muuttuneet siitä, kun se käsitteli ensimmäistä Tavase Oy:n hakemusta. Toisaalta aluehallintovirasto on jättänyt mainitsematta, että Pirkanmaan alueellisen vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaan alueen raakaveden laatu on nykyiselläänkin laadultaan hyvää ja vesitalous on erittäin toimivassa kunnossa.

Tarve-edellytys ei voi täytyä ainoastaan sillä perusteella, että tämän vesitaloushankkeen etuna olisi mahdollisesti talousveden parempi laatu, pienemmät laadunvaihtelut ja veden lämpötilavaihtelut ja niistä aiheutuvien ongelmien poistuminen. Aluehallintovirasto on myös viitannut veden riittävyteen, mutta nykyisten suunnitelmien mukaan veden riittävyys ei ole miltään osin ongelma Pirkanmaalla eikä samasta pintavesilähteestä raakavettä ottava tekopohjavesilaitosten käyttöönotto anna ratkaisua siihen.

Mikään Tavasen tämän hetken osakaskunnista ei tarvitse tällä hetkellä eikä suunnitellussa tulevaisuudessa hakijan suunnitteleman laitoksen vettä, vaan jokaisen kunnan veden tarve kaikkine varavesiyhteyksineenkin on tällä hetkellä ja tulevaisuudessa hyvin turvattu. Nykyiset vesilaitokset kykenevät hoitamaan myös mahdollisesti kasvavan veden tarpeen kaikissa osakaskunnissa.

Tuotantoalueelta 3 käyttöön otettavaksi suunniteltu vesimäärä ei ole miltään

osin olennainen eikä välttämätön edes Tavasen suunnitteleminen mukaan. Aluehallintoviraston päätöksessä mainitut tarve-edellytykset täyttyvät jo pelkästään Kangasalalla sijaitsevilla tuotantoalueilla 1 ja 2.

Tampereen kaupunki on Tavasen merkittävin osakaskunta. Kaupunki on päättänyt, että Tavasen mahdollinen myönteinen lupapäätös ei tarkoita, että laitosta aloitettaisiin rakentamaan. Tämä osoittaa, ettei Tavasen hakemuksen mukaiselle laitokselle ole todellista tarvetta.

Aikaisemman hakijan hakemuksen osalta aluehallintovirasto on 18.6.2015 päätöksessään 72/2015/2 katsonut, ettei vesitaloushankkeelle ole vesilain edellyttämää tarvetta. Asiassa ei ole tullut esille mitään sellaista uutta, minkä vuoksi aluehallintovirasto voisi poiketa tästä johtopäätöksestä myös uuden hakemuksen osalta. Korkein hallinto-oikeus ei ole ottanut kantaa tähän vesilain edellyttämään tarveharkintaan ja intressivertailuun, koska asiaa ei ole palautettu uudelleen käsiteltäväksi, vaan hakemus on TUA3:n osalta hylätty.

Valkeakosken ja Akaan kaupungit ovat nyttemmin lopullisesti irrottaneet Tavasesta.

Aluehallintovirasto ei ole selvittänyt, mitä olennaisia muutoksia on tapahtunut tarpeen osalta sen jälkeen, kun se viimeksi on päätynyt vastakkaiseen lopputulokseen. Aluehallintovirasto on myös sivuuttanut edellä esitetyt seikat yleisen tarve-edellytyksen puuttumisesta kokonaan.

Hakija ei ole esittänyt vesilainsäädännön edellyttämästä vesitaloushankkeen välttämättömyys- ja tarkeysedellytyksestä mitään sellaista selvitystä, minkä perusteella aluehallintovirastolla olisi edes ollut mahdollisuutta selvittää hankkeen tarvetta ja laatia lain edellyttämää intressivertailua. Tavase-hanke varaisi valtaosan Pälkäneen kunnan alueella olevista pohjavesivarannoista käyttöönsä. Tästä seuraisi, että Pälkäneen kunta joutuisi kohdistamaan vedenottonsa tulevaisuudessa Hauho-Tuulos-Lammin alueen pohjavesivarojen hyödyntämiseen. Vedensirtoetäisyydet ovat useita kymmeniä kilometrejä ja luonnollisesti investointikustannukset huomattavat.

Tavasen alkuperäinen tekopohjaveden tekemisen ja vedontoton luvan hakemisen perusteena on ollut se, että tällä järjestelyllä turvattaisiin osakaskuntien veden tarve. Lupahakemus on perustunut siihen, että osakaskunnat eivät tee tältä osin korvaavia vedenottoon liittyviä merkittäviä ratkaisuja, vaan kuntien veden tarve tulee alkuperäisen lupahakemuksen mukaisella toiminnalla turvatuksi. Tavasen ilmoittamat vesimäärävaraukset ovat olleet yhteensä noin 56 000 m³/vrk, jotka ovat jakaantuneet seuraavasti:

Akaa	5 050 m ³ /vrk
Kangasala	4 850 m ³ /vrk
Lempäälä	1 500 m ³ /vrk
Tampere	46 000 m ³ /vrk
Vesilahti	500 m ³ /vrk

Näistä vesimäärävarauksista Pälkäneen kunnan alueelta on tarkoitus ottaa kuluutukseen 12 000 m³ vuorokaudessa. Tutkimustulosten seurauksena Tavase on hakemussuunnitelmassaan joutunut muuttamaan tekopohjaveden tekemiseen

liittyviä suunnitelmia ja toiminnallisia ratkaisuja. Näiden uusien toiminnallisten ratkaisujen vaikutuksia ei ole kuitenkaan selvitetty voimassa olevan lainsäädännön edellyttämin ja vallitsevan lupakäytännön mukaisin tavoin.

Lainsäädännön edellyttämä vesitaloushankkeen välttämättömyys- ja tärkeys-edellytys ei tässä vesitaloushankkeessa ole täyttynyt. Alkuperäisessä Tavase Oy:n ensimmäisessä lupahakemuksessa esitetyt vesitaloushankkeen perusteet ovat myös nyttemmin olennaisesti muuttuneet, eikä lupahakemuksessa mainituille vesimäärille ole enää lainsäädännön edellyttämää tarvetta. Tavasen vesitaloushankkeesta on ilmoittanut virallisesti irrottautuneen Akaan kaupunki, Kangasalan kunta ja Valkeakosken kaupunki. Nämä kunnat ovat jo tehneet Tavasen vesitaloushankkeen korvaavat suunnitelmat ja investointeja koskevat ratkaisut. Tavasen ilmoittamista vesimäärävarauksista, joihin vesitaloushankkeen perustunut, on siten jo pelkästään tällä perusteella vähennettävä 18 150 m³/vrk. Pelkästään tällä perusteella voidaan katsoa, ettei vesitaloushankkeella ole mitään perusteita ulottua Pälkäneen kunnan alueelle.

Tavasen osakkaista ainakin Tampere, Akaa, Kangasala ja Valkeakoski ovat tehneet jo omat veden tarvetta koskevat uudet päätökset, jotka poikkeavat olennaisesti lupahakemuksessa ja Tavasen myöhemmin esittämistä lausumista. Yhden osakaskunnan, Lempäälän, tilannetta parantaa rakenteilla oleva uusi vesijohtolinja Vuoreksesta Sääksjärvelle. Tavase on tarkoituksenhakuisesti jättänyt kokonaan selvittämättä Tavasen toiminnan taustalla tapahtunutta merkittävää olosuhteiden muutosta ja Tavasen perustamiseen liittyvien olennaisten edellytysten raukeamista.

Pälkäneen kunnan vedenhankinta perustuu oman kunnan alueella sijaitseviin kolmeen erilliseen pohjavedenottamoon, jotka sijaitsevat omilla valuma-alueillaan. Vedenottamoiden avulla Pälkäneen kunta pystyy turvaamaan vedenhankintansa myös poikkeustilanteissa. Pälkäneen kunta ei tarvitse vettä Tavasehankkeesta, vaikka näin on virheellisesti ja harhaanjohtavasti esitetty YVA-asiakirjoissa.

Pälkäneen kunta edellyttää, ettei hanke voi eikä saa estää, pilata tai haitata Pälkäneen kunnan tai sen kuntalaisten omaa vedenhankintaa. Hakemusasiakirjojen mukaan Tavasen aiheuttama tällainen haitta on hyvin todennäköinen.

Tavasen lupa-asiakirjat ovat olleet puutteellisia ja joka tapauksessa niiden perusteella on vesilain ja luonnonsuojelulain edellyttämää hankkeen haittamuutta ei ole voitu osoittaa riittävällä tavalla. Tätä ei ole myöskään voitu lupaehtoisissa annetuin erillisin määräyksin varmistaa. Tavasen aiemmin teettämä ympäristön vaikutusten arviointi ei enää ole riittävän laaja ottaen huomioon toiminta-alueiden muutokset ja tutkimuksissa esille tulleet seikat.

Hankkeen vaikutusta Keiniänrannan Natura 2000 - alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin ja vaikutusten hallintatoimenpiteiden käyttökelpoisuutta ei voida ilman laitosmittakaavan kokeita ja lisätutkimuksia selvittää. Keiniänrannan välittömässä läheisyydessä oleva hankkeen osa-alue sijoittuu pohjavesimallin reuna-alueelle. Kyseisellä alueella ei ole tehty edes tarvittavan tasoista pohjavesimallinnusta.

Uusi laitossuunnitelma poikkeaa hylätystä laitossuunnitelmasta seuraavilta osin:

- Korkeimmassa hallinto-oikeudessa hylätystä laitossuunnitelmasta on poistettu imeytysalueet IA4.3, IA4.4 ja IA4.5 sekä kaivoalue KA3.4.
- Uuteen laitossuunnitelmaan on lisätty Isolukon luonnonsuojelualan kaakkoisrajaan rajautuva uusi kaivoalue KA3.4, joka on kooltaan noin 1,5 ha. Kaivoaluetta KA3.2 laajennetaan Isolukon luonnonsuojelualan luoteisrajaan asti ja sen koko on noin 3,6 ha. Kaivoaluetta KA3.3 laajennetaan luoteen ja kaakon suuntaan. Kooltaan se kasvaa lähes 1,5 ha:n suuruiseksi. Kaivoalue KA3.1 on laajennettu joka suuntaan ja erityisesti Taustialantien yli sen eteläpuolelle. Laajennetun kaivoalueen KA3.1 kooksi tulee noin 4 ha.
- Imeytysaluetta IA4.1 laajennetaan noin 5 ha:n suuruiseksi. Imeytysalue JIA 4.2 on uusi imeytysalue ja sen pinta-ala on noin 1,5 ha. Uusi imeytysalue JIA4.3 on kooltaan yli 1 ha ja sijaitsee vajaan 100 metrin etäisyydellä Kankaanmaan teollisuusalueesta.
- Onkkaalantielle tehtävä suojaimeytysalue on jätetty pois.
- Uudessa hakemuksessa esitetty imeytysalueiden ja kaivoalueiden koko kasvaa merkittävästi aikaisemmassa hylätyssä hakemuksessa esitetystä pinta-alasta.
- Hakemussuunnitelmassa todetaan, että tuotanto laskee hylätyssä hakemuksessa esitetystä määrästä 20 000 m³/d määrään 12 000 m³/d.

Hakemuksessa on todettu, että imeytysvesimäärä pienenee, vaikka tosiasiallisesti imeytysvesimäärä kasvaisi imeytysalueella IA4.1 määrästä noin 11 000 m³/d määrään 14 000 m³/d. Kyseinen vesimäärä 14 000 m³/d pumpattaisiin ylös maaperästä kaivoalueelta KA3.1. KHO:ssa hylätyn hakemuksen mukaan kyseiseltä kaivoalueelta olisi otettu vettä ainoastaan 3 500 m³/d. Alkuperäisessä (2003) lupahakemuksessa tällä alueella ei ollut kaivoaluetta.

Uuden hakemuksen mukaan kaivoalueelta KA3.1 pumpattu vesi imeytettäisiin pohjavesiesiintymään imeytysalueilta JIA4.2 ja JIA4.3. Hakija ei ilmoita vesimäärän jakautumisesta näiden jälleimeytysalueiden välillä, mutta niille imeytettäisiin yhteensä 14 000 m³/d vuosikeskiarvona laskettuna. Hakemuksesta ei ilmoitettu miten vedenotto jakautuu kaivoalueiden KA3.2, KA3.3 ja KA3.4 välillä.

Hakemuksen mukainen laitos levittäytyisi Pälkäneen kunnan asemakaava-alueelle sekä ylittäisi toiminnallisesti ja vaikutuksiltaan KHO:n jo hylkäämän hakemuksen vaikutukset. Kun edellä mainitut vesimäärät lasketaan yhteen, niin nykyisen hakemuksen mukaiset vesimäärät ylittävät jo hylätyssä hakemuksessa mainitut vesimäärät.

Vaikutukset Pälkäneen kunnan asemakaava-alueen elinoloihin ja elinkeinoelämään ovat riittämättömästi arvioimatta, eikä aluehallintoviraston esittämää arvioita haitoista voida pitää millään muotoa asianmukaisena erityisesti ottaen huomioon laitoksen sijainnin Pälkäneen kirkonkylän alueella ja sen asutuksen ja teollisuusalueen keskellä.

Vuonna 2003 tehtyä ympäristövaikutusten arviointia ei voi hyväksyä enää nykyisin voimassa olevan lainsäädännön edellyttämäksi ympäristövaikutusten arvioinniksi, vaan hakijan on laadittava ja liitettävä hakemukseen uusi ympäristövaikutusten arviointi, joka vastaa nykyistä hakemusta ja tähän hakemukseen sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pälkäneen kunnan tuotantoalueella TUA3 on laitossuunnitelmaan sisältynyt yksi imeytysalue ja kaksi kaivoaluetta. Imeytysalueen pinta-alavaraus oli 49203 m² ja sen virtaama olisi 20.000 - 35.000 m³/d. Tekopohjavesi pumpattaisiin kulutukseen kahdelta kaivoalueelta, joiden yhteiskapasiteetti olisi 20.000 m³/d. Kaivoalueita olisi kaksi erillistä aluetta sijaiten uuden hakemuksen kaivoalueiden KA3.2 ja KA3.3 kohdella.

Nyt hakemuksen mukaisessa laitoksessa on näiden edellä mainittujen imeytysalueiden lisäksi kaksi uutta imeytysaluetta, joita hakija kutsuu jälleenimeytysalueeksi sekä kaksi uutta vedenottoaluetta. Vedenottoalueiden ja imeytysalueiden koko on vähintään kaksinkertaistunut tai jopa moninkertaistunut.

Hakemuksessa on haettu erikseen myös valmistelulupaa, jonka tarkoituksena on selvittää pohjavesialueen hydraulisia olosuhteita tekemällä pohjaveden niin sanottu. kierrätyskoe, jossa kokeillaan lähes laitosmittakaavassa noin 10 000 m³/d veden imeyttämistä imeytysalueille ja vedenottoa kaivoalueilta. Tätä varten toteutettaisiin merkittävältä osin kaivorakenteet imeytykseen ja vedenottoon sekä merkittävä niin sanottu tilapäinen siirtolinja kierrätysveden johtamista varten. Lisäksi rakennettaisiin tarvittava havaintoputkiverkosto mittalaitteineen koetoimenpiteiden vaikutusten havainnointia varten. Työt olisivat laajoja ja aiheuttaisivat maastoon huomattavaa haittaa. Tosiasiassa työt olisivat osa hankkeen rakentamista ja haittaisivat merkittävästi ja jopa estäisivät alueen kaavanmukaista käyttöä.

Koetoiminnan lopputulos voi johtaa laitossuunnitelmaan tehtäviin isoihin muutoksiin ja mitoitusten oleellisiin muutoksiin. Tämä muodostaa myös ongelman käyttöoikeuksien määräämisen ja mahdollisten perusteettomien käyttöoikeuksien suhteen. Edelleen muutokset voivat merkitä hankkeesta saatavien hyötyjen merkittävää vähentymistä ja laitoksesta aiheutuvien ympäristöhaittojen merkittävää kasvamista.

Asiassa on lisäksi huomattava, että esimerkiksi energian talteenotto pohjavesiesiintymästä erityisesti pohjavesialueella on luvanvaraista toimintaa. Kiinteistönomistajat ja -haltijat eivät ole saaneet lupaa lämpökaivojen rakentamiselle pohjavesialueella. Jälleenimeytysmenetelmän käytölle edellytetään vaikutusperusteisesti myös vesitalouslupaa.

Muutokset pohjaveteen korostuvat tapauksissa, joissa kaivoalueen ja imeytysalueiden välillä sijaitsee pohjaveden virtausta rajoittava kynnyks. Jälleenimeytettävä vesi ei ole pohjaveden kaltaista, joten laadulliset muutokset pohjaveteen ovat samantyyppiset kuin tekopohjaveden muodostamisessa. Kyse on pohjaveden määrää ja laatua muuttavasta toimenpiteestä, joka, ottaen huomioon käytetyt vesimäärät, vaikuttaa aikaisempia arviointeja laajemmalle alueelle.

Edellä mainitut seikat ovat juuri niitä asioita, joiden perusteella korkein hallinto-oikeus on hylännyt hakijan aiemman hakemuksen. Aluehallintoviraston

olisi tullut hylätä uusi hakemus myös samoilla perusteilla tai jättää se tutkimatta.

Tavase Oy:n suunnittelemaan uuteen hankkeeseen tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä. Tavase Oy:n suunnitelma edellyttää uutta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Uusien imeytysalueiden JIA4.2 ja JIA4.3 ja uuden kaivoalueen KA3.1 sijainti on täysin poikkeava alkuperäisestä YVA-arvioinnista vuodelta 2003. Pelkästään hakemuksessa esitetty imeytysalueiden sijainnin siirtäminen Pälkäneen kunnan teollisuusalueen ja asutusalueen viereen, aiheuttaa uuden YVA-arvioinnin tarpeen.

Kaivoalue KA3.4 on täysin uusi vedenottoalue ja se sijaitsee 350 metriä lähempänä Keiniänranta kuin alkuperäisen hakemussuunnitelman ja vuoden 2003 YVA-arvioinnin mukainen lähin vedenottoalue. Alue sijaitsee myös 350 metriä lähempänä Pälkäneen taajama-alueella. Vedenotto- ja imeytysalueet oheistoimintoihin sijaitsevat luonnonsuojelun alueen ympärillä ja sen välittömässä läheisyydessä. Tämä lisää merkittävästi hakemuksen toiminnan ja rakentamisen aiheuttamia haittoja alueen suojeluarvoille ja heikentää alueen virkistyskäytön mahdollisuuksia. Vuonna 2003 tehdyn YVA:n jälkeen on hankkeen vaikutusalueella tapahtunut erittäin paljon muutoksia, joita ei ole mainittu YVA:ssa ei ole lainkaan huomioitu.

Hakemuksen mukaisten imeytysalueiden pinta-ala on kasvanut 54% ja kaivoalueiden kokonaispinta-ala on kasvanut 215% alkuperäiseen ympäristövaikutusten arvioinnin perusteena olleeseen vuoden 2003 lupahakemuksen laitoikseen nähden. Tässä laskelmassa ei ole huomioitu kaikkien putkilinjojen ja muiden laitoksen aputoimintojen sijoittamiseen liittyvien käyttöoikeusalueiden pinta-alaa.

Tavase Oy ei ole esittänyt myöskään uusia luontotutkimuksia. KHO on hylännyt hakijan aikaisemman hakemuksen aikaisemmin esitettyjen luontovaikutusten perusteella. Hakija tosiasiallisesti vetoaa nyt samoihin luontoselvityksiin, mutta laitoksen uusi sijoittelu on täysin tutkimatta ja laitosuunnittelussa tarvittavat tutkimukset hakija esittää tehtäväksi vasta luvan myöntämisen jälkeen valmisteluluvan mukaisina toimenpiteinä. Pelkästään tällä perusteella hakemus tulisi jättää tutkimatta.

Natura-arviointi on puutteellinen, minkä vuoksi hakemuksen käsittely tulee keskeyttää ja Tavase Oy velvoittaa täydentämään Natura-arviointi ja tekemään uusi YVA-arviointi. Uuden luonnonsuojelulain 65.4 §:n mukaan Natura-arviointi tulee integroida YVA-lausunnon perusteltuun päätelmään. Uuden lupahakemuksen mukaisesta tekopohjavesilaitoksesta tehdystä YVA-arviointiselostuksesta tulee järjestää erikseen kuuleminen.

Hakija on teettänyt tuotantoalueella aiemman hylkäävän päätöksen jälkeen ainoastaan Geo-Work Oy:llä maatulka-alueita. Alueella ei ole kuitenkaan tehty lisää kairauksia, eikä asennettu lisää havaintoputkia. Uusien maatulka-alueiden pituus on yhteensä 1,54 km ja ne sijaitsevat Palvelukeskuksen ja Keiniänrannan välillä (linja 1/19) ja Onkkaalantiellä (linja 2/19) sekä Lahdentiellä (linja 3/19). Aluehallintovirasto ei toimittanut näitä tutkimustuloksia Pälkäneen kunnalle.

Uudessa 12.2.2019 laaditussa tarkennetussa rakennetulkinnassa on esitetty muun muassa, että Keiniänrannan ja Syrjäharjun välisellä alueella yllättäen sijaitsee pitkittäinen luode - kaakkois -suuntainen noin 40 metrin pituinen kallioalue, joka nousee pohjavedenpinnan yläpuolelle. Geofysikaalisten tutkimusten eri aikoina tehdyt tulkinnat antavat käytännössä päinvastaiset tulokset kyseisen alueen maaperäolosuhteista ja niiden soveltumisesta kaivoalueeksi. Tämä osoittaa selvästi, että ilman varmistavia tutkimuksia ei imeytys- ja kaivoalueita voida sijoittaa hankealueelle.

Rakennetulkintoja tarkentavia tutkimuksia ei ole tehty myöskään uusien geofysikaalisten tutkimusten jälkeen imeytysalueilla JIA4.2 ja JIA4.3 eikä vedenottoalueella KA3.4. Kaikkein laaja-alaisimmalla vedenottoalueella KA3.1 sijaitsee vain yksi havaintoputki. Hakemusasiakirjojen mukaan täälläkin alueella ei ole tehty kaivonpaikkatutkimuksia.

Uudessa rakennetulkinnassa on myös tulkittu Keiniänrannan yläpuolella (koillispuolella) sijaitsevan myös pohjaveden virtauksia ohjaavia moreeniselänteitä sekä moreeni- ja kalliokynnyksiä sekä laajahko heikosti vettä johtavaa ainesta. Tämä nostaa perustellusti esille kysymyksen siitä, mikä on Keiniänrannan lähteisiin purkautuvan vesimäärän kulkureitti.

Uusi kaivoalue KA3.4 ja kaivoalueiden KA3.3 ja KA3.2 laajennusosat sekä imeytysalueet JIA4.2 ja JIA4.3 on sijoitettu vanhoihin geofysikaalisiin tutkimustuloksiin perustuen. Alueilla ei ole suoritettu geofysikaaliset tutkimukset varmistavia kaivonpaikkatutkimuksia, eikä niillä ole asianmukaista havaintoputkiverkostoa. Suunnitelluilla imeytysalueilla JIA4.2 ja JIA4.3 ei ole tehty imeytyskaivojen paikkatutkimuksia tai imeytyskokeita. Suunnitellulla kaivoalueilla KA3.1 ja KA3.4 ei ole tehty koepumppauksia, kaivonpaikkatutkimuksia eikä suoritettu kairauksia tai asennettu havaintoputkia.

Keiniänrannan lähteiden virtaamien tarkastelu on ollut puutteellista sekä virheellistä ja lähteiden virtaamia on tarkasteltu yhtenä kokonaisuutena. Vesitase-tarkastelut tulisi tehdä lähdekohtaisesti erityisesti tässä tilanteessa, kun mallinuksessa on tehty oletus, että pohjavesivirtauksen suhteen Keiniänrannan yläpuolella on vedenvirtausta estäviä ja ohjaavia kalliokynnyksiä sekä moreeniselänteitä ja laajahkoja heikosti vettä johtava alue. Näiden vaikutus lähteiden virtaamiin ja pohjaveden pinnankorkeuksiin tulisi ilmetä simulointiajoissa, joissa on lähdekohtaisesti tarkasteltu koko simulointijakson vesitaseita mukaan lukien lähteiden virtaamia ja pohjavedenkorkeuksia.

Hakijan esittämiä koeimeytys/merkkiaineenkokeen kalibrintituloksia ei ole raportoitu. Mallin kuvauksen vedenjohtavuuskartoista puuttuvat vedenjohtavuusvärien selostukset. Mallin kuvaus on puutteellinen ottaen huomioon sen käytön tekopohjavedenottamon suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Virtausmallissa vesipartikkelien kulkeutumista on laskettu alavirrasta ylävirtaan päin Keiniänrannasta, mikä antaa virheellisen kuvan Keiniänrantaan purkautuvien vesimäärien suhteista. Tehdyssä selvityksessä on oletettu suurimman osan vedestä purkautuvan Kostianvirtaan, johon suuntaan myös mallin laskevat vaikutukset ovat suurimmat. Pohjaveden purkautumisesta Kostianvirtaan ja sen määrästä ei ole saatu tutkimustietoon perustuvaa varmistusta merkkiaine- ja imeytyskokeissa eikä alueella suoritetuissa muissa tutkimuksissa.

Myöskään mallinnusraportissa ei ole esitetty tuloksia Kostianvirtaan purkautuvasta vesimäärästä osana mallin vesitasetta.

Simulointiajoista ei ole esitetty vedenlaatuennusteita eikä lähdekohtaisia tai havaintopaikkakohtaisia pinnankorkeustietoja. Virtausmalliraportissa esitetyt viipymätiedot eivät ole vertailukelpoisia tehdyn merkkiainekokeen tuloksiin eivätkä TEMU-tutkimusraportissa esitettyihin suomalaisilta eri tekopohjavesilaitoksilta tehtyihin viipymälaskelmiin. Hakemuksessa esitetyt tiedot pinnankorkeuksista ja vedenlaadusta ovat monelta osin vanhoja.

Pohjaveden korkeuden alenema Keiniänrannassa tuotantotilanteiden simulointiajoissa ei voi olla alle 20 cm, koska ainoassa kalibrointitilanteessa mallin virhe luonnontilaiseen korkeuteen verrattuna on ollut keskimäärin 45 cm suurimpien virheiden ollessa yli metrin. Kun lisäksi huomioidaan, ettei Keiniänrannan Natura-alueella sijaitse riittävän kattavaa havaintoputkiverkostoa, mallin toimintaa ei voida arvioida mittaustulosten puuttuessa luotettavasti. Näin ollen mallisimulointiajoista ei ole tehtävissä esitettyjä johtopäätöksiä. Lähimpänä Keiniänrantaa ja Pälkäneen taajamaa sijaitsevalla vedenottoalueella KA3.4 tai sen lähialueellakaan ei ole asennettu havaintoputkia. Esitetyillä uusilla kaivo- ja imeytysalueilla ei ole käytettävissä virtausmallin kalibroinnissa tarvittavia pinnankorkeustietoja, joten virtausmallin perusteella ei voida ottaa perusteltua kantaa kaivo- ja imeytysalueiden sijainnin oikeellisuuteen ilman kyseisten alueiden mittaus- ja kalibrointituloksia.

Pälkäneen kunta pitää Tavase Oy:n esittämiä käyttöoikeusalueita tutkimusten puuttumisen vuoksi perusteettomina ja suuruudeltaan kohtuuttoman kokoisina. Käyttöoikeusalueiden sijoittelu estää tai oleellisesti vaikeuttaa jäljelle jäävän alueen käyttöä. Korvausesitykset ovat hakijan toimesta määritetty liian pieniksi ottaen huomioon alueen sijainnin ja laadun. Imeytys ja kaivoalueiden sekä niille tehtävien johto- ja tiealueiden heikentävät jäljelle jäävän alueen käyttökelpoisuutta ja nostaa merkittävästi haittoja. Tämä muodostaa ehdottoman luvan myöntämisen esteen yhdessä muiden haittojen kanssa.

Hakemuksessa esitetyn laitoksen aiheuttamia haittoja ympäristöön ja luonnonarvoihin ei ole kyetty selvittämään vesilain edellyttämällä tavoin. Vesilain edellyttämät luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty eikä intressivertailua voida tehdä. Hankkeen haittoja arvioitaessa on otettava huomioon myös hankkeesta johtuvat pohjavesialueen luokituksen ja rajauksen muutoksesta aiheutuneet rajoitukset.

Tavase Oy:n suunnitelma edellyttää uutta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Tämän vuoksi aluehallintoviraston olisi tullut edellyttää Tavase Oy toimittamaan osana hakemustaan uusi ympäristövaikutusten arviointi, missä yhteydessä myös Pälkäneen kuntaa olisi tullut kuulla. Aluehallintoviraston lausuntopyyntö on siis ollut ennenaikainen tai ainakin puutteellinen, koska kuultavalla pitää olla kaikki tieto hankkeesta ja sen liiteasiakirjoista. Pälkäneen kunnalla ei ole ollut riittäviä tietoja eikä sille ole varattu riittävästi aikaa perehtyä hankkeen suunnitelmaan ja sen perusteisiin ja vaikutuksiin.

Hakemukseen liitettyä uutta tutkimusta ei ole Pälkäneen kunnalle toimitettu. Hakijan olennaiset muutosesitykset perustuvat vanhojen tutkimustulosten uusiin tulkintoihin.

Virtausmallin puutteellisen kalibroinnin ja siinä olevien virheiden vuoksi tehtyjä simulointiajoja ei voida pitää luotettavina arvioitaessa suunnitellun laitoksen vaikutuksia Keiniänrannan Natura-alueen pohjaveden pinnankorkeuksiin ja lähteiden virtaamiin. Edelleen tekopohjavesilaitoksen vaikutukset Keiniänrannasta purkautuvaan pohjaveden laatuun eivät ole perusteltavissa virtausmallinnuksen tuloksilla. Myöskään virtausmallinnuksella ei voida osoittaa uusien imeytys- ja kaivoalueiden sijainnin toimivuutta eikä varsinkaan näiden yhteisvaikutuksia Keiniänrannan vesitaseisiin. Tämän hakija myöntää epäsuorasti hakiessaan hankkeelle valmistelulupaa imeytyskokeiden suorittamiseksi ja virtausmallin uudelleen kalibroimiseksi.

Asiassa esitetty vertailu Tuusulan Jäniksenlinnan tekopohjavesilaitoksen veden lämpötilanvaihteluihin ei ole vertailukelpoinen, koska pitkä kallioon louhittu Päijännetunneli tasaa lämpötilan vaihtelua ja vedenottoaika on siirretty Päijänteessä syvänteeseen muun muassa lämpötilavaihteluiden pienentämiseksi. Ennen Päijännetunnelin raakavedenottoa syventämistä lämpötilaerot Jäniksenlinnan tekopohjavesilaitoksella olivat noin 7° C.

Virtausmallinnuksen kuvaukseen pohjavesialueen olosuhteista jää merkittäviä epävarmuustekijöitä. Pohjaveden virtausmalli on edelleen puutteellisista tutkimuksista ja koetoiminnasta johtuen epäluotettava erityisesti Keiniänrannan Natura-alueella ja uusien kaivo- ja imeytysalueiden kohdalla. Natura-arviointi ei täytä niitä miltään osin luonnonsuojelulain edellytyksiä.

Hankkeen yhteydessä on tehty neljä erillistä Natura-arviointia. Natura-arvioinnit ovat olleet erisisältöisiä ja niissä on päästy erilaisiin tuloksiin hankkeen aiheuttamasta merkittävästä haitasta.

Hakemuksessa ei ole millään tavoin selvitetty, miten mahdollisen hankkeen aiheuttamia haittoja ja vahinkoja on vähennetty ja minimoitu.

Vedenottamoalueilla on vain vedenottotoiminta mahdollista ja käytäntönä on ollut, että alueet aidataan. Imeytysalueiden kaivot aidataan ja kulku imeytysalueilla on rajoitettua. Kaivojen on kielletty kaikkinaisen pohjaveden laadun muuttumista aiheuttava toiminta tai toiminnat, jotka voivat vaarantaa pohjaveden laadun tai pilata pohjavettä. Tavase on ainoa vedenottamohanke alueella ja ainoa peruste 1. luokan pohjavesialueeksi.

Edellä esitetyt kohdat ovat hankkeen yksityisille ja yleiselle edulle aiheuttavia haittoja, jotka tulee ottaa huomioon intressivertailua tehtäessä. Hakijan hakemuksen mukainen toiminta vaarantaa asemakaavan toteuttamisen muun ohella kiinteistönomistajien asuinkäytön ja liiketoimintakäytön osalta sekä alueen käytön asemakaavan mukaisena luonnonsuojelu-, virkistys- ja metsätalousalueena. Putkilinjojen ja muiden hanketta palvelevien aputoimintojen kaavanmukaisuutta ei ole tarkasteltu. Lisäksi on huomattava, että imeytys- ja kaivoalueet putki ja tieyhteyksineen piirittävät Isolukon luonnonsuojelualueen ja sijaitsevat osin sen rajassa kiinni. Kaivoalue KA3.2 rajoittuu Kirkonmäen rakennuskäytön alueeseen.

Tavasen vesitaloushanke aiheuttaisi merkittäviä haittoja Pälkäneen kunnan toiminnalle ja kehittämiselle, eikä siitä aiheutuisi mitään hyötyä Pälkäneen kunnalle. Vesitaloushankkeen suoja-alueilla asuu noin 1 200 asukasta ja alueella

toimii merkittävä määrä yrityksiä. Vaikutusalueella sijaitsee muun ohella Pälkäneen kunnan kannalta merkittävä teollisuusalue, jossa toimii kymmeniä yrityksiä.

Pälkäneen oma pohjavesilaitos toimii Kinnalan alueella. Järviveden imeytyksen seurauksena Pälkäneen kunnan oma pohjavesi saattaa käydä käyttökelvottomaksi. Joka tapauksessa Pälkäneen kunnan omat vesivarat saattaisivat ehtyä tai sen alueella olevaa pohjavettä ei voida muusta syystä käyttää. Myös yksityisten mahdollisuus käyttää omistamillaan kiinteistöillä olevaa talousvettä vaarantuu.

Kymmenien tuhansien vesikuutiometrien imeyttäminen maaperään vuorokaudessa aiheuttaa väistämättä sen, että vettä tulee myös paikkoihin, joihin sen ei toivota tulevan aiheuttaen kiinteistöillä vesittymistä ja uusia lähteitä, haitaten merkittävästi maataloutta ja virkistystoimintaa. Tästä voi aiheutua merkittäviä kosteus- ja homevaurioita tai jopa rakennusten rakenteiden rikkoontumista.

Vesitaloushanke jo sinällään aiheuttaisi huomattavaa haittaa Pälkäneen kunnan alueella toimiville yrityksille, ja alueen mahdollisille uusille yrityksille. Tämä puolestaan aiheuttaa verotulojen menetyksiä, ja väestölle työtilaisuuksien menetyksiä. Pälkäneen luontainen kasvu Tampereen suuntaan estyy, koska vesitaloushanke jo nykyisellään estää kaavoittamisen tehokkaasti luontaiseen kasvuun suuntaan. Tavasen vesitaloushankkeen toteutuessa yrityksille tulisi nykyistä merkittävämpiä vastuuseen perustuvia riskejä, jotka liittyisivät mahdollisiin ympäristövahinkoihin.

Pelkästään jo luvan myöntäminen vesitaloushankkeelle aiheuttaisi toteutessaan merkittäviä haittoja ja ongelmia yksityiskohtaiselle kaavoitukselle, kaikelle rakentamiselle sekä kunnan alueella toimivan elinkeinotoiminnan kehittämiselle. Luvan voimassaolo aiheuttaa merkittäviä rajoituksia muun ohella asuinrakentamiselle ja erityisesti niille yrityksille, jotka toiminnassaan käyttävät ympäristölle vaarallisia aineita. Vesitaloushanke tulee vaikuttamaan haitallisesti alueen asemakaavan mukaiseen virkistyskäyttöön ja luonnonsuojeluun.

Vesitaloushankkeella on olennaista haitallista merkitystä myös Pälkäneen seurakunnan hautaus toimintaan ja kiinteistöjen käyttöön. Viimeksi suoritettujen imeytyskokeiden yhteydessä havaittiin, että vettä virtaa myös valtatie 12 pohjoispuolelle, jossa sijaitsee muinaismuistolain piiriin kuuluva rauniokirkko. Rauniokirkon olemassa olevat rakenteet voivat vaurioitua vesitaloushankkeen seurauksena.

Joka tapauksessa Tavasen vesitaloushanke aiheuttaisi merkittäviä taloudellisia riskejä Pälkäneen kunnan alueen maanomistajille ja siellä toimiville yrityksille. Näitä seikkoja ei ole huomioitu aluehallintoviraston päätöksessä.

Tavasen vesitaloushankkeen toteutuminen tuottaisi merkittäviä vaaroja kiinteistönomistajille ja maataloustuotannolle Pälkäneellä. Esimerkiksi niin sanottujen orsivesien myötä Mallasveden rantavalli voisi murtua ja vallin päällä olevat rakennukset voisivat vahingoittua.

Pintaveden imeyttäminen aiheuttaisi imeytysalueilla muun muassa pohjaveden mikrobiologisen vedenlaadun heikentymistä ja lämpötilan kohoamista, mikä

estäisi tekopohjaveden käytön talousvetenä hyvin laajalla alueella. Ottaen huomioon imetysveden laatu ja sen muuttuminen ilmastonmuutoksen vaikutuksesta, Tavasen vesitaloushanke edellyttäisi myös imetysveden kemiallista puhdistusta.

Uuden hakemussuunnitelman mukaisten uusien imeytysalueiden ja suojaimeytysalueiden sijoittaminen keskelle asutusta ilman asianmukaisia selvityksiä ja tutkimuksia ei voi olla mahdollista. Tämä vaarantaa merkittävästi asukkaiden ja yritysten turvallisuutta.

Vesitaloushanke saattaa aiheuttaa huomattavia vahinkoja niin sanotulle Keiniänrannan alueelle, joka kuuluu Natura-alueeseen. YVA-selvityksen mukaan vesitaloushanke saattaa aiheuttaa Keiniänrannan alueelle arvaamattomia seurauksia. Asiassa on puutteellisesti selvitetty myös se, mitä vahinkoja vesitaloushanke saattaa aiheuttaa Keiniänrannan ja luonnonsuojelualueen eliöstöille ja kasvistolle.

Pälkäneen kunnan alueelle kohdistuva osuus vesihankkeesta on vähäinen verrattuna koko vesihankkeeseen ja edellä esitettyihin Pälkäneen kunnalle aiheutuviin merkittäviin haittoihin.

Asukkaiden omistamien kiinteistöjen arvot saattavat alentua vesihankkeesta johtuen erityisesti Keiniänrannan alueella. Kuntalaisten rakentamiseen ja muuhun maankäyttöön liittyvien lupien ja muutosten hakeminen edellyttää laajempia taustaselvityksiä, mitkä aiheuttavat kuntalaisille lisäkustannuksia. Pälkäneen kunnalle aiheutuu välillisesti yritystoiminnan vaikeutumisesta verotulojen vähentymistä sekä viranomais- ja henkilöstökulujen kasvamista. Pälkäneen kunnan on myös vaikea saada uusia yrityksiä nyt olemassa olevalle teollisuusalueelle, koska vesitaloushanke aiheuttaa lisäedellytyksiä rakentamiselle ja yritystoiminnalle.

Tavasen hankkeella ei ole sellaista yleistä taloudellista hyötyä, jota vesilainsäädäntö edellyttää. Tavasen hankkeelle ei ole edes sen edellyttämää todellista tarvetta. Olisi perusteetonta antaa muiden kuntien omistamalle yhtiölle vesitaloushankkeeseen liittyvä lupa ja näin todennäköisesti estää Pälkäneen kunnan itse hyödyntää vesivarantojaan.

3. [REDACTED] on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja hakemus hylätään kaikilta osin. Vaihtoehtoisesti asia on palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Mikäli päätöstä ei kumota, käyttöoikeuksista maksettavaksi määrättyjä korvauksia on korotettava ja lupamääräyksiä tarvittaessa muutettava siten, kuin jäljempänä perusteluissa on yksityiskohtaisesti esitetty.

Perusteluinaan muutoksenhakija on muun muassa esittänyt, että ennen pääasian ratkaisua hallinto-oikeuden on tutkittava ja tehtävä päätös kuulemisessa tapahtuneista virheistä ja aluehallintoviraston virkamiehen esteellisyydestä.

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta Natura-arvioinnista ei pyydetty kaikilta kiinteistöjen omistajilta lausuntoa. Kaikki hakemusasikirjat eivät olleet nähtävillä kuulutuksen alkaessa 6.2.2020. Kuulutusajasta oli kulunut yli viikko, kun aluehallintovirasto lisäsi asiakirjoihin hakemuksen liitteet 3, 4c1, 4c2 ja 4f.

Aluehallintovirasto ei tiedottanut asiakirjojen lisäämisestä kuulutuksen kestäessä. Aluehallintovirasto ei myöntänyt pyydettyä lisäaikaa muistutusten ja vaatimusten esittämiseksi.

Kuulemisessa tapahtuneiden virheiden vuoksi hakemus on kuulutettava uudelleen ennen kuin asian käsittelyä jatketaan. Kuuleminen ei ole toteutunut lainmukaisesti.

Ympäristöneuvos Arto Paananen on toiminut nyt käsiteltävän asian esittelijänä ratkaisijana. Aiemmin hän on toiminut Pirkanmaan ympäristökeskuksessa ja myöhemmin ELY-keskuksessa useiden vuosien ajan. Virkamiehenä toimiessaan hän on tehnyt Tavase Oy:tä koskevia päätöksiä ja valvonut tutkimustoimintaa yhdessä muiden virkamiesten kanssa. Paananen ja Tavase Oy:n konsultit ovat olleet yhdessä mukana lukuisissa kokouksissa.

Pälkäneen kunnan ja kuntalaisten esittämät tutkimusten aikaiset vaatimukset ja selvityspyynnöt ovat saattaneet vaarantaa Paanasen ja muiden ELY:n viranhaltijoiden objektiivisen harkintakyvyn.

Aiempien virkasuhteiden perusteella Paanaselle on voinut muodostua vahva ennakoasenne tekopohjavesilaitoshanketta vastustaneita kohtaan, mikä on saattanut vaikuttaa asian ratkaisuun.

Aluehallintoviraston päätöksessä asianosaisten muistutuksiin on vastattu hyvin puutteellisesti, tai ne on ohitettu kokonaan. Lukuisten kansalaisten mielipide onkin, että muun muassa asian esittelijä on suhtautunut välinpitämättömästi ja puolueellisesti annettuihin vastineisiin.

Hanke ei ole tarpeellinen Tavase Oy:n osakaskunnille eikä koko Tampereen kaupunkiseudulle ja Etelä-Pirkanmaalle. Talousveden saanti on jo toteutettu muilla keinoin.

Aluehallintovirasto on yli viisi vuotta sitten todennut tekopohjavesilaitoksen tarpeettomuuden. Alueen vesihuoltoa on uudistettu vuoden 2015 jälkeen, joten tekopohjavesi on entisestään käynyt tarpeettomammaksi. Etelä-Pirkanmaan vesihuoltoyhteistyösopimuksella Akaa, Valkeakoski ja Lempäälä ovat varmistaneet vedentoimituksen keskenään. Valkeakosken uusi Tyrynlahden vesilaitos on aloittanut toimintansa vuonna 2020. Tampereen Kaupinojan vesilaitos valmistuu kokonaisuudessaan vedentuotantoon 1–2 vuoden kuluessa, jolloin siitä tulee Tampereen toinen päävedenottamo. Kuntien vesijohtoyhteyksiä on parannettu muun muassa Tampereen ja Lempäälän välillä.

Talousvettä on riittävästi saatavissa ilman Tavase-hanketta, eikä hankkeella paranneta vedenjakelun toimintavarmuutta normaalitilanteissa eikä kriisi- tai poikkeustilanteissa. Hajallaan olevat laitosrakenteet pitkin putkilinjoineen heikentävät toimitusvarmuutta ja poikkeustilanteissa laitoksen toimintavarmuus heikentyisi. Tekopohjavesilaitoksen kolme erillään olevaa tuotantoaluetta eivät lisää veden toimintavarmuutta. Veden laatu ei parani nykyiseen talousveteen verrattuna.

Vedentuotantokustannukset eivät pienene. Tavase on todennut energiakustannusten nousevan 50 % siirryttäessä tekopohjaveden valmistukseen. Arvio ei ole energian tarpeen osalta realistinen. Laitoksen toiminta vaatisi kymmeniä

sähkömoottoreita pumpattaessa vettä raakavesilaitokselta imeytysalueille, otto-kaivoilta jälleenimeytyskaivoille, ottokaivoilta siirtopumppaamolle ja siirtopumppaamolta jälkikäsitteilylaitoksille. Eri vaiheiden jälkeen veden nostokorkeudeksi tulisi 150–200 metriä. Energiantarve ja siten hiilijalanjälki lisääntyisivät moninkertaiseksi nykyiseen vedentuotantoon verrattuna.

Tekopohjavesilaitoksen toteuttaminen siirtolinjoineen vaatisi yli 100 miljoonan investoinnit. Tekopohjavesilaitos tulisi vaatimaan paljon enemmän huoltoa ja korjausta vaativia sähkömoottoreita ja pumppuja kuin Ruskon pintavesilaitoksen toiminta vaatii. Tekopohjavesilaitos vaatisi lukuisia rakennuksia ja rakennelmia.

Ruskon vesilaitos pystyy jo nykyisin toimittamaan enemmän talousvettä kuin tekopohjavesilaitokselta on suunniteltu saatavaksi. Tekopohjavesilaitoksen huolto- ja korjaustoimenpiteet sekä uusinvestoinnit olisivat suuremmat kuin Ruskon pintavesilaitoksen tulevaisuudessa tarvitsemat saneeraus- ja käyttökustannukset.

Vedenkäsittelyn huuhteluvesimäärän väheneminen ei toisi säästöä nykytilanteeseen verrattuna. Raakavesipumppaamon yhteyteen tuleva esipuhdistus tuotaisi arviolta 500 – 800 m³/vrk rejektiovettä, joka johdettaisiin Kangasalan kaupungin jätevesijärjestelmään. Siivilöinnistä tuleva välpe tyhjennettäisiin ja kuljetettaisiin pois imuautolla. Raakavesipumppaamolta johdettava huuhteluvesi vaatisi uuden viemäriin rakentamisen usean kilometrin matkalle. Tekopohjavesilaitos käyttäisi vettä suojaimeytyksiin kaksinkertaisen määrän Ruskosta lähtevään jätevesimäärään verrattuna.

Hakijan väite, että uusinvestointien ja pienempien käyttökustannusten ansiosta tekopohjavesilaitoksen hyödyt olisivat laitoksen elinkaaren aikana kymmeniä miljoonia euroja verrattuna pintavesilaitokseen, ei ole asiallisesti perusteltu.

Luonnonvarojen säästö ei ole merkittävää, koska kemikaalit kuten kalkki ja ferrisulfaatti kuluttavat luontoa vähäisessä määrin. Tekopohjavesilaitoksen tuottama vesi olisi alkaloitava ja desinfioitava, kuten pintavesilaitoksen tuottama talousvesikin. Laskelmia ja vertailuja eri vedentuotantojen välillä ei ole esitetty.

Tekopohjavesilaitos ei ole edullisempi ratkaisu pintavesilaitoksiin verrattuna eikä se lisäisi missään olosuhteissa osakaskuntien veden toimitusvarmuutta, vaan päinvastoin kustannukset kohoaisivat ja toimitusvarmuus heikkenisi.

Aluehallintoviraston päätöksessä intressivertailu on esitetty erittäin ylimalkaisesti ja puutteellisesti ja siitä puuttuu perusteet. Intressivertailu perustuu hakijan puutteelliseen selitykseen. Hakija antaa liian optimistisen kuvan tekopohjavesilaitoksen vaatimista investointi- ja käyttökustannuksista, jotka eivät perustu ajantasaisiin laskelmiin ja tarpeen arviointiin.

Intressivertailua ei voida tehdä ilman vaihtoehtovertailuja. Tekopohjavesilaitos ei edistä kestävästä kehitystä, sillä energiatarpeen kasvu lisäisi ilmastonmuutosta. Intressivertailussa on huomioitava laitoksen ympäristöhaitat ja -vahingot.

Intressivertailussa on esitettävä ajantasaiset investointi- ja käyttökustannukset

eri vedenkäsittelyvaihtoehdoista. Vertailussa on esitettävä ja arvioitava eri hankkeiden vaikutukset ympäristölle ja alueen toiminnoille sekä hankkeen siirtämisen muualle.

Laitoksen vaatimat alueet ja rakenteet, sekä niiden vaatimat työt vahingoittaisivat merkittävästi arvokkaan Syrjänharjun maisemaa ja geologista rakennetta. Toimenpiteet aiheuttaisivat harjuun merkittäviä pysyviä tai pitkäaikaisia haitallisia vaikutuksia. Harjun omintakeinen ja harvinaislaatuinen suppaverkosto tuhoutuisi.

Suunnitelman mukaisia rakenteita tulisi Syrjänharjun rinteille ja lakiosalle sekä luonnonsuojelualueen ympärille piirittäen sen. Isolukon luonnonsuojelualueen suppa jatkuu sekä pohjois- että eteläpäästään LS-alueen ulkopuolelle, mille alueille Tavase Oy:n putki- ja tielinjat sekä kaivoalue sijoittuisivat. Rakenteet ja toimet vaikuttaisivat harjijensuojeluohjelmaan kuuluvan supan eheyteen, myös useat muut alueen supat tuhoutuisivat hakijan toimista. Maakuntakaavassa todetulla arvokkaalla harjualueella hanketta ei ole mahdollista toteuttaa. Luonnonsuojelualueen ympärille suunnitellut alueet eivät ole olleet arvioitavina vuoden 2003 YVA:ssa. Alueet ovat tulleet hankesuunnitelmaan mukaan vasta vuoden 2003 jälkeen.

Syrjänharjun alueelle tulevista toiminnoista on esitettävä tarkemmat rakennus- ja toimintasuunnitelmat, joista selviää imeytys-, jälleenimeytys- ja kaivoalueille tulevien tie- ja putkilinjojen sekä kaivojen ja havaintoputkien sijainnit, jotta voidaan arvioida toimista aiheutuvat ympäristö- ym. haitat ja vahingot.

Aiempaan suunnitelmaan verrattuna lähempänä Keiniänrannan luonnonsuojelu- ja Natura 2000-aluetta imeytettävän veden määrää on kasvatettu. Tavase Oy:n teettämässä selvityksissä on maaperän koostumusta ja kalliopintoja koskevia arviointeja muutettu perusteettomasti. Alueella ei ole tehty uusia luotettavia tutkimuksia, kuten kairauksia ja maanäytteiden ottoa. Hakemus perustuu pääosin vanhoihin tutkimuksiin ja asiakirjoihin, joita on vain uudelleen tulkittu.

Lupapäätöksen kohdassa 31 vedenkorkeuden sallitut vaihteluvälit ovat suuret, ja kun vielä määrätyistä raja-arvoista voisi poiketa kahden viikon ajan, tulisi veden virtaukseen ja purkautumiseen suuria muutoksia koko Keiniänrannan alueella. Hakemussuunnitelman mukainen toiminta aiheuttaisi merkittäviä muutoksia alueen luonnonolosuhteisiin.

Eri aikoina tehdyt selvitykset, tulkinnat ja lausunnot ovat keskenään ristiriitaisia ja vanhentuneita. Esitetyt asiakirjat ovat edelleenkin tulkinnanvaraisia ja epäluotettavia, eivätkä ne ole riittävät selvitetäessä hankkeesta johtuvien seurausten arviointia. Päätöksenteon edellytyksenä on hankkeen riittävä ja oikeasisältöinen asioiden selvittäminen.

Päätösasiakirjasta ei selviä, onko kyseessä uusi hakemus, vai muutettu vanha hakemus. Mikäli kyseessä on uusi hakemus, ajantasainen ympäristövaikutusten arviointi on tehtävä ja esitettävä lupahakemuksen yhteydessä. Vuoden 2003 YVA ei koske tätä uutta hakemusta. Jos kyseessä on vanha hakemus, niin tämäkin edellyttää uuden YVA:n tekemistä. Laki edellyttää, että ympäristövaikutusten arviointi on tehtävä muuttaessa hanketta, jolla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Vanha YVA on vuodelta 2003, joten se on vanhentunut eikä enää ajantasainen.

Tavase Oy:n tekopohjavesihanketta on muutettu lukuisia kertoja vuoden 2003 YVA:n jälkeen. Muutosten jälkeen hanke ei ole sama kuin arvioinnissa esitetty hankesuunnitelma.

YVA on uusittava ennen asian käsittelyn jatkamista, sillä arviointi ei ole ajantasainen ja hanke on pilkottu useaan osaan.

Muutoksenhakijan tilojen alueille on suunniteltu tekopohjavesilaitoksen toimintoja noin kuuden hehtaarin alalle. Uusia kaivoja tulisi seitsemän kappaletta ja havaintoputkia entisten kuuden lisäksi kymmenen kappaletta. Imeytys- ja kaivoalueet, sekä johtolinjat, huoltotiet, kaivot ja havaintoputket hajautuisivat laaja-alaisesti eri puolille kiinteistöjä. Tekopohjavesilaitoksen vaatimien alueiden väliin jäisi kapeita ja epämääräisiä alueita vaikeuttaen ja estäen niiden käyttöä.

Lupahakemuksessa käyttöoikeusalueet on merkitty liian pieniksi. Kaivoille olisi rakennettava tie kaivontekokonetta ynnä muuta liikennettä varten. Koneet vaatisivat vähintään 5–7 metrin levyisen tiealueen, paikoin enemmänkin. Myös johtolinjojen käyttöoikeusalueet on merkitty liian kapeiksi. Jokaiselle kaivolle tuleva tie sekä johtolinjat vaikuttaisivat haitallisesti, pysyvästi ja pitkä-aikaisesti, harjun rakenteeseen ja maisemaan.

Todennäköistä on, että luvan saatuaan Tavase Oy hakisi lupaviranomaiselta lunastusoikeutta tekopohjavesilaitoksen ympärille tulevalle suoja-alueelle. Suoja-alueen määräykset aiheuttaisivat kohtuuttomasti haittaa muutoksenhakijan osaomistamien tilojen elinkeinon harjoittamiselle.

Lupapäätöksessä annetaan lupa liikkua moottoriajoneuvolla kiinteistöjen alueella selvittämättä tarkemmin sallittuja liikkumisalueita ja teitä. Näistä aiheutuisi kiinteistön omistajille huomattavan suurta haittaa ja vahinkoa käyttäen hyväkseen aluettaan ja omaisuuttaan. Edellä mainittuja haittoja ja vahinkoja kohdistuisi myös hankealueiden ja rakenteiden ulkopuolelle jäävään alueeseen.

Korvaukset eivät perustu alueella vallitsevaan hintatasoon. Korvausperusteet ovat puutteelliset ja Maanomistajain Arviointikeskus Oy:n tekemässä arvioinnissa sekavasti esitetty

Pellon hinta on korkeampi kuin korvausperusteissa esitetty 12 000 €/ha. Maanmittauslaitos on määrännyt samalla alueella pellon hinnaksi 18 000 €/ha tiealueita lunastettaessa. Korvausperusteeksi on määrättävä 18 000 €/ha myös nyt kysymyksessä olevan hankkeen peltoalueiden osalta.

Sadonmenetyksestä on määrätty korvausta vain 900 €/ha. Tällä hintatasolla maataloustuotantoa ei ole mahdollista harjoittaa. Sadon- ja tukien menetyksistä maksettava korvaus on korotettava 2 000 euroon/ha.

Monipuoliset haitat voivat nousta lupapäätöksessä määrätystä 1 500 eurosta/ha. Jälkikäteen on voitava hakea toimenpiteistä aiheutuneista haitoista ja vahingoista lisäkorvausta.

Puuston korvausperusteet on esitetty niin sekavasti, ettei niistä voi päätellä maksettavaa korvausta. Muutoksenhakija vaatii yksityiskohtaista selvitystä

korvausperusteista, niiden määräytymisestä ja määrästä metsänpohjan, puuston, taimikoiden ja odotusarvon osalta sekä yksityiskohtaista tietoa ja selvitystä siitä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia metsänomistajalla on käyttöoikeusalueisiin nähden.

Alue on rakennusmaaksi kelpaavaa ja kunta on vuosikymmeniä ollut halukas kaavoittamaan alueen asuntotonteiksi, koska alue rajautuu molemmilta puolin olemassa oleviin asuntoalueisiin. Aluetta ei voi kaavoittaa ennen kuin tekopohjavesihanke on ratkaistu, koska laitoksen aiheuttamia rajoituksia ei tunneta. Odotusmaan arvoksi on määrättävä 80 000 €/ha.

Esitettyssä hintataulukossa alle 5 €/m² olevat rakennuspaikat ovat pinta-alaltaan noin hehtaarin kokoisia, yhtä rakennuspaikkaa lukuun ottamatta. Kyseinen paikka ei sijaitse lähellä hankealuetta, eikä se ole ollut korvattavan alueen veroista rakennusmaata. Rakennuspaikojen korvaus on nostettava 6,50 euroon/m².

Käyttöoikeuksista aiheutuu pysyvää käytön estymistä ja vaikeutumista. Lupahakemuksen pitkäaikainen käsittely ja pitkäkestoisen tekopohjavesihankkeen toteutuminen on estänyt ja estää edelleen maan käytön muuttamisen metsämaasta asuinalueeksi. Omaisuuden käyttöarvon väheneminen kohdistuisi huomattavasti suuremmalle alueelle, kuin päätöksen liitteessä 6 mainittuihin käyttöoikeusalueisiin. Lisäksi lukuisat havaintoputket vaikeuttaisivat alueen suunniteltua tulevaa käyttöä. Asuntorakentaminen estyisi arviolta 5 – 6 hehtaarin alalla, minkä lisäksi kauempana laitoksen toiminnasta oleva noin kahden hehtaarin alue kärsisi lievempää käyttöarvon menetystä. Omaisuuden käyttöarvon alentumisesta on määrättävä 400 000 €:n korvaus.

Aluehallintoviraston myöntämälle valmisteluluvalle ei ole oikeudellisia perusteita. Asetettua vakuutta on korotettava ainakin 300 000 euroon.

Toteutuessaan hanke sijoittuisi osittain kaava-alueille ja olisi asemakaavan vastainen. Laitos aiheuttaisi todennäköisesti ympäristön pilaantumista. Hanke sijoittuisi Pälkäneen asuin- ja teollisuusalueen keskelle, lähelle Pälkäneen keskustaa. Imeytys- ja kaivoalueet sijoittuisivat kapealle harjujaksolle. Laitos ja sen toiminta vaikuttaisivat Isolukon luonnonsuojelualueeseen ja lähellä sijaitsevaan Keiniänrannan luonnonsuojelu- ja Natura 2000-alueeseen. Tehdyillä tutkimuksilla ei ole voitu osoittaa, etteikö suojelualueelle aiheutuisi merkittäviä vahinkoja herkällä alueella.

Varovaisuusperiaate edellyttää epävarmuuden tulkitsemista ympäristön ja luonnon hyväksi. Laitos on sijoitettu sopimattomalle paikalle.

4. [REDACTED] *asiakumppaneineen* on vaatinut, että Vaasan hallinto-oikeus ensisijaisesti kumoaa valituksenalaisen aluehallintoviraston päätöksen, hylkää Tavase Oy:n lupahakemuksen sekä määrää hakijan välittömästi poistamaan hankealueella olevat rakenteet tai toissijaisesti palauttaa asian aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi valituksessa esitettyjen vaatimusten ja johtopäätösten mukaisilla määräyksillä. Hallinto-oikeuden on pyydettävä hakijalta muutoksenhakijoiden yhteismuistutuksen sivulla 64 ja 65 luetellut hakemussuunnitelman perusteasiakirjat.

Mikäli hallinto-oikeus kuitenkin hyväksyy lupahakemuksen, on hallinto-oikeuden korjattava lupamääräyksien puutteet ja virheet valituksessa esitettyjen vaatimusten ja johtopäätöksien mukaisesti.

Lisäksi muutoksenhakijat ovat vaatineet, että hallinto-oikeus korjaa pohjavesialueen luokituksen ja rajaukset, mitkä perustuvat Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen väärin perustein tekemään muutokseen vuodelta 2018 sekä määrää aiheutuneesta haitasta korvaukset asianosaisille.

Muutoksenhakijat ovat vielä vaatineet, että hallinto-oikeus määrää aluehallintoviraston myöntämän valmisteluluvan mahdollistamat toimenpiteet keskeytetäväksi välittömästi.

Prosessin osalta muutoksenhakijat ovat vaatineet, että hallinto-oikeus toimittaa suullisen kuulemisen tai antaa valittajille mahdollisuuden audienssiin, lähettää muutoksenhakijoille jäljennökset valituksen johdosta hankkimistaan selityksistä sekä viran puolesta hankitusta aineistosta vastaselityksen antamista varten sekä antaa mahdollisuuden toimittaa asiaan liittyvää muutoksenhakijoiden tärkeäksi katsomaa aineistoa hallinto-oikeudelle siihen saakka, kunnes oikeus antaa asiasta päätöksen.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat uudistaneet kaiken asiassa aikaisemmin lausumansa ja esittäneet lisäksi muun muassa, että pitkään kestäneen hankkeen aikana laitoksen rakenteet ovat toistuvasti siirtyneet paikasta toiseen uusien suunnitelmien myötä. Näin tulee tapahtumaan myös jatkossa, koska hakijalla ei ole varmuutta hankkeensa toimivuudesta tai harjualueen rakenteesta. Harjun rakenne virtausmallinuksissa on useasti muuttunut, kun laajoja uusia pohjaveden kulkeutumista estäviä kallioalueita ja -kynnyksiä on löytynyt ympäri hankealuetta ja aivan Keiniänrannan Natura-alueen läheltä. Vanhat mallinnukset ovat systemaattisesti osoittautuneet vääriksi. Hanke on suuren epävarmuuden hanke.

Valituksenalaisella lupapäätöksellä annettaisiin hakijalle käyttöoikeuksia huomattavasti laajemmille alueille kuin välttämättä tarvittaisiin laitoksen toteuttamiseksi. Lupapäätöksellä ei aseteta Keiniänrannan Natura-aluetta suojaavia määräyksiä lainkaan vuosia kestävän valmisteluvaiheen ja koekäytön ajalle. Niiden aikana vesimäärät ovat tuotantotoimintaa vastaavia ja voivat kohdistua vain pieneen osaan laitosaluetta, jolloin vaikutukset ovat paikallisesti erittäin suuria. Hakija saa luvalla aiheuttaa Syrjänharjulla muodostuvan pohjaveden varassa toimivalle ainutlaatuiselle ja herkästi haavoittuvalle tervaleppäyhdykskunnalle pysyvät vauriot.

Keiniänrantaa suojaaviksi tarkoitettut määräykset pohjaveden pinnankorkeuksista astuvat voimaan vasta, kun siirrytään täysimittaiseen tuotantotoimintaan. Keiniänrannan herkkää vesitasapainoa ei saa merkittävästi muuttaa eikä suojellun Natura-alueen vaarantumisesta saa jäädä tieteellistä epäilyä missään hankkeen vaiheessa. Määräyksen toimivuutta ja tarkoituksen mukaisuutta ei ole Natura-arvioinnissa käsitelty eikä arvion laatija ole osallistunut täydennyksen laatimiseen.

Lupapäätöksessä ei ole huomioitu KHO:n päätöksessä vuodelta 2018 vaadittua tietoa lupamääräysten perusteeksi, koska määräys pohjaveden pinnankorkeuksista perustuu vuosina 2006–2011 mitattuihin tietoihin. Metsähallitus on

Natura-lausunnoissaan kertonut, että KHO:n mainitsemat epävarmuustekijät eivät ole täysin poistuneet, että pohjavesivaikutteiset luontotyypit eivät ole tekopohjaveden säädelyjen virtausten jälkeen enää luonnontilaisia ja koskemattomia ja että hankkeen vaikutuksista jää epävarmuus siitä, miten hanke lopulta vaikuttaa pohjavesivaikutteiseen Keiniänrantaan.

Osakaskuntien veden tarve on arvioitu liian suureksi vanhentuneiden ja virheellisten tietojen perusteella. Valkeakoski on irtautunut yhtiöstä ja sen hankkeesta, mutta sen siirtolinjaa ei ole poistettu suunnitelmasta. Tampereen Vesi on turvannut vesihuoltonsa uusilla ratkaisuilla. Laitoksella mahdollisesti tuotettavan veden laatua ja määrää ei ole riittävästi selvitetty.

Nurmijärvellä on rakennettu vastaaviin teknisiin ratkaisuihin perustuva Teilinummen tekopohjavesilaitos, missä hyvälaatuinen Päijännetunnelin raakavesi ei puhdistunut kaivoimeytyksessä eivätkä imeytyskaivot toimineet odotetusti.

Intressivertailua ei ole käytännössä tehty. Yleisen edun perusteeksi esitetään asioita, mitkä olivat kurantteja 90-luvulla. Tänä päivänä nämä perusteet ovat menettäneet merkityksensä.

Hanke ei paranna vedenjakelun toimintavarmuutta ja hankkeen edellyttämä investointitarve on erittäin suuri. Veden tuotannon toimintavarmuus nykyisillä pintavesilaitoksilla ja pohjavedenottoamoilla on erittäin hyvä. Nykyinen talousveden tuotanto riittää kattamaan määrällisen tarpeen normaali- ja poikkeusolosuhteissa. Tuotetun talousveden laatu on nykyisin erinomainen.

Tavase Oy:n hankkeen toteutuessa käytännössä ainoa konkreettinen muutos olisi, että Ruskon pintavesilaitokseen rakennettaisiin tekopohjaveden jälkikäsittelylaitos, minkä kautta tekopohjavesi johdettaisiin Tampereen Veden verkostoon. Ruskon pintavesilaitoksen toiminnot jäisivät varalle, mikä tarkoittaisi lisäinvestointi- ja lisäkäyttökustannuksia, koska varalaitoksen prosesseja ei voida pysäyttää.

Mikä yleinen hyöty saavutetaan, jos Ruskon pintavesilaitoksen tuottama erinomainen talousvesi korvattaisiin tekopohjavedellä? Hyötyä ei saavuteta tai se on olematon. Todellista hyötyä on saavutettavissa saneeraamalla Ruskon pintavesilaitos murto-osalla Tavase Oy:n kustannuksista.

Veden laadun paranemiselle ei ole esitetty perusteluja eikä edes vaatimuksia. Aluehallintovirasto ei ole asianmukaisesti arvioinut lupapäätöksen yleistä etua eikä myönnettyjen käyttöoikeusalueiden välttämättömyyttä. Aluehallintovirasto ei ole huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. 20 vuotta sitten tehty YVA on vanhentunut ja vastaa sen aikaista vanhentunutta lainsäädäntöä.

Lupapäätöksestä aiheutuu muun muassa käyttöoikeuksia valittajien omistamiin kiinteistöihin ilman että on olemassa tietoa käyttöoikeuksien todellisesta tarpeesta. Tarve selviää oletettavasti valmistelulupa- sisällytettyjen tutkimusten toteuttamisen jälkeen, joten nämä tutkimukset on tehtävä erillisellä tutkimusluvalla ennen varsinaista laitoksen lupapäätöstä. Lupapäätöksessä ei ole esim. esitetty toimenpiteitä, miten nämä käyttöoikeudet puretaan, jos ilmenee, että käyttöoikeuksia ei välttämättä tarvita tai että ne tarvitaan vain osittain.

Aluehallintovirastossa asian esittelijänä toimineen ympäristöneuvoksen puolueettomuus on objektiivisesti arvioiden todennäköisesti vaarantunut ja siten hänen ei olisi pitänyt toimia kyseisessä tehtävässä. Hallinto-oikeuden on määrättävä, että aluehallintoviraston on jatkossa järjestettävä vastuualueen toiminta siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus Tavase Oy:n lupahakemuksen käsittelyssä on turvattu.

Hankkeen asiakirjat ovat pitkän hakemusprosessin takia tulleet erityisen sekaviksi ja muuttuneet vielä sekavimmiksi hakemuksen uudelleen käsittelyn ja pilkkomisen jälkeen. Päätöksen teko vaatii asioiden selvittämistä, mikä on asiakirjojen perusteella vaikeaa. Asianosaiset pitävät tärkeänä, että hallinto-oikeus toimittaa suullisen kuulemisen asiasta tai antaa asianosaisille mahdollisuuden audienssiin, mikä vähentäisi hallinto-oikeuden työtä tähän sekavaan asiaan perehtymisessä.

Lupamääräykset pohjaveden pinnankorkeuksista, millä pyritään suojaamaan Keiniänrannan Natura-aluetta, eivät koske valmisteluluvan aikaista toimintaa. Kokeet kestävät arviolta pari vuotta, joten niistä ehtisi aiheutua Natura-lain vastaisia vaikutuksia. Tämä on varovaisuusperiaatteen vastaista. Valtakunnallisesti arvokkaalle harjualueelle aiheutuu mittavia vahinkoja erityisesti imeytys- ja vedenottoaivojen rakentamisesta ja siihen tarvittavien 10 metriä leveiden kaivontekokoneen kulkuväylien rakentamisesta jyrkkiin harjun rinteisiin. Kulkuväylät hävittävät harjualueen edustavia muinaisrantoja, joissa on törmiiä ja terasseja.

Valmisteluluvalla on mahdollista rakentaa jopa 23 uutta imeytys/ottokaivoa. 23 uuden kaivon ja nykyisten kaivojen määrä tarkoittaisi satoja imeytyskaivo-ottokaivo kombinaatioita, joiden testaaminen siten, että pohjavedenpintojen tasapainotila saavutettaisiin, ei ole käytännössä mitenkään mahdollista. Pohjaveden kierrätystutkimusten toteuttamiseen riittäisi suuruusluokkaa kaksi kaivoa per imeytys/kaivoalue. Asianmukaisesti toteutetun kierrätyskokeen toteuttaminen näilläkin rakenteilla vaatisi huomattavasti enemmän aikaa kuin vuosien 2009–2011 tutkimus.

Valituksenalaisen lupapäätöksen intressivertailussa ei ole huomioitu aiemmin tehtyjä havaintoja hankkeen merkityksen ja tarpeen vähenemisestä, mikä nyt neljän vuoden jälkeen on edelleen vähentynyt.

Valmisteluluvan aikaisen koetoiminnan ja tutkimusten tulokset on toimitettava myös asianosaisille sekä Pälkäneen kunnalle.

Lupapäätöksen intressivertailua ei ole tehty asianmukaisesti. Vedenjakelun toimintavarmuus ei parane. Kuntien välisten vesijohtoverkostoyhteyksien kehittäminen ei liity lupahakemuksen mukaiseen hankkeeseen, vaan ne ovat omia hankkeitaan. Tavase Oy:n laitoksen sisältävä tekopohjavesivaihtoehto VVE1 vaatisi 145 milj. euron investoinnit, mutta pintavesilaitosvaihtoehto VVE0+ vain 45 milj. euron investoinnit.

Veden tuotannon toimintavarmuus pintavesilaitoksilla on ollut erittäin hyvä jo kymmeniä vuosia. Veden laatu Tampereella on jo nykyään korkealla tasolla.

Talousveden määrällistä tarvetta on Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunni-

telmassa yliarvioitu, koska siinä käytetty vuoden 2015 väestöennuste on Tampereen kehyskuntien osalta 11 % suurempi ja Eteläisen Pirkanmaan osalta 32 % suurempi kuin Pirkanmaan liiton tuorein 1.9.2019 ennuste. Vedenkäyttäjien määrän 15 % kasvusta huolimatta vedenkulutus Tampereen Veden toiminta alueella on vähentynyt 10 % vuoden 2006 jälkeen. Varaveden tarve on vastaavasti merkittävästi pienempi kuin Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on arvioitu.

Tampereen suunnan vesimäärävaraus on vain 46 000 m³/d. Määrä on selvästi pienempi kuin Ruskon laitoksen nykyinen kapasiteetti, joten tekopohjavesilaitos ei edes teoriassa kasvattaisi Tampereen Veden talousvesikapasiteettia.

Valkeakoski on irtautunut hankkeesta ja yhtiöstä. Kangasalan valtuusto on päättänyt vuonna 2012 irtautua hankkeesta, mutta Kangasala ei ole vielä kyennyt toteuttamaan valtuuston päätöstä. Akaa on siirtynyt Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n (HS-Vesi) osakkaaksi ja saa talousvetensä nykyään Hämeenlinnan suunnasta. Valkeakoskella, Akaalla ja Lempäälällä on voimassa oleva varavesisopimus, mikä varmistaa kunkin kunnan varavesitarpeen.

Hanketta ei voida pitää yleisen edun vaatimana, koska se ei paranna vesihuoltoa eikä edistä alueiden käyttömahdollisuuksia. Hanke heikentää luonnonsuojelupäämäärien toteuttamista ja sisältää merkittäviä riskejä epäonnistumisesta teknisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti. Tekopohjavesilaitos lisäisi sähkönkulutusta merkittävästi nykyisiin menetelmiin verrattuna.

Varastotilavuus on mitätön verrattuna pintavesilaitosten käyttämien Näsijärven ja Roineen varastotilavuuteen. Parempaa laatua ei ole vaadittu lupamääräyksillä eikä yhtiön osakassopimuksessa, joten sitä ei voida pitää saavutettavana hyötynä. Pohjavesialueen 1E-luokka mainitaan päätöksessä hyötynä, vaikka E-luokitus tulee Keiniänrannan Natura-alueesta, mihin hankkeella on vain haitallisia vaikutuksia.

Intressivertailussa ei ole huomioitu Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esitettyä ja jo toteutettua pintavesilaitosvaihtoehtoa (VVE0+), mikä kehittämissuunnitelman mukaan täyttää vesihuollon vaatimukset. Intressivertailusta ei selviä, miksi on tarve ja mikä on konkreettisesti saavutettava hyöty VVE0+:n lisäksi toteuttaa Tavase Oy:n hankkeen tekopohjavesivaihtoehdon (VVE1) 145 miljoonan euron investoinnit.

Intressivertailussa esitetyt hankkeen hyödyt ovat periytyneet 90-luvulla hanketta perustettaessa esitetyistä toiveista ja ne eivät vastaa nykytilannetta. Raakavedenottamon esikäsittelystä syntyvän jäteveden viemärointi- ja jätevedenkäsittelykustannuksia ja siitä syntyviä ympäristöhaittoja ei ole tarkasteltu. Intressivertailussa ei ole huomioitu lausunnoissa ja muistutuksissa kerrottuja kunnan kaavoitukselle, yritystoiminnalle ja yksityisille jo aiheutuneita ja tulevaisuudessa aiheutuvia toiminnallisia ja omaisuuden arvon alenemisesta aiheutuvia haittoja. Hakijalta ei ole vaadittu hankkeen toteuttamisen vaatimaa kustannustietoa. Yksityiselle edulle on haitaksi arvioitu vain hakijan määrittämät korvaukset.

Intressivertailu on uusittava ja siinä on huomioitava edellä mainitut seikat asianmukaisesti.

Hankkeen pohjavesialue on luokitettu 1E-luokkaan ja sen rajaukset muutettu 5.12.2018 Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta virheellisin perustein tehdyllä päätöksellä, mistä ei voi valittaa. Pohjavesialueen luokitus 1E-luokkaan ja rajausmuutokset aiheuttavat maankäytöllisiä rajoituksia, mitkä aiheuttavat yleistä haittaa alueella. Hallinto-oikeuden on muutettava pohjavesialueen pohjavesiluokituksen Suomen ympäristökeskuksen ohjeistuksen mukaiseksi ja määrättävä väärästä luokituksesta aiheutunut haitta korvattavaksi asianosaisille.

Hankkeen tarkoitus on jo saavutettu, kun Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelman mukainen VVE0+ on jo toteutettu, joten hanke ei ole yleisen tarpeen vaatima. Siten pakkolunastuksia asianosaisten maa-alueisiin ei saa lain mukaan toteuttaa.

YVA-arvion mukaisesta suunnitelmasta imeytysalueet ovat kasvaneet 4,9 hehtaarista 7,6 hehtaariksi ja kaivoalueet 3,3 hehtaarista 9,5 hehtaariin eli laitoksen pinta-ala on kaksinkertaistunut, vaikka tuotanto puolittunut. Siten hakija on varannut varmuuden vuoksi YVA:ssa esittämänsä tarvetta huomattavasti suuremmat alueet, koska sillä ei ole tietoa alueiden ja suunnitelman toimivuudesta. Näin siitakin huolimatta, että hakija on valinnut pääimeytysmenetelmäksi kaivoimeytyksen.

Suurin osa laitossuunnitelman rakenteista ja aluevarauksista eivät ole välttämättömiä suunnitellun talousvedentuotannon toteuttamiselle, joten lupapäätöksen käyttöoikeuksien antamiselle ei ole perustetta. Alueet, mitkä eivät ole välttämättömiä, tulee poistaa lupapäätöksestä. Lupapäätökseen tulee lisätä määräykset turhiksi osoittautuvien käyttöoikeuksien purkamisesta. Kaavoituksen vastaiselle toiminnalle myönnetty käyttöoikeudet tulee poistaa lupapäätöksestä.

Lupamääräykset sisältävät merkittävän riskin haitallisista Natura-vaikutuksista, koska ne mahdollistavat Keiniänrannan lähteiden virtaamien vähenemisen enemmän kuin hakijan Natura-arviossa esittämä 10%, vaikka jo tämäkin raja-arvo on herkälle kasviyhdykskunnalle kestävä. Keiniänrannan kaakon puoleiselle osalle, mikä on suurin osa Keiniänrannasta, ei ole annettu suojaavia lupamääräyksiä lainkaan eikä siellä ole myöskään havaintoputkia. Keiniänrannan havaintoputkiverkko ei ole riittävän tiheä ja on osin kaukana Keiniänrannasta.

Valmisteluluvan kierrätyskokeelle ja koekäytölle ei ole asetettu Keiniänrantaan suojaavia pinnankorkeuksien rajoituksia, vaikka kokeet kestävät useita vuosia. Lupamääräyksillä sallitaan toiminta äärimmäisiä olosuhteita vastaavilla pohjavedenpinnoilla. Havaintoputkien pinnankorkeuden ylärajaa vastaavien virtaamien muutoksien määrittämiselle ei ole saatu perusteita imeytys- ja merkkiainekokeen perusteella, joten lupamääräysten yläraja-arvoihin sisältyy merkittävä epävarmuutta.

Lupapäätös ei sisällä lupamääräyksiä Keiniänrannan lähteiden virtaamien määrästä eikä laadusta. Pohjaveden laadun vaihteluvälejä eri muuttujien suhteen ei ole määritetty lupaehdoissa lainkaan, vaikka Keiniänrannan kasviyhdykskunnan ja muun eliöstön elinolosuhteet ovat pohjaveden laadusta riippuvaisia.

Lupahtoa 29 tulee täsmentää, koska on epäselvää, mitä ”merkittävän haitallisilla vedenlaadun muutoksilla” tarkoitetaan. Lupamääräysten 48-49 mukaan hakijan on toimitettava hakemus lupamäärien tarkistamiseksi vasta viiden vuoden kuluttua täystuotannon aloituksesta, jolloin vasta silloin AVI saa tietoonsa veden laatuun liittyvät tulokset ja mahdolliset haitalliset muutokset.

Lupamääräykset eivät sisällä Keiniänrannan yksittäisiä lähteitä suojaavia määräyksiä eivätkä KHO:n päätöksessä edellytettyjä uuteen tietoon perustuvia lupamääräyksiä.

Ei ole määrätty selkeitä ja tehokkaita toimenpiteitä, jos lupamääräyksiä ei kyetä noudattamaan tai niiden mukaan toimittaessa ilmenee haitallisia vaikutuksia aiheuttavia asioita. Lupamääräykset eivät täytä muun muassa Pirkanmaan ELY-keskuksen Natura-lausunnon esitettyjä vaatimuksia.

Lupamääräykset mahdollistavat Keiniänrannan lähteiden virtaamien vähenevän siten, että kaikille Natura-alueen osille aiheutuu merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Hakijan Natura-arvio on ollut päätöksenteon peruste, joten siinä esitetty vaatimus Keiniänrannan virtaamien 10% suurimmasta muutoksesta olisi pitänyt huomioida lupamääräyksissä. Lupaviranomaisella ei ole ollut käytössään tarvittavaa tietoa täsmällisten ja riittävien lupamääräysten asettamiseksi. Hakijan täydennyksessä vasta vuonna 2019 todettu 1 metrin virhe havaintoputken 353 korkeuksissa ja putken 285 mataluus, mikä on estänyt havaintoputken käyttöä, osoittavat hakijan mittaustoimintaan ja sen valvontaan liittyvän merkittävän epävarmuuden.

Valmisteluluvan ja koetoiminnan aikana pohjaveden pinta voi lupamääräysten estämättä nousta liian korkealle ja aiheuttaa Keiniänrannan rinteiden stabiliteetin menetyksen. Keiniänrantaa suojaavien lupamääräysten on koskettava myös valmistelulupaa ja koetoimintaa.

Taustialantien alapuoliset laitoksen rakenteet eivät ole välttämättömiä talousveden tuotannolle. Kaivoalue KA3.4 on tuotantoskenaarioiden mukaan täysin tarpeeton. Lupamääräyksellä 3 ei korjata putkilinjojen vaikutuksesta aiheutuvaa haittaa peltojen vesitaseseen. Putkilinjat, joiden kaivannot täytetään maaineksella, minkä veden johtavuus on suurempi kuin aiemmin, toimivat vettä johtavina salaojina, mikä voi haitallisesti muuttaa koko peltoalueen vesitasetta.

Lupamääräyksillä ei aseteta imeytettävälle raakavedelle laadullisia raja-arvoja muun muassa kiintoaineksen osalta, mikä voi pilata laitoksen imeytysalueet, aiheuttaa haitallisia pohjaveden laadun muutoksia sekä vaarantaa Keiniänrannan Natura-alueen luontoarvot.

Lupamääräystä yli-imeytyksestä on tarvittu, koska osa vedestä karkaa hallitsemattomasti ympäristöön. Hakija ei ole esittänyt, mihin karkaava vesi kulkeutuu, miten asiaa tutkitaan ja miten sen aiheuttamat ympäristövahingot estetään. Luvan yli-imeytyksen määrä 2000 m³/d on paljon suurempi kuin laitosalueen akviferin luontaisesti muodostuvan pohjaveden määrä noin 1200 m³/d (arvio ks. liite 1 s. 6). Tämä on myös riski Natura-alueen herkälle vesitasapainolle sekä sen pohjaveden laadun muutoksille, kun lisää järvivedestä syntyvää teko-pohjavettä voi virrata alueelle. Yli-imeytetyn veden purkautumisesta on vaadittava arvio, minkä toimivuus on varmistettava lupamääräyksellä määrättyillä tutkimuksilla.

Koetoimintavaiheen lupamääräyksen 15 ehto ”ennen täysimittaisen tuotannon aloittamista” on terminologialtaan harhaanjohtava, koska koetoiminnan maksimivesimäärät vastaavat täysimittaista tuotantoa.

Lupamääräyksen 20 mukaan ”Koetoimintaan tulee sisällyttää imeytys- ja ottomäärien muutoksia/painotuksia eri kaivoalueiden (KA3.2, KA3.3 ja KA3.4) välillä.” Asiakirjoista ei selviä, miten näillä mainituilla kaivoalueilla aiotaan määräyksen mukainen imeytystoiminta toteuttaa.

Lupamääräyksen 22 mukaan, jos luvan saaja toteaa koetoimintavaiheen jälkeen, että luvanmukainen tuotantomäärä ei ole toteutettavissa, luvan saajan tulee laittaa lupamääräyksen muutoshakemus vireille. Lupapäätös ei ole vesilain mukainen, koska sen määräykset voivat estää hakijan suunnitellun toiminnan. Siksi vesilaissa on määritetty tutkimuslupa, minkä tulosten perusteella lupaviranomainen saa perusteet arvioida laitoksen toiminnan edellytyksiä ennen lupapäätöstä.

Lupamääräyksellä 27 luvan saajalle annetaan lupa ottaa vettä talousvesikäyttöön kaivoalueilta ilman, että hakija tai lupaviranomainen on esittänyt edes arviota kunkin kaivoalueen määrästä ja määrien jakautumisesta kaivoalueiden välillä.

Lupamääräysten 28 ja 29 perusteella luvan saaja itse määrittää, mikä on haitallinen vaikutus tai haitallinen muutos.

Lupamääräyksellä 35 annetaan luvan saajalle oikeus liikkua moottoriajoneuvolla koko harjualueella mukaan lukien Isolukon luonnonsuojelualue sekä Keiniänrannan alue. Valtakunnallisesti arvokkaalle harjualueelle aiheutuu mitattavia vahinkoja erityisesti imeytys- ja vedenottokaivojen rakentamisesta ja siihen tarvittavien 10 metriä leveiden kaivontekokoneen kulkuväylien rakentamisesta jyrkkiin harjun rinteisiin. Kulkuväylät hävittävät harjualueen edustavia muinaisrantoja, joissa on törmiiä ja terasseja sekä haittaavat harjun eliöstöä.

Lupamääräyksiin tulee lisätä määräys, joka edellyttää hakijalta YVA-viranomaisen lausunnossaan esittämän suunnitelman tekemistä luontoarvojen suojaamisesta työmaaliikenteeltä ja muilta toimenpiteiltä.

Tarkkailtavien asioiden osalta ei ole annettu kriteerejä, joten tarkkailu ei tule käytännössä johtamaan konkreettisiin toimenpiteisiin. Hakijan ja valvovan viranomaisen aiemmin toteuttamaan tarkkailuun on sisältynyt merkittävää epävarmuutta, mistä aiheutuu suuri riski ympäristölle myös tulevaisuudessa.

Hakijan tutkimuksissa tehtäisiin suurta luonnontilasta poikkeavaa vedenottoa ja imeytystä sekä kuivatetaan/ylivuodatetaan Keiniänrannan lähteitä lupamääräysten rajoittamatta. Tämän johdosta pohjaveden luonnolliset virtaukset todennäköisesti muuttuvat eivätkä palaudu ennalleen. Muutoksen suuruudesta ja merkityksestä ei ole tutkittua tietoa. On selvää, että tämä vaarantaa Natura-alueen ekosysteemin toiminnan.

Lupapäätöksen mukainen lupamääräysten tarkistaminen tarkkailun tuloksien perusteella tehdään vasta 5-10 vuoden kuluttua toiminnan aloittamisesta. Tämä

on liian myöhäistä, koska peruuttamattomia vahinkoja voi aiheutua jo muuttaman kuukauden aikana.

Lupapäätöksessä tulee täsmällisesti ja yksilöidysti jokaisen asianosaisen osalta esittää korvauksien määräytymisen perusteet, jotta voidaan arvioida, mitä lisäkorvauksia voidaan vaatia hankkeen suunnitellun toiminnan aikana.

Tarkkailusuunnitelma ei sisällä asianmukaista tarkkailua ennen pohjavedenkierrätyskokeita eikä sen ja koetoiminnan aikana, minkä johdosta yksityiskaivojen veden laadun lähtötaso ei tunneta ja haitallisista vaikutuksista ei saada tietoa yksityiskaivojen käyttäjille. Omistajien oikeudet tulee turvata asianmukaisilla lupamääräyksillä.

Valmistelulupaan sisältyvistä toimenpiteistä syntyneet kierrätyskokeiden tulokset ja saadut tutkimustiedot on jaettava myös Pälkäneen kunnalle sekä asianosaisille. Lupaviranomaisen on arvioitava hankkeen toteuttamisen edellytyksiä näiden tulosten perusteella ennen pysyvien käyttöluoppien myöntämistä.

Lupamääräyksellä 48 veloitetaan luvan saaja jättämään hakemus tuotantomäärien lupamääräysten tarkistamiksi käytännössä vasta 10 vuoden kuluttua. 10 vuoden kuluessa Natura-alueelle on ehditty aiheuttaa jo peruuttamattomat tuhot. Lupamääräykset tulee kaikilta osin tarkistaa valmisteluvaiheen tutkimusten jälkeen sekä koekäytön jälkeen ennen tuotantotoimintaan siirtymistä.

Uusi lupahakemus edellyttää uutta YVA-menettelyä. YVA-lain edellyttämää perusteltua päätelmää ei ole tehty. Vanha YVA on jo 17 vuotta vanha ja hankkeen suunnitelma on merkittävästi muuttunut aiemmasta. KHO:n päätöksen sivun 126 mainintaa YVA:n tarpeesta ei ole huomioitu asianmukaisesti päätöksenteossa.

Pelkästään suunnitelman muutosten uudet imeytysalueet ylittävät YVA-lain mukaisen raja-arvon. Imeytys- ja kaivoalueiden aluevaraukset ovat kaksinkeräistyneet YVA:n aikaisesta. Myös imeytysmenetelmät ovat muuttuneet. Hankkeen vaihtoehtojen tarkastelu ja tarpeiden arviointi on vanhentunut. Yli-imeytys on lisätty suunnitelmaan.

Kangasalan tuotantoalueita koskevan yhteismuistutuksen kohdassa 4 on esitetty nykyistä laitossuunnitelmaa teknistaloudellisesti sekä ympäristöllisesti parempi vaihtoehto ja yksityiskohtaisesti tuotu esiin sen huomattavat hyödyt. Laitossuunnitelma on korjattava vaihtoehdon mukaiseksi ja uusi YVA-menettely toteutettava ennen lupapäätöstä.

Tavase Oy ilmoittaa muuttaneensa tekopohjavesilaitoksensa suunnitelmia tuotantoalueen TUA3 osalta siten, että luonnonsuojelulainsäädännökset eivät estä hankkeen toteuttamista. Uusiin suunnitelmiin on kuitenkin edelleen jäänyt runsaasti Keiniänrannan Natura 2000-alueita vaarantavia tekijöitä. Hakija on ylimielinen ja optimistinen väittäessään, että tekemiensä muutosten jälkeen epävarmuustekijät ja luvanmyöntämisestä olisivat poistuneet.

Pälkäneen Keiniänrannan Natura-alue on liitetty Natura 2000-verkoston luontodirektiivin mukaiseksi erityisten suojelutoimien SAC-alueeksi. Alue on kasvillisuudeltaan ainutlaatuinen ja edustaa Pohjoismaiden suurimpia lähes

luonnontilaisia tervaleppämetsiä. Sen suojelupäätöksessä painotetaan erityisesti luontotyyppien tilan säilyttämistä turvaamalla luonnon omien prosessien mukaista kehitystä.

Arvioidussa Natura-alueen seurannassa koealoja on ollut liian vähän ja ne kattavat tutkimusalueen epätasaisesti. Seitsemästä koealasta ainutkaan ei sijoitu suurimpaan ja tärkeimpään tervaleppäluhtaan keskellä Natura-aluetta, jossa sijaitsevat alueen suurimmat lähteet. Valintaa olisi pitänyt painottaa tervaleppäluhtiin, jotka ovat olleet Natura-alueen tärkein valintakriteeri ja joihin teko-pohjavesilaitoksen mahdollinen toiminta pääosin vaikuttaisi. Tutkimuksen seitsemästä koealasta ainakin kolmella mainitaan luonnontilan muuttuneen ihmis-toiminnan takia. Kun koealoja on näin vähän, korostuu kulttuurin vaikutus liikaa. Kaikki kulttuurivaikutteiset sekakasvustot ja reunavaikutteiset alueet olisi ollut syytä poistaa seurannasta, koska niiden vuoksi aluetta ei liitetty suojeluverkostoon. Vuotta 2012 uudempien tutkimustulosten puute tuo myös arviointiin virhelähteen.

Natura-arvioinnissa nimistö seuraa Natura-direktiivin luontotyyppejä, jotka poikkeavat merkittävästi Suomessa käytössä olevasta nimistöstä. Siten FCG:n Jari Kärkkäisen kuvaamat Keiniänrannan puustoiset suot (91DO) ovat Suomen suokasvillisuuden mukaan tervaleppäluhtia. Kun siihen yhdistetään Fennoskandian metsäluhdat (9080), niiden pinta-ala suojelualueella on 39,2 %. Rajan vetäminen kosteisiin boreaalisiin lehtoihin (9050) on vaikeaa, joten kasvivyhdyskuntien rajausta on Natura-arvioinnissa suuntaa antavaa varsinkin, kun kosteusolosuhteet vaihtelevat eikä kasvualustan fysikaalisia ominaisuuksia ole tutkittu riittävästi.

Veden laadun seurantaverkko ei ole ollut kattava koko Natura-alueen osalta vaan painottuu sen länsi-luoteis-osiin. Tämän seurauksena analysoituja vesinäytteitä saadaan liian vähän ja ne puuttuvat kokonaan parhaista tervaleppäluhdista Natura-alueen keskiosassa. Keiniänrannan avo-ojien virtaamia mitattiin vuosina 2006...2011 mittapadoilla sekä astiamittauksin 17 mittauspisteestä. Osa kyseisistä mittapadoista oli hyvin heiveröisiä ja rikkoutui. Lisäksi avo-ojien virtaamatulokset ovat 9–14 vuotta vanhoja.

Natura-arvioinnin kohteena olleen aineiston perusteella KHO (2018) totesi hankkeessa liikaa epävarmuustekijöitä eikä voinut myöntää Keiniänrannan aluetta heikentävälle hankkeelle lupaa. Siksi tämä uusinkin Natura-arviointi 2019 on viranomaisen kannalta lupaa arvioidessa puutteellinen, sisältää virhelähteitä sekä virheellisiä johtopäätöksiä.

Kaivoalueiden kosmeettinen siirto tällä lupahakukierroksella jättää ne edelleen liian lähelle Natura-aluetta. Natura-alueen rajalta on matkaa kaivoalueille KA3.2 ja KA3.4 alle 300 metriä sekä kaivoalueelle KA3.3 ja imeytysalueelle JIA4.2 500 metriä.

Imeytys- ja merkkiainekokeessa 2010 merkkiaine kulkeutui kaikkiin Keiniänrannan lähimpiin mittauspisteisiin noin 100 vrk:ssa, vaikka vesimäärät olivat alle puolet tuotantomäärästä ja kokeessa virtaamat Keiniänrantaan vähenivät puoleen. Natura-arvion kuvassa 36 esitetyt viipymät Keiniänrannassa 280–770 vrk eivät vastaa näitä tutkimustuloksia, vaan ovat moninkertaisesti yliarvioituja.

Natura-arvion vertailu Tuusulan tekopohjaveden lämpötilaan on harhaanjohtava, koska Tuusulassa Päijännetunnelista otetun raakaveden lämpötilan vaihtelut ovat huomattavasti vähäisemmät kuin Roineen järvessä. Myös lämpötilan tasaantumista perustellaan edellä mainituilla yliarvioituilla viipymillä.

Tuotantotilanne nostaisi lähteistä purkautuvan veden lämpötilaa, mikä on eliöstölle heikentävä muutos, mikä voi johtaa muutoksiin lajistossa ja veden laadussa. On myös viitteitä, että arseenin liikkuvuus ja pitoisuus pohjavedessä lisääntyy pohjaveden lämpötilan noustessa.

Nurmijärven tekopohjavesihankkeessa imeytetty raakavesi ei puhdistunut eli orgaanisesta aineksesta poistui vain 15–20%, vaikka tarkoitus olisi poistaa suurin osa eli yli 65%. Kaivoilta otettu tekopohjavesi muistutti lähinnä imeytettyä raakavettä, vaikka sen viipymäksi oli arvioitu 180 päivää. On todennäköistä, että Tavase Oy:n laitoksella imeytetyn veden viipymä suurella osalla Keiniänrannan lähteitä on murto-osa tuosta 180 päivästä.

Tämä tarkoittaa sitä, että lähteissä voi virrata lähes Roineen raakaveden lämpötilaa ja kemiallista koostumusta vastaavaa vettä, missä on runsaasti orgaanista ainesta, jota sadevedessä ei ole siitepölyjä lukuun ottamatta.

Natura-arvion mukaan vähäisiä pitkäaikaisvaikutuksia voi syntyä, jos virtaama-alenema on pitkäjaksoisesti (useita vuosia – kymmeniä vuosia) noin 4 %:n tasossa. Hakijan esittämien pohjaveden pinnankorkeuksien raja-arvojen mukaan virtaamien muutos kaikissa Keiniänrannan lähteissä olisi moninkertainen tähän 4 %:n muutokseen verrattuna.

Hakijalla ei ole luotettavaa tietoa imeytys- ja kaivoalueiden ja Keiniänrannan välisistä hydraulisista yhteyksistä. Uudet ”tiedot” kallioista perustuvat mittaus-ten uudelleen tulkintaan eikä niitä ole luotettavalla tavalla varmennettu. Vaikutusten arvioinnin kannalta olisi tärkeää tietää, mitä kautta pohjavesi virtaa lähteille, jotta pohjaveden korkeutta seurattaisiin oikeista kohdista. Virtausmallinus ei ole SYKE:n ohjeistuksen mukainen ja siihen sisältyy merkittäviä virheitä ja puutteita.

Natura-arvioinnin mukaan pohjavesistä riippuvaisten luontotyyppien palautuvuus on heikko. Samoin lähdelajiston luontainen uudistumiskyky on lajeille ominaisen dynamiikan mukaan erittäin heikkoa. Muutokset ovat oletettavasti palautumattomia.

Koska tekopohjavesilaitosten vaikutuksia Suomessa ei ole tutkittu riittävän pitkältä ajalta eikä niitä siten riittävästi tunneta, tuntuu oudolta väittää, että tekopohjavesi ei vaikuta mitenkään Natura-alueen ekosysteemiin, lähdekasvillisuuteen tai muuhun eliöstöön.

Natura-arviointia on täydennettävä Keiniänrantaa suojaavien lupamääräysten toimivuuden ja tarkoituksen mukaisuuden osalta, ennen kuin pohjaveden pinnankorkeuksille asetettujen määräysten riittävyys ilman lähteiden virtaamia koskevia määräyksiä voidaan todeta toimivaksi menettelyksi. Täydennyksen jälkeen on pyydettävä uudet Natura-lausunnot.

Hakija toteaa, että tekopohjavesilaitos tulisi vaikuttamaan Keiniänrannan Natura-alueen vesitaseeseen sekä pohjaveden laatuun ja lämpötilaan. Tämä jättää

vakavan epäilyn siitä, että Keiniänrannan suojellut kasvillisuustyypit sekä koko ekosysteemin rakenne voivat muuttua merkittäväällä tavalla peruuttamattomasti. Vaikka virtaamat onnistuttaisiin pitämään nykyisellä tasolla, lähdepuurojen veden laatu muuttuu. Hakija ei piittaa omissa asiakirjoissaan esitetyistä faktoista, jotka osoittavat nämä riskit todellisiksi, vaan on valmis vaarantamaan tiukasti suojellun suojelualueen vieläpä vastoin KHO:n päätöstä. Tähänastisten tutkimusten perusteella mikään ei varmista edes laitoksen toimivuutta, vaan sitä yritetään väkisin sovittaa keskelle asutusta.

Pälkäneen kunnan pohjavesiasiantuntijan näkemykseen perustuvan lausunnon mukaan pohjaveden pinnan korkeuden alenema Natura-alueella ei voi jäädä alle 20 cm:iin, vaan on tuotantotilanteessa jotain sen ja metrin väliltä. Tällainen muutos tuhoaisi Keiniänrannan nykyisen kasviyhdyskunnan ekosysteemin. Kun tosiasiallisesti uudessa hakemuksessa imeytys ja vedenotto ovat merkittävästi suuremmat kuin hylätyssä hakemuksessa, hankkeen vaikutukset Keiniänrantaan eivät ole hallittavissa.

Myös Pirkanmaan ELY-keskuksen sekä Metsähallituksen lausunnoissa esitetään huoli Natura-alueen koskemattomuudesta sekä heikentymisestä. Kasvillisuuden ohella esimerkiksi lähteiden meiofaunassa ja mikrobieläimistössä voi tapahtua muutoksia. Tutkimustiedon puutteen tekopohjaveden pitkäaikaisvaikutuksista lähdekasvillisuuteen nähdään tuovan arviointiin epävarmuutta.

On ilmeistä, että tekopohjavesilaitoksen toiminnasta tuotantoalueella TUA3 seuraisi sellaisia ekosysteeminrakenteeseen ja toimintaan kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, jotka heikentäisivät Keiniänrannan Natura-alueen eheyttä. Lupapäätöksessä annettuja lupamääräyksiä Keiniänrannan lähdevirtaamien suojaamiseksi ei ole käsitelty Natura-arvioinnissa eikä siten voitu arvioida Natura-lausunnoissa.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ei hyväksy ympäripyöreää Natura-arviointia, vaan siinä tulee esittää aukottomia, täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia päätelmiä hälventämään kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily vaikutuksista Natura-alueelle. Lupaa ei siis voida myöntää, elleivät viranomaiset ole varmistuneet siitä, ettei hakemus vaikuta pysyvällä tavalla haitallisesti Keiniänrannan suojeluperusteisiin luontoarvoihin.

Tavase Oy:n tekopohjavesihakemukseen ja sen Natura-arviointiin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta ja arviointiin jää tieteelliseltä kannalta järkevä epäily vaikutusten merkityksestä suojeltavaan Keiniänrannan Natura-alueeseen.

Harjualueen rakenne on osoittautunut erityisen monimutkaiseksi ja vaikeaksi. Harjun monimutkaisen rakenteen vaikutus pohjaveden virtauksiin on monimutkainen ja vaatisi mittavien pohjavesitutkimusten tekoa. Mittauspisteiden (havaintoputkien) tiheyden tulisi olla harjun monimutkaisessa rakenteessa poikkeuksellisen tiheä erityisesti Keiniänrannan lähialueilla, missä tarvittaisiin tarkkaa tietoa, jotta vaikutukset yksittäisiin lähteisiin voitaisiin selvittää.

Warstan raportin (Gain Oy 2019) kalibrointia ei ole tehty Ympäristöopas, Pohjaveden virtauksen mallintaminen (SYKE 121) mukaisesti. Kalibrointia ei ole toteutettu toimivasti muun muassa Keiniänrannan kohdalla pohjavedenpinnan

gradientin osalta. Vesitaseita ei ole lainkaan esitetty. Virtausmallinnuksesta esitetään tuotantotilan tuloksia hyvin suurella tarkkuudella, vaikka malli tuottaa 0,8 metrin virheen (residuaali) Keiniänrannan lähistöllä jo luonnontilassa. Moninkertaisilla tuotantotilaa vastaavilla vesimäärillä mallin virhe kasvaa, joten hakijan esittämät arviot 0,2 metrin muutoksista pohjavedenpinnan korkeuksissa ja 1 %:n muutoksista lähteiden virtaamisissa ovat perusteettomia ja epäluotettavia.

Warstan raportissa esitetyt merkkiaineen mallinnetut lyhimmät viipymät eivät vastaa mitattuja lyhimpiä viipymiä, vaan ovat jopa kolminkertaisia mitattuihin verrattuna. Mallinnetut virtausreitit eivät mitenkään vastaa reitiltään eivätkä viipymiltään Keiniänrannan tuntumasta saatuja havaintoja eivätkä myöskään kauas idässä ja lounaassa tehtyjä havaintoja merkkiaineen karkaamisesta laitosalueelta.

Jopa kymmeniä metrejä pohjavedenpinnan yläpuolella olevan laajan kallioalueen löytyminen vasta vuonna 2019 osoittaa sen, että todennäköisesti myös muita pohjaveden virtauksen estäviä kallioalueita on syvällä harjun alla pohjavesikerroksessa. Tämänkin kallioalueen pinnankorkeus on epävarmaa, koska se ei perustu kairaustuloksiin.

Vuosien 2001–2011 virtausmallinnukset ovat olleet toimimattomia ja perustuneet olemattomaan tai vääristeltyyn tietoon. Ei ole perustetta sille, että nykyinen suunnitelma olisi toimiva, koska se perustuu käytännössä samoihin mitaustietoihin, jotka olivat käytössä jo vuonna 2011.

Imeytetty vesi ei puhdistu alueen karkealajisessa maaperässä viipymien ollessa liian lyhyitä. Raakaveden suuri kiintoainepitoisuus vaatisi esikäsitteilylaitosta ja jäteveden käsittelyä, mitä hankkeessa ei ole asianmukaisesti selvitetty.

Lupahakemuksen ratkaiseminen osittain ei ole ollut vesilain mukaista eikä aluehallintovirasto ole toiminut päätösharkinnassa KHO:n päätöksen edellyttämällä tavalla. Aluehallintoviraston olisi pitänyt vaatia hakijaa tekemään uusi lupahakemus, joka olisi sisältänyt tuotantoalueet 1, 2 ja 3 tai jatkaa vanhan hakemuksen käsittelyä vain tuotantoalueiden 1 ja 2 osalta.

Pääsääntöisesti hakemusasia tulee käsitellä kokonaisuutena. Lupakäsittelyn jakaminen ensin osapäätöksenä Kangasalan puolelle ja sitten osapäätöksenä Pälkäneen puolelle ei ole jakamattomuusperiaatteen mukaista eikä huomioi asianosaisten oikeusturvaa. Kun otetaan vielä huomion siirtolinjojen luvittamatta jättäminen ja se, että Valkeakosken siirtolinjan tarpeellisuudesta ei ole päätöstä, hanke on käytännössä pilkottu useisiin osiin. Tehtyä päätöstä ei voida perustella vesilain 18 §:n perusteella, koska asian muilla osaratkaisuilla on merkittäviä vaikutuksia nyt ratkaistuun asiaan.

Hakemusasiakirjat ovat muuttuneet kuulutuksen mukaisen nähtävillä pidon aikana 6.2.2020 – 16.3.2020. Aluehallintovirasto on muuttanut hakemusasiakirjoja eikä se ole asianmukaisesti tiedottanut niiden muuttamisesta. Uusista hakemusasiakirjoista liitteen 3 virtausmallinnus ja liitteen 4 harjun rakenneselvitely ovat olleet olennainen perusta uusitulle hakemussuunnitelmalle ja tärkeitä asiakirjoja muistutuksien laatimisessa. Niiden puuttuminen on vaikeuttanut muistutusten laatimista merkittävästi.

Aluehallintovirasto on toiminut virheellisesti, koska se ei ole tiedottanut asianmukaisesti hakemusasiakirjojen muuttamisesta eikä ole edes pyrkinyt korjaamaan virheestään aiheutunutta haittaa antamalla muistutuksen teolle lisäämään.

Lupahakemus on palautettava kuulemisvirheen perusteella aluehallintovirastolle uudelleen kuulutettavaksi. Samalla on selvitettävä, ovatko aluehallintovirasto ja sen esittelijä Arto Paananen toimineet puolueettomasti ja tasapuolisesti.

Lupapäätöksen kohdasta 3 ”aiemmat päätökset” on jätetty asiattomasti pois aluehallintoviraston aikaisemman päätöksen asiat.

Tavase Oy:n osakkaat ovat tehneet vuonna 2016 sopimuksen yhtiön rahoitus- ja osakkeenomistusjärjestelystä. Sopimuksella on estetty Tavase Oy:tä jatkamasta päämäärätöntä tutkimusten tekoa ja rahan tuhlausta sekä edellytetty, että Tavase Oy:n pitää jo siihen mennessä tehdyillä tutkimuksilla saada laitoksen lupaprosessi toteutettua. Lupapäätös on Tavase Oy:n osakaskuntien sopimuksella ilmaistun tarpeen ja tahtotilan vastainen.

Päätöksessä esitetyt korvausperusteet ovat sekavat ja puutteelliset erityisesti metsän osalta. Arviointi on niin sekavasti esitetty, ettei siitä selviä käyttöoikeusalueilta poistettavien puiden korvausperusteita. Ainoastaan osalle putki/johtolinjoille esitetään korvausta taimikosta ja odotusarvosta.

Tuotantoalueilta (imeytys- ja kaivoalueet) ei ole puustosta esitetty korvausta (haitta 0 €/ha). Päätöksestä ei ilmene, että näiltä alueilta poistettavasta puustosta maksettaisiin korvausta. Tilapäisten käyttöoikeusalueiden ennallistamisesta ei ole korvausta esitetty maksettavaksi eikä hakijaa siihen velvoiteta.

Pelloille on esitetty haittakorvausta ainoastaan maan tiivistymisestä. Maiden sekoittuessa kaivutöissä pelto vaatii kalkituksen ja lisälannoitusta satotason ennallaan pysymiseksi. Myös kivien poistaminen aiheuttaa lisätyötä. Tarvittava korvaus voi ylittyä esitetystä korvauksen määrästä.

Hankkeen, jota perustellaan yhteiskunnallisesti merkittävänä hankkeena ja joka on vasta valmisteluvaiheessa, tulisi olla esimerkillinen ja siksi täysin läpinäkyvä. Sen asiakirjoja ei voi salata yrityssalaisuuksiin vedoten.

Hakija käyttää saamiaan tutkimustietoja valikoidusti, joten hakemussuunnitelman perusteena olevat eli siinä mainittujen tutkimusten tutkimustulosten ja mallinnusten tulee olla asianosaisten saatavissa, jotta objektiivinen kuva hankkeesta voidaan muodostaa.

Maaperän rakennetutkimustiedot ja merkkiainekokeen raportit eivät ole mukana aluehallintoviraston julkaisemissa kuulutusasiakirjoissa. Niihin viitataan useasti nykyisissä hakemusasiakirjoissa.

Rakennetutkimustiedot ovat tärkeä tietoa asianosaisille, koska hakijan asiakirjoissa on jatkuvasti havaittu harjun rakenteen suuria muutoksia koko harjualueella. Merkkiainekokeen asiakirjat ovat olennaisia, koska niitä käytetään perusteena muun muassa Keiniänrannan Natura-vaikutusten arvioinnissa.

5. [REDACTED] ja Sydän-Hämeen Safarit Oy ovat vaatineet, että aluehallintoviraston päätös on kumottava. Tekopohjavesilaitokselle myönnetty rakentamis- ja valmistelulupa on kokonaisuudessaan hylättävä tai asia palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet, että aiheutuneet haitat ja tulonmenetykset valittajille sekä yrityksen alihankintaketjuille korvataan täysimääräisenä.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat muun muassa esittäneet, että Tavasen hanke estää Sydän-Hämeen Safarien liikennöinnin sekä muuttaa idyllisen harjumaiseman veden tuotantoalueeksi. Sydän-Hämeen Safarien pääliiketoiminta syntyy ohjattujen moottorikelkka-, mönkijä-, sähkömaastopyörä-, patikka- ja vesijettisafarien tuottamisesta sekä kaluston vuokraamisesta. Yritys hyödyntää toiminnassaan harjun metsien, supprien ja korkeuserojen tuomia kauniita maisemallisia arvoja. Tavase Oy:n toiminta alueella tulee väistämättä viemään elinkeinolta sen vetovoimaisuuden, jonka yritys tarvitsee pysyäkseen kilpailukykyisenä.

Safariliikenne kulkee maanomistajien kanssa sopimuksin sovittua metsän reitistöä pitkin. Tavasen suunnitelmissa on rakentaa erilaisia rakenteita ja toimin- teita juuri tämän reitistön paikalle. Reitistöä ei ole mahdollista siirtää toisaalle.

6. *Pälkäneen kunnan rakennus- ja ympäristöjaosto Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena* on ensisijaisesti vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja lupahakemus hylätään tai toissijaisesti palautetaan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Myönnetty valmistelulupa on kumotava välittömästi.

Perusteluinaan jaosto on esittänyt muun muassa, että aluehallintovirasto ei ole huomioinut luparatkaisussaan jaoston asiaan liittyvissä lausunnoissa esittämää.

Vuonna 2006 tehdyssä Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa oli asetettu tavoitteeksi, että pintavettä käytetään ainoastaan varavesilähteenä. Vuonna 2015 valmistuneen Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelman päivityksen mukaan voidaan pintaveden käsittelyyn perustuvaa vedenhankintaa pitää kuitenkin jatkossakin yhtenä vaihtoehtona. Nykyinen pintavesien hyödyntämiseen perustuva talousveden tuotto on myös investointikustannukseltaan edullisin vaihtoehto. Kehittämissuunnitelman mukaan myös pintavesien hyödyntämiseen perustuvassa vaihtoehdossa on merkittävää ylikapasiteettia verrattuna veden kulutusennusteisiin. Pintavesiä hyödyntämällä voidaan siis turvata seutukunnan kasvusta johtuva vedenkulutuksen lisäys. Päivitetyn vesihuollon kehittämissuunnitelman ennusteen mukaan kaikkien kuntien vedentarve ei kasva yhtä paljon kuin vanhemmassa ennusteessa.

Hakemuksessa vedentarvetta on perusteltu Pirkanmaan maakuntakaavan selvitysten mukaisella asukaslukujen ennusteella. Maakuntakaavan selvitysten mukaan asukasluvun ennuste vuonna 2040 on Pirkanmaalla 620 000, Tampereen kehyskunnissa 466 400 (Tampere, Nokia, Ylöjärvi, Kangasala, Lempäälä ja Pirkkala) ja Tampereella 277 000. Tilastokeskuksen tuoreimman väestöennusteen 2019 (julk. 30.9.2019) mukaan Pirkanmaan väkiluku on vuonna 2040 540 000 asukasta ja Tampereellakin vain noin 272 000 asukasta. Tämän lisäksi veden ominaiskulutus liittyyä kohti on ollut jo pitkään laskussa. Valkeakosken kaupunki on irtautunut kokonaan Tavase Oy:n tekopohjavesihankkeesta,

Akaan kaupungin vesihuollosta vastaa nykyään pääasiassa HS-Vesi (Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy) ja alueen pintavesilaitoksia on saneerattu. Myös kuntien välisiä varavesiyhteyksiä on parannettu ja suunnitellaan parannettavan jatkossakin. Pirkanmaan alueen vesihuollon toimintavarmuutta ja kapasiteettia on ratkottu jo muilla keinoilla.

Kun huomioidaan väestöennusteet, vedenkulutuksen väheneminen ja jo toteutetut investoinnit Pirkanmaan vesihuollossa, ei tekopohjavesilaitokselle todellisuudessa ole enää tarvetta yleisten etujen kannalta. Tekopohjavesihankkeen merkitys ei ole enää sama kuin se on ollut hakemuksen alun perin vireille tullessa eikä siitä enää aiheudu yleisille eduille sellaista hyötyä kuin hakemuksessa esitetään.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointi on tehty vuonna 2003. Tämän jälkeen hankkeen laajuudessa ja toteutuksessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Myös hankkeen osallistujat ovat muuttuneet. Tuotantoalueiden sijoittelussa on tapahtunut merkittäviä muutoksia, ja alueiden vaatima pinta-ala on kasvanut huomattavasti. Hankkeen vaikutuksien ympäristöön ei voida katsoa vähentyneen. Hankealueiden kasvaessa merkittävästi ja sijainnin muuttuessa oleellisesti vaikutukset ympäristöön ja maisemaan lisääntyvät. Myös esimerkiksi vaikutukset alueen virkistyskäyttöön ovat alkuperäistä suunnitelmaa merkittävämmät ja kaavan vastaiset. Hankkeelle tulee tehdä uusi ympäristövaikutusten arviointi.

Maastoinventoinnit on tehty kasvukauden lopulla (12.10.2011), jolloin iso osa kasvillisuudesta ei ole enää tunnistettavissa. Inventoinneissa havainnoitiin liito-oravan osalta metsän soveltuvuutta lajin elinympäristöksi, sillä ajankohdaksi ei voida tehdä jätöshavainnointiin perustuvia luotettavia johtopäätöksiä siitä, onko alue liito-oravan käytössä vai ei. Selvityksen tarkkuus ja johtopäätökset jäivät heikoksi. Alueella on havaittu lepakoita. Keiniänrannassa ja Syrjänharjun hankealueilla tulisi tehdä lepakkoselvitys.

Suunnitellulla rakennusalueella on tavattu esimerkiksi lehtoneidonvaippaa ja valkolehdokkia, jotka ovat koko maassa rauhoitettuja lajeja. Alueella tehdyt luontoselvitykset onkin katsottava vanhentuneiksi. KHO:n päätöksellä hyläystä hakemussuunnitelmasta poikkeavien imeytys- ja vedenottoalueiden osalta luonto- ja kasvillisuus selvitys on tehty vain paikkatietoaineistoon pohjautuen.

Syrjänharju on arvioitu Pirkanmaan liiton Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden inventoinnissa 2014 valtakunnallisesti arvokkaaksi harjualueeksi. Selvityksen perusteella alue edustaa merkittävää kaunista maisemakuvaa ja sillä on luonnon merkittäviä kauneusarvoja sekä erikoisia luonnonesiintymiä. Selvityksen mukaan alueella on paljon arvoja, ja ne tulee huomioida tulevia käyttötarkoituksia suunniteltaessa. Syrjänharjun muodostuman geologinen arvo on erittäin suuri sen sijaitessa Tampereen saumamuodostumajaksossa. Alue on säilynyt suhteellisen luonnontilaisena, alueella on valtakunnallisesti arvokkaita rantakerrostumia ja kasvillisuus on paikoin monipuolista. Lisäksi alueen geomorfologia on melko monimuotoista ja alueella on luonnonsuojelualue.

Imeytys- ja vedenottoalueiden ja niiden lähiympäristöjen luonto- ja kasvillisuus selvitykset tulee päivittää. Nyt tehtyjen selvitysten perusteella ei voida riittävällä tarkkuudella selvittää hankkeesta arvokkaaseen harjuympäristöön

aiheutuvia vaikutuksia eikä luvan myöntämiselle siten ole edellytyksiä.

Hakija on teettänyt alueella hylätyn hakemuksen jälkeen ainoastaan uusia maatutkaluotauksia. Uusien maatutkalinjojen pituus on yhteensä 1,54 km ja ne sijaitsevat palvelukeskuksen ja Keiniänrannan välillä (linja 1/19), Onkkaalantien varrella (linja 2/19) sekä valtatie 12 varrella (linja 3/19). Näiden tulosten perusteella hakija on laatinut uuden tulkinnan tuotantoalueen TUA3 rakenneselvityksestä. Alueella ei ole tehty lisää kairauksia eikä asennettu uusia havaintoputkia. Perustuen uusiin suhteellisen suppeisiin maatutkauksiin uudessa tulkinnassa on pyritty vahvistamaan aiempien maatutkauksien tuloksia. Uuden rakenneselvityksen liitteenä 1 olevan kartan mukaan tutkalinjat 1/19 ja 2/19 on tehty samoilla linjoilla tai linjojen välittömässä läheisyydessä kuin maatutkalinjat vuonna 2009.

Tarkentavia tutkimuksia ei ole tehty uusien geofysikaalisten tutkimustenkaan jälkeen uusilla imeytysalueilla JIA4.2 ja JIA4.3 eikä uudella vedenottoalueella KA3.4. Kaikkein laaja-alaisimmalla uudella vedenottoalueella KA3.1 sijaitsee vain yksi havaintoputki. Hakemusasiakirjojen mukaan tälläkään alueella ei ole tehty kaivonpaikkatutkimuksia.

Aluehallintoviraston määräämien pysyvien käyttöoikeuksien laajuus on täsmennetty, mutta niille sijoitettavien rakenteiden ja tieyhteyksien sijainnit ja määrät puuttuvat. Määrätylle alalle sijoitettavien rasitteiden sijainti olisi tullut olla alueen omistajan tiedossa lupahakemusta kuulutettaessa. Nyt alueiden omistajien tiedossa ei ole, miten maankäyttö toteutetaan.

Hakija ei ole suorittanut minkäänlaisia koepumppauksia hakemuksessa nyt esitetyllä uusilla (KA3.1 ja KA3.4) kaivoalueella tai uusilla koepumppauksilla laajennetuilla (KA3.2, KA3.3) vedenottoalueilla.

Alueella ei ole tehty uusia tutkimuksia, mutta imeytys- ja vedenottoalueita on siirretty ja niiden pinta-aloja muutettu. Hakija on teettänyt uuden rakennetulkinnan perustuen pääasiassa vanhoihin tutkimuksiin. Tulkitsamalla samoja tutkimuksia uudelleen hakija on löytänyt uusia paikkoja vedenottokaivoille ja imeytysalueille. Näin hakija on menetellyt toistuvasti hankkeen vireillä olon aikana. Osa uuden tulkinnan johtopäätöksistä on lisäksi ristiriidassa vuonna 2011 tehdyn rakennetulkintaraportin kanssa.

Alueella tehdyt tutkimukset eivät täytä vesilain mukaisia vaatimuksia eikä lupaa siten tullut myöntää. Hakijan tulee hakea alueelle ensin tutkimuslupaa ja tehdä riittävät imeytys- ja kaivonpaikkatutkimukset sekä muut vaadittavat tutkimukset ennen kuin lupa-asia voidaan käsitellä. Alueille tulevien rakennelmien määrät ja sijainnit tulee yksilöidä.

Edellinen Syrjänharjun monikerroksinen pohjaveden virtausmalli on tehty 2013. Hakemuksessa on esitetty tähän malliin parannuksia alueilta, joilta ei ole uusia tutkimuksia. Ainoat uudet tutkimukset ovat maatutkaluotaukset palvelukeskuksen ja Keiniänrannan välillä, Onkkaalantien varrella sekä valtatie 12 varrella. Muut uudet tulkinnat perustuvat vanhojen tutkimustulosten uuteen tulkintaan. Uutta virtausmallia tehtäessä vanhoja tuloksia on kuitenkin tulkittu uudelleen ja nyt hakija esittää, että samoilla tutkimuksilla uudelleen mallinnettuna tulos on entistä tarkempi. Samoja tutkimuksia on tulkittu eri tavoin eri

aikoina ja päädytty eri lopputuloksiin alueen rakenteesta ja pohjavedenvirtauksista, mikä ei anna luotettavaa kuvaa nyt hakemuksessa esitetyistä mallinnustuloksista.

Mallin kalibrointitilanteista ja validointitilanteesta ei ole esitetty pohjavesialueen vesitasetarkasteluja. Mallin laskemien ja mitattujen pinnankorkeuksien käyriä sekä niiden eroja ei ole esitetty merkkiaine- ja imeytyskokeen ajalta. Keiniänrannan lähteiden virtaamien tarkastelu on tehty yhtenä kokonaisuutena, kun tarkastelut tulisi tehdä lähdekohtaisesti.

Koeimeytys/merkkiaineenkokeen kalibrointituloksia ei ole raportoitu sillä tavoin kuin mallinnustyössä edellytetään tehtäväksi. Mallin kuvauksen vedenjohtavuuskartoista puuttuu kuvan vedenjohtavuusvärien selostus. Mallin kuvaus on puutteellinen ottaen huomioon sen käytön tekopohjavedenottamon suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Virtausmallin tulosten perusteella näyttää siltä, että pohjavettä purkautuisi tasaisesti koko Keiniänrannan alueelle eri tilanteissa. Tämä on kuitenkin ristiriidassa uudessa rakennetulkinnassa esitetyn kalliokynnyksen sekä moreeniselänteiden aiheuttaman virtausesteen ja niiden väliin muodostuvan virtausaukon kanssa. Tehdyssä selvityksessä on myös oletettu suurimman osan vedestä purkautuvan Kostianvirtaan, jonka suuntaan myös mallin laskemat vaikutukset ovat suurimmat. Pohjaveden purkautumisesta Kostianvirtaan ja sen määrästä ei ole saatu tutkimustietoon perustuvaa varmistusta merkkiaine- ja imeytyskokeissa eikä alueella suoritetuissa muissa tutkimuksissa. Myöskään mallinnusraportissa ei ole esitetty tuloksia Kostianvirtaan purkautuvasta vesimäärästä osana mallin vesitasetta.

Lähimpänä Keiniänrantaa sijaitsevalla vedenottoalueella KA3.4 tai sen lähiympäristöön ei ole asennettu ainuttakaan havaintoputkea tai suoritettu maaperäkairauksia. Nyt vireillä olevan hakemuksessa imeytys- ja kaivoalueiden paikkoja ja pinta-aloja on lisäksi muutettu oleellisilta osin edelliseen mallinnukseen (2013) nähden. Näillä uusilla alueilla ei kuitenkaan ole tehty imeytyskokeita tai sellaisia tutkimuksia, joilla olisi luonnontieteellisin menetelmin koekellisesti saatu virtausmallin kalibroinnissa tarvittavia tietoja. Tehdyllä virtausmallin perusteella ei siis voida ottaa perusteltua kantaa kaivo- ja imeytysalueiden sijainnin oikeellisuudesta ilman kyseisten alueiden mittaus- ja kalibrointituloksia.

Pohjavesimallinnuksen pohjana ei ole käytetty riittäviä tutkimuksia siinä esitettyjen johtopäätösten tueksi. Pohjavesimallinnus ja sen perusteella esitetyt vaikutusarviot Keiniänrantaan ja tekopohjaveden muodostukseen ja sen ympäristövaikutuksiin eivät täytä vesilain mukaisten selvitysten vaatimuksia.

Keiniänrannan Natura-alueella ei ole tehty uusia tutkimuksia hylätyn hakemuksen käsittelyn jälkeen. Hakijan esittämä uusi Natura-arviointi (31.5.2019) perustuu täysin hakijan vanhoihin edellistä lupahakemusta koskeviin tutkimuksiin. Ainoa uusi aineisto on uusi pohjavesimallinnus, joka sekin perustuu vanhojen tutkimusten uusiin tulkintoihin. Natura-alueella on tehty kasvillisuusselvityksiä vuosien 2006–2011 aikana. Avovesipintojen, vedenlaadun ja virtaaman osalta mittauksia on suoritettu vuosien 2006–2012 aikana. Tutkimukset on katsottava vanhentuneiksi. Keiniänrannan alueella tulee tehdä uusia selvi-

tyksiä kasvillisuuden, avovesipintojen, veden laadun sekä virtaaman osalta ennen mahdollista luvan myöntämistä.

KHO:n päätöksessä edellisen hakemuksen hylkäysperusteeksi katsotut epävarmuustekijät hankkeen vaikutuksista Keiniänrannan Natura-alueeseen eivät ole poistuneet. Lupamääräyksillä ei saada poissuljettua Natura-arvioinnin sisältämiä puutteita ja epävarmuustekijöitä ja varmistettua Keiniänrannan suojelualueiden säilymistä luvanmukaisella toiminnalla. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan Natura-arvioinnissa ei saa olla aukkoja ja siinä pitää olla täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily vaikutuksista Natura-alueelle. Hakijan tulee päivittää Natura-arviointi ja tehdä riittävät tutkimukset ja hälventää epävarmuustekijät hankkeen vaikutuksista Keiniänrannan Natura-alueeseen ennen kuin lupaa on mahdollista myöntää.

Tavase Oy:n hankkeessa pohjaveteen johdetaan suoraan ainetta ja se voi aiheuttaa merkittävän riskin 1-luokan pohjavesialueella ja on siten ympäristön-suojelulain pohjaveden pilaamiskiellon vastaista.

Valmistelulupaa on haettu muun muassa huolto- ja liikennereittien käyttämiselle ja ylläpidolle, vedenotto- ja imeytyskaivojen rakentamiselle sekä tilapäisten putkilinjojen rakentamiselle. Toimilla aiheutetaan pysyviä tai pitkäaikaisia vaikutuksia, joiden ennallistaminen on kallista ja käytännössä mahdotonta, joten valmistelulupa tältä osin tekee muutoksenhaun osittain hyödyttömäksi.

7. Pälkäneen seurakunta on ensisijaisesti vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja Tavase Oy:n lupahakemus hylätään ja toissijaisesti että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja lupa-asia palautetaan aluehallintoviraston uudelleen käsiteltäväksi. Myönnetty valmistelulupa tulee kumota välittömästi.

Pälkäneen seurakunta on uudistanut asiassa aikaisemmin lausumansa ja todennut, että sen muistutuksessa ja asiassa muualla lausumaansa ei ole otettu mitenkään huomioon lupapäätöksessä.

Tavase Oy on joutunut teettämään täydentäviä tutkimuksia ja muuttamaan useaan otteeseen laitoksensa suunnitelmaa. Hankkeen selvitykset ovat olleet niin puutteellisia, että aluehallintovirasto ja KHO ovat hylänneet aiemman hakemuksen.

Professori Olli Mäenpään lausunnon mukaan, kun korkein hallinto-oikeus on päätöksellään saattanut voimaan aluehallintoviraston päätöksen, jolla tekopohjavesihanketta koskeva lupahakemus on hylätty, aluehallintovirastolla ei ole ollut toimivaltaa jatkaa kyseistä hanketta koskevan lupahakemuksen käsittelyä.

Jo pelkästään hankkeen kohtuuton viivästyminen johtuen sen sisältämistä puutteellista selvityksistä ja niiden toistuvista täydentämisistä ja laitoksen suunnitelmien jatkuvista muuttamisista on aiheuttanut lupaprosessin venymisen kohtuuttomaan, lähes kahden vuosikymmenen mittaiseen, kestoan. Tämä yhdessä hankkeen aiheuttaman epävarmuuden kanssa on aiheuttanut kohtuutonta haittaa Pälkäneen seurakunnan lisäksi hankkeen vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja asukkaille.

Edelleen viivästymisestä johtuen muun muassa hankkeessa aikaisemmin mukana ollut Valkeakoski on vetäytynyt hankkeesta ja Tavase Oy:n osakkuudesta. Tampereen kaupungin vesilaitos on tehnyt korvaavia vedenhankintaratkaisuja. Nämä ratkaisut olisi tullut ottaa huomioon hankkeen tarpeellisuutta arvioitaessa.

Suunnitelman mukaan imeytysvesimäärä kasvaa imeytysalueella IA4.1 määrästä noin 11 000 m³/d määrään 14 000m³/d. Kyseinen vesimäärä 14 000 m³/d pumpattaisiin ylös maaperästä kaivoalueelta KA3.1. Hylätyn hakemuksen mukaan kyseiseltä kaivoalueelta olisi otettu vettä 3 500 m³/d.

Uuden hakemuksen mukaan kaivoalueelta KA3.1 pumpattu vesi imeytettäisiin pohjavesiesiintymään imeytysalueilta JIA4.2 ja JIA4.3. Hakija ei ilmoita vesimäärän jakautumisesta näiden niin sanottujen jälleenimeytysalueiden välillä. Hakemuksesta ei ilmene miten vedenotto jakautuu kaivoalueiden välillä.

Aluehallintoviraston kuulutuksessa esitetyt tiedot hankkeen kaivo- ja imeytysalueiden virtaamista ja sijainnista ovat virheellisiä ja epäselvyyttä aiheuttavia. Kuulutuksessa olleita asiakirjoja on muutettu kuulutusaikana siitä asianosaisille ilmoittamatta. Hämmennystä asianosaisten keskuudessa synnytti myös aluehallintoviraston kieltävä ilmoitus lisääjän myöntämisestä ja muistutusajan umpeutumisen jälkeen annettu ilmoitus jatkoajan myöntämisestä.

Hankkeesta on tehty vuonna 2003 ympäristövaikutusten arviointi. Tällöin Pälkäneen tuotantoalueella TUA3 on päätöksen mukaiseen laitossuunnitelmaan sisällytynyt yksi imeytysalue ja kaksi kaivoaluetta. Valituksenalaisen päätöksen mukaisessa laitoksessa on näiden edellä mainittujen imeytysalueiden lisäksi kaksi uutta imeytysaluetta, joita hakija kutsuu jälleenimeytysalueiksi sekä kaksi uutta vedenottoaluetta. Vedenottoalueiden ja imeytysalueiden koko on kaksinkertaistunut ja jopa moninkertaistunut.

Päätöksessä on myönnetty valmistelulupa, jossa kokeillaan lähes laitossmittakaavassa noin 10 000 m³/d veden imeyttämistä imeytysalueille ja vedenottoa kaivoalueilta. Tätä varten toteutettaisiin merkittävältä osin kaivorakenteet imeytykseen ja vedenottoon sekä merkittävä, niin sanottu tilapäinen siirtolinja, kierrätysveden johtamista varten sekä tarvittava havaintoputkiverkosto mittalaitteineen koetoimenpiteiden vaikutusten havainnointia varten. Työt ovat laajoja ja aiheuttavat mastoon huomattavaa haittaa, ja ovat itseasiassa osa hankkeen rakentamista. Kyseessä on koetoiminta, joka olisi tullut tehdä ennen laitossuunnitelman laatimista ja vaikutusarvioiden tekemistä.

Koetoiminnan lopputulos voi johtaa laitossuunnitelmaan tehtäviin isoihin muutoksiin ja mitoitusten oleellisiin muutoksiin. Tämä muodostaa myös ongelman käyttöoikeuksien määrittämisen ja mahdollisten perusteettomien käyttöoikeuksien suhteen. Edelleen muutokset voivat merkitä hankkeesta saatavien hyötyjen merkittävää vähentymistä ja laitoksesta aiheutuvien ympäristöhaittojen merkittävää kasvamista.

Määrätylle alalle sijoitettavien rasitteiden yksityiskohtainen sijainti olisi tullut olla alueen omistajan tiedossa lupaa kuuluttaessa. Nyt alueiden omistajan tiedossa ei ole miten niiden maankäyttö toteutetaan. Aluehallintoviraston olisi tullut vaatia hakijalta yksityiskohtaisia käyttöoikeusaluekohtaisia asemapiirroksia, joista kävisi ilmi rakenteiden sijoittuminen ja määrä sekä tieyhteydet.

Lämpökaivon rakentamiselle pohjavesialueelle ei ole viimeaikaisessa lupakäytännössä annettu lupaa. Toimenpiteen fyysisesti vaikutukset pohjaveteen ovat identtiset verrattuna tekopohjaveden muodostamiseen.

Hakija on teettänyt hylkäävän päätöksen jälkeen maatulkuotauksia ainoastaan Geo-Work Oy:n toimesta. Alueella ei ole tehty lisää kairauksia, eikä asennettu lisää havaintoputkia. Perustuen uusiin suhteellisen suppeisiin maatutkauksiin uudessa tulkinnassa on pyritty vahvistamaan aiempien maatutkautusten tuloksia.

Uudessa rakennetulkinnassa Keiniänrannan ja Syrjäharjun välisellä alueella sijaitsee pitkittäinen luode - kaakkois -suuntainen noin 40 metrin pituinen kallioalue, joka nousee pohjavedenpinnan yläpuolelle. Tälle kuivalle kallioalueelle oli hylätyssä hakemuksessa rakennetulkinnan perusteella esitetty kaivoaluetta. Kyseisellä kaivoalueella ei tuolloin oltu eikä vuoden 2018 jälkeen ole tehty kaivonpaikkatutkimuksia, eikä alueelle ole asennettu havaintoputkia tai tehty kairauksia. Näin ollen geofysikaalisten tutkimusten eri aikoina tehtyjen tulkinnat antavat päinvastaiset tulokset kyseisen alueen soveltumisesta kaivoalueeksi. Tämä osoittaa, että ilman varmistavia tutkimuksia imeytys- ja kaivoalueita ei voida sijoittaa hankealueelle.

Tarkentavia tutkimuksia ole tehty uusien geofysikaalisten tutkimustenkaan jälkeen imeytysalueilla JIA4.2 ja JIA4.3 eikä vedenottoalueella KA3.4. Kaikkein laaja-alaisimmalla vedenottoalueella KA3.1 sijaitsee vain yksi havaintoputki. Hakemusasiakirjojen mukaan tälläkään alueella ei ole tehty kaivonpaikkatutkimuksia. Kuitenkin hakemuksessa haetaan pysyvää käyttöoikeutta kyseisille alueille ja niiden tarvitsemille kulkuväylille ja putkilinjoille.

Uuden rakennetulkinnan mukaan Keiniänrannan yläpuolella (koillispuolella) esiintyy myös pohjaveden virtauksia ohjaavia moreeniselänteitä, moreeni- ja kalliokynnyksiä sekä laajahko esiintymä heikosti vettä johtavaa ainesta. Tämä nostaa perustellusti esille kysymyksen siitä, mikä on Keiniänrannan lähteisiin purkautuvan vesimäärän kulkureitti.

Uusi kaivoalue KA3.4 ja kaivoalueiden KA3.3 ja KA3.2 laajennusosat sekä imeytysalueet JIA4.2 ja JIA4.3 on suunnitelmassa sijoitettu vanhoihin geofysikaalisiin tutkimustuloksiin perustuen. Alueilla ei ole suoritettu geofysikaaliset tutkimukset varmistavia kaivonpaikkatutkimuksia eikä niillä ole asianmukaista havaintoputkiverkoston. Suunnitelluilla imeytysalueilla JIA4.2 ja JIA4.3 ei ole tehty imeytyskaivojen paikkatutkimuksia tai imeytyskokeita. Suunnitellulla kaivoalueella KA3.4 ei ole tehty koepumppauksia, kaivonpaikkatutkimuksia eikä suoritettu kairauksia tai asennettu havaintoputkia.

Gain Oy:n toimesta aiempaa pohjaveden virtausmallia tarkennettiin Geo-Work Oy:n uusien maatulkuotauksien ja tarkennetun rakenneselvityksen uuden tulkinnan perusteella. Mallin kalibrointitilanteista ja validointitilanteesta ei ole esitetty pohjavesialueen vesitasetarkasteluja. Mallin laskemien ja mitattujen pinnankorkeuksien käyriä sekä niiden eroja ei ole esitetty merkkiaine- ja imeytyskokeen ajalta.

Vakava puute on Keiniänrannan lähteiden virtaamien tarkastelu yhtenä koko-

naisuutena. Tarkastelut tulisi tehdä lähdekohtaisesti. Koeimeytys/merkkiaineenkokeen kalibrointituloksia ei ole raportoitu. Virtausmallissa vesipartikkelien kulkeutumista on laskettu alavirrasta ylävirtaan päin Keiniänrannasta, mikä antaa virheellisen kuvan Keiniänrantaan purkautuvien vesimäärien suhteista. Selvityksessä on oletettu suurimman osan vedestä purkautuvan Kostianvirtaan, johon suuntaan myös mallin laskemat vaikutukset ovat suurimmat. Pohjaveden purkautumisesta Kostianvirtaan ja sen määristä ei ole saatu tutkimustietoon perustuvaa varmistusta merkkiaine- ja imeytyskokeissa eikä alueella suoritetuissa muissa tutkimuksissa. Myöskään mallinnusraportissa ei ole esitetty tuloksia Kostianvirtaan purkautuvasta vesimäärästä osana mallin vesitasetta. Mallinnusraportin johtopäätökset eivät perustu mallinnusraportin tietoihin.

Pohjaveden pinnankorkeuden alenema Keiniänrannassa tuotantotilanteiden simulointiajoissa ei voi olla alle 20 cm, kun ainoassa kalibrointitilanteessa mallin virhe luonnontilaiseen pinnankorkeuteen verrattuna on keskimäärin 45 cm, suurimpien virheiden ollessa yli metrin. Keiniänrannan Natura-alueella ei sijaitse riittävän kattavaa havaintoputkiverkostoa.

Edellä lausutuilla perusteilla hakemuksen perusteet ja niistä edelleen tehdyt vaikutusarviot Keiniänrannan Natura-alueeseen eivät edelleenkään täytä niitä edellytyksiä, jotka ilmenevät KHO:n ja aluehallintoviraston aikaisemmista päätöksistä.

Tavase Oy:n suunnitelma edellyttää uutta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, mitä nyt ei ole tehty. Pelkästään uusien imeytysalueiden JIA4.2 ja JIA4.3 ja uuden kaivoalueen KA3.1 sijainti on täysin poikkeava alkuperäisestä YVA-arvioinnista vuodelta 2003. Kaivoalue KA3.4 on täysin uusi vedenottoalue ja se sijaitsee 350 metriä lähempänä Keiniänrantaan kuin alkuperäisen hakemussuunnitelman ja vuoden 2003 YVA-arvioinnin mukainen lähin vedenottoalue. Alue sijaitsee myös 350 metriä lähempänä Pälkäneen taajama-alueella. Vedenotto- ja imeytysalueet sijaitsevat luonnonsuojelualueen ympärillä ja sen välittömässä läheisyydessä. Tämä lisää merkittävästi hakemuksen toiminnan ja rakentamisen aiheuttamia riskejä alueen suojelutarvoille ja heikentää alueen virkistyskäytön mahdollisuuksia. Vuoden 2003 jälkeen hankkeen vaikutusalueella on tapahtunut paljon muutoksia. Tavase Oy ei ole esittänyt uusia luontotutkimuksia.

YVA-arviointi on vanhentunut ja Natura-arviointi on puutteellinen, minkä vuoksi lupakäsittely olisi tullut keskeyttää ja Tavase Oy velvoittaa tekemään uusi YVA-arviointi ja täydentämään Natura-arviointia.

Pälkäneen seurakunta pitää Tavase Oy:n esittämiä käyttöoikeusalueita tutkimusten puuttumisen vuoksi perusteettomina ja suuruudeltaan kohtuuttoman kokoisina. Käyttöoikeusalueiden sijoittelu estää tai oleellisesti vaikeuttaa jäljelle jäävän alueen voimassa olevan kaavan mukaista käyttöä. Korvaukset ovat päätöksessä määritetty liian pieniksi ottaen huomioon alueen sijainnin ja laadun. Imeytys ja kaivoalueiden sekä niille tehtävien johto- ja tiealueiden heikentävät jäljelle jäävän alueen käyttökelpoisuutta ja nostavat merkittävästi haittoja. Tämä muodostaa ehdottoman luvan myöntämisen esteen yhdessä muiden haittojen kanssa.

Päätöksessä laitoksen aiheuttamia haittoja ympäristöön ja luonnonarvoihin on

perusteetta vähätelty eikä niitä ole kyetty selvittämään vesilain edellyttämällä tavalla. Vesilain mukaiset luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty.

Pohjavesialueen luokituksen ja rajauksen muutoksesta aiheutuneet alueen elinoloihin elinkeinoelämälle ja muille oikeuksien omistajille aiheutuvat rajoitukset tulee ottaa huomioon hankkeen haittoja arvioitaessa.

8. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja Pälkäneen seudun ympäristöyhdistys ry ovat vaatineet, että Vaasan hallinto-oikeus kumoaa aluehallintoviraston päätöksen ja hylkää Tavase Oy:n lupahakemuksen sekä määrää aluehallintoviraston myöntämän valmisteluluvan mahdollistamat toimenpiteet keskeytettäväksi välittömästi.

Perusteluinaan muutoksenhakija on muun muassa esittänyt, että lupapäätös on tehty puolueellisesti vain yhtä osapuolta kuullen. Kaikki Tavase Oy:n hankkeeseen kriittisesti suhtautuva aineisto on perusteettomasti sivuutettu.

Aluehallintovirastossa asiaa on ollut valmistelemissa ympäristöneuvos Arto Paananen. Hän on aiemmin ollut Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa aktiivisesti valmistelemissa Tavase-hanketta. Hallintolain 28 § 1 momentin mukaan virkamies on esteellinen ”... jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen... hän tai hänen läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan”. Päätös on tehty hallintolain esteellisyyssäädestä rikkoen ja on siten lainvastainen.

Tavase Oy:n hanke ei ole yleisen edun mukainen. Pirkanmaalla ei ole todennettua vesipulaa, joka pakottaisi tekopohjavesiteknologian käyttöön. Talousvettä voidaan tuottaa kriisitilanteissakin ympäristöystävällisemmin riittävästi ja edullisemmin nykyisiä pinta- ja pohjavesilaitoksia kehittämällä. Aluehallintovirasto on jättänyt vaille huomiota pitkään jatkuneen vedenkulutuksen laskun.

Tavase Oy:n hakemus Pälkäneelle on jätetty 31.5.2019, jolloin uusi YVA-laki oli voimassa. Imeytysmenetelmät ja koko laitos ovat aivan erilaisia kuin alkuperäisessä hakemuksessa. Yhtiö ei voi tietää miten hakemussuunnitelmassa esitetyt muutokset vaikuttavat ympäristöön. Kaivoimeytyksen toimivuudesta ei ole minkäänlaisia takeita. Aluehallintoviraston päätös rikkoo lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) ja sivuuttaa lisäksi vesilain mukaisen paikallisen edun ensisijaisuuden.

Lupapäätös sisältää mahdollisuuden imeyttää Roineen raakavettä käytännössä sellaisenaan. Tämä on ristiriidassa KHO:n ratkaisun 13.8.2008/1883 kanssa. Esikäsittlemättömän järvi- tai jokiveden laajamittainen imeyttäminen sisältää huomattavan ympäristöriskin ja pohjaveden pilaantumisvaaran. Hakijan tavoittelemat imeytysmäärät ovat Vehoniemen-Syrjänharjulla fyysikaalinen mahdottomuus.

Tavase Oy:n imeytyskokeet on tehty pohjavedellä, ei järivedellä. Silti ne laajasti epäonnistuivat eivätkä tulokset olleet lainkaan odotusten mukaisia. Pitkäaikaisesta, vuosia ja vuosikymmeniä kestävästä järiveden imeytyksestä ei ole tietoa.

Tavase Oy:n Kangasalaa ja Pälkänettä koskevat hakemukset tulee käsitellä ja arvioida yhdessä. Pilkkominen osiin hakijan toiveesta on hallintolain vastaista eikä se mitenkään voi nopeuttaa päätöksentekoa.

Haitalliset vaikutukset Keiniänrannan Natura 2000 –alueeseen ovat erittäin todennäköisiä imeytysalueiden siirrosta ja muuttuneista menetelmistä huolimatta. Imeytysmäärät ovat liian suuria. Tekopohjavesilaitoksen imeytysalueiksi ei tule valita kasvillisuudeltaan arvokkaita elinympäristöjä. Harjuun pumppattavan järveden kemiallinen koostumus poikkeaa luontaisen sadeveden koostumuksesta. On selvää, että tämä vaikuttaa Keiniänrannan Natura-alueeseen.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Kangasalan kaupungille, Kangasalan kaupungin kaavoitusviranomaiselle, Metsähallitukselle, Liikenne- ja viestintäviranomaisen Traficomille, Väylävirastolle ja Kangasalan vesi -liikelaitokselle on varattu tilaisuus antaa vastine. Vastineita ei ole annettu.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen ja Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ovat ilmoittaneet, että ne eivät anna vastineita.

Tampereen terveydensuojeluviranomainen on vastineenaan muun muassa esittänyt, että ympäristövaikutusten arviointi (YVA) päivitettäisiin, jolloin hankkeen vaikutukset ihmisten terveyteen tulisivat arvioitaviksi uusimman tiedon ja mahdollisesti hankkeen aikana muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti.

asiakumppaneineen on vastineenaan esittänyt muun muassa, että aluehallintoviraston töiden aloituslupapäätös on kokonaisuudessaan liian laaja ja yksilöimätön, minkä vuoksi se on kumottava välipäätöksellä erillään varsinaisesta luparatkaisusta tai päätös kokonaisuudessaan on kumottava menettelyvirheiden perusteella.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineenaan esittänyt muun muassa, että pääasiassa ei ole kyse pohjavesialueen rajauksesta. Itse rajauksessa on kyse luonnonolosuhteiden toteamisesta. Kyseessä ei lain mukaan ole valituskelpoinen päätös, vaan vallitsevien luonnonolosuhteiden toteaminen.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus luokittelee pohjavesialueen vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella. Kaikki käytettävissä oleva aineisto tukee edelleen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen uuden pohjavesialuerajauksen pohjana olevaa näkemystä pohjaveden virtauskuvasta Syrjänharjun-Kostianvirran välisellä alueella.

Pälkäneen kunnan ja valituksissa ei ole esitetty vesilain 3 luvun 5 §:n mukaisia perusteita, jotka olisivat luvan myöntämisen este. Asemakaavanvastaisuutta ei ole perusteltu riittävästi. Se, ettei lupa saisi merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista, ei hallituksen esityksen HE 277/2009 vp mukaan

viittaa yleisesti tulevaan kaavoitukseen, vaan säännöksellä tarkoitetaan tilanteita, joissa kaava on laadittavana tai päätös kaavan laatimisesta on tehty.

Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Rauhoitettuja kasvilajien, lehtoneidonvaippa ja valkolehdokki, hävittäminen on kielletty. Kielto ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouden tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista rauhoitettuja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Vedenhankinnan turvaamisen, erityistilanteisiin varautumisen ja vesihuollon toimintavarmuuden kannalta on oleellista turvata Tampereen kaupunkiseudun vedentuotantokapasiteetti riittävän pitkällä aika välillä. Tavase Oy:n tekopohjavesihankkeen vedentuotantokapasiteetti on Pirkanmaan mittakaavassa tärkeä lisäys vesihuollon toimintavarmuuteen.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettuna yhteysviranomaisena antamassaan vastineessa muun muassa esittänyt, että se on aluehallintovirastolle antamassaan lausunnossa 18.3.2020 arvioinut, etteivät hankkeen ympäristövaikutukset tai ympäristössä tapahtuneet muutokset ole olennaisesti muuttuneet hankkeen vireillä olon aikana verrattuna YVA-menettelyssä arvioituihin merkittäviin vaikutuksiin. Tuotantoalueella tehdyillä muutoksilla ja hankkeeseen liittyvillä erinäisillä selvityksillä ja tarkennuksilla on pyritty tarkentamaan ja lieventämään ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia, jotka on todettu vuonna 2003 valmistuneen YVA-menettelyn yhteydessä. Hankkeen muutokset ovat olleet lähinnä teknisiä ja muutoksien lähtökohtana on ollut hankkeesta vastaavan mukaan pitkälti hankkeen vaikutusten lieventäminen.

Hankkeen muutoksen myötä ei ole tarpeen aloittaa uutta YVA-lain mukaista menettelyä. Hankkeen pitkäaikaisvaikutuksiin jää kuitenkin tiettyjä epävarmuustekijöitä, joita ei voida täysin poissulkea myöskään Natura 2000 -alueen osalta. Tarkkailuohjelmaa tulee täydentää ja tarkentaa uusien tietojen ja hankkeen päivittyneen suunnitelman pohjalta. Seurantaohjelma tulisi laatia yhtenäisenä koko tekopohjavesihankkeen osalta tarpeellisilta osin myös tuotantoalueet 1 ja 2 huomioon ottaen.

Tekopohjavesihanke on ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaan arviointivelvollinen. Jos voidaan tulkita, että hanke on tullut vireille uudella hakemuksella 31.5.2019, siihen on sovellettava uutta YVA-lakia. Hanke haetussa muodossa on siirtynyt uusille ja tutkimattomille kaivo- ja imeytysalueille. Näitä alueita ei ole tutkittu lainkaan. Pelkästään uusi maatutkaluotaus ei poista hankkeeseen liittyvää epävarmuutta, huomioon ottaen Taustialan kalliokynnys, jonka vaikutuksesta alue saattaa olla tarkoitukseen käyttökelpoton.

Hanke on ollut vireillä vuodesta 2003 lähtien, jolloin hankkeeseen on sovellettu ja sovelletaan edelleen YVA-lakia (468/1994), koska hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta on tiedotettu kuuluttamalla ennen nykyisen YVA-lain (252/2017) voimaantuloa. Nyt kyseessä ei siis ole uusi hanke eikä siihen näin ollen tule sovellettavaksi vuonna 2017 voimaan tullut uusi YVA-laki.

Hakija itse on todennut hakemussuunnitelmassaan (31.5.2019), että tekopohjavesilaitoksen toiminnallisiin periaatteisiin ei ole tullut keskeisiä muutoksia tuotantoalueella TUA3. Hakija on kiinnittänyt huomiota nimenomaan niihin asioihin, joihin hankkeen käsittelyn aikana on edellytetty lisäselvityksiä ja tarkennuksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ei myöskään ole tiedossa, että alueella olisi tapahtunut maankäytöllisesti sellaisia muutoksia, jolloin muun muassa hankkeen vaikutuskohteet olisivat muuttuneet tai vaikutuskohteiden määrä olisi merkittävästi muuttunut aiemman YVA-menettelyn jälkeen.

Ottaen huomioon, että hankkeen muutos tuotantoalueen TUA3 osalta ei vastaa kooltaan YVA-asetuksen (713/2006) hankeluettelon raja-arvoa (YVA-asetus 6 § 1 mom. 10 a -kohta) ja että muutoksella lievennetään hankkeen vaikutuksia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on arvioinut, että muutoksen johdosta ei ole tarve käynnistää YVA-menettelyä.

Pelkkä hankkeen toimintojen sijainnin muuttaminen jo aiemmassa YVA-menettelyssä olevan hankealueen sisällä ei ole yksinään riittävä syy uudelle YVA-menettelylle etenkin, jos uusia ja merkittäviä ympäristövaikutuksia ei muutoksen pohjalta voida todeta, tai jos hankkeen muutosta voidaan perustella hankkeen vaikutusten lieventämisellä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietoon ei ole tullut koko prosessin aikana sellaisia uusia, aiemmin tunnistamattomia ja merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka tältä osin olisivat edellyttäneet uuden YVA-menettelyn aloittamista.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on antanut lausunnon.

Pirkanmaan maakuntamuseo on antanut vastineen.

Pälkäneen kunnan kaavoitusviranomaisen on vastineenaan muun muassa esittänyt, että se puoltaa valituksissa vaadittua hakemuksen hylkäämistä. Hakijan hankesuunnitelma sijoittuu juuri valtakunnaallisesti arvokkaaseen Pirkanmaan harjumaiseman maisema-alueeseen (nro 48), jonne hakija on suunnitellut imeytysalueita, jälleenimeytysalueita sekä kaivoalueita. Alueelle suunnitellut vesitaloushankkeen rakennelmat ja toiminnot vaikuttavat maisemaan ja alueen muuhun käyttöön heikentävästi. Alue on ollut erittäin arvostettu virkistys- ja matkailukohde jo viime vuosituhanella, siellä on esimerkiksi paljon rakennettuja ja kunnossapidettyjä väyliä. Harjualetta hyödyntää pitkälti maisemiensa ansiosta mm elinkeinotoiminta. Käytännössä Tavasen hanke estää alueella jo toimivan virkistystoiminnan ja virkistysyritystoiminnan jatkumisen sekä heikentää kunnan vetovoimaisuustekijöitä. Vaikutus elinkeinon harjoittamiseen on erittäin merkittävä, jopa halvaannuttava alueella toimivien yritysten kannalta.

Vesitaloushanke vaikuttaa Pälkäneen kunnan yhdyskuntakehityksen laajenemissuuntiin ja hyödyntämiseen rajoittavasti, eikä se ole yleiskaavan eikä asemakaavan mukaista maankäyttöä.

Alueella on voimassa Isokangas-Kollolan osayleiskaava, jossa pääkäyttötarkoitus on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (MY), joka on luon-

tosuhteiltaan ja maisemaltaan arvokas alue. Lisäksi alueelle on merkitty arvokkaat luontoympäristöt -merkintä sekä alue on luokiteltu tärkeäksi pohjavesialueeksi. Voimassa olevissa asemakaavoissa alueen maankäyttö määritetään maa ja metsätalousalueeksi, jolla ulkoilunohjaamistarvetta ja ympäristöarvoja (MU), luonnonsuojelualueeksi (SL), lähivirkistysalueeksi (VL), luonnontilaisena säilytettäväksi puistoalueeksi (PL) sekä kauttakulku ja sisääntulotien suoja- ja näkemäalueineen, jonne saa tehdä tieliittymän vain kaavassa osoitettuun kohtaan (LT).

Hanke edellyttäisi yleiskaavassa ja asemakaavassa yhdyskuntateknisen huollon aluemerkinä (ET). Tavase Oy on yritys, joka ei omista maata kyseisellä alueella, eikä sillä ole hallintaoikeutta alueelle. Se ei voi hakea maankäyttöön muutosta hallintaoikeuden puuttumisen takia.

Hankkeessa on kyse pohjaveden määrää ja laantua muuttavasta toimenpiteestä, joka vaikuttaa aikaisempaa arviota laajemmalle alueelle. Hanke saattaa vaarantaa Pälkäneen kunnan vedenhankinnan. Hakijan mukaan tällainen haitta on hyvin todennäköinen. Lähialueella asuu noin 1 200 asukasta sen lisäksi, että siellä toimii yrityksiä. Hankkeen vaikutuksia jo olemassa olevaan maankäyttöön ei ole huomioitu riittävästi.

Pälkäneen kunnan rakennus- ja ympäristöjaosto on vastineenaan muun muassa esittänyt, että Tavase Oy:n suunnitelmien mukainen tekopohjavesilaitos ei ole lupahakemuksessa esitetyllä tavalla yleisen edun mukainen. Hankkeen tarve on vähentynyt entisestään, sillä Valkeakoski on irtautunut hankkeesta ja myös Kangasala on ilmaissut halunsa jättäytyä pois hankkeesta. Akaa on siirtynyt HS-Vesi Oy:n osakkaaksi. Tampere on myös tehnyt toimenpiteitä vesihuollon parantamiseksi esimerkiksi saneeraamalla Kaupinojan vedenpuhdistuslaitosta.

Lupahakemus ei ole sisältänyt tarpeeksi perusteellista intressivertailua, jonka johdosta voitaisiin todeta hankkeesta aiheutuvan huomattavaa hyötyä verrattuna sen aiheuttamiin menetyksiin. Hakemuksen mukainen toiminta saattaa aiheuttaa merkittäviä haittoja sekä alueen luonnolle että Pälkäneen kunnan toiminnalle ja kehittämiselle, jopa asukkaiden terveydelle ja turvallisuudelle. Päätös perustuu vanhoihin tutkimuksiin ja niistä tehtyihin uusiin tulkintoihin. Imeytyskokeita on tehty ainoastaan pohjavedellä yhdellä imeytysalueella, tuotantotilanteessa imeytettävän Roineen pintaveden vaikutuksia luonnontilaiselle pohjavedelle ei voida tarkasti arvioida merkittävästi laajennetulla hankealueella. Tavase Oy:n imeytysalueilla imeytys nostaa merkittävästi pohjaveden pinnankorkeutta ja se voi virrata kallio- ja moreenikynnysten yli, jolloin voi ilmetä koeimeytysvaiheesta poikkeavia ja laajemmalla alueella ilmeneviä merkittäviä vaikutuksia. Vaikutukset voivat johtaa siihen, että pohjavesi saattaa muuttua laadullisesti käyttökelvottomaksi tai heikkenee merkittävästi aikaisemmasta laitossuunnitelmasta poikkeavalla tavoin. Tekopohjavesilaitoksen vaikutuksia yksityisillä kiinteistöillä sijaitseville talousvesikaivoille ei voida arvioida näillä tiedoilla. Valituksen alaisessa päätöksessä ei ole huomioitu asianmukaisesti kaikkia yksityiselle edulle syntyviä vahinkoja.

Sekä Natura-arvioinnin että hakemusasiakirjojen kuulemisissa on tehty virheitä. Näiden virheiden johdosta kuuleminen ei ole tapahtunut lain määrittämällä tavalla ja asianosaisten yhdenvertainen kohtelu ei ole toteutunut lain edellyttämällä tavoin.

Koska kyseessä on uusi hakemus, joka poikkeaa merkittävästi vuonna 2003 YVA:ssa esitetystä laitoksen sijoittelusta, olisi Tavase Oy:n tullut tehdä uusi ympäristövaikutusten arviointi. Uuden hakemuksen lupakäsittelyyn sovelletaan ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, jonka yhteydessä tulisi tehdä myös luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu Natura-arviointi. Edellinen YVA-arviointi on tehty 17 vuotta sitten, alkuperäisen lupahakemuksen suunnitelmien mukaan, eikä vastaa nykyisten suunnitelmien mukaista hanketta. Hankkeen vaikutuksia esimerkiksi suojelualueiden luonnonarvoille, elinoloihin ja elinkeinoelämälle ei voida arvioida ilman lain vaatimia vaikutusten arviointimenettelyjä. Virtausmallin käyttö laitossuunnitelman laatimisessa ei poista koetoiminnan tarvetta.

Keiniänrannan Natura-alue edustaa Pohjoismaiden suurimpia lähes luonnontilaisia tervaleppämetsiä. Se on muodoltaan kapea ja kooltaan melko pieni. Näistä seikoista johtuen se on erityisen altis mahdollisista virtaus- ja vedenlaadun muutoksista aiheutuville häiriöille. Keiniänrannan alue suojeltuine ainutlaatuisine luontotyypeineen on riippuvainen alueen pohjaveden hydrologiasta. Tavase Oy ei ole suorittanut uusia tutkimuksia Natura-alueen vaikutusalueella tai pyrkinyt asianmukaisesti selvittämään Natura-alueelle aiheutuvia muutoksia, vaan on sitä vastoin tulkinnut uudelleen vanhoja tutkimuksia ja jopa siirtänyt tuotantoalueitaan lähemmäs Keiniänrantaa siten, että lähin kaivoalue sijaitsee alle 300 metrin ja imeytysalue 300 metrin päässä suojelualueesta.

Harjuun pumpattavan järviveden kemiallinen koostumus poikkeaa luontaisen sadeveden koostumuksesta, sen lämpötila saattaa olla korkeampi kuin luontaisen pohjaveden lämpötila ja lisäksi virtaamien esitettyä suurempi väheneminen saattaa olla kohtalokasta Natura-alueen suojeluarvoille.

Hakija ei ole suorittanut tutkimuksia merkittäväällä osalla imeytys- ja kaivoalueita alueella eikä ole näin ollen voinut osoittaa, että kyseiset alueet sopivat tarkoituksiinsa ja ovat siten tarpeen. Pohjavesialueen hydrauliset olosuhteet olisi tullut selvittää tutkimuslupamenettelyn mukaisena koetoimintana ja saatujen tulosten perusteella olisi ollut mahdollista tehdä vaikutusarvioita ja laatia laitossuunnitelma varsinaista hankehakemusta varten. Tampereen kaupunki on myöntänyt varoja Tavase Oy:lle vain lupaprosessin kirjeenvaihtoa varten. Tavase Oy:llä ei ole varoja eikä aikomusta suorittaa alueella valmisteluvuorossa määritettyjä toimenpiteitä.

Pälkäneen kunta on antanut vastineen.

Tavase Oy on vastineessaan esittänyt, että valitukset hylätään ja että valmistelulupa pidetään voimassa.

Perusteluinaan Tavase Oy on muun muassa esittänyt, että se suunnittelee Kangasalan ja Pälkäneen alueelle tekopohjavesilaitoskokonaisuutta. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on jakanut hakemukset erillisiin kokonaisuuksiin, jotka ovat Kangasalan kaupungin alueella sijaitsevat tuotantoalueet TUA1 ja TUA2 ja Pälkäneen kunnan alueella sijaitseva tuotantoalue TUA3.

Tavase Oy haki 31.3.2014 päivitetyllä hakemuksella Länsi- ja Sisä-Suomen

aluehallintovirastolta lupaa tekopohjavesilaitoksen rakentamiseen. Aluehallintovirasto hylkäsi lupahakemuksen 18.6.2015 tekemällään päätöksellä. Aluehallintovirasto katsoi, että hankkeen Natura-arvoihin liittyvään vaikutusarvioon liittyy epävarmuutta ja siksi hankkeen vaikutukset on katsottava merkittäviksi.

Vaasan hallinto-oikeus kumosi 14.4.2017 aluehallintoviraston päätöksen ja palautti asian käsittelyn aluehallintovirastolle. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka antoi asiassa päätöksensä 30.8.2018 (taltio 3957). Korkein hallinto-oikeus piti hallinto-oikeuden päätöksen voimassa Kangasalla sijaitsevien tuotantoalueiden (TUA1 ja TUA2) osalta eli asia palautettiin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Pälkäneen alueella sijaitsevan tuotantoalueen (TUA3) osalta korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja palautti aluehallintoviraston päätöksen voimaan, koska se katsoi hankkeen vaikutusarvioinnin sisältävän epävarmuutta.

Korkein hallinto-oikeus totesi muun ohella, että aluehallintoviraston tulee varata hakijalle tilaisuus ilmoittaa, aikooko se vielä täydentää nykyistä hakemustaan tuotantoalueen TUA3 osalta luonnonsuojelulain nojalla tarvittavalla poikkeuslupapäätöksellä tai muuttaa suunnitelmaa niin, että luonnonsuojelulain säännökset eivät estä hankkeen toteuttamista. Asian käsittelyn palaututtua aluehallintovirastolle, aluehallintovirasto lähetti edellä mainitun tiedustelun Tavase Oy:lle, joka on ilmoittanut muun ohella pyytävänsä hakemuksen käsittelyn jatkamista ja muuttavansa hakemusta siten, että luonnonsuojelulain säännökset eivät estä hankkeen toteuttamista. Hankkeen jakaminen kahdeksi lupakokonaisuudeksi on ollut tarkoituksenmukaista, koska lupahakemukset ovat olleet eri vaiheessa. Hakemusten erillinen käsittely ei vaikuta lupakäsittelyyn tai esimerkiksi hankkeen vaikutusten arviointiin millään tavalla.

Hanke on tarpeellinen yhteiskunnallisen vedenhankinnan turvaamiseksi. Tavase Oy on viiden kunnan omistama yhtiö, jonka toiminnan tarkoituksena on turvata seudullinen vedenhankinta. Tavase Oy:n tekopohjavesihankkeella pyritään ratkaisemaan vedenhankinta Tampereen seudun 300 000–400 000 asukkaan tarpeisiin pitkällä aikavälillä, joten hanketta voidaan pitää yleisen edun kannalta hyödyllisenä.

TAVASE-hanke on keskeisin Pirkanmaan alueellisessa vesihuollon kehittämissuunnitelman päivityksessä (2015) esitetty alueellinen vedenhankinnan kehittämishanke. Aikaisemmassa, vuoden 2006 vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esitetty tavoite, että Pirkanmaalla siirrytään pintaveden käytöstä pelkän pohja- tai tekopohjaveden käyttöön, on toistaiseksi jäänyt toteutumatta, mutta tekopohjaveden käytön lisäämiseen pyritään edelleen. Pirkanmaan alueen pohjavesivarat eivät ole riittävät täyttämään koko maakunnan veden tarvetta ja ne sijaitsevat maakunnan alueella epätasaisesti jakautuneena. Pintaveden käytön ongelmiksi todettiin veden haju- ja makuhaitat sekä veden lämpötilan vaihteluista aiheutuvat tekniset ja laadulliset ongelmat.

Pirkanmaan alueellisen vesihuollon kehittämissuunnitelman päivityksen mukaan tulevaisuudessa veden kokonaiskäyttö lisääntyy Tampereen kehyskuntien ja Eteläisen Pirkanmaan alueella väestönkasvusta johtuen, mikä edellyttää vedenhankinnan lisäämistä. Tekopohjavesihankkeen tarkoituksena on turvata seudun kuntien vedenhankinta pitkällä aikavälillä.

TAVASE –hankkeella voidaan turvata seutukunnan asukkaille ja teollisuudelle hyvälaatuinen talousvesi, ratkaista kriisi- ja poikkeustilanteiden vedenhankinnan toimintavarmuus sekä vedenjakelun kapasiteettiin ja veden laatuun liittyvät ongelmat. Hankkeen on ennakoitu lisäävän myös seudun asuinviihtyisyyttä, mahdollistavan seutukunnan elinkeinotoiminnan kasvun ja antavan joustavuutta talousvettä käyttävän teollisuuden sijoittumismahdollisuuksien osalta. Hanke ei ole ristiriidassa vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden ja toimintasuunnitelman kanssa.

Hankkeeseen liittyvät siirtolinjat suunnitellaan ja luvitetaan erikseen. Tämä on tavanomainen käytäntö vesihuollon kehittämishankkeiden luvittamisessa. Myös tarvittavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat haetaan myöhemmin erikseen.

Korkein hallinto-oikeus palautti hakemuksen käsittelyn aluehallintovirastolle tuotantoalueiden TUA1 ja TUA2 osalta. Niiden osalta on lainvoimaisesti ratkaistu, että hanke ei vaikuta alueen Natura-arvoihin niitä merkittävästi heikentäen. Tuotantoalueen TUA3 osalta korkein hallinto-oikeus katsoi päätöksensä 30.8.2018, että hankkeen Natura-vaikutusten osalta on siinä määrin epävarmuutta, että luvan myöntämisen edellytykset eivät täytyneet. Pälkäneen ja Kangasalan hankealueet ovat hakemusvaiheeltaan siten eri tilanteessa ja niiden erillinen käsittely on perusteltua.

Eri tuotantoalueiden vaikutukset ovat itsenäisiä ja vaikutukset eivät kertaudu eri tuotantoalueilla syntyvien vaikutusten yhteisvaikutuksena. Tuotantoaluekonaisuuksilla ei ole yhtenäisiä ympäristövaikutuksia ja tuotantoalueiden vaikutukset kohdistuvat esimerkiksi eri akvifereihin. Tuotantoalueiden aiheuttamat vaikutukset Natura-alueisiin ja suojeltuihin luontotyyppeihin ovat itsenäiset ja erilliset. Mitään erityistä syytä tuotantoalueita 1, 2 ja 3 koskevien hakemusten käsittelyn yhdistämiselle ei ole olemassa.

Päätöksensä 30.8.2018 perusteluissa korkein hallinto-oikeus totesi muun ohella, että lupa-asia on palautettava aluehallintovirastolle ja hakijalle on varattava mahdollisuus muuttaa suunnitelmaa niin, että luonnonsuojelulain säännökset eivät estä hankkeen toteuttamista. Korkeimman hallinto-oikeuden hylkäävä lainvoimainen päätös tuotantoalueen TUA3 osalta ei estä uuden hakemuksen käsittelyä uuden suunnitelman mukaisesti.

Ympäristöneuvos Arto Paanasta kohtaan tehtiin esteellisyysväite jo aluehallintoviraston lupakäsittelyn yhteydessä. Osassa valituksia väite on uudistettu, sen sijaan valituksissa ei ole yksilöity sitä, millä perusteella aluehallintoviraston esteellisyys väiteasiassa tekemä päätös on ollut virheellinen.

Aluehallintovirasto ratkaisi asian päätöksellään 7.3.2019 (62/2019), jolla se hylkäsi tehdyn väitteen ja totesi, että Paananen ei ole esteellinen käsittelemään asiaa. Tavase Oy on viitannut aluehallintoviraston tekemään esteellisyysväitettä koskevaan päätökseen ja sen perusteluihin, korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen 23.5.2008 (t. 1289) jossa korkein hallinto-oikeus totesi, että ympäristökeskus ei voi tulla esteelliseksi hoitamaan sille kuuluvia tehtäviä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä TUA1 ja 2 että TUA3 lupahakemuksista antamiin vastineisiin.

Hakemuksen käsittelyssä ei ole tapahtunut menettelytapavirhettä. Mikäli esimerkiksi Natura-lausuntoja annettaessa ei olisi ollut käytettävissä kaikkia asiakirjoja koko kuulutusajan, virhe on korjautunut siinä vaiheessa, kun asianosaiset ovat lausuneet kaikista asiaan liittyvistä asiakirjoista. Asianosaiset ovat saaneet lausua myös hakemuksen yhteydessä Natura-arviointiin liittyvistä asiakirjoista.

Valmisteluluvan nojalla tehtävien toimenpiteiden vaikutukset ovat vähäiset ja ne ovat olennaisilta osin ennallistettavissa, jos lupa kumotaan tai sen ehtoja muutetaan. Valmisteluluvalla tehtyjen tutkimusten tulokset ovat asianosaisten saatavissa valvontaviranomaiselta, ja päätöstä ei ole siltä osin tarpeen muuttaa. Valmisteluluvalla asetettu vakuus on riittävä ja vastaa tavanomaista vakuustasoa.

Aluehallintovirasto on tehnyt päätökseen liittyvän intressivertailun asianmukaisesti ja se vastaa ratkaisukäytäntöä. Valituksissa esitetyt näkemykset intressivertailuun kuuluvista seikoista eivät vastaa vakiintunutta käytäntöä siitä, mitä haittoja tulee huomioida intressivertailussa.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että hankkeen muutoksen myötä tuotantoalueella TUA3 ei ole tarpeen aloittaa uutta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaista menettelyä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulkinnan mukaan nyt kyseessä ei ole uusi hanke eikä siihen näin ollen tule sovellettavaksi vuonna 2017 voimaan tullut uusi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki. Hankkeen osalta ei ole tarpeen käynnistää uutta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Useimpien kaivojen osalta ei vielä ole tehty tarkkoja kaivonpaikkatutkimuksia. Imeytys- ja kaivoalueet, eli alueet, joille kaivot sijoittuvat, on voitu rajata tutkimusten, rakenneselvityksen ja virtausmallinnuksen perusteella. Alueen luonnontilaisen pohjaveden pinnankorkeus- ja laatutiedot eivät ole muuttuneet olennaisesti hankkeen aikana. Pohjaveden havaintopisteverkko on ollut riittävän tiheä hankkeen vaikutusten arvioimiseen. Pohjaveden pinnankorkeus käytäytyy tiettyjen lainalaisuuksien mukaisesti ja niiden perusteella pystytään laskemaan pohjaveden pinnankorkeus myös sellaisilla alueilla, joilla ei sijaitse pohjaveden havaintopistettä.

Rakenneselvityksestä saatu keskeisin uusi tieto pohjavesimallinnuksen kannalta on Keiniänrannan läheisyydessä todettu kalliokynnys, joka osin ohjaa pohjavesivirtausta ja osin pohjavesivirtaus kulkee sen yli. Kalliotulkinta on mahdollistanut aiempien maatutkaluotausten rakennetiedon ja painovoimamittauksissa saatujen kallioperäpintojen sekä pohjavesipintojen vaihtelun uudelleen tarkastelun Keiniänrannan ja Syrjänharjun välisellä alueella, ja tiedot hydraulisista yhteyksistä Keiniänrantaan ovat tarkentuneet. Uusi tieto ja rakennetulkinta ovat parantaneet pohjavesimallin toimivuutta Keiniänrannan osalta.

Painovoimamittausten ja harjuytimen lähistöllä olevien kairausten perusteella on olemassa mitattua tietoa siitä, miten kalliopinta laskee kohti harjuydintä. Yleisesti on tiedossa, että kivisen harjuytimen kohdalla painovoimamittauksissa kalliopinta nousee virheellisesti liian korkealle tutkimusmenetelmästä johtuen. Tämä seikka on huomioitu rakenneselvityksessä. Muilta osin painovoimamittauksia voidaan kairaustulokset huomioiden pitää riittävän tarkkana kallioperän vaihtelun kuvaamiseen.

Varsinaisen harjuytimen aines on tyypillisesti karkeaa, isokivistä soraa. Kai-
rauksissa aines on merkitty joskus myös kiviseksi moreeniksi. Ytimen keskei-
simmät ominaisuudet, kuten sijoittuminen, mittasuhteet ja aineksen karkeus,
ovat arvioitavissa tutkimusaineiston perusteella. Syrjänharjun alueella harju-
ydin johtaa pohjavesiä kohti Kostianvirtaa.

Tekopohjavesilaitoksen tuotantoalueella TUA3 sijaitsevien imeytys- ja kaivo-
alueiden sijainti perustuu alueelta tehtyjen rakenneselvitysten tuloksiin.

Tavase Oy:n pohjavesimalli (Gain Oy 2019) on toteutettu, kalibroitu ja vali-
doitu Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ympäristöoppaan ”Pohjaveden vir-
tauksen mallintaminen” (M. Seppälä ja S. Tuominen 2005) mukaisesti ja malli
täyttää kaikki oppaassa mainitut hyvän virtausmallin tuntomerkit.

Lähtötiedon määrä on sopiva suhteessa mallin tasoon. Hakija on tehnyt hank-
keessaan Suomen mittakaavassa erittäin laajat ja kattavat selvitykset. Kaikki
tieto on koottu alueelta tehtyyn maaperän rakennemalliin, jota on käytetty poh-
javeden virtausmallinnuksen pohjana.

Mallin kalibrointiaineistona käytettiin luonnontilaisia mitattuja pohjaveden
pinnankorkeuksia sekä imeytys- ja merkkiainekokeessa todettuja ylenemiä ja
alenemia. Residuaalit kuvaavat mallin laskeman pohjaveden pinnankorkeuden
eroa mitattuun pohjaveden pinnankorkeuteen. Pohjaveden pinnankorkeuden
residuaalit pienenevät merkittävästi verrattuna vuonna 2011 virtausmallilla las-
kettujen pinnankorkeuksien residuaaleihin. Tämä tarkoittaa sitä, että mallin
tarkkuus parani merkittävästi aikaisemmasta. Vaikka virtausmalli ei kuvaakaan
absoluuttisen tarkasti mitattuja pohjaveden pinnankorkeuksia, voidaan sillä
siitä huolimatta arvioida esimerkiksi vedenoton aiheuttamaa alenemaa niin ve-
denotto-kaivojen läheisyydessä kuin Keiniänrannassakin.

Kalibroitaessa mallia imeytys- ja merkkiainekokeessa todettuihin ylenemiin ja
alenemiin huomioitiin se, että kokeessa saavutettiin vain osittainen tasapainoti-
lanne ja että alenemat vedenotto-kaivojen ympäristössä olisivat pienentyneet
vielä lisää, jos koetta olisi jatkettu. Mallin laskemat alenemat ja ylenemät vas-
tasivat hyvin kokeen loppuvaiheessa mitattuja alenemia ja ylenemiä ja näin
ollen mallin voidaan sanoa olevan luotettava myös tuotantotilanteessa.

Vaikka tuotantoalueella TUA3 harjuytimen vedenjohtavuus onkin hyvä, ei
kaikki imeytetty vesi kulje harjuydintä pitkin, vaan osa vedestä kulkee veden-
otto-kaivoille heikomman vedenjohtavuuden reittejä pitkin, jolloin viipymä on
pidempi, ja tämän vuoksi käytetään keskimääräisiä viipymiä. Vesitasetta on
tarkasteltu siltä osin kuin se on nähty tässä tapauksessa tarpeelliseksi eli Kei-
niänrannan osalta, josta on olemassa mittaustuloksia, joihin mallin laskemaa
vesitasetta voidaan verrata. Mallin kuvaus on tyypillinen tämän kaltaiselle
hankkeelle.

Pohjaveden virtauskuva on tarkentunut vuoden 2019 mallissa aikaisempaan
mallinnukseen verrattuna, koska residuaalit ovat pienentyneet. Pohjavesimal-
lilla ei ole tarkoitus kuvata jokaista yksittäistä virtausreittiä, vaan pohjaveden
päävirtaussuuntia.

Pohjavesimallilla toteutettiin tuotantotilanteen skenaario, jossa vettä yli-imeytettiin 2 000 m³/d. Raportissa esitetyistä tuloksista voidaan päätellä, että yli-imeytys lisäsi Keiniänrannan virtaamaa verrattuna tilanteeseen, jossa yli-imeytys ei ollut käytössä. Lisäksi voidaan päätellä, että kaikki yli-imeytetty vesi ei välttämättä päädy Keiniänrantaan, mutta tarvittaessa Keiniänrannan virtaamia voidaan ylläpitää yli-imeytyksen avulla, mikäli tekopohjavesilaitoksen ajotavalla ei saavuteta riittäviä virtaamia.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on todennut hakemuksesta antamassaan lausunnossa (3.4.2020), että pohjavesimallin toimivuus on parantunut ja että päivitettyä mallinnusta voidaan pitää riittävän luotettavana muun muassa tekopohjaveden tuotantoskenaarioiden tekemiseen hankkeen vaikutusten arvioimiseksi mallinnusalueella.

Tekopohjavesilaitos toteutetaan siten, että suunnitelmalla ei ole kielteisiä vaikutuksia Keiniänrannan Natura-alueen suojeluarvoille. Muutokset ovat niin pieniä, etteivät ne välttämättä erotu luonnon vaihtelusta. Toiminnan aikana Keiniänrantaan purkautuva pohjaveden lämpötila tai veden laatu ei muutu olennaisesti luontaisesta. Veden laadun parametrit, kuten pH, sähkönjohtavuus, alkaliniteetti sekä magnesium- ja kalsiumpitoisuus, asettuvat kasvien vaatimien toleranssien sisälle. Mahdolliset suojeltaviin lähteisiin ja luontotyypeihin kohdistuvat heikentävät vaikutukset ja epävarmuustekijät voidaan poissulkea aluehallintoviraston päätöksessään määräämillä lupaehdoilla ja laajalla tarkkailulla. Lisäksi yli-imeytys mahdollistaa tarvittaessa laitoksen ajotavan toteuttamisen siten, että Keiniänrannan vesitase turvataan ja siten estetään vaikutukset Natura-alueen suojeltaviin luontoarvoihin.

Keiniänrannan alueen pohjavesiputkiin asennetaan pohjavedenpinnantason automaattinen seurantajärjestelmä. Pohjaveden pinnan vaihteluiden tarkkailu on jatkuvaa ja reaaliaikaista siirtopumppaamolle sijoitettavasta valvomosta. Automaattisoitu seuranta takaa sen, että veden pumppausta voidaan tarpeen mukaan säätää pohjaveden pinnantasojen muutosten rajoittamiseksi.

Hanke ei merkittävästi heikennä Keiniänrannan Natura-alueen eheyttä ja koskemattomuutta, eivätkä suojelutavoitteet vaarannu. Tekopohjavesilaitoksen toiminnan vaikutuksista ei ole merkittävää epävarmuutta, vaan vaikutukset tunnetaan riittävällä tarkkuudella.

Vuosien 2006-2012 seuranta-aineisto on riittävä vaikutusten arviointiin. Kuiden vuoden seurannalla saatiin laajasti tietoa Keiniänrannan ekologiasta. Tutkimusluvan päätyttyä seurantaa ei ole voitu jatkaa vuoden 2012 jälkeen.

Lupahakemuksen mukaisen suunnitelman vaikutusten arvioinnissa keskeistä on päivitetty pohjavesimallinnus. Vaikka uudempaa luontoseurantatietoa olisi ollut käytettävissä, se ei olisi vaikuttanut pohjavesimallinnuksen lopputuloksiin ja johtopäätöksiin.

Keiniänrannan kasvillisuuden, avovesipintojen, veden laadun ja virtaamien lähtöaineistojen ajankohta tai kattavuus ei aiheuta epävarmuutta Natura-arviointiin.

Kasvillisuuden seuranta-alojen sijainnit perustuvat satunnaisotantasijoitteluun. Osa seuranta-aloista sijoittuu Natura-alueen reunalle tai kulku-urien lähelle.

Kulttuurivaikutus on Keiniänrannan Natura-alueella ilmeinen; alueella on loma-asuntoja, aluetta pirstoo vanha voimalinja, rantaan johtaa teitä ja kulkuria, alueen soita on ojitettu ja metsiä käsitelty ja hakattu.

Seurantakoealaverkoston tullaan laajentamaan. Hakija on esittänyt kolme uutta seuranta-alaa nyt olemassa olevien seitsemän seuranta-alan lisäksi. Seuranta-alan koko on 20 metriä x 20 metriä. Jokaiselle seurantakoealalle sijoitetaan viisi (5) kasvillisuuskoalaa (1 x 1 m). Kasvillisuuskoaloja tulee olemaan kaikkiaan 50 kappaletta.

Vesinäytteiden ottaminen Keiniänrannasta ei liity suoraan Natura-arviointiin, vaan tekopohjavesilaitoksen tutkimusten aikaiseen ympäristöseurantaan. Seurannan tietoja on käytetty kuitenkin hyväksi myös Natura-arvioinnissa. Näytepisteitä ja näytekertoja on ollut arvioinnin kannalta riittävä määrä, eikä näytepisteiden määrä ole vaikuttanut arvioinnin johtopäätöksiin.

Tavase Oy on esittänyt, että vesinäytepisteiden määrää lisätään kuudella ja ne sijoitetaan Natura-alueen keskiosalle. Veden laatua tullaan seuramaan siten, että näytteitä otetaan keväällä (2 kertaa), kesällä (2 kertaa) ja syksyllä (2 kertaa).

Avovesipintojen tasoa tullaan tarkkailemaan neljältä seurantalinjalta, kun aikaisemmin tarkkailua on tehty kolmelta linjalta. Linjojen 2 ja 3 väliin tullaan lisäämään yksi avovesimittauslinja. Laitoksen toiminnan aikana Keiniänrannan virtaamia mitataan 17 mittauspisteestä ja ne kattavat alueen hyvin.

Keiniänrannan Natura-alueen suojeltavat luontotyypit ovat boreaaliset lehdot (9050), Fennoskandian metsäluhdet (9080), vaihettumissuot ja rantasuot (7140) ja puustoiset suot (91D0). Luontotyypit ovat osin Natura-alueella päällekkäisiä ja rajaus luontotyyppien osalta on Keiniänrannan osalta varsin hankalaa. Tästä huolimatta tämä asia ei muuta arvioinnin johtopäätöksiä, koska keskeistä on arvioida hankkeen vaikutukset alueen eheyteen ja pohjavesivaikutteisiin luontotyyppeihin.

Tekopohjavesilaitoksen toiminnasta ei aiheudu tuotantoalueella TUA3 sellaisia ekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, jotka heikentäisivät Keiniänrannan Natura-alueen eheyttä. Tekopohjavesilaitoksen toiminta tuottama altistus on luontotyypeille varsin vähäinen.

Keiniänrannan kasvillisuus ja lajisto ilmentää sekä luhtaisuutta että lähteisyyttä, jolloin alueen pohjavesivaikutteisilla luontotyypeillä on jo olemassa tietty sopeutumiskyky ulkoisille muutoksille. Tekopohjavesihankkeen aiheuttama mahdollinen muutos Keiniänrannan virtaamissa ja pohjaveden laadussa ei tule olemaan niin suuri, että sopeutumisen tai palautumiskyvyn rajat ylittyisivät. Merkittävän suojeluarvon heikentymisen mahdollisuus on myös voitu sulkea pois aluehallintoviraston määräämillä lupaehdoilla ja hankkeessa tehtävällä jatkuvalla seurannalla. Arviointiin ei liity sellaisia epävarmuuksia, että varovaisuusperiaatetta olisi noudatettava.

Pohjavesi ei vaikuta Keiniänrannan vaihettumis- ja rantasuot -luontotyyppiin, vaan luontotyyppi on riippuvainen Mallasveden pinnanvaihteluista. Korkeimman hallinto-oikeuden maastokatselmuksessa asiasta esiin tuotu tieto pohjave-

den merkityksestä luontotyypille on virheellinen. Hakija ei ole vähätellyt vaihettumis- ja rantasoiden pohjavesivaikutteisuutta.

Ilmastonmuutoksen mahdolliset vaikutukset ja niihin reagoiminen hankkeen toiminnassa voidaan huomioida pitämällä lupaehdot ajan tasalla. Lisäksi ylimeytyksellä voidaan tarvittaessa esimerkiksi tasata mahdollisia vähäsateisten kausien vaikutuksia Keiniänrannan virtaamiin ja pitää virtaamat luonnollisella tasolla sekä edistää Keiniänrannan aluetta sopeutumaan ilmastonmuutokseen.

Lehtoneidonvaippa on tavattu vuonna 1988 Syrjänharjun rinteessä palvelutalosta kaakkoon. Tämä kasvupaikka ei sijoitu hankkeen kaivo- tai imeytysalueille. Samoin lajista on havaintotieto Syrjänharjulta vuodelta 1977, mutta havaintopaikkatieto on epätarkka.

Valkolehdokkia on tavattu imeytys- ja kaivoalueiden ulkopuolelta Myttälän tienhaaran ympäristössä 1990-luvulla ja Taustin sekä Kankaanmaan alueelta vuonna 1975. Lisäksi valkolehdokkia kasvaa imeytysalueella IA4.1. Muilta osin kumpaakaan rauhoitettua lajia ei havaittu tuotantoalueen TUA3 kaivo- tai imeytysalueilta 12.8.2019 tehdyssä kartoituksessa.

Tekopohjavesilaitoksen kaivo- ja imeytysalueet ovat lepakoiden kannalta vähämerkityksellisiä alueita tai talousmetsiä, joiden lepakopotentiaalisuus on tavanomaista. Kaivo- ja imeytysalueilla ei ole lepakoiden kannalta potentiaalista elinympäristöä, varsinkaan elinympäristönsä suhteen vaateliaille siippalajeille. Koska Syrjänharju rajautuu viljely- ja kulttuuriympäristöön sekä asuinalueeseen, jolla on vanhoja rakennuksia, etenkin Syrjänharjun reunametsissä liikkuu todennäköisesti pohjanlepakko, joka ei ole elinympäristöjensä suhteen erityisen vaateliias tai herkkä maankäytön muutoksille.

Hankealueella valtaosa metsistä on männiköitä. Alueella on myös taimikoita ja nuoria metsiä, joissa lepakot eivät viihdy. Lisäksi alueilla, joihin tekopohjavesilaitoksen rakenteet on osoitettu, ei lepakoilta ole tarjolla sopivia päiväpiilo- paikkoja, kuten kolopuita tai erityisen vanhaa puustoa. Osa Syrjänharjun harjumetsistä voi toimia lepakoiden ruokailualueina, mutta näille alueille ei juurikaan ole osoitettu tekopohjavesilaitoksen rakenteita. Tekopohjavesilaitoksen rakentaminen tuottaa lepakoiden metsämaisemasolla hyvin vähäisiä muutoksia nykytilanteeseen nähden, eivätkä laitoksen rakenteet muodosta estettä lepakoiden liikkumiselle. Kaivo- ja imeytysalueita ei valaista, eivätkä metsien nykyiset valaisutusolosuhteet muutu eikä tekopohjavesilaitoksen toiminta heikennä lepakoiden liikkumista Syrjänharjulla sitäkään kautta.

Hakija on kartoittanut liito-oravien esiintymistä tuotantoalueella TUA3 19.3.2019. Selvitysalueelta ei tehty havaintoja liito-oravasta. Kaivo- ja imeytysalueilla vallitsevat metsät eivät ole liito-oravalle optimaalisia lajin ruokailu-, lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi tai ydinalueiksi, koska huomattava osa metsistä on männiköitä. Lisäksi kaivo- ja imeytysalueilla on nuorta metsää ja taimikoita. Liito-orava voi liikkua tai paikoin ruokailla Syrjänharjulla, mutta tekopohjavesilaitoksen pienimuotoiset rakenteet eivät estä lajin liikkumista tai ruokailua.

Liito-oravan kartoitusajankohta on oikea-aikainen, koska liito-oravan esiintyminen metsäalueella voidaan todentaa lumitilanteesta ja maantieteellisestä alu-

eesta riippuen maaliskuu-kesäkuussa, joskus jo tammi-helmikuussa. Tämä on todettu virallisessa ohjeessa. Lumitilanne ei hankaloittanut kartoitusta, koska kartoitushetkellä Pälkäneellä oli vähän lunta. Kartoitus oli kohdistettu imeytys- ja kaivoalueille ja niiden reunaosille sekä putkilinjoille.

Kaivo- ja imeytysalueilla kasvillisuus on suurelta osin kuivahkoa ja tuoretta kangasta. Niillä ei ole luonnonsuojelulain mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä, metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä tai vesilain mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä.

Syrjänharju on arvioitu Pirkanmaalla POSKI-hankkeessa valtakunnallisesti arvokkaaksi harjualueeksi (Lindholm 2014), mutta se ei ole valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelman kohde. Harjijensuojelussa ensisijainen tavoite on arvokkaiden harjualueiden luonteenomaisten geologisten, geomorfologisten ja maisemallisten piirteiden suojeleminen ja säilyttäminen. Tekopohjavesilaitoksen rakentaminen ei heikennä Syrjänharjun geologista tai geomorfologista eheyttä, koska laitoksen vaatimat vähäiset rakenteet sekä niiden vaatimat rakennustyöt eivät muuta alueen geomorfologista luonnetta tai geologisia ominaispiirteitä. Kaivo- tai imeytysalueille sijoittuvat supat eivät tuhoudu, koska maaperään kajotaan vain silloin, kun rakennetaan putkilinjoja ja asennetaan kaivoja. Putkilinjat rakennetaan suurelta osin nykyisten teiden ja ulkoiluväylien kohdalle. Myöskään Syrjänharjun maisemallinen tila ei muutu kauko- tai lähimaisemassa, koska maanpäälliset rakenteet, kaivot ja sadetusputket, ovat rakenteellisesti pieniä ja ne ovat havaittavissa vain lähietäisyydeltä. Laitoksen rakenteet eivät erotu kauko- ja lähimaisemassa.

Tekopohjavesilaitoksen rakenteita ei ole osoitettu Syrjänharjun luonnonsuojelualueelle (YSA042435), eikä suojelualueen luonne tai sen geomorfologinen eheys muutu nykyisestä.

Tekopohjavesilaitoksen kapasiteetti tuotantoalueella TUA3 on 12 000 m³/d. Lisäksi on varauduttu 2 000 m³/d yli-imeytykseen tekopohjavesilaitoksen vaikutusten vähentämiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että tuotantoalueella TUA3 imeytetään raakavettä enintään 14 000 m³/d ja otetaan tekopohjavettä ja pohjavettä tuotantoon enintään 12 000 m³/d. Kaivoalueelta KA3.1 otettavan veden sitä osaa, joka johdetaan jälleimeytykseen, ei lasketa mukaan tuotantoon otettavaan vesimäärään, koska vesi palautetaan jälleimeytyksen kautta muodostumaan. Näin ollen myöskään jälleimeytettävää vesimäärää ei lasketa mukaan imeytettävän raakaveden määrään, koska jälleimeytyksessä palautetaan muodostumasta otettua vettä takaisin muodostumaan.

Yli-imeytystä käytetään tarvittaessa vain siinä määrin, että Keiniänrannan vesitase säilyy luonnontilaisen kaltaisena. Ensisijaisesti Keiniänrannan vesitase pidetään luonnontilan kaltaisena tekopohjavesilaitoksen ajotavalla ja pitämällä pohjaveden pinnankorkeudet aluehallintoviraston määräämillä luonnontilan vaihteluväleillä. Yli-imeytystä ei tarvita normaalitilanteissa, jolloin pohjaveden pinnankorkeudet ja Keiniänrannan virtaamat pysyvät luontaisella tasolla tekopohjavesilaitoksen ajotapaa säätämällä.

Imeytys- ja kaivoalueiden kokoa ja sijaintia on muutettu alkuperäisestä ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Alkuperäisten suunnitelmien jälkeen on tehty merkittävä määrä uusia selvityksiä, joihin muutokset perustuvat. Tekopohjaveden muodostaminen tapahtuu maan alla, joten näkyviä rakenteita on vähän.

Kaivo- ja imeytysalueita ei tulla aitaamaan. Imeytys- tai pohjavesikaivoja ei ole tarpeen asentaa kulkureiteille.

Lupamääräykset ovat riittävät ja kattavat minimoimaan hankkeen haitallisia vaikutuksia ja estämään Natura-alueelle aiheutuvat haitalliset vaikutukset. Lupamääräyksillä voidaan myös varmistaa, että hankkeen vaikutuksista ei synny epävarmuutta.

Järvivedellä tehtävässä koetoimintavaiheessa on mahdollista käynnistää raakaveden imeyttäminen ennen vedenottoa, jolloin pohjaveden pinnankorkeuksien tasaantuminen kaivoalueilla ei kestä yhtä pitkään kuin kierrätyskokeessa. Näin ollen järvivedellä tapahtuvan imeytyksen aikana on paremmat edellytykset pohjaveden pinnakorkeuksien säätämiseksi tietyille vaihteluvälille.

Myös koetoimintavaiheessa toimitaan siten, ettei Keiniänrannan Natura-alueelle aiheudu pysyviä haitallisia vaikutuksia. Tämä on varmistettu lupamääräyksin. Koetoimintavaiheesta tai hankkeesta kokonaisuudessaan ei myöskään aiheudu vaikutuksia stabiliteetille. Lisäksi koetoimintavaiheeseen sisältyy vaihe, jossa varmistetaan, että tekopohjavesilaitoksen ajotavalla voidaan turvata Keiniänrannan vesitase ja luonnonarvot.

Keiniänrannan vesitaseeseen kohdistuvia vaikutuksia on minimoitu. Tuotantoalueen TUA3 tuotantomäärää on pienennetty hankkeen ympäristöön kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi 20 000 m³/d:sta 12 000 m³/d:een. Vaikutuksia on rajattu täsmällisillä lupamääräyksillä. Toimintaan liittyy laaja seuranta ja sen avulla säädetään laitoksen ajotapaa niin, että vaikutukset ovat mahdollisimman vähäisiä

Tavase Oy asentaa 45 kappaletta uusia havaintoputkia sekä havaintoputken 285 korvaavan uuden havaintoputken valmisteluluvalla. Kaikki asennettavat uudet havaintoputket otetaan mukaan pohjavesitarkkailuun. Havaintoputkia on suunniteltu myös Keiniänrantaan ja sen lähialueille toisin kuin yhteisvalituksessa virheellisesti väitetään.

Imeytettävän raakaveden kiintoaineksen määrälle ei ole tarpeen asettaa erillistä raja-arvoja tässä vaiheessa. Roineen raakaveden laatu on hyvä verrattuna muiden toiminnassa olevien tekopohjavesilaitosten raakaveden laatuun ja vesi soveltuu hyvin sellaisenaan imeytettäväksi tekopohjaveden muodostamista varten. Raakaveden esikäsittelyyn ei ole tarvetta.

Maakuntakaava 2040 tuli lainvoimaiseksi 24.4.2019 korkeimman hallinto-oikeuden tekemällä päätöksellä. Maakuntakaavassa tekopohjavesilaitoksen toiminnan edellyttämät alueet on merkitty teknisen huollon kehittämisen kohdealueeksi. Merkinnällä on osoitettu pohjavesialueet, joilla tulee varautua seudulliseen vedenhankintaan. Isokankaan-Syrjänharjun ja Vehoniemenharjun alueella tulee varautua mahdolliseen tekopohjaveden muodostamiseen. Maakuntakaavan ohjatessa kuntakaavoitusta alueita ei voi yleis- ja asemakaavoittaa siten, että vaarannettaisiin tekopohjavesihankkeen toteutuminen.

Tavase Oy:n hankkeessa on kyse seudullisesta hankkeesta, jossa on mukana useita kuntia. Hankkeessa ei Pälkäneen kunnan kaavoittajan esittämällä tavalla ole kyse tavallisesta osakeyhtiömuotoisesta yritystoiminnasta, vaan hankkeesta, jolla turvataan talousveden saatavuutta seudullisesti.

Huoltoyhteysien rakentamisesta ei aiheudu vahinkoja esimerkiksi luonnon-suojelualueille. Moottoriajoneuvolla kuljetaan maastossa tekopohjavesilaitokseen liittyvissä tarkkailu-, tutkimus-, rakentamis-, käyttö-, ylläpito- ja huolto-tehtävissä pääasiassa käyttäen olemassa olevia ajouria ja huolto- ja liikenne-reittejä. Tilapäiset huolto- ja liikennereitit sijoittuvat hakemuksessa esitetyille käyttöoikeusalueille ja reitit on huomioitu käyttöoikeuskorvauksissa. Korvaukset maapohjaan on määrätty korvattavaksi puolitoistakertaisena niiltä alueilta, joihin rakennetaan huoltotie putkilinjojen päälle.

Huoltoyhteysverkosto suunnitellaan ja rakennetaan siten, että nykyisiä ajouria ja polkuja käytetään mahdollisimman paljon. Imeytysalueelle IA4.1 ja kaivo-alueelle KA3.3 on osittain rakennettava uudet huoltoyhteysurat. Muiden osalta levennetään ja vahvistetaan olemassa olevia yhteyksiä ja uria. Päähuoltotiet ovat 4-5 m leveitä. Vähemmän tärkeät huoltoyhteydet ovat hieman kapeampia.

Yksityiskaivojen vedensaanti on turvattu lupamääräyksellä. Tekopohjavesilaitoksen ei arvioida aiheuttavan vettymistä tai uusia lähteitä eikä kosteus- tai homevaurioita. Pääosalla aluetta pohjaveden pinta on useita kymmeniä metrejä maanpinnan alapuolella. Pohjaveden purkautumisalueille ei synny uusia lähteitä, koska tekopohjavesilaitoksen toiminnan aikana kaivoalueiden ja Keiniänrannan välisissä havaintoputkissa vedenkorkeudet noudattavat havaittujen vedenkorkeuksien luontaisia vaihteluvälejä lupamääräysten mukaisesti.

Tekopohjavesilaitoksella ei arvioida olevan vaikutuksia rakennusten tai rakenteiden painumiin. Alueella ei sijaitse sellaisia padottavia valleja tai rantavalleja, joiden murtumisen hanke voisi aiheuttaa. Hanke ei myöskään aiheuta eroosiotilanteita.

Hankkeessa maksettavat korvaukset perustuvat Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n laatimiin korvauserusteisiin ja -esitykseen. Esityksessä on määritetty korvaukset työnaikaisen ja pysyvän käyttöoikeuden osalta sekä havaintoputkista maksettavat korvaukset. Käyttöoikeuksien osalta korvaukset perustuvat alueella tehtyjen vastaavien kohteiden kauppahintatilastoihin.

Peltojen osalta korvauksissa on huomioitu se, että pelto on viljeltävissä putkilinjan rakentamisen jälkeen, jolloin tilanne poikkeaa esimerkiksi tiealueeksi lunastettavista kohteista. Maan tiivistymisen osalta korvauksissa on huomioitu se, että haitta-aika saattaa olla 5–10 vuotta sekä mahdollinen kalkitus- ja lisälannoitustarve ja kivien poistaminen ynnä muuta sellaista.

Odotusarvomaan vuosivuokra maksetaan työnaikaisilta käyttöalueilta. Odotusarvomaata on peltoalueen itäosasta keskustaajamaan rajoittuvalla alueella. Korvauserusteissa oletetaan, että alue on poissa maanomistajan hallinnasta noin vuoden ajan. Odotusarvomaan 5 % vuosivuokra on vakiintunut käytäntö muun muassa kaasuputkien lunastustoimituksissa rakennuspaikkojen ja odotusarvomaan osalta.

Rakennusmaan odotusarvon suuruudeksi on korvauserusteissa määritelty 1,50 €/m². Korvauksen suuruus on määritetty tehtyihin kauppoihin sekä asiantuntija-arvioon perustuen. Valituksissa ei ole esitetty perusteita vaatimuksille korkeammista korvauksista.

Rakennuspaikkojen osalta korvauserusteet on määritetty kohdealueella tehtyjen kauppojen mukaan. Yksikköhintoja ei ole tarkistettu korvauserusteissa pinta-alaperusteisesti erikseen pienten ja suurien kiinteistöjen osalta, koska rakennuspaikat ovat toteutuneiden kauppojen osalta pinta-aloiltaan hyvin samankokoisia.

Omaisuuuden käyttöarvon alentumisesta esitetyt vaatimukset eivät perustu vaikiintuneisiin korvauskäytäntöihin eikä niille ole esitetty tarkempia perusteluita.

Puuston ennenaikaisen hakkuun aiheuttama vahinko ja taimikon menetys sisältyvät pysyvien käyttöoikeusalueiden korvauksiin, mikäli kyseessä on odotusarvomaa tai rakennuspaikka. Puustosta ja taimikosta on esitetty erillinen korvaus, mikäli kyseessä on työnaikainen käyttöalue tai jos käyttöoikeusalue on metsämaata.

Ennen rakentamisen aloittamista pidetään katselmus, jossa maanomistajilla on mahdollisuus esittää toiveensa rakentamisen suhteen. Hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat haitat arvioidaan rakentamisen jälkeen maastossa ja korvataan.

Hanke ei estä Pälkäneen kuntaa käyttämästä pohjavettä omiin tarpeisiinsa eikä estettä kunnan vedenhankinnan turvaamiselle jatkossakaan ole. Pohjavesialueen rajausta ja luokittelu tapahtuu luonnontieteellisillä kriteereillä riippumatta Tavase Oy:n tekopohjavesihankkeesta. Tekopohjavesihanke ei vaikuta Kinnalan vedenottamon toimintaan eikä veden määrään tai laatuun.

Tavase Oy ei ole hakemassa tuotantoalueilleen vesilain mukaisia suojavyöhykkeitä eikä tekopohjavesihanke näin ollen aiheuta normaalista lainsäädännöstä tiukempia rajoituksia alueelle.

Asiassa ei ole tarvetta järjestää suullista kuulemistakaan eikä asiassa ole mahdollista toimia siten, että jokin asian osapuolista kävisi suullisia keskusteluja hallinto-oikeuden kanssa ilman, että asiassa varataan samalla tilaisuus muille asianosaisille olla läsnä. Silmällä pitäen jo järjestettyjä katselmuksia, ei katselmuksen järjestämiselle ole erityistä tarvetta, vaikka suunnitelma on katselmusten jälkeen jonkin verran muuttunut. Hakemuksen muutokseen ei liity sellaisia näkökulmia, joista voitaisiin tehdä katselmuksella erityisiä havaintoja.

Aasiassa ei ole edellytyksiä oikeudenkäyntikulujen korvaamiselle ja niitä koskevat vaatimukset tulee hylätä.

██████████ ja Sydänsafarit Oy:lle, Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry:lle ja Pälkäneen seudun ympäristöyhdistys ry:lle on varattu tilaisuus antaa vastaselitys. Vastaselityksiä ei ole annettu.

██████████ asiakumppaneineen on vastaselityksensä esittänyt muun muassa, että Pälkäneen tutkimusalue TUA 3 koskeva Tavase Oy:n hakemus on korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksellä 30.8.2018 taltionumero 3947 lainvoimaisesti hylätty. Asia ei voida enää vanhoilla tutkimuksilla ja joillakin niiden uusilla tulkinnoilla uudelleen saattaa vireille, koska asia on korkeimmassa hallinto-oikeudessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Mikäli hakija tekee uuden hakemuksen, sen tulee perustua uusiin tutkimuksiin ja uuteen aineistoon, hakijalla on mahdollisuus saada hakemuksensa uuteen

käsittelyyn. Uuden hakemuksen on sisällettävä uutta tutkimustietoa.

Vanha vuoden 2003 YVA on tehtävä kokonaan uudestaan. Ympäristövaikutusten arviointia koskeva lainsäädäntö on muuttunut 2017 kokonaan hakemuksen perustana olevasta lainsäädännöstä, minkä vuoksi vanhaan lainsäädäntöön ympäristövaikutusten arviointia ei voida enää soveltaa eikä vanhaa YVA:a voida päivittää. Tavase Oy:n hakemus kohdistuu nyt sellaisille alueille, joita ei ole käsitelty vuoden 2003 ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastineessa ei ole lainkaan huomioitu muuttunutta YVA-lainsäädäntöä, eikä muutoksia Tavase Oy:n osakaskunnassa Valkeakosken erottua osakkuudesta eikä Akaan tukeutumista HS-veteen. Hanke ei edusta BAT-tekniikkaa. Vastineessa ei ole käsitelty lainkaan harjujen suojeleohjelmassa suojellun Syrjänharjun luonnonsuojelullisia näkökohtia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen luontoyksiköltä tulisi hankkia erillinen lausunto.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastineessa esitetty väite, että Tavase Oy:n tekopohjavesihankkeeseen olisi sovellettava vanhaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettua lakia (468/1994), perustuu väärään lain tulkintaan. Vanha arviointi ei ole koskenut lainkaan nykyisiä imeytys- ja kaivoalueita eikä jälleenimeytysalueiden sijaintia ja muita hankkeessa tapahtuneita muutoksia.

Koko tekopohjavesihanke eli TUA 1, 2 ja 3 sekä kuntiin johtavat siirtoputket on käsiteltävä yhtenä kokonaisuutena, koska ne liittyvät teknisesti ja toiminnallisesti samaan kokonaisuuteen. Koko hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointi tulee suorittaa yhtenä kokonaisuutena, joka sisältää raakavesipumppaamon imuputkineen.

Suunniteltu hanke on voimassaolevan kaavan vastainen ja vaatii kaavan muuttamista kaavoitusviranomaisen lausunnon edellyttämällä tavalla.

Ympäristövaikutusten arviointi ei pääsääntöisesti vanhene ilman erityistä syytä. Kaavoitusviranomaisen vastineessa on perusteltu muuttuneita olosuhteita ja suunnitelman kaavan vastaisuutta. Vuoden 2003 ympäristövaikutusten arvioinnin kohteena ollut alue ja sen arviointi ovat vanhentuneet muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

Kyseessä on sama hankekokonaisuus, johon liittyy myös olennaisesti mahdollisen tekopohjaveden siirtoputkien rakentaminen kuntiin. Tekopohjavesilaitoksesta ei ole mitään hyötyä, ellei samalla rakenneta kuntiin johtavia siirtoputkistoja. Hankekokonaisuutta ei voida pilkkoa, mikä tarkoittaa, että lopullinen päätös on tehtävä hankekokonaisuudesta, ei sen osista. Lupahakemukset voivat olla eri vaiheissa, mutta lupaharkinnassa tulee olla hanke, eivät sen osatekijät.

Käsittely sinänsä voi tapahtua erillään. Hankkeen jakaminen Kangasalan ja Pälkäneen tuotantoalueiden osalta sekä lupaharkinta ja hankkeen liitännäistointi eli siirtoputket kuntiin ovat erottamaton osa päätoimintoa. Oheistoiminto on tosiasiallisilta toteutumisedellytyksiltään kiinteästi sidoksissa päätoimintoon, eikä tulisi toteutettavaksi ilman päätoimintoa.

Hankekokonaisuudesta ja sen lupakäsittelystä on myös EU-tuomioistuimen

ratkaisu C-227/01 komissio vs. Espanjan kuningaskunta. Päätös koskee "Välimeren käytävä" -nimisen rautatiehankkeen pilkkomista ympäristövaikutusten arvioinnin välttämiseksi. Edellä mainittua EU-tuomioistuimen ratkaisua ja hankkeen pilkkomiskieltoa olisi tullut noudattaa jo 2003 YVA:n aikana.

Taustialantien kynnys ja kynnyksen ylittäminen vaatii uudet YVA-tasoiset selvitykset. Toiminnan muutos edellyttää kokonaisvaltaista harkintaa toiminnan muutoksesta ja sen vaikutuksista. Taustialantien kynnyksen ylittäminen ja jälleenimeytys lisää merkittävästi hankkeen ympäristöön kohdistuvia riskejä ja haittavaikutuksia.

Joka tapauksessa uusien alueiden käyttö edellyttää uusia tutkimuksia, ennen kuin alueita voidaan ottaa käyttöön. Vanhat tutkimukset ovat Tavase Oy:n mukaan olleet luotettavia, mutta nyt uuden tulkinnan mukaan ne eivät ole olleetkaan paikkansa pitäviä. Herää perusteltu aihe kysyä, ovatko nykyisetkään saman henkilön tekemät tutkimukset ja niiden tulokset paikkansa pitäviä ja luotettavia.

Veden virtaamissuuntaa ei ole maatulokaluotauksilla pystytty selvittämään siten, että virtaamissuunnasta ei ole jäänyt perusteltua epäilystä alueen mahdollisille haitallisille vaikutuksille Keiniänrannan Natura-alueelle.

Pohjavesimallinnus perustuu ATK-pohjaiseen virtausmallinnukseen, jota ei ole käytännössä kokeiltu. ATK-pohjainen mallinnus ei ole riittävän luotettava eikä anna riittävää kuvaa alueesta. Kokeet on tehtävä merkkiainekokeilla. Tietokonepohjaiset mallinnukset ovat epäluotettavia verrattuna kokeelliseen tutkimukseen, koska tietokoneella tehdyllä mallinnuksella saadaan haluttu tulos osatekijöitä muuttamalla.

Jos vettä pumpataan maasta ylös ja imeytetään jälleen maahan uudella alueella, on koko vesimäärä laskettava mukaan, koska nostettu vesimäärä ei ole sama kuin jälleenimeytettävä vesimäärä eikä veden laatu ole sama. Kaivoalueelta nostettava vesimäärä ei ole täydellisesti samaa vettä kuin uudelleen imeytettävä vesi, vaan se sekoittuu luontaiseen pohjaveteen ja sisältää muodostuman luontaista pohjavettä sekä erilaisia kiintoaineita.

Jälleen imeytettävä vesimäärä on lisättävä imeytettävään vesimäärään. Tällöin tuotantoalueella TUA3 imeytettävän veden määrä lisääntyy huomattavasti ja ylittää KHO:n hylkäämän lupahakemuksen vesimäärän. Ympäristöriskien määrä nousee, minkä vuoksi hakemus on varovaisuusperiaatteen vuoksi hylättävä.

Roineen raakavedestä ei ole tutkittu mikromuovi- eikä lääkeaineiden jäämepitoisuuksia. Roineen vedestä on tutkittava pitoisuudet sekä mahdolliset muut haitta- ja kiintoainepitoisuudet ennen luvan myöntämistä.

Tavase Oy:n tekopohjavesialuetta koskeva maakuntakaavan ohjaus tuli maakuntakaavaan vuonna 2005. Koko Tavase Oy:n hanke on alkanut jo vuonna 1993 ja alkuperäinen YVA on valmistunut 2003. Hanke ja sen toteutuminen on erittäin epävarmaa, kuitenkin Tavase Oy ja sen hanke on hankaloittanut Pälkäneen kaavoitusta kohtuuttomasti. Maakuntakaavan ohjausvaikutus on ollut suhteellisen voimakas, mutta vaikutus on tähän saakka erityisesti rajoittanut Pälkäneen kunnan keskustaajaman kehitystä.

Tavase Oy:n hakemusasiakirjat ovat prosessin edetessä muuttuneet useaan kertaan. Ne ovat edelleen erittäin puutteelliset ja sekavat, eikä niistä muutosten vuoksi saa realistista kokonaiskuvaa esimerkiksi käyttöalueiden rajoista ja laajuudesta. Menettelyvirheitä, merkittävimpänä ympäristöneuvos Arto Paanasen esteellisyys, ei voida korjata jälkikäteen.

██████████ on antanut vastaselityksen.

██████████ *asiakumppaneineen* on vastaselityksensä muun muassa esittänyt, että Tavase Oy on perustellut uutta hakemussuunnitelmaansa uudella olennaisesti aiempaa luotettavammalla pohjaveden virtausmallilla, mikä hakijan mukaan osoittaa, että Keiniänrannan Natura-alueelle ei voisi aiheutua haitallisia vaikutuksia. Virtausmallin paremmuutta on perusteltu merkittävästi aiempaa pienemmillä residuaaleilla eli mallinnetun tiedon ja mitatun tiedon välillä eron vähentymisellä. On kuitenkin osoittautunut, että residuaalien pienentyminen on perustunut suurelta osin residuaalien arvojen keinotekoiseen vääristelyyn.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on virheellisesti tarkastellut hankkeen muutoksia vuosien 2014 ja 2019 hakemussuunnitelmien välillä ja niillä perusteilla arvioinut vuoden 2003 YVA:n ajantasaisuutta. Vuoden 2014 hakemussuunnitelman mukainen laitos on sijainniltaan ja toimintaperiaatteiltaan täysin erilainen kuin YVA:ssa käsitelty laitossuunnitelma vuodelta 2003. Siten Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen virheellisin perustein annettua lausuntoa ei voida käyttää päätöksen teon perusteena.

Asianosaisten oikeusturva ei ole toteutumassa. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja sen edeltäjä ympäristökeskus on ollut hanketta perustamassa, rahoittamassa sekä tutkimassa ja siellä edelleen toimivat hankkeesta lausuneet ja sitä valvoneet asiantuntijat ja viranomaiset. He eivät ole puuttuneet hakijan esittämiin virtausmallin vääristelyihin tietoihin. On käytännössä osoittautunut, ettei Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen viranhaltijat ole kyenneet eivätkä jatkossakaan kykenisi objektiivisesti tarkkailemaan ja valvomaan hakijan toimintaa, saati puuttumaan havaittuihin laiminlyönteihin. Tämä toiminta aiheuttaa merkittävää lainvastaista epävarmuutta Keiniänrannan Natura-alueelle.

Kun otetaan huomioon korkeimman hallinto-oikeuden päätös, ei aluehallintovirastolla ole ollut lakiin perustuen mahdollisuutta edes ottaa Pälkäneen tuotantoalueen lupaa käsiteltäväkseen.

Hanke ei voi parantaa vedenjakelelun toimintavarmuutta, koska sen investointitarve ja energiankulutus ovat pintavesilaitosvaihtoehtoa suurempia ja veden tuotannon toimintavarmuus sekä laatu ovat nykyisin erittäin hyviä. Talousveden määrä ei hankkeen myötä kasva. Kunnilla on jo tarvittavat sopimukset ja kapasiteetti myös varaveden toimituksia varten.

Hanke ei ole yleisen edun vaatima, koska se ei paranna vesihuoltoa, vaan epävarma toimimaton hanke veisi resurssit järkevästä vesihuollon parannuskoh-teista ja siten heikentäisi vesihuoltoa. Hanke ei edistä alueiden käyttömahdolli-

suuksia, vaan estää suuren harjualueen muun käytön. Se heikentää luonnonsuojelutavoitteiden toteuttamista ja vahingoittaa nykyisiä luonnonsuojelualueita. Tekopohjavesilaitos lisäisi huomattavasti sähkönkulutusta. Hanke sisältää merkittäviä riskejä epäonnistumisesta teknisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti sekä loukkaa kuntien itsemääräämisoikeutta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan hakijalle on varattava tilaisuus ilmoittaa, haluaako se, että 1) hakemuksen käsittelyä jatketaan tuotantoalueiden 1 ja 2 osalta vai 2) aikooko se mahdollisesti vielä täydentää nykyistä hakemustaan tuotantoalueen 3 osalta luonnonsuojelulain nojalla tarvittavilla poikkeuslupapäätöksillä tai 3) muuttaa suunnitelmaa niin, että luonnonsuojelulain säännökset eivät estä hankkeen toteuttamista.

Tavase Oy olisi korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan toimiessaan voinut valita kolmesta toisistaan erillisistä vaihtoehtoehdoista vain yhden. Jatkessaan hakemuksen käsittelyä Kangasalan (TUA1 ja TUA2) osalta Tavase oli valinnut vaihtoehdon 1. Muuttaessaan suunnitelmaa TUA3:n ja tehtyään uuden lupahakemuksen sen osalta Tavase on valinnut myös toisen vaihtoehdon 3, mikä ei ole korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaista.

Muuttuneen suunnitelman tapauksessa (vaihtoehto 3) olisi korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti pitänyt saattaa vireille uusi lupahakemus koko hankkeen osalta (TUA1, TUA2 ja TUA3) eikä tehdä uutta lupahakemusta vain TUA3:n osalta erikseen. Nyt toteutettu jako kahdeksi lupakokonaisuudeksi ei ole korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen eikä myöskään vesilain perusteena olevan hallituksen esityksen HE 277/2009 vp mukainen.

Lupahakemusten yhdistäminen vaatisi uusia yhtenäisiä hakemusasiakirjoja, jolloin jo ennestäänkin sekavat useaan kertaan muuttuneet hakemusasiakirjat tulisivat entistä sekavimmiksi. Siksi olisi tarkoituksenmukaista palauttaa asia aluehallintovirastolle ja myös pyytää hankkeesta uudet lausunnot viranomaisilta.

Tavase Oy:n vastineessa on virheellisesti katsottu, että tehtyjen muutosten perusteella luvan myöntämisestettä ei enää olisi. Tuotantomäärien ja rakenteiden muutokset eivät ole merkittävästi vaikuttaneet vesimääriin Keiniänrannan läheisyydessä eikä virtausmallia ole olennaisesti tarkennettu Keiniänrannan läheisyydessä. Siten epävarmuus Keiniänrannan Natura-alueen osalta ei ole poistunut.

Aluehallintovirastossa asian esittelijänä toimineen ympäristöneuvoksen Arto Paanasen puolueettomuus on objektiivisesti arvioiden todennäköisesti vaarantunut ja siten hänen ei olisi pitänyt toimia kyseisessä tehtävässä. Asiassa ei ole kyse viranomaisen (aluehallintovirasto) esteellisyydestä, vaan yksittäisen virkamiehen esteellisyydestä. Toimittuaan pitkäaikaisesti osana Tavase Oy rakentamiseen ja perustamiseen osallistunutta organisaatiota (Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja sen edeltäjät) yhteistyössä Tavase Oy:n kanssa, Paanasta ei voida pitää puolueettomana ja riippumattomana asian esittelevänä ratkaisijana.

Valmisteluluvalla ei ole vesilain vaatimia erityisiä perusteita. Kierrätyskokeet, mitkä sisältävät mittavan osan laitoksen rakentamisesta eivät ole vesilain valmisteluluvan mukaista toimintaa. Valmistelulupa ei ole varovaisuusperiaatteen

mukainen eikä yhtiöllä ole luvan mahdollistamiin toimenpiteisiin tarvittavia varoja.

Intressivertailussa on tarkoitus selvittää hankkeen hyödyt ja haitat. Aluehallintovirasto ei ole näin toiminut. Tavase Oy:n hankkeessa ei ole kyse Tampereelle välttämättömästä tarpeesta. Muillakaan osakaskunnilla ei ole tarvetta Tavase Oy:n tekopohjavedelle. Tavase Oy ei ole huomionnut hankkeessaan kuntien tarpeita ja niihin 20 vuoden aikana tulleita muutoksia. Koska hankkeelle ei ole välttämätöntä tarvetta, niin hankkeen suunnitelman toteuttamiselle ei ole edellytyksiä.

Hanke on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä Pälkäneen tuotantoalueen osalta hylätty, joten hanke on tullut uudelleen vireille vasta nyt käsiteltävän uuden lupahakemuksen myötä, jolloin sille on tehtävä uusi YVA-menettely uuden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisesti.

Tavase Oy:n vastineessa mainittu koetoiminta on tehty YVA-selostuksen vuoden 2003 mukaisen suunnitelman yksinkertaiselle laitokselle ja sen mittauksissa on käytetty harvaa havaintoputkiverkostoa. Tutkimuksien mittaustulokset eivät ole käyttökelpoisia arvioitaessa uuden laitossuunnitelman toimivuutta, koska siinä imeytys- ja kaivoalueet on hajautettu ja toimintaperiaate on huomattavasti monimutkaisempi.

Tavase Oy:n käsitys harjun rakenteesta ja veden kulkeutumisesta harjualueella on useaan kertaan muuttunut suuresti. Suuret muutokset kertovat hankkeen mittavasta epävarmuudesta. Nykyinen harva havaintoputkiverkosto ei ole suunniteltu ja sijoitettu harjun todellisen rakenteen ja vedenvirtauksien mukaisesti, vaan vääriksi osoittautuneiden olettamusten perusteella. Todellista rakennetta ei vielä kukaan tunneta erityisesti uusien imeytys- ja kaivoalueiden kohdalla ja ympäristössä, missä sijaitsee myös Keiniänrannan Natura-alue.

Niin sanotun Taustialantien kynnyksen alapuolisella alueella, mihin pääosa uusista alueista on siirtynyt ja missä sijaitsee Keiniänrannan Natura-alue, tieto maaperän kerrostuneisuudesta on erityisen tärkeä. Tätä tietoa ei hakijalla ole, koska korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen on tehty vain vähäinen määrä maatulkuotauksia eikä lainkaan uusia kairauksia. Harjun keskiosalta tietoa ei ole lainkaan tai se on hyvin epävarmaa. Pohjaveden kierrätystutkimukset ovat kokonaan tekemättä, vaikka vasta niillä saataisiin tietoa pohjavedenpinnankorkeuden muutoksien vaikutuksesta virtauksiin erityisesti Keiniänrannan suuntaan.

Hakija ei käyttänyt uusia vuoden 2012 harjun rakennetietoja virtausmallinsa päivittämiseen ja vuoden 2014 hakemussuunnitelmansa perusteiksi, vaan on ottanut ne suurelta osin käyttöön vasta nyt. On kyseenalaista, voidaanko näitä vuoden 2012 tietoja pitää uudelta hakemussuunnitelmalta vaadittavina uusina tietoina. Useista yrityksistä huolimatta hakija ei ole onnistunut asentamaan havaintoputkia Syrjänharjun ydinosalle.

Gain Oy:n raportin kuvassa 3 mallinnettujen luonnontilan pohjavedenkorkeuden sama-arvokäyrälle kaivojen P112 ja P113 kohdalla ei ole esitetty korkeuden arvoa. Koska tämä käyrä on +86 metrin sama-arvokäyrästä harjun suuntaan, mistä pohjavesi virtaa Keiniänrantaan päin, niin on loogista tulkita kaivojen P112 ja P113 kohdalla olevan sama-arvokäyrän korkeudeksi +87 metriä.

Jos kyseessä oleva sama-arvo tulkittaisiinkin +86 metriksi, niin se tarkoittaisi, että mallinnuksessa käyrän sisäpuolella pohjavedenpinta on korkeudella +85 - +86 metriä. Silloin kaivojen P112 ja P113 kohdalla olisi mallinnuksessa kapea kohta, missä pohjavesi olisi 1-2 metriä muuta ympäristöään alempana. Tarkoitushakuisesti laskentamallia vääristelemällä kyseessä olevien havaintopisteiden kohdalla tämä ehkä on mahdollista toteuttaa. Todellisuudessa pohjavedenpinta kaivojen P112 ja P113 läheisyydessä on lähes maanpinnan tasolla ja osin avovesipintana. Gain Oy:n raporttien residuaalit kaivoilla P112 ja P113 ovat 1,8 metriä virheellisiä ja kaivolla P5 0,6 metriä.

Mallin pohjaveden pintaa on pudotettu noin 0,5 metrillä, jolloin residuaalit ovat pienentyneet 0,5 metrillä. Tämä systemaattinen muutos ei korjaa mallin pohjaveden gradienttien suunnan (pohjaveden virtaussuunnan) virhettä, vaan on lähinnä ”tempu”, mikä on tehty asian kaunistelemiseksi.

Tavase Oy:n väittämä ”Keiniänrannan mittauspisteitä keskimääräinen absoluuttinen virhe laski vuoden 2011 arvosta 1,09 metriä arvoon 0,45 metriä” on perustunut pääasiassa residuaalien arvojen vääristelyyn sekä systemaattiseen pohjaveden pinnan pudotukseen suurella osalla harjualueetta. Vuoden 2019 virtausmallissa pohjaveden virtaussuunnat luonnontilassa eivät vastaa mitattua tietoa eli malli ei toimi Keiniänrannan kohdalla merkittävästi paremmin kuin vuoden 2011 malli.

Lisäksi Keiniänrannan luoteispään havaintopisteissä residuaalit vaihtelevat voimakkaasti (+0,7, -0,7, +1,1) lyhyellä matkalla. Siten vuoden 2019 malliin lisätty ”uuden tiedon” mukainen kalliokynnys on jopa heikentänyt mallin toimivuutta kyseessä olevalla Keiniänrannan kannalta tärkeällä alueella.

Mallinnuksen validointi on tehty virheellisesti. Validointi on myös puutteellinen, koska siinä ei ole esitetty vertailua mitattuihin merkkiainekokeen aikaisiin pohjavedenpinnankorkeuksiin (residuaalit) ja pohjaveden virtaussuuntiin (gradientit).

Tavase Oy:n vastineen väittämät jäävät selittelyiden tasolle. Hakija ei osaa kertoa, miten paljon se kullekin imeytysalueelle aikoo imeyttää ja paljonko se kustakin kaivoalueesta aikoo vettä ottaa. Hylätyn suunnitelman osalta se kykeni nämä tiedot esittämään. Vastineessa ei edelleenkään kyetä kertomaan muun muassa, minne yli-imeytetyt 2 000 m³/d vettä mallin mukaan virtaavat, mistä ne purkautuvat ympäristöön ja mitä haittoja sekä vaikutuksia tästä aiheutuu.

Luontainen pohjavesi muodostuu sadevedestä, tekopohjavesi taas järvi- tai jokivedestä. Sadevesi ja imeytettävä järvivesi ovat ainekoostumukseltaan ja määrältään täysin erilaisia, ja siksi niiden vaikutukset maaperään, kasvillisuuteen ja luontaiseen pohjaveteen ovat myös erilaisia. Järvivedessä on korkeampi pH ja paljon enemmän humusaineita ja ravinteita kuin sadevedessä. Toimivilta tekopohjavesilaitoksilta saadun tutkimustiedon perusteella on todennäköistä, että Keiniänrannan lähteisiin virtaava tekopohjavesi sisältää enemmän happea kuluttavia humusaineita ja on lämpimämpää kuin luontainen pohjavesi. Lähde- eliöstö on sopeutunut tietyn lämpöiseen (viileään), veteen ja tihkupintalähteikköjen eliöstö on erityisen herkkää. Määrällisten muutosten lisäksi laadulliset muutokset, etenkin lämpötilassa, voivat merkittävästi muuttaa Keiniänrannan

lähde-eliöstön olosuhteita.

Tervaleppämetsiköiden veden pinnan tason melko pienetkin muutokset sekä märempään että kuivempaan suuntaan merkitsevät yleensä niiden luonnontilan ja suojeluarvojen muutosta. Koska tervaleppäkorvet ovat luhtaisia ja lähteisiä, niiden vesitalouteen voivat vaikuttaa kaukana itse kasvupaikasta tehtävät toimenpiteet. Vaikutukset ovat toteutuessaan pitkäaikaisia. Tervaleppä ei ole vesikasvi, joten pitkälinen tulva tappaa sen. Liian kuivissa olosuhteissa vanhempien tervaleppien kuollessa koivu ja kuusi valtaavat alueen. Pohjaveden pinnan ja purkauman luontaista selvästi suurempi vaihtelu on haitallista myös tihkupintojen eliölajeille.

Äkilliset ja suuret muutokset vaikuttavat haitallisesti lähdelajeihin, jotka ovat sopeutuneet tasaisiin olosuhteisiin.

Lähdevirtaamien säilymiseen liittyy merkittävää epävarmuutta myös siksi, että hakijan toimintaa ja toiminnan valvontaa ei voida pitää luotettavana ja muun muassa Natura-alueen suojaamiseksi tarvittavia lupamääräyksiä lähdevirtaamien määrästä ja laadusta ei ole annettu.

Seuranta on tehty puutteellisesti, virheellisesti ja väärissä paikoissa. Muun muassa vuosien 2010-2012 seurantatieto ei vastaa luonnontilan seuranta, koska muun muassa lähdevirtaamat pienenevät 50% imeytys- ja merkkiainekokeen aikana ja pohjavesipintojen tasaantuminen kokeen jälkeen kesti lähes vuoden. Käytännössä seurantatietoa muun muassa lähdevirtaamista alettiin keräämään vasta huhtikuussa 2007 sillä vuonna 2006 oli tehty vain yhdet mittaukset lokakuussa. Useita havaintoputkia asennettiin vasta vuoden 2008 syksyllä. Siten seuranta-aineistoa luonnontilasta, mikä on vaikutusten arvioinnin lähtökohta, on vain 2-3 vuodelta. Nämäkin tiedot ovat jo hyvin vanhoja eivätkä nykytilaa vastaavia.

Tavase Oy:n tekopohjavesihakemukseen ja sen Natura-arviointiin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta ja arviointiin jää tieteelliseltä kannalta järkevä epäily vaikutuksien haitallisuudesta suojeltavaan Keiniänrannan Natura-alueeseen. Korkeimman hallinto-oikeuden tekemän hylkäyspäätöksen jälkeen hakija ei ole tehnyt uudelta hakemukselta vaadittavia merkittäviä uusia tutkimuksia Natura-alueen vaikutuksien selvittämiseksi eivätkä yhtiön osakkaat ole halunneet edes antaa siihen varoja.

Valkolehdokkia on tavattu imeytys- ja kaivoalueiden ulkopuolelta Myttälän tienhaaran ympäristössä myös kesällä 2020. Esiintymässä oli vähintään kymmenkunta kukkivaa yksilöä. Lisäksi lajia on tavattu havaintoputken 293 välitömmässä tuntumassa viimeisen kymmenen vuoden aikana, joten sen levinneisyys alueella on varmasti laajempi, kuin on raportoitu.

Myttälän tienhaaran ympäristö tulisi tuhoutumaan laajasti, koska sen kautta on suunniteltu huoltotie jälleenimetysalueelle JIA4.2 ja putkilinja kaivoalueelle KA3.2.

Erityisesti kaivonrakennuskone vaatii vähintään 10 metriä leveän tasaisen kulureitin ja kaivon porauksen edellyttämät tasaukset kymmenille kaivopaikoille, joiden sijaintia hakija ei edes vielä tiedä. Tämä edellyttäisi mittavia

leikkauksia harjun maaperässä sekä mittavaa maaperän kaivamista harjun jyrkissä rinteissä, mikä on voimassa olevan kaavan vastaista.

Syrjänharjun etelärinteen muinaisrantakivikot ovat huomattava geologinen muodostuma, mikä myös on suojeltava hankkeen kaikilta vaikutuksilta.

Syrjänharjun luonnonsuojelualueeseen aiheutuu vaikutuksia hankkeesta, koska hankkeen aluevaraukset ympäröivät sitä ja osin rajautuvat siihen. Se estää myös luonnonsuojelualan mahdollisen laajentamisen. Lähiympäristön mittavalla maankaivuulla sekä laitoksen toiminnalla tulisi olemaan vaikutusta luonnonsuojelualueeseen ja sitä ympäröivään maisemaan.

Keiniänrannan lähdevirtaamien muutoksille ei ole annettu lainkaan lupamääräyksiä, vaikka muun muassa hakijan Natura-arviossa vaikutuksia on arvioitu erityisesti lähdevirtaamien muutoksilla. Virtaamien säilyminen ennallaan on välttämätöntä Keiniänrannan turvaamiseksi, joten ne tulisi lupamääräyksillä turvata. Koska Tavase Oy ja aluehallintovirasto ovat todenneet, että tämä ei onnistu, niin lupaa ei olisi pitänyt myöntää varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Tavase Oy:n vastineen perusteella voi havaita, että vain havaintoputkista 122 ja 131 on luonnontilaa vastaava kolmen vuoden mittaussarja sekä imetys- ja merkkiainekokeen aikana ja jälkeen kaksi vuotta. Havaintoputkista 353, 374 ja 375 luonnontilasta olevia mittauksia vain vähän yli vuoden ajalta. 1-3 vuoden mittaussarjaa ei mitenkään voi pitää luotettavana pitkän aikavälin mittaustietona ja annettujen lupamääräysten perusteena.

Uusista 45 havaintoputkesta vain 3 kpl tulisi Keiniänrannan tuntumaan, mutta yksi niistä olisi vanhan putken hp285 korvaava ja kaksi muuta tulisi vanhojen putkien lähialueelle. Havaintoputkiverkosto kattaisi vain kolmanneksen Keiniänrannasta. Edelleenkin havaintoputken hp122 kaakkoispuolella ei ole havaintoputkia, millä voitaisiin tarkkailla pohjavedenpinnankorkeuksien vaihteluita ja vaikutuksia suurimpaan osaan Keiniänrannan Natura-aluetta. Myös Keiniänrannan luoteispäässä havaintoputket ovat kaukana (yli 200 metrin päässä) Natura-alueesta eikä sinne ole suunniteltu yhtään uutta putkea.

Raakaveden laadulle tulee antaa lupamääräyksissä raja-arvot, joilla voidaan varmistaa, että nykyinen imeytettävä raakavesi on hyvälaatuista. Päämeitysmenetelmänä käytetty kaivoimeytys vaatii erityisen hyvää raakavettä. Lisäksi imeytysalueiden on kestettävä koko 100 vuoden laitokselle suunnitellun käytöajan ilman, että pohjaveden laatu heikkenee.

Maakuntakaavalla ohjataan tulevaa yleis- ja asemakaavoitusta, mutta se ei määritä nykyistä lainvoimaista yleis- tai asemakaavoitusta. Oikeutta ja lupaa voimassa olevan kaavoituksen vastaiselle tekopohjavesilaitostoiminnalle ei voida antaa.

Kaivoalue KA3.1 on suunniteltu Taustialan rakennuskaava-alueelle 1/2000 vuodelta 1976. Kaivoalueen kohdalla on kaavassa muun muassa merkinnät PL (luonnontilassa säilytettävä puistoalue) ja VL (lähivirkistysalue). Tekopohjavesilaitoksen rakentaminen ja toiminta ei ole PL -merkinnän eikä VL -merkinnän mukaista toimintaa.

Muun muassa merkinnät MY ja s11 koskevat imeytysaluetta IA4.1. MY-alueella rakentaminen tulee sopeuttaa maisemaan. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä geologisesti arvokkaan harjumuodostelman suojeluun. Alueella on voimassa toimenpidekielto, mikä estää käytännössä kaiken maaperän kaivamisen, mitä tekopohjavesilaitoksen rakenteita varten tarvitsisi tehdä. Lisäksi suositellaan, että metsämaata ei muokattaisi. s11-alueella on kielletty tekopohjavesilaitoksen vaatima rakentaminen.

Tekopohjavesilaitoksen imeytys- ja kaivoalueista sekä niiden putkilinjoista ja huoltoteistä ja kaivonrakennuskoneen kulkureiteistä aiheutuu merkittävää lainvoimaisen kaavan vastaista toimintaa, joten niille myönnetty käyttöoikeudet tulee poistaa lupapäätöksestä. Käytännössä tämän tulisi johtaa lupahakemuksen hylkäämiseen.

Hakijan väittämä, että ”Pohjaveden purkautumisalueille ei synny uusia lähteitä” on absurdi, koska yli-imeytetty vesimäärä 2 000 m³/d varmasti purkautuu ympäristöön jossain uusissa kohdissa ja/tai nykyisten lähteiden virtaamat moninkertaistuvat.

Korvauksista on päätettävä etukäteen lupapäätöksessä. Jälkikäteen päätettävien korvausten osalta asianosaisten oikeusturva ei tulisi toteutumaan. Hakijan toiminnasta on jo 25 vuoden kokemus ja asianosaiset eivät pidä hakijaa luotettavana ja asianmukaisena toimijana. Hakijan on tiedettävä etukäteen, mitä vahinkoja aiheutuu ja mikäli sillä on epävarmuutta asiassa, niin sen on arvioitava korvaukset siten, että asianosaiset saavat korvauksen vahingoista. Kokonaan avoimeksi kysymykseksi on jäänyt, miten menetellään, jos todetaan, ettei käyttöoikeusalueita voidakaan käyttää haettuun tarkoitukseen.

Maanomistajain Arviointikeskus Oy:n esittämät korvausperusteet ovat kauppahintatilaston mukaisia yleisperusteisia korvausmääriä, eivätkä ne vastaa alueen hintatasoa. Korvauksen perusteina on käytettävä käyvän hinnan mukaista täyttä korvausta, mikä perustuu alueista maksettaviin korvauksiin, haittoihin ja vahinkoihin. Vuosivuokraa tulisi maksaa käyttöoikeusalueilta laitoksen rakentamisen ja sen toiminnan ajalta.

Laitos vaatisi suoja-alueet imeytys- ja kaivoalueiden ympärille. Näille alueille tulisi rajoituksia maankäytölle. Suoja-alueista aiheutuisi kiinteistön omistajalle huomattavaa vahinkoa ja taloudellisia menetyksiä. Näiden alueiden korvauksia ei ole huomioitu aluehallintoviraston päätöksessä eikä niitä Tavase Oy:n taholta ole esitetty korvattavaksi.

Korvausperusteissa ei ole kaikilta osin huomioitu, että korvaukset pitää maksaa 1,5 kertaisena. Maanomistajain Arviointikeskus Oy:n korvausperusteet ovat epämääräiset ja osin ristiriitaiset. Oikean johtopäätöksen tekeminen on vaikeaa tai mahdotonta.

Vastaselitykseen on liitetty lisäselvitystä.

Pälkäneen kunta on vastaselityksensä muun muassa esittänyt, että korkein hallinto-oikeus on 30.8.2018 suunnitellun tekopohjavesilaitoksen tuotantoalueen 3 osalta kumonnut Vaasan hallinto-oikeuden aiemman päätöksen ja saattanut voimaan aluehallintoviraston tuotantoaluetta 3 koskevan hylkäävän päätöksen.

Tavase Oy:n vastineesta on pääteltävissä, että se katsoo olevansa oikeutettu tosiasiallisesti jatkamaan jo korkeimmassa hallinto-oikeudessa hylätyn hakemuksen käsittelyä tuotantoalue 3:n osalta aluehallintovirastossa. Tavase perustaa väitteensä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen perusteluiden eräisiin yksittäisiin kohtiin ja aluehallintoviraston korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeiseen toimintaan. Korkein hallinto-oikeus ei ole kuitenkaan palauttanut tätä hakemuksen osaa mahdolliseen jatkokäsittelyyn, eikä päätösten perusteluilla ei ole sellaista oikeusvoimaa, mikä mahdollistaisi hakijan jatkamaan viranomaismenettelyä samalla hakemuksella, vaikka päätöksen perusteluita tulkittaisiinkin Tavase Oy:n vastineessa mainituin tavoin. Aluehallintoviraston olisikin tullut vaatia hakijalta tässä tapauksessa kokonaan uutta hakemusta, johon tulee soveltaa uutta voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Tavase Oy:n toiminta on tosiasiallisesti yksin Tampereen kaupungin päätöksenteon ja rahoituksen varassa. Valkeakosken kaupunki ei ole enää Tavase Oy:n osakas, eikä ole nojautumassa vedenhankinnassaan millään tavoin Tavase Oy:n hankkeeseen. Samoin Akaan kaupunki on jo siirtynyt Hämeenlinnan seudun kuntien omistuksessa olevan yhtiön vedenhankinnan piiriin. Tampereen kaupunkikaan ei ole sitoutunut Tavase Oy:n suunnitelmiin ja laskelmiin, vaan esillä on ollut loppuvuonna 2020 jopa ollut ajatus, että Tavase Oy:n toiminnan rahoitus keskeytetään. On selvästi pääteltävissä, että Tavase Oy:n väitteet vedentarpeesta ovat virheellisiä.

Tavase Oy toteaa vastineessaan useassa kohdassa, että sen hanketta koskeva hakemus on muun muassa tuotantoaluetta 3 koskien kokonaan uusi, eikä kyse ole aikaisemman hakemuksen käsittelyn jatkamisesta. Jos kyse on kokonaan uudesta hakemuksesta, on myös kyse nimenomaisesti uudesta hakemuskäsittelystä, jossa tehdyn uuden hakemuksen tueksi tulee esittää ajantasaiset ja nyky-lainsäädännössä edellytetyt ja vaaditut selvitykset.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ymmärtänyt virheellisesti korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun Pälkäneen tuotantoalueen 3 mahdollisesta poisjäännistä. Siitä Kangasalan kaupungin alueelle sijoittuvan hankekokonaisuuden tuotantoalueille 1 ja 2 aiheutuvasta uuden YVA-menettelyn tarpeesta annettu ennakoarvio ei koske tuotantoalueella 3 tehtävien hankesuunnitelman muutosten aiheuttamaa YVA-menettelyn tarvetta. Korkein hallinto-oikeus ei ole ottanut kantaa Tavase Oy:n tuotantoalueella 3 tehtävien muutosten YVA-menettelyn tarpeeseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden tuotantoaluetta 3 koskevan hylkäävän päätöksen jälkeen kyseisellä Pälkäneen hankealueella ei kuitenkaan ole tehty uusia tutkimuksia lukuun ottamatta 1,54 km pituista maatutkalinjaa. Lupaehto 31 on riittämätön ja virheellinen Tavase Oy:n vastineessaan 23.12.2020 antamasta selvityksestä huolimatta. Kyseessä on laaja-alainen lähteikköalue, jossa osasto toimii ylivuotoreunan kaltaisesti, jolloin suurelta eripuolilla lähteikköaluetta havaittavat virtaaman muutokset eivät ole riittävässä määrin havaittavissa pinnakorkeuksissa.

Esitetty laitosuunnitelma perustuu virtausmallinnukseen, jota ei ole voitu kalibroida uusien imeytys- ja kaivoalueiden eikä kaivoalueiden laajentamisen osalta, koska kyseisellä alueella ei ole tehty kokeiden aikana pinnakorkeuden mittauksia mittauspisteiden puuttumisen vuoksi. Niin sanotussa steady state -

mallissa ei ole otettu huomioon koetoiminnan pinnankorkeuksiin aiheuttamia muutoksia koetilanteessa. Koetilanteessa ei kaikilta osin saavutettu tasapainotilaa. Siten kalibrointi koetoimintatilanteessa perustuu arvioon, joka väistämättä siirtyy tuotantotilanteen simuloinnin epätarkkuudeksi. Tämän perusteella ei voida tehdä johtopäätöstä, että malli on luotettava myös tuotantotilanteessa.

Gain Oy:n raportin kuvassa 3 ja kuvassa 5 esitetyt pinnankorkeudet poikkeavat merkittävästi toisistaan. Virtausmallin kalibroinnissa käytetyissä havaintoputkien mittaustuloksissa ja putkikorteissa on virheitä ainakin havaintoputkissa 274 ja 298. Havaintoputken putkikortin mukaan pohjavedenpinnankorkeuden laskennassa on 4.11.2002 lähtien laskettu virheellisesti 1 metriä alemmaksi. Virhe muuttaa alueen pohjaveden virtaussuuntia suurelta osin ja merkittävästi, koska alueen havaintoputkiverkosto on harva. Tästä seuraa virtausmalliin merkittävä virhe, jonka vuoksi sillä tehdyt simulointiajot ovat virheellisiä. Käytännössä havaintoputken pinnakorkeuden nouseminen metrillä tarkoittaa luonnollisen tilanteen pohjavesivirtauksen kääntymistä kohti Keiniänrannan lähteikköä. Tämä lisää tekopohjavesilaitoksen vaikutuksia Keiniänrannan lähteisiin.

Virtausmallin vesitaseiden esittäminen ”tarpeelliseksi katsotuilta osin” ei vastaa luonnontieteellisen tarkastelun kannalta hyvää toimintatapaa. Mallinnusraportissa ei ole dokumentoitu, mitä viipymäaikoihin merkittävästi vaikuttavia parametrejä mallinnuksessa on tässä vaiheessa käytetty. Dokumentaatiosta puuttuu myös kuvaus siitä, miten validoinnissa käytetty viipymä on määritetty virtausmallissa.

Luontotyyppien ja kasvillisuuden inventoinnit on suoritettu vuonna 2011. Inventointien ajankohta on ollut kasvukauden lopulla, jolloin kasvillisuutta on ollut vaikea tunnistaa. Uusia maastoinventointeja ei ole alueella tehty tämän jälkeen, vaikka imeytys- ja vedenottoalueet poikkeavat suurelta osin aiemmista suunnitelmista. Koska tarvittavia luonto- ja kasvillisuusinventointeja ei ole tehty nykyisillä suunnitelma-alueilla ja aiemmatkin tutkimukset on suoritettu sellaiseen aikaan, että suuri osa lajistosta on ollut mahdotonta tunnistaa, on suoritettava uudet luonto- ja kasvillisuusinventoinnit.

Jotta voidaan varmistua siitä, ettei toimita luonnonsuojelulain, Euroopan yhteisön direktiivien tai kansainvälisten sopimusten vastaisesti, alueella tulee tehdä selvitys, sopiiko se lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikaksi.

Tavase Oy:n esittämien suunnitelmien mukaan kaivoalueet KA3.2, KA3.3 ja KA3.4 tulevat ympäröimään Syrjänharjun luonnonsuojelualuetta jokaiselta sivulta, kaivoalueet KA3.4 ja KA3.2 jopa rajautuen suojelualan rajaukseen.

Syvien supprien pohjalle muodostuu tyypillisesti pienilmasto, joka saattaa olla kellarimainen, minkä myötä myös kasvillisuus supan pohjalla eroaa merkittävästi reuna-alueen tai ympäröivien alueiden kasvillisuudesta. Kasvillisuuteen vaikuttavat pienilmaston ohella myös supan pohjan kosteusolot, jotka nekin poikkeavat ympäröivien alueiden olosuhteista. Koska YVA on tehty vuonna 2003 ja silloisessa hakemuksessa imeytys- ja kaivoalueet ovat olleet sijoitettuna eri alueille, ei siinä ole arvioitu lähellä sijaitsevien imeytysalueiden, sekä suojelualueeseen rajautuvien kaivoalueiden vaikutusta supprien ja muun ympäristön kosteusolosuhteisiin, eikä edelleen myöskään esimerkiksi supprien kasvillisuuteen.

Valkolehdokkiesiintymistä on olemassa havaintoja esimerkiksi Väinö Sipilän tien ja Rauduskoivuntien väliseltä alueelta. Tällä alueella voidaan hanketta koskevien suunnitelmien perusteella olettaa tapahtuman kaivuutöitä, koska alueella tulee sijaitsemaan huoltoväyliä ja putkistoja. Kaivuutyöt kyseisellä alueella voivat hyvin todennäköisesti johtaa suojeltujen lajien häviämiseen alueelta.

Tavase Oy ei ole tehnyt lisäselvityksiä tai tutkimuksia, eikä tuottanut tietoa siitä, miten vaikutuksia pystytään rajoittamaan tai varmistumaan siitä, ettei laitoksen toiminta aiheuta pysyviä muutoksia suojelualueen arvoille.

Valituksenalaisen päätöksen mukaisessa hankkeessa esitetään hankkeen erilaisille toiminnoille merkittävän laajoja alueita, joille toisin kuin Tavase esittää, tulee huomattavia rajoituksia. Pälkäneen kunta ei katso realistiseksi olettaa, että näitä alueita voitaisiin käyttää entiseen tapaan virkistykseen, jos ne ovat aidattuja tai liikkumista alueella rajoitetaan muutoin, kuten on ollut käytäntönä vedenottamoalueilla.

Maakunnissa laadittavat maakuntakaavat määrittävät kaavahierarkian mukaisesti alueiden käyttöä maakunnassa tai sen osa-alueilla vain yleispiirteisesti ja kunnat vastaavat omalta osaltaan yleiskaavojen ja asemakaavojen laadinnasta, mitkä kaavat ohjaavat alueiden tarkempaa maankäyttöä. Asemakaavoissa alueet, joille Tavase esittää kaivoja ja imeytysalueita sekä niihin liittyviä kulkuyhteyksiä ja putki- sekä sähkölinjoja, on osayleiskaavassa ja asemakaavoissa osoitettu pääasiassa virkistyskäyttöön. Alueen kaavoitustilanne ei siten edes mahdollista yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevia alueita ja toimintoja alueella.

On selvää, että Tavasen esittämä laajamittainen yhdyskuntateknistä huoltoa palveleva toiminta aiheuttaisi häiriötä alueen virkistyskäytölle. Kunta on kuitenkin pyrkinyt estämään haitallisia ympäristövaikutuksia alueella määrittämällä alueen nimenomaan virkistyskäyttöön. Syrjänharjun ja Kankaanmaan alueet kokonaisuudessaan ovat erittäin merkittäviä virkistysalueita pälkäneläisille. Alueen virkistyskäyttöä on systemaattisesti edistetty ja se onkin muodostunut kunnan yhdeksi keskeisimmäksi virkistysalueeksi.

Aluetta käytetään myös opetustarkoitukseen koululaisten suunnistusopetuksessa. Lisäksi alueelle on olemassa kehityssuunnitelmia, jonka mukaan vähän etelämmäksi on tulossa muun muassa kunto-/maisemaportaat, joilla nähdään olevan alueelle matkailullista merkitystä. Kehityssuunnitelmista on myös muun muassa frisbeegolfrataa ja terveystieteiden nostettu esille.

Kaivoalueella KA 3.1 voimassa olevat kaavat ovat Taustilan rakennuskaava, joka on vahvistettu vuonna 1976, kaavatunnus 8_19761126 ja Kankaanmaan rakennuskaava vuodelta 1982, kaavatunnus 16_19821029. Suunnitellun kaivoalueen 3.1 alueelle osuvat kaavamääräykset ovat puistoa, lähivirkistysaluetta ja liikenteelle varattua aluetta. Virkistys- ja puistoalueella on valaistu kuntorata.

Kaivoalue on rajattu karttaan siten, että se sijoittuisi osin myös olemassa olevan kulkuyhteyden päälle. Kaivojen rakentaminen aluevarauksen mukaisesti voisi aiheuttaa merkittävää haittaa tien käytölle ja ylläpidolle. Kaivoaluetta ei voi myöskään sijoittaa luonnontilaisena säilytettävälle puistoalueelle (PL),

jolla ei voida sallia kaivojen porausta, kaivojen yläosarakenteiden eikä siirtolinjojen tai kulkuyhteyksien rakentamista.

Esitetyllä kaivoalueella KA 3.2, KA 3.3 ja KA3.4 voimassa oleva kaava on Valtatien 12 rinnakkaistien rakennuskaava ja rakennuskaavan muutos vuodelta 1996, 29_0411996. Kaivoalueille osuvat merkinnät ovat maa- ja metsätalousaluetta sekä lähivirkistysaluetta. Kaavaselostuksessa on todettu, että Syrjäharju on maisemallisesti sekä luonnon ja ulkoilun kannalta arvokas alue. Alueen maisemallinen arvo muodostuu rinteiden voimakkaan maastonmuodon tuomasta maisematilanrajasta. Selostuksessa todetaan, että tällöin keskeistä on se, että harjun muotoa ei kaivamisella tuhota ja että harju säilyy tiiviinä puustoisena. Alueen MU merkinnällä on nimenomaisesti haluttu kiinnittää huomiota alueen ulkoilulliseen ja ympäristölliseen arvoon.

Kaivoalueelle sijoittuu myös kevyenliikenteen yhteyden aluerajaus. Kuntorata on erittäin vilkkaassa käytössä ja tuotantoalueen vaatiman kulkuyhteyden rakentaminen sekä käyttäminen vaikuttaisi sekä kevyenliikenteen väylään että sen käyttöön.

Imeytysalue IA 4.1 on asemakaavoittamattomalla alueella. Alueella on voimassa Isokangas-Kollola osayleiskaava vuodelta 1995. Imeytysalueen aluevaara sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (MY) sekä arvokkaan luonnonympäristön alueelle (SL1). Kaava kieltää kaiken sellaisen rakentamisen, joka ei palvele ulkoilua tai maa- ja metsätaloutta. Alueen läheisyydessä sijaitsee Kinnalan vedenottamo ja alue kuuluu vedenottamon kaukosuojavyöhykkeeseen ja on vedenhankinnalta kannalta tärkeällä pohjavesialueella (pv1).

Pohjavesialueen rajauksen ja luokituksen muutostyössä olisi tullut noudattaa erityistä huolellisuutta varsinkin, kun otetaan huomioon pohjavesialueen laajentuminen Pälkäneen kirkonkylän keskustaan, ja laajentumisen vaikutukset alueen asukkaisiin ja elinkeinoon sekä myös yleiseen etuun. Tehdyt luonnontieteelliset tutkimukset ja selvitykset eivät tue tehtyä rajauksen muutosta.

Vastaselitykseen on liitetty lisäselvitystä.

Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on vastaselityksensä esittänyt muun muassa, että vanha ympäristövaikutusten arviointi tulisi päivittää, jolloin hankkeen vaikutukset ihmisten terveyteen tulisivat arvioitavaksi uusimman tiedon ja mahdollisesti hankkeen pitkäkestoisena aikana muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Koska tarvittavia luonto- ja kasvillisuusinventointeja ei ole tehty nykyisillä suunnitelma-alueilla ja aiemmatkin tutkimukset on suoritettu sellaiseen aikaan, että suuri osa lajistosta on ollut mahdotonta tunnistaa, on suoritettava uudet luonto- ja kasvillisuusinventoinnit.

Pälkäneen ympäristöviranomaiselle on jäänyt epäselväksi, miten voidaan välttää kyseisten lepakoiden levähdys- ja lisääntymispaikkojen sekä harvinaisten kasvien vahingoittaminen, kun ei tiedetä niiden esiintymisalueita puutteellisten kasvillisuus ja elinympäristöselvitysten takia.

Muutokset imeytys- ja kaivoalueiden sijainnissa ovat hyvin merkittäviä ja tällä hetkellä alueet sijoittuvat Pälkäneen keskustan välittömään läheisyyteen, asutuksen läheisyyteen, Kankaanmaan teollisuusalueen välittömään läheisyyteen

ja esimerkiksi virkistykseen käytettävän kuntoradan alueelle. Lisäksi jälleeni-meytysalueelle JIA4.3 sijoittuu kunnan ylläpitämä laavualue ja perheiden suosima virkistysalue. Alkuperäisen hakemuksen mukaisessa, vuonna 2003 tehdystä YVA:ssa ei ole myöskään voitu arvioida sitä, mitä vaikutuksia saattaa aiheutua Syrjänharjun luonnonsuojelualueelle, kun uudessa hankkeessa kaivoalueet tulevat rajaamaan sen jokaiselta sivulta. Sen lisäksi, että alue on maise-mallisesti ja kasvillisuudeltaan monipuolinen, on suojelualueen perustamispää-töksessä perusteltu alueen rauhoittamista sen merkittävyydellä ulkoilun ja yleis-en edun kannalta.

Syrjänharju kokonaisuudessaan edustaa merkittävää kaunista maisemakuvaa ja sillä on luonnon merkittäviä kauneusarvoja sekä erikoisia luonnonesiintymiä. Pirkanmaan liiton Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden inventoinnin mukai-sen selvityksen mukaan alueella on paljon arvoja ja ne tulee huomioida tulevia käyttötarkoituksia suunniteltaessa. Syrjänharjun muodostuman geologinen arvo on erittäin suuri sen sijaitessa Tampereen saumamuodostumajaksossa ja alue on säilynyt suhteellisen luonnontilaisena. Alueen geomorfologia on moni-muotoista ja sitä on suojeltu muun muassa juuri Syrjänharjun luonnonsuojelu-alueella sekä kaavamääräyksillä. Olemassa olevien selvitysten perusteella ei voida riittävällä varmuudella selvittää hankkeesta arvokkaaseen harjuympäris-töön aiheutuvia vaikutuksia eikä luvan myöntämiselle siten ole ollut edellytyk-siä.

Imeytys- ja kaivoalueiden sisälle rakennetaan putkistoja, sähkölinjoja ja kulku-yhteyksiä eikä niiden kaikkinaisia vaikutuksia ole arvioitu. Niiden osalta vali-tuksenalaisessa päätöksessä ei ole esitetty piirustuksia, koska hakijalla ei ole tietoa kyseisillä alueilla tarvittavien kaivojen ja sitä kautta putkilinjojen ja tei-den sijainnista.

Pälkäneen seurakunta on vastaselityksenään esittänyt muun muassa, että vali-tuksen alaisen päätöksen mukaisen hankkeen suorat vaikutukset kohdistuvat merkittävässä määrin Pälkäneen seurakunnan omistuksessa oleviin kiinteistöi-hin. Muutoin vastaselityksessä on esitetty pitkälti samaa kuin Pälkäneen kun-nan vastaselityksessä.

Hallinto-oikeus on lähettänyt *Tavase Oy:lle* tiedoksi [REDACTED] ja hänen asiakumppaniensa sekä Pälkäneen kunnan vastaselitykset niihin liitettyine lisä-selvityksineen.

Merkintä

Vaasan hallinto-oikeus on 13.12.2021 antamallaan päätöksellä numero 21/0072/1 ratkaissut valitukset Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 13.12.2019 numero 286/2019, jolla Tavase Oy:lle on myönnetty lupa ja valmistelulupa Vehoniemen-Isokankaan harjualueen tekopohjavesilai-toksen rakentamiseen ja käyttämiseen, raakaveden ottamiseen Roineesta ja imeyttämiseen sekä pohja- ja tekopohjaveden ottamiseen osakaskuntien talous-vesikäyttöön 31.3.2014 päivätyn suunnitelman mukaisesti tuotantoalueilla TUA1 ja TUA2 Kangasalan kunnassa. Asian diaarinumerot Vaasan hallinto-oikeudessa olivat 00027/20/5208, 00031/20/5208, 00091/20/5208, 00092/20/5208, 00093/20/5208, 00094/20/5208, 00095/20/5208, 00096/20/5208, 00097/20/5208, 00098/20/5208 ja 00108/20/5208. Kyseisessä asiassa saatua selvitystä on huomioitu tätä asiaa ratkaistaessa.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Käsittelyratkaisu

1. Hallinto-oikeus jättää pohjavesialueen luokituksen muuttamista koskevan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen 5.12.2018 numero PIRELY/8431/2017 muuttamisista ja päätöksestä aiheutuneiden haittojen korvaamista koskevat vaatimukset tutkimatta.
2. Hallinto-oikeus jättää tutkimatta [REDACTED] ja hänen asiakumppaniensa vaatimukset aluehallintoviraston toiminnan selvittämiseksi ja aluehallintoviraston määräämiseksi jatkossa järjestämään vastuualueen toiminta siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus Tavase Oy:n lupahakemuksen käsittelyssä on turvattu sekä Tavase Oy:n määräämiseksi poistamaan hankealueella olevat rakenteet.
3. Hallinto-oikeus hylkää [REDACTED] asiakumppaneineen esittämän vaatimuksen, että kysymykset Arto Paanasen esteellisyydestä ja muista käsittelyssä tehdyistä menettelyvirheistä on ratkaistava kiireellisesti välipäätöksellä.
4. Hallinto-oikeus hylkää vaatimukset suullisen käsittelyn toimittamisesta ja audienssin järjestämisestä.

Perustelut

1. Vaasan hallinto-oikeudessa on kyse Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston vesilain mukaisen lupapäätöksen lainmukaisuuden arvioimisesta. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös puolestaan koskee vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaista pohjavesialueen määrittämistä ja luokitusta. Kyse ei siten ole sellaisesta asiasta, jota voidaan käsitellä vesilain mukaisessa menettelyssä. Näin ollen hallinto-oikeus ei voi käsitellä kyseiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen liittyviä asioita tämän asian yhteydessä. Lisäksi hallinto-oikeudelle on valituskirjelmän liitteenä toimitettu korkeimman hallinto-oikeuden päätös 27.3.2020 taltionumero 1433, jolla korkein hallinto-oikeus on hylännyt valituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksestä 30.4.2019 numero 19/0478/2, jolla kyseistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä koskeva valitus on jätetty tutkimatta sillä perusteella, että kyse ei ole valituskelpoisesta päätöksestä.

Edellä esitetyn perusteella Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaisua 5.12.2018 numero PIRELY/8341/2017 koskevat vaatimukset on jätettävä tutkimatta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin 2 ja 7 kohtien nojalla.

2. Tuomioistuinlain 4 luvun 1 §:n mukaan hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ne hallinto-oikeudelliset valitukset, hallintoriita-asiat ja muut asiat, jotka säädetään kuuluviksi sen toimivaltaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa tai muussa laissa. Aluehallintoviraston toiminnan selvittäminen ja sen järjestämisestä määrääminen ei kuulu hallinto-oikeuden tuomioistuinlain mukaiseen toimivaltaan, ja tämä vaatimus on siten jätettävä tutkimatta oikeu-

denkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla.

Määräyksen antaminen rakenteiden poistamiseksi on vesilain 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettu hallintopakkoasia. Tällaista asiaa ei voida käsitellä lupa-asian yhteydessä. Vaatimus määräyksen antamiseksi on siten jätettävä asiaan kuulumattomana tutkimatta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin 7 kohdan nojalla.

3. Hallintolain 29 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä, ei koske oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säänneltyä hallinto-oikeusmenettelyä.

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan välipäätöksellä voidaan päättää täytäntöönpanon keskeyttämisestä, suullisen käsittelyn toimittamisesta ja muista vastaavista asian käsittelyyn liittyvistä kysymyksistä. Sen sijaan hallinto-oikeus ei voi välipäätöksellä ratkaista esteellisyyttä koskevia kysymyksiä tai muutenkaan ratkaista asiaa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös KHO 2016:190 ei anna aihetta arvioida asiaa toisin, koska tuossa asiassa on ollut kyse vain siitä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hallinto-oikeuden ei tarvitse lausua kaikista valitusperusteista, jos asia voidaan ratkaista yhdellä niistä, kyseisessä tapauksessa esteellisyysperusteella. Oikeuskäytäntö ei kuitenkaan estä sitä, että esteellisyyden lisäksi hallinto-oikeus lausuu muistakin valitusperusteista, vaan tämä riippuu siitä, mitä hallinto-oikeus kussakin asiassa harkitsee tarkoituksenmukaiseksi.

4. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 57 §:n 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimen on järjestettävä suullinen käsittely, jos yksityinen asianosainen sitä vaatii. Saman pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tuomioistuimien voi asianosaisen vaatimuksesta huolimatta jättää suullisen käsittelyn järjestämättä, jos asian ratkaisemiseksi merkityksellisistä tosiseikoista on jo saatu riittävä selvitys, jonka perusteella asia voidaan ratkaista ilman, että tuomioistuimelle jää varteenotettavaa epäilystä tosiseikoista.

███ asiakumppaneineen on perustellut vaatimustaan sillä, että pitkän hakemusprosessin takia hankkeen asiakirjat ovat sekavat ja asioiden selvittäminen niiden perusteella on vaikeaa. Suullinen käsittely tai audienssi vähentäisi hallinto-oikeuden työtä sekavaan asiaan perehtymisessä.

Hallinto-oikeus toteaa, että vaikka asiassa on suuri määrä asiakirjoja ja asia on ollut kauan vireillä, saa asiakirjoista riittävän selvityksen asian merkityksellisistä tosiseikoista. Tosiseikoista ei ole jäänyt varteenotettavaa epäilystä. Ottaen huomioon hallinto-oikeuden velvollisuus perehtyä kaikkeen asiassa esitettyyn kirjalliseen selvitykseen suullisesta käsittelystä huolimatta ja suullisen käsittelyn järjestämisen ja toimittamisen edellyttämä työmäärä, ei suullisesta käsittelystä saataisi prosessiekonomista hyötyä. Näillä perusteilla vaatimus suullisen käsittelyn toimittamisesta on hylättävä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 58 §:n 2 momentin mukaan, jos hallintotuomioistuin ei järjestä asianosaisen vaatimaa suullista käsittelyä, tästä on ilmoitettava asianosaisille. Samalla asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kirjallista lisäselvitystä. Ilmoittamisesta voidaan luopua, jos valitus

jätetään tutkimatta tai hylätään heti taikka jos ilmoittaminen muusta vastaavasta syystä on ilmeisen tarpeetonta.

asiakumppaneineen ei ole edes esittänyt, että vaaditussa suullisessa käsittelyssä olisi tarkoitus esittää lisäselvitystä, vaan suullista käsittelyä on perusteltu lähinnä hallinto-oikeuden työn helpottamisella. Nämä seikat huomioon ottaen ilmoituksen antaminen ja tilaisuuden varaaminen lisäselvityksen antamiseksi on ilmeisen tarpeetonta.

Audienssi ei ole oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukainen asian selvittämiskeino. Vaatimus on siksi hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.

Pääasiaratkaisu

Hallinto-oikeus, hyläten valitukset muutoin, muuttaa lupamääräyksiä 9 ja 42. Määräykset kuuluvat muutetussa muodossaan seuraavasti (*muutokset kursivilla*):

9. Kun toteutetaan rakenteita, joiden takia joudutaan kaatamaan puita, tulee tarkistaa, että puiden kaatamisella ei hävitetä eikä heikennetä liito-oravan *tai lepakoiden* lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

42. Mikäli tarkkailutulosten perusteella todetaan, että tekopohjavesilaitoksen toiminta huomattavasti vaikeuttaa yksityisen talousvesikaivon käyttöä, tulee luvan saajan käynnistää neuvottelut kaivon omistajan kanssa ja tehdä tarpeelliset toimenpiteet vedensaannin turvaamiseksi tai maksettava sovittavat korvaukset. Luvan saajan tulee tarvittaessa laittaa erimielisyys hakemuksella ratkaistavaksi aluehallintovirastoon.

Mikäli yksityisen talousvesikaivon käyttö estyy tai käytettävissä olevan talousveden määrä merkittävästi vähenee tekopohjavesilaitoksen toiminnan johdosta, on luvan saajan viipymättä toimitettava talousvesikaivon käyttäjille riittävästi talousvettä. Toimituksia on jatkettava, kunnes vedensaanti on saatu turvattua muulla tavalla.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Hallintolain 5 §:n 1 momentin mukaan, jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin mukaan virkamies on esteellinen: 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen; 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä

hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle läheiselleen; 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai 7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Vesilain 3 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon asemakaava. Lisäksi on otettava huomioon, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta kaavan laatimista.

Vesilain 3 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Vesilain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Saman pykälän 2 momentin mukaan hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon: 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet; 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä 3) muut hankkeeseen osallistumattomalle taholle ja tässä laissa tarkoitettulle ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

Vesilain 3 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset: 1) hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämisestä siten kuin 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään; 2) maisemoinnista ja muusta työn jälkien poistamisesta; sekä 3) vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista.

Vesilain 3 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan luvassa on määrättävä luvanhal-

tija tarvittaessa tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia. Lupaviranomainen, tai sen määräyksestä valtion valvontaviranomainen tai kalatalousviranomainen, voi määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (yhteistarkkailu) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea myös ympäristönsuojelulakiin ja tähän lakiin perustuvaa tarkkailua. Tarkkailua koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus tarkkailla toisen alueella ja sijoittaa tarkkailun edellyttämät laitteet ja rakennelmat toisen alueelle. Tarkkailusta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta säädetään 13 luvussa.

Vesilain 3 luvun 20 §:n 1 momentin mukaan toistaiseksi voimassa olevaa lupaa koskevassa lupapäätöksessä voidaan määrätä hankkeen vesiympäristöä ja sen käyttöä koskevat lupamääräykset tarkistettaviksi määräajassa, jos tämä on tarpeen hankkeesta aiheutuvien merkittävien haittojen välttämiseksi.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lupapäätöksessä on tällöin määrättävä, mihin mennessä luvanhaltijan on saatettava yksilöityjen lupamääräysten ajanmukaisuus lupaviranomaisen tutkittavaksi ja mitä selvityksiä tuolloin on esitettävä.

Vesilain 3 luvun 21 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi hakemuksesta tarkistaa lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä, jos 1) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu haitallisia vaikutuksia, joita lupamääräyksiä annettaessa ei ole ennakoitu ja joita ei muutoin voida riittävästi vähentää; 2) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu olosuhteiden muutosten vuoksi haitallisia vaikutuksia, joita ei muutoin voida riittävästi vähentää; 3) turvallisuussyyt tätä edellyttävät; tai 4) tulvasta tai kuivuudesta voi aiheutua yleistä vaaraa ihmisen hengelle, turvallisuudelle tai terveydelle, suurta vahinkoa yleiselle edulle tai suurta ja laaja-alaista vahinkoa yksityiselle edulle, eikä näitä vaikutuksia muutoin voida riittävästi vähentää.

Saman pykälän 4 momentin mukaan hakemuksen lupamääräysten tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta 1 momentin 1–3 kohdan nojalla voi tehdä haitallisen vaikutuksen kohteena olevan yksityisen edun haltija, kunta, valvontaviranomainen tai asiassa yleistä etua valvova viranomainen. Hakemuksen 1 momentin 4 kohdan nojalla voi tehdä valtion valvontaviranomainen ottaen huomioon, mitä 18 luvun 3 a §:ssä säädetään.

Vesilain 4 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 16, 17 ja 28 §:ssä säädetään.

Vesilain 4 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan veden ottamista koskevaa lupasiaa ratkaistaessa on vesiesiintymään kohdistuvat veden ottamistarpeet sovitettava yhteen.

Saman pykälän 2 momentin mukaan jos vettä ei riitä käytettäväksi kaikkiin tarpeisiin, noudatetaan näiden kesken seuraavaa etusijajärjestystä: 1) veden ottaminen käytettäväksi ottamispaikan lähistössä tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten; 2) veden ottaminen yhdyskunnan vesihuoltoa varten paikkakunnalla; 3) veden ottaminen paikkakunnan teollisuuden käyttöön tai

muuten käytettäväksi paikkakunnalla sekä yhdyskunnan vesihuoltoa paikkakunnan ulkopuolella palveleva veden ottaminen; 4) veden ottaminen johdettavaksi tai kuljetettavaksi muualla käytettäväksi muuta tarkoitusta kuin yhdyskunnan vesihuoltoa varten.

Vesilain 4 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan veden ottamista koskevassa päätöksessä on määrättävä veden ottamisen tarkoitus, ottamispaikka ja veden ottamisen enimmäismäärä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 3 luvussa säädetään lupamääräyksistä, päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset veden johtamiseksi tarpeellisten rakenteiden tai ottamon sijoituspaikasta, vedenottomäärien seuraamisesta ja vesihuollon turvaamiseksi vedenhankinnan erityistilanteissa sallituista toimenpiteistä.

Vesilain 4 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan veden ottamista koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus sijoittaa ottamista palveleva vesijohto toisen alueelle. Vesijohto on sijoitettava toisen alueelle siten, että siitä aiheutuva haitta jää mahdollisimman vähäiseksi. Vesijohdon kohdalla olevaa aluetta ei saa käyttää siten, että vesijohto saattaa vahingoittua tai sen kunnossapito kohuttomasti vaikeutuu.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan lupahakemuksessa on esitettävä: 1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön; 2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä; 3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille; 4) selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 2 momentin (587/2011) mukaan jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Vesilain 11 luvun 3 §:n 2 momentin (257/2017) mukaan jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 19 §:n mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Vesilain 11 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan kuulutus ja hakemusasiakirjat on pidettävä nähtävillä 30 päivän ajan lupaviranomaisen verkkosivuilla. Lupaviranomainen voi kuitenkin asian laatu huomioon ottaen päättää, että kuulutus ja hakemusasiakirjat on pidettävä nähtävillä tätä pitempään, kuitenkin enintään 45 päivän ajan.

Vesilain 11 luvun 21 §:n 1 momentin mukaan päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on annettava hanketta koskevat tarpeelliset 3 luvun 10–14 §:n mukaiset määräykset sekä muut määräykset siitä, miten hanke on toteutettava. Päätöksessä on vastattava lausunnoissa ja muistutuksissa tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Jos hankkeesta aiheutuu korvattavaa edunmenetystä, päätöksessä on määrättävä korvauksista siten kuin 13 luvussa säädetään.

Vesilain 11 luvun 21 §:n 1 momentin (587/2011) mukaan päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on vastattava lausunnoissa ja muistutuksissa tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Jos hankkeesta aiheutuu korvattavaa edunmenetystä, päätöksessä on määrättävä korvauksista siten kuin 13 luvussa säädetään.

Vesilain 11 luvun 21 §:n 3 momentin (1193/2013) mukaan jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukainen vesienhoitosuunnitelma ja merenhoitosuunnitelma sekä tulvariskien hallinnasta annetun lain mukainen tulvariskien hallintasuunnitelma on otettu huomioon.

Vesilain 11 luvun 21 §:n 2 momentin (257/2017) mukaan jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on sisällytettävä yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä ja yhteenveto mainitun lain 20 ja 29 §:n mukaisten kuulemisten tuloksista. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

Lain 257/2017 voimaantulosäännöksen mukaan tämä laki tulee voimaan 16 päivänä toukokuuta 2017.

Lain 257/2017 siirtymäsäännöksen mukaan hankkeeseen, jonka ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaisesti, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olutta 11 luvun 3 ja 21 §:ää.

Vesilain 13 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisessa voidaan aiemman ratkaisun estämättä vaatia hakemuksella korvausta edunmenetyksestä, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu.

Vesilain 13 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, 1 §:ssä tarkoitettuna edunmenetyksenä korvataan: 1) edunmenetyks, joka aiheutuu tämän lain nojalla myönnetystä käyttöoikeudesta tai oikeudesta lunastaa omaksi kiinteää tai irtainta omaisuutta; 2) kiinteän tai irtaimen omaisuuden tai sen osan muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä aiheutuva menettäminen, vahingoittuminen tai huononeminen, omaisuuden käytön estyminen tai vaikeutuminen, sen tuoton vähentyminen, edellä mainituista seikoista aiheutuva arvon aleneminen sekä omistusoikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen mukaan lukien omaisuuden siirtämisestä ja

toisenlaiseksi muuttamisesta koituvat kustannukset; 3) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettusta edunmenetyksestä johtuva, samalle omistajalle kuuluvan muun kiinteän tai irtaimen omaisuuden käyttöarvon väheneminen tai arvon alentuminen tai rakennuksen tai muun omaisuuden siirtämisestä tai uudelleen rakentamisesta koituvat kustannukset; 4) rasite- tai nautinto-oikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden menettäminen, sen käyttämisen estyminen tai vaikeutuminen samoin kuin sellaiseen oikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen; vuokraan perustuvan oikeuden osalta kuitenkin vain siltä osin, kuin vuokralaisella ei ole oikeutta 21 §:ssä säädettyyn vuokramaksun alennukseen; 5) rakennuksen tai muun rakennelman, laitteen tai kaluston käyminen osittain tai kokonaan hyödyttömäksi 4 kohdassa tarkoitettujen edunmenetyksen takia; 6) muuhun kuin omistusoikeuteen tai 4 kohdassa tarkoitettuun erityiseen oikeuteen perustuvan, edun käyttäjälle tarpeellisen veden saannin tai vesialueen tai sen rannan muun tärkeän käyttämismahdollisuuden estyminen tai huomattava vaikeutuminen; 7) porotalouden tai ammattimaisen kalastuksen estyminen tai vaikeutuminen muissakin kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa; ja 8) liikkeen harjoittamisen keskeytyminen toimenpiteen kohteeksi joutuneella kiinteistöllä sekä sellaiselta kiinteistöltä muuttamisesta johtuvat kustannukset.

Vesilain 13 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan, jos luvanvarainen vesitaloushanke estää tai huomattavasti vaikeuttaa vedenottoa, lupaviranomaisen on korvaukseen oikeutetun vaatimuksesta määrättävä korvausvelvollinen korvauksen sijasta tekemään tarpeelliset toimenpiteet vedensaannin turvaamiseksi.

Ympäristönsuojelulain 16 §:n mukaan maahan ei saa jättää tai päästää jätettä tai muuta ainetta taikka eliöitä tai pieneliöitä siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (*maaperän pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsittellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin mukaan kiellettyä on rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden: 1) tahallinen tappaminen tai pyydystäminen; 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja 3) tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä kierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Luonnonsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan mitä 39 §:ssä ja 42 §:n 2 momentissa säädetään, ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai ra-

kennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämisestä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkuannuksia.

Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuja eläinlajeja ovat muun muassa liito-orava (*Pteromys volans*) ja kaikki pienlepäkot (*Microchiroptera*)

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Samana pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 39 §:n 1 momentin mukaan tämä laki tulee voimaan 16 päivänä toukokuuta 2017.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 40 §:n 2 momentin mukaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä sovelletaan hankkeeseen tai hankkeen muutokseen, jonka ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 12 §:n mukaan yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävästä. Lausunto on annettava hankkeesta vastaavalle kahden kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto muista lausunnoista ja mielipiteistä. Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, hankkeen vaikutusalueen kunnille sekä tarvittaessa maakuntien liitoille ja muille asianomaisille viranomaisille.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 13 §:n 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 13 §:n 2

momentin mukaan hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Asiassa saatu selvitys

Asian tausta

Tavase Oy on suunnitellut tekopohjavesihanketta Tampereen seudulla. Hanke käsittää vedenottamon ja kaksi tuotantoaluetta (TUA1 ja TUA2) Kangasalan kunnassa. Hankkeeseen kuuluu myös kolmas tuotantoalue (TUA3), joka sijaitsee etelämpänä Pälkäneen kunnan puolella. Hanke on saanut alkunsa Pirkanmaan ympäristökeskuksen (nykyään Pirkanmaan ELY-keskuksen) aloitteesta 1990-luvulla.

Tavase Oy:n lupahakemus on alun perin tullut vireille 22.9.2003 ja sitä on sen jälkeen täydennetty ja muokattu useita kertoja. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt lupahakemuksen päätöksellään 18.6.2015 numero 72/2015/2. Perusteluina hylkäämiselle on esitetty muun muassa, että hankkeen toteuttaminen tuotantoalueilla 1 ja 2 olisi heikentänyt merkittävästi Keisarinharju-Vehoniemenharjun Natura-alueen luontoarvoja, jotka ovat olleet Natura 2000-kohteen valintaperusteena.

Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 12.4.2017 numero 17/0124/2 valituksesta kumonnut aluehallintoviraston päätöksen ja palauttanut asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Perusteluinaan hallinto-oikeus esitti muun muassa, että hanke ei aiheuta hakemussuunnitelman mukaisesti toteutettuna Keisarinharju-Vehoniemenharjun eikä Keiniänrannan Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjen alueiden luonnonarvoille luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 30.8.2018 taltionumero 3947 pysyttänyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen Kangasalan (Keisarinharju-Vehoniemenharju) osalta, mutta kumosi sen Pälkäneen (Keiniänranta) osalta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen antamisen jälkeen aluehallintovirasto on jatkanut asian käsittelyä Kangasalan puoleisten tuotantoalueiden 1 ja 2 osalta ja antanut niiden osalta päätöksen 13.12.2019. Pälkäneen puoleisten tuotantoalueen 3 osalta Tavase Oy on muuttanut hakemustaan 31.5.2019 toimittamallaan uudella hakemuksella, josta aluehallintovirasto on antanut valituksenalaisen päätöksen 4.6.2020.

Menettely aluehallintovirastossa

Pälkäneen toimintoja koskevasta uudesta, muutetusta lupahakemuksesta on tiedotettu kuuluttamalla 6.2.-16.3.2020 aluehallintoviraston, Pälkäneen kunnan ja Kangasalan kaupungin verkkosivuilla. Kuulutuksesta ilmenee, että asia-osaisten katsotaan saaneen siitä tiedon 13.2.2020. Myös hakemusasiakirjat on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivuilla, mutta osassa hakemuksen liiteasiakirjoja oli latautumis- ja aukeamispuutteita verkkosivuilla 6.2.-13.2.2020. Kaikki asiakirjat olivat varmistetusti saatavilla verkkosivuilla 14.2.-16.3.2020. Latautumisongelmien takia aluehallintovirasto antoi kaikille muis-

tutuksen ja mielipiteen jättäneille sähköpostitse lisääikaa muistutuksen täydentämiseen 31.3.2020 saakka. Sähköpostiviesteistä ei kuitenkaan ilmene, että liiteasiakirjoissa on ollut edellä tarkoitettuja ongelmia.

Asian ratkaisukokoonpanoon aluehallintovirastossa on kuulunut ympäristöneuvos Arto Paananen, joka on myös esitellyt asian.

Hallinto-oikeudelle Tavase Oy:n Kangasalan toimintoja koskevien valitusten yhteydessä toimitetun nimikirjaotteen mukaan Paananen on ollut Pirkanmaan ympäristökeskuksen palveluksessa 1.3.1998 – 18.7.1998 ja 1.10.1998 – 31.12.2009. Paanasen virka siirtyi Pirkanmaan ELY-keskukseen 1.1.2010 ja Paananen jatkoi Pirkanmaan ELY-keskuksen palveluksessa 31.7.2017 saakka, minkä jälkeen hän siirtyi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston palvelukseen 1.8.2017 alkaen. Hallinto-oikeudelle toimitetun tehtävänkuvan mukaan Paananen on ELY-keskuksessa toiminut ylitarkastajana vesilain mukaisissa asioissa.

Hallinto-oikeudelle Tavase Oy:n Kangasalan toimintoja koskevien valitusten yhteydessä toimitetun luettelon perusteella Paananen on laatinut tai ollut osallisena laatimassa Tavase Oy:öön liittyviä muistioita ja lausuntoja sekä vastannut Tavase Oy:tä koskeviin tiedusteluihin.

Hallinto-oikeudelle on Tavase Oy:n Kangasalan toimintoja koskevien valitusten yhteydessä myös toimitettu kopiot Kangasalan Sanomissa 18.12.2019 julkaistusta artikkelista ”Tavase Oy odottaa vielä Pälkäneen puolta koskevaa lupapäätöstä” ja Tampereen veden asiakaslehdessä 1/2019 julkaistusta artikkelista ”Tekopohjavesihankkeen toimilupapäätös saataneen tänä vuonna”. artikkeleista ilmenee, että Tavase Oy:n saamien ennakkotietojen mukaan aluehallintoviraston päätös Pälkäneen puoleisen tekopohjavesihankkeen osan osalta tehtäneen kesään 2020 mennessä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Hankeen ympäristövaikutuksia on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Arviointiselostus on päivätty 17.4.2003 ja yhteysviranomaisena toiminut Keski-Suomen ympäristökeskus on antanut siitä lausunnon 9.7.2003. Lausunnossaan ympäristökeskus on todennut, että ympäristövaikutusten arviointi on tehty arviointiohjelman ja ympäristökeskuksen siitä antaman lausunnon mukaisesti, mutta selvityksiä tulee vielä eräiltä osin tarkentaa.

Hankeella tavoiteltava hyöty

Hankeen tarkoituksena on parantaa ja turvata osakaskuntien vedenhankintaa. Tavase Oy:ssä oli hakemuksen vireille tullessa osakkaina kuusi kuntaa: Akaa, Kangasala, Lempäälä, Tampere, Valkeakoski ja Vesilahti. Tampereen kautta on välillisesti mukana Pirkkala, jonne johdetaan Tampereelta yli 90 % kunnan tarvitsemasta talousvedestä. Valituksista ilmenee, että Valkeakoski on sittemmin irtautunut yhtiöstä ja Kangasala on päättänyt irtautua siitä. Akaa puolestaan on järjestänyt vesihuoltonsa yhteistyössä Hämeenlinnan seudun Vesi Oy:n (HS-Vesi) kautta.

Tekopohjavesilaitoksen vettä voidaan tarvittaessa johtaa kriisi- ja poikkeusti-

lanteissa esimerkiksi Tampereen seutukunnan tarpeisiin Tampereen verkostoyhteyksien kautta.

Hakemussuunnitelman mukaan hankkeella ratkaistaan tulevaisuuden hyvän talousveden riittävyysongelma normaalitilanteessa ja parannetaan merkittävästi vedenjakelun toimintavarmuutta kriisi- ja poikkeustilanteissa. Muina hyötyinä on mainittu muun muassa talousveden laadun ja toimintavarmuuden parantaminen.

Yleiskuvaus hankkeesta

Hankkeessa otetaan raakavettä Roine-järvestä raakavesipumppaamon avulla. Raakavesipumppaamosta vesi pumpataan tuotantoalueille TUA1 – TUA3. Raakavesipumppaamo sekä tuotantoalueet TUA1 ja TUA2 sijaitsevat Kangasalan kunnassa, ja niitä koskevat valitukset on ratkaistu hallinto-oikeuden päätöksessä 13.12.2021 numero 21/0072/1. Tässä päätöksessä käsitellään Pälkäneen puoleista osaa hankkeesta eli TUA3:a.

Tuotantoalue TUA3 sijaitsee lähimmillään noin 2,5 km päässä Kangasalan puolista eteläisestä tuotantoalueesta TUA2. TUA3 koostuu yhdestä imeytysalueesta, kahdesta jälleenimeytysalueesta ja neljästä kaivoalueesta.

Tuotantoalueen osa-alueet ovat pääosin metsäpeitteisiä. Imeytysalueen IA 4.1 kasvillisuus on kuivahkoa puolukkatyypin kangasta, tuoretta mustikkatyypin kangasta ja lehtomaista kangasta. Eteläosalla on raivattu uutta peltoa, joka ulottuu imeytysalueelle.

Jälleenimeytysalueella JIA4.2 on kuivahkoa, tuoretta ja lehtomaista kangasta. Puusto on pääosin kuusivaltaista. Itäosalla on taimikko. Jälleenimeytysalueella JIA 4.3 kasvillisuus on tuoretta kangasta, missä on uudistuskypsää puustoa ja avointa alaa. Uudistuskypsällä osalla puusto on mäntyvaltaista.

Kaivoalueella KA3.1 Taustialantien pohjoispuolella on tuoretta mustikkatyypin ja kuivahkoa puolukkatyypin mäntykangasta. Taustialantien eteläpuolella on tuoretta mustikkatyypin mäntyvaltaista kangasta ja varttunutta kuivahkon kankaan taimikkoa. Kaivoalueiden KA3.2 – KA3.4 kasvillisuus on tuoretta kangasta.

Hankkeen toimintojen sijainti ja kaavoitustilanne

TUA3 koostuu imeytysalueesta IA4.1, jälleenimeytysalueista JIA4.2. ja JIA4.3. sekä kaivoalueista KA3.1 – KA3.4. Rakenteet sijoittuvat Syrjänharjun valtakunnallisesti arvokkaalle harjualueelle, mutta hakemussuunnitelman mukaan eivät kuitenkaan harjun arvokkaimmille osille. Osa-alueista imeytysalue IA4.1 sijaitsee noin 100 m Taustin asuntoalueen pohjoispuolella, kaivoalue KA3.1 alle 50 m Taustin asuntoalueen itäpuolella ja muut osa-alueet lähimmillään noin 120 m Taustin asuntoalueen kaakkoispuolella Isolukon luonnonsuojelualueen ympärillä rajoittuen osittain siihen. Keiniänrannan luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alue on kaivoalueiden KA3.2 ja KA3.4 etelä- ja lounaispuolella, lähimmillään noin 250 m etäisyydellä tien 13982 eli Onkkaalantien toisella puolella.

Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suunniteltu toiminta-alue on pääosin virkistysaluetta (V).

Osa-alueista jälleenimeytysalue JIA4.2 ei sijaitse yleis- tai asemakaava-alueella. Muiden osa-alueiden osalta kaavoitustilanne on pohjoisesta etelään seuraava:

Imeytysalue IA4.1 sijoittuu Isokangas-Kollola osayleiskaava-alueelle. Alue on kaavoitettu luonnonolosuhteiltaan ja maisemaltaan arvokkaaksi maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (MY), vedenhankinnalle tärkeäksi pohjavesialueeksi (pv1) ja arvokkaan luonnonympäristön alueeksi (s11).

Kaivoalue KA3.1 sijoittuu pääosin Taustilan rakennuskaava-alueelle, mutta eteläisin osa sijoittuu Kankaanmaan rakennuskaava-alueelle. Taustilan rakennuskaavassa aluevaraukset ovat luonnon tilassa säilytettävä puistoalue (PL) ja kaavaselityksessä määrittelemätön VL. Kankaanmaan rakennuskaavassa alue on kaavoitettu lähivirkistysalueeksi (VL) sekä kauttakulku- tai sisääntulotieksi suoja- ja näkemäalueineen (LT).

Jälleenimeytysalueen JIA4.3 länsi- ja luoteisosat sijaitsevat Kankaanmaan rakennuskaava-alueen LT-alueella. Muutoin alue sijaitsee Valtatien 12 rinnakkaistien rakennuskaava ja rakennuskaavan muutos 21.10.1996 -alueella, miltä osin alueen kaavamerkintä on VL-1, jota ei ole määritelty kaavaselityksessä.

Kaivoalue KA3.2 sijaitsee osittain samalla kaavoittamattomalla alueella kuin jälleenimeytysalue JIA4.2, mutta kaivoalueen kaakkoisosassa sijaitsee Valtatien 12 rinnakkaistien rakennuskaava ja rakennuskaavan muutos 21.10.1996 -alueella. Kaivoalueet KA3.3. ja KA3.4 sijaitsevat kokonaisuudessaan saman kaavan alueella. Kaikki kaivoalueet on kaavassa merkitty maa- ja metsätalousalueiksi, joilla on ulkoilun ohjaamistarvetta ja ympäristöarvoja (MU).

Hakemussuunnitelmassa 31.5.2019 on todettu, että kaivoalueen KA3.4 kaakkoispuolella on vireillä Tervapirtin asemakaavamuutos.

Hydrogeologiset olosuhteet

Tuotantoalueella TUA3 on tehty maatulkuotauksia vuosina 2009 – 2010 ja 2019. Vuonna 2009 luotauksia tehtiin 100 Mhz antennilla ja vuonna 2010 tehtiin täydentäviä luotauksia 40 Mhz:n antennilla. Maatulkuotaukset kulkivat Onkkolaantien ja Lahdentien (valtatie 12) välisellä alueella harjua pitkin tuotantoalueen TUA3 luoteispuolelta kaakkoispuolelle ja harjun poikki koillisesta lounaaseen. Näiden tutkimusten perusteella imeytysalueelta Syrjänharjulle ulottuva harjujakso voidaan jakaa kallioperän osalta kahteen pääalueeseen, joita erottaa Taustin asuntoalueen kaakkoispuolella sijaitseva niin sanottu Taustialantien kalliokynnys. Pääasiallinen pohjavesivirtaus sijoittuu harjun karkealle ydinvyöhykkeelle Taustin asuntoalueen koillispuolelle, missä ytimen päähaara kulkee pohjavesiputken 340 kautta Taustialantien kalliokynnykselle. Taustialantien kynnyksen yli kulkee kaksi pohjaveden virtausreittiä.

Vuoden 2019 maatulkuotaukset tehtiin 40 Mhz antennilla. Uusien luotauksen linjat kulkivat Lahdentien ja Onkkolaantien vieressä harjun suunnassa sekä Iltaruskontietä Pälkäneen palvelukeskuksesta Keiniänrantaan.

Tarkennetun rakenneselvityksen perusteella harjualueen koillisreunalla pohjavesivirtausta ohjaavat lähelle harjun ydinosaa päättyvät peräkkäiset ja 15–20 m paksut, koillinen-lounas suuntaiset moreeniselänteet. Harjualueen lounaisreunalla Taustin omakotialueelta Taustialantien kynnykselle ulottuu osin pohjaveden pinnan yläpuolelle kohoava ja pohjavesivirtausta rajoittava tai ohuen pohjavesikerroksen sisältävä moreeni- ja kallioalue. Taustialantien kynnyksen lounaispäässä on heikosti vettä johtavaa moreenia ja kallio nousee paikoin pohjavesipinnan yläpuolelle. Alueen lounaisreunaa peittävät silttivaltaiset kerrostumat.

Onkkaalantien ja Iltaruskontien alueella palvelukeskuksen lounaispuolella on laajahko moreenikerrostumia ja silttisiä hiekkvoja käsittävä heikosti vettä johtava alue. Se rajoittuu Keiniänrannassa lähelle pohjaveden pintaa tai osin pohjavesipintaan ulottuvaan ja lounaispuoleltaan jyrkkäreunaiseen kalliokynnykseen.

Syrjänharjun lounaisreunalla on kapea kallioselänne, joka ohjaa pohjavesivirtausta sen itäpuolista harjuydintä pitkin Pälkäneen suuntaan ja länsipuolitse kohti Keiniänrantaa. Syrjänharjun lounaisreunan kallioselänteen kaakkoispäässä Onkkaalantien kohdalla putkien 353 ja 122 sekä kaivojen UK30, 112 ja 113 ympäristössä on kompleksinen, osin silttipeitteinen moreeni- ja kallioalue, joka aiheuttaa vaihtelua pohjaveden pinnankorkeuteen. Syrjänalustalla pohjaveden pääasiallinen purkautumisreitti kohden Keiniänrantaa ja Mallasvettä sijoittuu kaivojen P4 ja Uk30 väliselle alueelle.

Selvitysten perusteella uudet tekopohjaveden jälleenimeytysalueet voidaan sijoittaa Taustialantien kynnyksen eteläreunan ja kaivoalueiden K3 ja K4 väliin harjun ydinosan molemmiin puolin. Tekopohjaveden kaivoalue ennen Taustialantien kynnystä tai kynnyksellä tulee sijoittaa hyvin vettä johtavaan harjuyttimeen kairausten 340 ja 102 väliselle alueelle.

Hakemukseen on liitetty Gain Oy:n 15.3.2019 päivätty virtausmallin päivitys ja tekopohjavesilaitoksen toiminnan arviointi, jossa pohjaveden virtausmallia on tarkennettu tuotantoalueen TUA3 osalta. Gain Oy:n raportin mukaan vuoden 2019 mallin laskemat luonnontilan pohjaveden pinnankorkeudet vastaavat luonnontilassa mitattuja pohjaveden pinnankorkeuksia ja mallin laskemat imeytys- ja merkkiainekokeen alenemat ja ylenemät vastaavat kokeen aikana luonnossa mitattuja alenemia ja ylenemiä. Vuoden 2019 malli toimii koko alueella ja erityisesti mallin reuna-alueilla sekä Taustialantien kynnyksen kohdalla paremmin kuin alkuperäinen vuoden 2011 malli. Tulosten mukaan vuoden 2019 malli on riittävän tarkka tekopohjaveden tuotantoskenaarioiden tekemiseen ja tekopohjaveden tuotannon vaikutusten arvioimiseen tutkimusalueella TUA3.

Luonnossa mitattujen ja virtausmallilla mallinnettujen luonnontilan pohjaveden pinnankorkeuksien erot eli residuaalit olivat vuoden 2019 mallissa keskimäärin 0,5 m 13 vertailupisteessä. Mallinnuksen perusteella kokonaisviipymä on noin 60 päivää kun imeytysalueelle IA4.1 imeytetään 12 000 m³/d raakavettä. Jos tuohon määrään lisätään 2 000 m³/d yli-imeytys, on kokonaisviipymä noin 50 tai 60 päivää.

Gain Oy:n raportin johtopäätöksenä on, että mallilla tehtyjen tuotantoskena-

rioiden mukaan alueella voidaan tuottaa 12 000 m³/d hyvälaatuista tekopohjavettä. Tuotantotilanteessa Keiniänrannan avo-ojien virtaamat pienenevät alle 5 % ja pohjaveden pinnankorkeudet alenevat alle 0,2 m.

Keiniänrannan Natura-alue ja muut luontovaikutukset.

Keiniänrannan Natura-alue (FI0338005) on pinta-alaltaan 27 ha ja se on erityisten suojelutoimien alue (SAC). Alue kuuluu ennestään valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Keiniänrannan tervaleppäkorpi on eräs Pohjoismaiden edustavimmista tervaleppämetsistä. Natura-alueen suojeluperusteina ovat seuraavat luontotyypit: vaihettumis- ja rantasuot, metsäluhdat, puustoiset suot ja boreaaliset lehdot.

Uuteen hakemukseen liitetyn Natura-arvioinnin 31.5.2019 mukaan tekopohjavesilaitoksen rakenteet eivät sijoitu Keiniänrannan Natura-alueelle. Laitoksen toiminnan vaikutukset kohdistuvat Keiniänrannan vesitaseeseen sekä pohjaveden laatuun ja lämpötilaan. Virtaamat pysyvät luonnontilaisena. Toiminnan aiheuttamat muutokset ovat niin vähäisiä, että virtaaman vähenemisen erottaminen luonnontilaisesta vaihtelusta on vaikeaa. Kyse on noin 15-60 m³/d vesimäärästä. Vähäisiä pitkäaikaisvaikutuksista voi syntyä, jos virtaama-alenema on pitkäjaksoisesti noin 4 %:n tasossa, mutta tämä voidaan välttää laitoksen ajotavalla ja tarvittaessa yli-imeytyksellä. Pitkällä aikavälillä ei ole odotettavissa Keiniänrannan ekosysteemin muuttumista tai rappeutumista.

Keiniänrantaan purkautuvan pohjaveden lämpötila ei Natura-arvioinnin perusteella muutu. Vedenlaadun muutokset ovat arvioinnin mukaan vähäisiä. Laitoksen toimiessa minimiviipymä (280 vrk) Keiniänrantaan on selvästi yli 2-3 kk ja tätä pidempi viipymä ei enää muuta vedenlaatua oleellisesti.

Natura-arvioinnin mukaan tekopohjavesilaitoksen toiminnalla on vähäisiä vaikutuksia suojeltaviin boreaaliset lehdot, Fennoskandian metsäluhdat ja puustoiset suot –luontotyyppeihin. Hanke ei uhkaa luontotyyppien säilymistä alueella. Vaihettumissuot ja rantasuot –luontotyyppiin ei muodostu vaikutuksia. Laitoksen toiminnasta ei seuraa sellaisia ekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, jotka heikentäisivät Keiniänrannan Natura-alueen eheyttä.

Natura-arvioinnin mukaan tiedossa olevien suunnitelmien vaikutukset Keiniänrantaan jäävät vähäisiksi tai niistä ei muodostu vaikutuksia. Yhteisvaikutuksia tekopohjavesilaitoksen kanssa ei muodostu.

Natura-arvioinnin mukaan vaikutusten arviointiin ei liity merkittävää epävarmuutta, eikä arviointiin jää mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä vaikutusten merkityksestä. Aluehallintoviraston ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä esitetyt epävarmuustekijät ovat poistuneet eikä aiemmin ilmennyttä luvan myöntämisestettä ole olemassa.

Hankkeen vaikutuksia Natura-alueeseen kuulumattomaan Syrjänharjun luonnonsuojelualueeseen (YSA042435) on arvioitu erillisessä arvioinnissa (hakemuksen liite 13). Arvioinnin mukaan kyse on hieman alle 7 ha suuruisesta alueesta, jolla on kaksi suppaa. Tekopohjavesilaitoksen rakenteita ei sijoitu suojelualueelle. Alueen geologiset, maisemalliset ja ulkoiluolosuhteet eivät muutu.

Tekopohjavesilaitoksen toimiessa suojelualueen kohdalla pohjavesipinta alenee, mutta sillä ei ole vaikutusta alueen luonnonoloihin, koska pohjaveden pinnan ja maan pinnan välillä on 25–40 metriä paksu maakerros. Suojelualueella ei ole pohjavesivaikutteisia luontotyyppisiä eikä hanke vaikuta alueen luontaisiin ominaispiirteisiin tai ekologisen rakenteeseen ja toimintaan.

Suojelualue rajoittuu kaakossa kaivoalueeseen KA3.4. Kaivoalueelle rakennettavat kaivot ovat pienialaisia, eikä rakentaminen vaadi koko kaivoalueen puuston poistoa. Alueelle on suunniteltu rakennettavan 2-3 kaivoa. Mikäli kaivo rakennetaan välittömästi suojelualueen viereen, kaivon muodostama reunavaikutus on pienialainen. Reunavaikutus ei nykyisestään kasva tai sen vaikutus on vähäinen suojelualueelle.

Tekopohjaveden painelinja ja tilapäinen putkilinja sivuavat luonnonsuojelualueita. Putkiasennustyö tehdään siten, että suorilla vaikutuksilla Syrjänharjun luonnonsuojelualueelle ei muodostu.

Tavase Oy on vastineessaan ilmoittanut kartoittaneensa liito-oravien esiintymistä tuotantoalueella TUA3 19.3.2019, mutta tuloksia ei ole raportoitu erikseen. Lepakkoselvitystä ei ole laadittu.

Imeytysjärjestelyt

Imeytystä on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen muutettu siten, että rakenteet sijoitetaan vähintään 300 m päähän Keiniänrannan Natura-alueesta entisen 150 m vähimmäisetäisyyden sijaista. Lisäksi tuotantomäärää on alennettu niin, että se on alkuperäisen 20 000 m³/d sijaista 12 000 m³/d.

Tuotantoalueella TUA3 imeytetään Roine-järvestä otettavaa raakavettä imeytysalueelle IA4.1. Imeytystapana käytetään ensisijaisesti kaivoimeytystä ja toissijaisesti sadetusimeytystä. Normaali imeytettävä vesimäärä on vuosikeskiarvona 12 000 m³/d, mutta toiminnan haitallisia vaikutuksia pohjaveden pinnan korkeuteen voidaan tarvittaessa vähentää yli-imeytyksellä, jolloin vettä imeytetään enemmän kuin sitä otetaan. Imeytysjärjestelyjen kapasiteetissa on varauduttu tarvittaessa yli-imeyttämään 2 000 m³/d. Imeytettävä raakavesimäärä on siten yhteensä enintään 14 000 m³/d.

Roineen vesi on hakemussuunnitelman mukaan hyvälaatuista pintavettä ja soveltuu hyvin tekopohjaveden valmistamiseen sellaisenaan. Veden orgaanisen hiilen pitoisuus (TOC) on alhainen, eikä rautaa ja mangaania esiinny vedessä normaalia luonnontilaa enempää. Kevät- ja syyskierron aikana Roineessa esiintyy ajoittain lyhytaikaisesti piileviä, muuten vedenlaadun vaihtelut ovat vähäisiä. Roineen veden kiintoaine koostuu pääasiassa orgaanisesta aineksestä. Roineella ole ilmennyt sinileväongelmaa.

Vuosina 2003–2010 laatuparametrit Hiedanperänlahdella ovat olleet seuraavat:

Parametri	Yksikkö	Päällysvesi		Syvyys 16 m	
		Keskiarvo	Vaihteluväli	Keskiarvo	Vaihteluväli
Sameus	FNU	2,1	0,54-3,4	2,5	1,0-6,1
Kiintoaine	mg/l	2,0	<1-4,4	2,2	0,8-4,3

Happamuus	pH	7,2	6,9-7,5	6,9	5,7-6,1 6,6-7,2
Väri	mgPt/l	20	-	-	-
Sähkönj.	mS/m	6,6	6,3-6,8	6,7	6,4-7,3
Rauta	µg/l	80	23-140	98	39-150
Mangaani	µg/l	25	6-54	75	19-330
Typpi	µg/l	360	290-450	381	280-490
Fosfori	µg/l	12	8-15	12	9-17
CODMn	mgO ₂ /l	4,5	3,6-5,6	4,3	3,7-5,0
TOC	mg/l	6,5	6,0-7,6	6,0	5,7-6,1

Raakavesi on laadultaan hyvää, joten esikäsitteilyyn ei ole tarvetta. Imeytyskaivojen toiminnan optimoinnin ja pitkän käyttöiän varmistamiseksi varaudutaan kuitenkin raakaveden mekaaniseen esikäsitteilyyn kevät- ja syyskierron aikana Roineessa ajoittain lyhytaikaisesti esiintyvien piileväesiintymien aikana. Mahdollisten piileväesiintymien aikana voidaan käyttää kaivoimeytyksen sijasta sadetusimeytystä. Sadetusimeytysmenetelmän osalta veden esikäsitteilylle ei ole tarvetta.

Kaivoimeytyksessä raakavesi imeytetään kaivoa ympäröivään maaperään kaivon siiviläosan kautta. Imeytyskaivo vastaa rakenteeltaan vedenottoa. Imeytysalueella IA4.1 on ennestään 3 imeytyskaivoa, minkä lisäksi rakennetaan 4 uutta kaivoa.

Sadetusimeytyksessä raakavettä sadetaan maan pinnalle käyttämällä imeytysalueille pinta-asennuksena tehtyä imeytysputkistoa. Sadetusimeytykseen on varattu pinta-alaa 16 200 m², josta kerralla käytössä 5 400 m². Sadetusimeytys on ajallisesti suunniteltu siten, että aluetta sadetetaan vuosi ja sen jälkeen se on vähintään vuoden levossa.

Imeytysalueella IA4.1 syntynyt tekopohjavesi pumpataan ylös Taustilantien kynnyksen yläpuolella sijaitsevalla kaivoalueella KA3.1. Kaivoalueen mitoitus on 14 000 m³/d ja sille rakennetaan 7 kaivoa. Pumpattu vesi johdetaan maanalaista putkilinjaa pitkin Taustialantien ali (kynnyksen yli) jälleenimeytysalueille JIA4.2 ja JIA4.3, joilla vesi imeytetään uudelleen maahan kaivoimeytyksellä. Kullekin jälleenimeytysalueelle rakennetaan 4-6 kaivoa eli yhteensä 8-12 kaivoa.

Tekopohjaveden otto ja laatu

Jälleenimeytysalueilla syntynyt tekopohjavesi otetaan kaivoalueille KA3.2 – KA3.4 sijoitettavien kaivojen kautta. Kaivoalueilla KA3.2 ja KA3.3 on ennestään yksi kaivo kullakin, minkä lisäksi kullekin alueelle rakennetaan 3 – 5 kaivoa lisää. Kaivoalueella KA3.4 ei ole olemassa olevia kaivoja ja sinne rakennetaan 2 – 3 kaivoa. Kaivojen yhteismäärä on siten 10 – 15 kappaletta. Tekopohjaveden oton vuosikeskiarvo on 12 000 m³/d. Lisäksi osa kaivoalueelta KA3.1. pumpatusta vedestä voidaan johtaa suoraan tuotantoon siirtolinjan kautta. Linjan mitoituksessa käytetään vesimäärää 12 000 m³/d.

Tekopohjaveden muodostaminen alentaa veden orgaanisen aineen määrää (TOC). Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoksen TOC-poistuman voidaan teoreettisesti arvioida olevan 65–80 %, jolloin tuotetun veden TOC on 1,3 – 2,3 mg/l.

Tekopohjaveden happipitoisuuden arvioidaan olevan noin 2 – 9 mg/l. Tekopohjaveden rauta- ja mangaanipitoisuudet tulevat olemaan luonnollisen pohjaveden kaltaisia. Tekopohjaveden yleisten laatuparametrien on arvioitu olevan seuraavat: hiilidioksidipitoisuus 8 mg/l, alkaliteetti 0,25 mmol/l, pH 6,5 ja kalsiumpitoisuus 5 mg/l. Tekopohjaveden laadun vaihtelut ovat vähäisiä ja myöskään vuodenaajoista johtuvaa vaihtelua ei ilmene. Vesi on viileää vuoden ympäri.

Roineen vedessä syanobakteereiden osuus biomassasta on alhainen. Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoksella tuotettavassa vedessä ei siten voida olettaa esiintyvän sinileväongelmaa. Jälkikäsitteilylle ei ole tarvetta, lukuun ottamatta alkalointia ja veden desinfiointia. Desinfiointi tarvitaan lähinnä verkostosuojaksi.

Liikennejärjestelyt

Huoltoyhteysverkosto suunnitellaan ja rakennetaan siten, että nykyisiä ajouria ja polkuja käytetään mahdollisimman paljon. Imeytysalueelle IA4.1 ja kaivoalueelle KA3.3 on osittain rakennettava uudet huoltoyhteysurat. Muiden osalta levennetään ja vahvistetaan olemassa olevia yhteyksiä ja uria. Päähuoltotiet ovat 4–5 m leveitä. Vähemmän tärkeät huoltoyhteydet ovat hieman kapeampia. Ensisijaisesti vanhat ajourat parannetaan poistamalla mahdollinen kasvillisuus ja humus tiepohjalta tarvittavalta leveydeltään ja ajetaan pinnoitteeksi 150 – 200 mm:n murskekerros. Teiden kuivatus varmistetaan tarvittaviin kohtiin kaivettavilla sivuojilla ja rummuilla.

Tekopohjavesilaitoksen rakentamisen aikaiset vaikutukset hakemussuunnitelman mukaan

Pohjaveteen ja pintaveteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia rakentamisen aikana. Putkiasennustyö tehdään siten, että vaikutuksia Syrjänharjun luonnon-suojelualueelle ja Syrjänharjun rantakerrostuma-alueelle ei muodostu. Putkikaivanto pidetään kapeana eikä kaivuumaita sijoiteta luontokohteille.

Rakentamisen takia menetetään etupäässä kuivahkoa ja tuoretta kangasta, eikä arvokkaalle harjukasvillisuudelle (paisterinnekasvillisuus) muodostu vaikutuksia. Metsäalueet pirstoutuvat vähäisesti, mutta pirstoutumisen vaikutus harjualueen yhtenäisyyteen on vähäinen. Tekopohjavesilaitoksen rakenteiden kohdalla ei ole tiedossa uhanalaisten lajien esiintymiä.

Tiestöön aiheutuu väliaikaista haittaa, mutta tiestön vauriot korjataan ja tiestö palautetaan alkuperäiseen kuntoon rakennustöiden päätyttyä.

Tekopohjavesilaitoksen käytön aikaiset vaikutukset hakemussuunnitelman mukaan

Imeytysalueilla pohjaveden pinnat nousevat paikallisesti ja kaivoalueilla pohjaveden pinnat laskevat paikallisesti. Tuotantoalueella TUA3 tasapainotilanteessa pohjavedenpinnan ylenemä tulee olemaan 3–3,5 metrin luokkaa ja alenema kaivoalueen ympäristössä 0,5 metriä. Alenemat ja ylenemät voivat olla tilapäisesti tätä suurempia ennen tasapainotilan saavuttamista laitoksen käynnistysvaiheessa. Laitoksen ajotavalla voidaan hallita tuotantoalueen vesitaseita niin, että pohjaveden pinnankorkeuksien ja virtaussuuntien muutoksien haitalliset vaikutukset jäävät vähäisiksi tai niitä ei ole.

Hakemuksen mukaan tekopohjaveden valmistuksella ei ole haitallisia vaikutuksia alueen pohjaveden laatuun. Hanke ei vähennä pohjavesialueen antoisuutta eikä vaikuta Pälkäneen kunnan Kinnalan pohjavedenottamon toimintaan tai veden laatuun. Pintaveteen ei ole vaikutuksia.

Tekopohjavesilaitoksen toimiessa Keiniänrannan vesitase pidetään lähtökohdaisesti vakaana tekopohjavesilaitoksen ajotavalla, millä varmistetaan Keiniänrannan veden laadun ja määrän säilyminen luonnontilan kaltaisena. Myös Keiniänrantaan purkautuvan pohjaveden lämpötila säilyy luonnontilaisena. Toiminta ei muuta suojeltavien luontotyyppien toimintaa, rakenteita tai ekologisia ominaispiirteitä lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Tekopohjavesilaitoksen pitkäaikainen toiminta ei aiheuta seurauksia kasvillisuuteen silloinkaan, kun laitos lopettaa toimintansa.

Pohjaveden pinnan muutoksilla toiminnan aikana ei arvioida olevan vaikutuksia rakennusten tai rakenteiden painumiin. Maisemavaikutukset jäävät vähäisiksi, sillä tekopohjavesilaitosalueet kattavat vain pienen osan harjualueesta.

Tekopohjavesihanke ei aiheuta muutoksia pohjaveden määrälliseen tilaan eikä aiheuta pohjavesialueen kemiallisen tilan heikkenemistä.

Korvausperusteet

Hakemukseen on liitetty Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n 16.4.2019 päivätty selvitys korvausten perusteista. Selvityksen mukaan kohdealueella on vuosina 2014 – 2017 tehty 7 peltokauppaa, joissa peltomaan hinta on ollut 7 200 – 25 416 €/ha, keskihinnan ollessa 17 195 €/ha ja mediaanihinnan 16 240 €/ha. Ainakin kaksi kaupoista on tehty selvästi yli käyvän hinnan. Saadun selvityksen perusteella pellon hinnaksi on arvioitu 12 000 €/ha.

Puuttomasta metsämaasta ei ole ollut kauppahintoja saatavana. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion mukaan metsämaan tuottoarvo Pirkanmaalla on 150 – 580 €/ha. Maa- ja metsätalouden korvausperusteita koskeissa tuomioissa määrännyt metsämaan korvauksen tasoon 80–1 200 €/ha. Ottaen huomioon kohteiden edullisen sijainnin, selvityksessä kaikki metsätaloustaloudessa olevat tilukset on hinnoiteltu yksikköhinnan 1 200 €/ha mukaisesti.

Maanmittauslaitoksen ylläpitämän Kiinteistöjen kauppahintarekisterin mukaan kohdealueella on vuosina 2013–2018 tehty 14 asemakaavan ulkopuolisten rakennuspaikkojen kauppaa. Näissä kaupoissa neliöhinta on vaihdellut välillä 1–9 €/m², keski- ja mediaanihinnan ollessa 5,22 €/m². Rakennuspaikkojen yksikköhintana on tämän perusteella esitetty käytettäväksi 5 €/m². Muiden rakennuspaikkojen yksikköhinnaksi on esitetty 2,50 €/m². Pälkäneen puoleisessa päässä peltoalueen itäpäästä alkaen maapohjalla on katsottu olevan lievää rakennusmaan odotusarvoa, jonka suuruudeksi on katsottu 1,50 €/m².

Vesialueen hinnaksi on arvioitu toimituskäytännön ja tehtyjen vähäisten vesialuekauppojen perusteella 1 000 €/ha.

Maan tiivistymisestä ja muusta rakentamiseen liittyvästä haitasta on esitetty korvaukseksi työalueelta 1 500 €/ha.

Putki- ja työalue on arviolta vuoden poissa viljelystä. Sadonmenetys tulisi korvata 4,5 tonnin hehtaarisadon ja keskimääräisen 200 €/tonni viljahinnan mukaan hintaan 900 €/ha. Menetettävien EU-tukien osalta ei korvausta ole perusteltua maksaa, koska tämän osuuden katsotaan menevän viljelykustannuksiin.

Puuston odotusarvo ja taimikoiden kustannusarvo tulee korvata putki- ja työalueelta Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisemien Summa-arvomenetelmän aputaulukoiden mukaan. Tältä osin on esitetty minimikorvaukseksi 750 €/ha.

Tontti- ja odotusarvomaalla sekä vesialueella on esitetty korvattavaksi yleisen korvauskäytännön mukaisesti alueen ”vuokrana” 5 % laskettuna maapohjan käyvästä arvosta eli 750–2 500 €/ha.

Korvaukseksi maastoon sijoitettavista havaintoputkista on esitetty 100 €/putki.

Oikeudellinen arviointi

Arto Paanasen esteellisyys

Asiassa ei ole ilmennyt mitään perustetta katsoa, että Paananen olisi ollut esteellinen tässä asiassa hallintolain 28 §:n 1 momentin 1–6 kohtien perusteella. Paanasen mahdollista esteellisyyttä on siten arvioitava saman momentin 7 kohdan yleislausekkeen perusteella.

Yleislausekkeen mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa ”muusta erityisestä syystä vaarantuu”. Hallinnossa on vakiintuneesti edellytetty, että tällaisen syyn on oltava lähtökohdiltaan myös ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen on oltava suunnilleen saman asteinen kuin erityisten esteellisyyssperusteiden. Yleislauseke perustuu lähinnä kiinteään sidonnaisuuteen päätöksenteon kohteena olevaan asianosaiseen tai käsiteltävänä olevaan asiaan.

Muutoksenhakijat ovat perustelleet väitteitään Paanasen esteellisyydestä pääasiassa hänen aikaisemmalla toiminnallaan Pirkanmaan ELY-keskuksessa ja siitä syntyneellä lojaliteetilla Tavase-hankkeeseen, joka on käynnistynyt Pirkanmaan ELY-keskuksen edeltäjän Pirkanmaan ympäristökeskuksen aloitteesta ja jota Pirkanmaan ELY-keskus on edelleen edistänyt. Kuitenkin jo hallintolakiä edeltäneessä hallintomenettelylaissa oli nykyisessä hallintolaissa säädettyä yleislauseketta vastaava esteellisyyssäännös. Hallintomenettelylakia koskevan hallituksen esityksen mukaan yleislausekejäävi voi tulla kysymykseen muun muassa silloin, kun henkilön puolueettomuutta saatetaan ryhtyä epäilemään yleisön keskuudessa. Tällainen epäily nyt kysymyksessä olevassa asiassa on esitetty.

Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjaratkaisussaan KHO:2018:116 katsonut, että hallinto-oikeuden määräaikaisena esittelijänä toiminut Maahanmuuttoviraston ylitarkastaja oli esteellinen toimimaan esittelijänä kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevassa asiassa, mutta tämä liittyi asian erityispiirteisiin, muun muassa Maahanmuuttoviraston maalinjauksiin. Hallinto-oikeuden esittelijään sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n säännöstä toisen as-

teen jäävistä. Kyseistä säännöstä ei sovelleta ympäristölupaviranomaisten virkamiehiin. Hallintolainkäytössä on vakiintuneesti katsottu, että työ- tai virkasuhde viranomaiseen ei sellaisenaan synnytä sellaista lojaliteettisuhdetta viranomaiseen, että virkamies tulisi pelkästään tällä perusteella esteelliseksi. Nämä seikat huomioon ottaen Paanasta ei voida pitää esteellisenä pelkästään sillä perusteella, että hän on Pirkanmaan ELY-keskuksessa työskennellessään osallistunut Tavase Oy:n asioiden käsittelemiseen. Asiakirjoista ei myöskään ilmene, että Paananen olisi ELY-keskuksessa osallistunut sellaisten ratkaisujen tekemiseen tai lausuntojen antamiseen, joilla olisi ollut välittömiä oikeusvaikutuksia nyt kysymyksessä olevan hakemusasian käsittelyyn.

Aluehallintovirastossa työskennellessään Paananen on mahdollisesti antanut Tavase Oy:lle tietoja Tavase Oy:n asioiden käsittelyaikatauluista. Tällaisten tietojen antaminen on Paanasen työtehtäviin kuuluva rutiiniomainen toimenpide, jota ei voida pitää perusteena katsoa, että Paanasen puolueettomuus olisi objektiivisesti vaarantunut. Valittajien esiin tuomat lehtikirjoitukset eivät sillä mitään sellaista, joka antaisi aiheutta epäillä, että Paananen olisi antanut etukäteistietoja päätöksen sisällöstä.

Aluehallintovirastojen lupa-asioita vastaavat asiat on aiemmin käsitelty ja ratkaistu ensiasteena tuomioistuimissa. Vaativien ympäristö- ja vesitalouslupa-asioiden käsittely liitännäisvaatimuksineen on lainkäyttöön rinnastuvaa ratkaisutoimintaa, joka edellyttää ratkaisuun osallistuvilta hallintoviranomaisilta ja päätöksentekijöiltä korostettua objektiivista puolueettomuutta. On mahdollista, että valvojana toimiminen hakemukseen liittyvän asian käsittelyn aiemmissa vaiheissa on ulkopuolisten asianosaisten tarkastelussa näyttänyt epäilyttävältä. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan yleislausekkeen vakiintunut, suppea tulkinta ei kuitenkaan automaattisesti tee ELY-keskuksessa valvojana toimintaa Paanasta esteelliseksi osallistumaan asian ratkaisuun aluehallintovirastossa, eikä asiassa ole muutoinkaan saatu sellaista selvitystä, jonka perusteella olisi katsottava, että Paanasen puolueettomuus olisi erityisestä syystä vaarantunut. Näissä olosuhteissa aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä kumota sillä perusteella, että Paananen olisi ollut esteellinen.

Hakemuksesta kuuleminen

Hakemuksesta on kuultu julkisella kuulutuksella, jolloin tiedoksisaannin hallintolain 62 §:n 3 momentin mukaan katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta 6.2.2020. Tiedoksisaannin katsotaan siten tapahtuneen 13.2.2020 ja varsinainen kuulemisaika on ollut 14.2. – 16.3.2020, eli vesilain 11 luvun 10 §:n 2 momentin pääsäännön mukaisesti 30 päivää.

Mahdollisuus pidentää kuulemisaika 45 päivään lisättiin vanhan vesilain (264/1961) 16 luvun 7 §:n 1 momenttiin lailla 553/1994 osana vesilupamenettelyn uudistusta. Hallituksen esityksen HE 17/1994 mukaan pidennetty määräaika oli tarkoitus käyttää sellaisissa laajoissa hankkeissa, joissa aikaisemmin olisi käytetty katselmustoimitusta. Uudessa vesilaissa katselmustoimitusinstituutiosta on luovuttu, mutta hallituksen esityksessä HE 277/2009 uudeksi vesilaiksi on esitetty, että mahdollisuus määräajan pidentämiseen on säilytetty uudessa laissa huomattavan laajoja hankkeita silmällä pitäen.

Laissa ei ole säädetty tarkemmin siitä, millaisissa hankkeissa pidempää kuule-

misaikaa on käytettävä, minkä vuoksi aluehallintovirastolla on katsottava olevan laaja harkintavalta kuulemisajasta päättäessään. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon, että pidempää kuulemisaikaa on lain esitöiden perusteella tarkoitettu käytettäväksi vain huomattavan laajoissa hankkeissa, ei aluehallintoviraston toimintaa ole pidettävä tältä osin virheellisenä.

Asiassa saadun selvityksen perusteella kaikki asian asiakirjat eivät ole olleet saatavilla aluehallintoviraston verkkosivuilla 6.2.2020 alkaen, mutta ne ovat kuitenkin olleet saatavilla 14.2.-16.3.2020 eli varsinaisen 30 päivän kuulemisajan aikana sen jälkeen (13.2.2020), kun asianosaisten katsotaan saaneen asiasta tiedon. Tämän vuoksi hallinto-oikeus katsoo, että uusista, oikeastaan olemassa olevista mutta teknistä syistä saavuttamattomista, asiakirjoista ei ole ollut tarpeen kuuluttaa erikseen. Muistutusten ja mielipiteiden esittäjille on annettu aluehallintoviraston aloitteesta lisäaikaa ilmoittamatta kuitenkaan, että lisäajan antaminen johtuu edellä mainituista ongelmista. Hyvän hallintotavan mukaista olisi ollut ilmoittaa, että osa asian asiakirjoista ei ole ollut saatavilla heti 6.2.2020, mutta ottaen huomioon, että aluehallintovirastolla edellä esitetyn perusteella ei ole ollut velvollisuutta tiedottaa asiasta kuuluttamalla, ei tätä seikkaa voida pitää riittävänä perusteena katsoa, että aluehallintoviraston toiminta olisi tältä osin ollut lainvastaista.

Lisäajan myöntäminen muistutuksen tai lausunnon antamiselle on viranomaisen harkinnan varassa, eikä sellaisen myöntämättä jättäminen ole lainvastaista ottaen lisäksi huomioon, että määräajan jälkeenkin saapuneet muistutukset ja lausunnot tulee ottaa päätöksenteossa huomioon. Natura-arvioiden liitteiden puuttuminen lausuntopyynnöstä tai niiden toimittaminen jälkikäteen ei ole yksistään riittävä peruste päätöksen kumoamiselle. Kuulutuksessa ei ole esitetty hankkeesta mitään sellaista, mikä ei vastaisi hakemusta tai sen liitteitä.

Karttatarkastelun perusteella kiinteistöt 633-422-1-3 ja 635-424-1-356 sijaitsevat Natura-alueen ulkopuolella, minkä vuoksi niiden omistajia tai haltioita ei luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentin sanamuodon perusteella ole tulnutkaan kuulla Keiniänrannan Natura-alueen uudesta Natura-arvioinnista luonnonsuojelulain mukaisessa menettelyssä. Sillä, että sama arviointi sinänsä on osa nyt kysymyksessä olevan lupa-asian asiakirjaselvitystä ei ole merkitystä, koska kyse on oikeudellisesti eri asioista.

Muut väitetyt virheet aluehallintoviraston menettelyssä

Päätöksessään 18.6.2015 numero 72/2015/2 aluehallintovirasto hylkäsi Tavase Oy:n lupahakemuksen pelkästään Natura 2000 -alueisiin liittyvillä perusteilla ottamatta kantaa luvan myöntämisen edellytyksiin muutoin. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 30.8.2018 taltionumero 3947 pysyttänyt aluehallintoviraston hylkäävän päätöksen Pälkäneen toimintojen osalta. Tavase Oy:n alkuperäinen lupahakemus on siten tullut lainvoimaisesti hylätyksi. Näin ollen aluehallintovirasto ei ole voinut jatkaa saman hakemuksen käsittelyä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO:2016:48 mukaan hallintoasiassa annettu hakemuksen hylkäävä päätös ei saa sellaista oikeusvoimaa, joka estäisi samanlaista hakemusta koskevan asian ratkaisemisen uudella hallintopäätöksellä. Hakemusta ei siten voi jättää tutkimatta sillä perusteella, että samansisältöiseen hakemukseen on aiemmin annettu ratkaisu. Se, että korkein

hallinto-oikeus on 30.8.2018 pysyttänyt aluehallintoviraston hylkäävän päätöksen Tavase Oy:n Pälkäneen toimintojen osalta ei siten tarkoita sitä, että Tavase Oy ei ole voinut panna vireille uutta hakemusta, jossa se hakee uudelleen lupaa Pälkäneen toiminoille ottaen huomioon korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut. Näin Tavase Oy onkin toiminut. Tällaisen uuden hakemuksen tekeminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei uudessa hakemuksessa voitaisi viitata aiemman hakemuksen yhteydessä tehtyihin selvityksiin, koska laissa ei ole säännöstä, joka edellyttäisi, että uutta hakemusta varten laadittaisiin aina uudet selvitykset. Laissa ei myöskään ole säännöstä, jonka perusteella hakemuksen ottaminen uuteen käsittelyyn olisi edellyttänyt erityistä syytä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 30.8.2018 ei ole määrätty, että Tavase Oy:n hankkeen Kangasalan ja Pälkäneen osia on käsiteltävä yhdessä. Kun otetaan huomioon korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun lopputulos Kangasalan ja Pälkäneen alueiden osalta, etäisyydet tuotantoalueiden välillä ja niiden sijoittuminen eri akvifereihin sekä se, että Kangasalan ja Pälkäneen hankkeilla ei ole osoitettu olevan sellaisia yhteisvaikutuksia, jotka edellyttäisivät hankkeiden käsittelyä yhdessä, erillisten päätösten antamista Kangasalan ja Pälkäneen toimintojen osalta ei ole pidettävä menettelyvirheenä. EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö koskee lähinnä tilanteita, joissa velvollisuus soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä on yritetty kiertää hanketta pilkkomalla. Tällaisesta tilanteesta ei nyt ole kyse, eikä Unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntö anna aihetta arvioida asiaa toisin.

Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöksessä on asianmukaisesti vastattu asiassa esitettyihin muistutuksiin ja lausuntoihin.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Uusi laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) astui voimaan 16.5.2017. Uusi laki kumosi voimaan tullessaan aikaisemman lain ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994). Uuden lain 40 §:n 2 momentin perusteella aikaisempaa lakia sovelletaan kuitenkin edelleen sellaisiin hankkeisiin, joiden ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta on tiedotettu kuuluttamalla ennen 16.5.2017. Siirtymäsäännöksessä ei ole annettu mitään takarajaa aikaisemman lain soveltamiselle.

Uusi laki on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/52/EU perusteella ja siirtymäsäännös on kyseisen direktiivin 3 artiklan mukainen.

Koska Tavase Oy:n hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely on toteutettu jo vuonna 2003, siihen on lähtökohtaisesti edelleen sovellettava aikaisempaa lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994). Tällä on se merkitys, että uuden lain säännöksiä muun muassa perustellusta päätelmästä ei sovelleta tässä tapauksessa.

Edellä lausuttu edellyttää kuitenkin, että kyse on edelleen samasta hankkeesta. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt Tavase Oy:n alkuperäisen lupahakemuksen, ja Tavase Oy on tämän jälkeen pannut vireille uuden, aikaisemmasta poikkeavan lupahakemuksen. Hallinto-oikeuden on tämän vuoksi valitusten johdosta arvioitava, onko uuden lupahakemuksen mukaista tekopohjavesihan-

ketta tuotantoalueella TUA3 pidettävä erillisenä hankkeena, joka olisi edellyttänyt oman arviointimenettelynsä.

Uudenkin lupahakemuksen mukainen hanke on edelleen osa Tavase Oy:n Kangasalan-Pälkäneen tekopohjavesihanketta. Laissa ei ole säännöstä, jonka perusteella alkuperäisen lupahakemuksen hylkääminen itsessään muuttaisi hankkeen toiseksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kannalta. Asiassa saadun selvityksen perusteella uudessa lupahakemuksessa hanketta on muutettu siten, että se on mittakaavaltaan ja ympäristövaikutuksiltaan pienempi verrattuna alkuperäiseen hakemukseen. Näin ollen arviointimenettelyä ei ole perusteltua uusina tämän muutoksen johdosta. Muutoinkaan olosuhteissa tai suunnitelmassa ei ole osoitettu tapahtuneen sellaisia muutoksia, joiden perusteella pitäisi vaatia uutta arviointimenettelyä. Asiassa saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto on menetellyt aikaisemman ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) edellyttämällä tavalla asiaa ratkaistessaan. Tämän vuoksi aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä kumota ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvillä perusteilla.

Hankkeen kaavanmukaisuus ja tulevan kaavoituksen vaikeutuminen

Asiassa saadun selvityksen perusteella tuotantoalueelle TUA3 rakennetaan kaivoja ja maanalaisia putkia. Imeytysalueelle IA4.1 sijoitetaan lisäksi maanpäällisiä sadetusputkia. Lisäksi alueen liikennejärjestelyihin tulee muutoksia ja rakennustyöt voivat edellyttää puiden kaatamista. Hallinto-oikeus katsoo, että näillä toimenpiteillä olisi sellaisia vaikutuksia, jotka estävät tai kohtuuttomasti vaikeuttavat tuotantoalueen TUA3 eri osa-alueiden käyttämistä kaavoissa varattuihin tarkoituksiin.

Hallituksen esityksessä HE 277/2009 uudeksi vesilain on lausuttu, että vesilain 3 luvun 5 §:n 2 momentissa kaavan laatimisen vaikeuttamisella ei viitata yleisesti tulevaan kaavoitukseen, vaan sillä tarkoitetaan tilanteita, joissa kaava on laadittavana tai päätös kaavan laatimisesta on tehty. Tämän perusteella lupahakemuksen hylkäämiseksi tämän lainkohdan vastaisena ei ole riittävää, että Tavase Oy:n hankkeen totuttaminen vaikuttaisi mahdollisesti tulevaisuudessa laadittavia kaavoja, vaan hankkeen olisi merkittävästi vaikutettava jo aloitettuja konkreettisia kaavoitushankkeita. Pälkäneen kunta ei ole osoittanut, että tällaisesta tilanteesta olisi kyse eikä asiassa ole muutoinkaan ilmennyt syytä katsoa, että hankkeen toteuttaminen voisi aiheuttaa tällaista haittaa.

Edellä esitetyn perusteella luvan myöntämiselle ei ole kaavoituksellista estettä.

Asiassa saadun selvityksen riittävyys ja luotettavuus

Pohjaveden virtausmallia on päivitetty vuonna 2019 tuotantoalueen TUA3 osalta siten, että malli tarkentui alueen reuna-alueilla ja erityisesti vaikutukset Keiniänrannan Natura-alueella tarkentuivat. Mallin kalibrointi ja validointitulokset ovat tarkentuneet huomattavasti aikaisempaan malliin verrattuna. Näillä perusteilla hallinto-oikeus katsoo, että laadittu mallinnus on riittävän luotettava hankkeen pohjavesivaikutusten arvioimiseksi.

Vuosina 2009, 2010 ja 2019 tehdyt maatutkaluotaukset antavat yhdessä riittävän luotettavan kuvan maaperän rakenteesta ottaen huomioon, että vuoden

2019 luotauslinjauksilla on saatu tarkennettua mallia aiemmassa mallinnuksessa epätarkoilla reuna-alueilla.

Keiniänrannan Natura-alue on perustettu luontotyyppien suojelemiseksi. Natura-alueelle ja Syrjäharjun luonnonsuojelualueelle ei sijoiteta hankkeeseen liittyviä toimintoja. Natura-arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on voitu sulkea pois lupamääräyksin. Tämän perusteella ja hankkeen laatu huomioon ottaen hallinto-oikeus pitää Natura- ja luontoselvityksiä lupaharkinnan kannalta riittävän kattavina ja luotettavina lupaharkintaa varten. Yli-meeytyksen tarkoituksena on varmistaa, että pohjaveden pintataso Natura-alueella pysyy riittäväällä tasolla ja turvaa purkautuvan veden Natura-alueelle. Esitetty selvitys yli-meeytyksestä on riittävä.

Hankkeeseen liittyvät kaivot, vesiputket ja sadetuslaitteistot sijoitetaan maan pinnalle tai sen alle. Tämän vuoksi hankkeella ei ennalta arvioiden tule maan merkittäviä vaikutuksia liito-oraviin tai lepakoihin lukuun ottamatta rakennusaikana aiheutuvia tilapäisiä häiriöitä ja mahdollisesti kolopuiden kaatamisesta aiheutuvaa haittaa. Viimeksi mainittu haitta on kuitenkin riittävästi hallittavissa lupamääräyksin. Tämän vuoksi hallinto-oikeus katsoo, että erityisten liito-orava- ja lepakkoselvitysten puuttuminen ei ole sellainen puute, jonka perusteella aluehallintoviraston päätös olisi kumottava.

Edellä esitetyn perusteella hallinto-oikeus arvioi, että hakemukseen liitetty selvitys on tehty asianmukaisesti ja antaa riittävät tiedot asian ratkaisemiseksi. Selvitysten luotettavuutta ei ole syytä epäillä. Selvityksiä on tarpeellisin osin päivitetty. Lisäselvityksiä ei ole tarpeen hankkia hallinto-oikeuden toimesta.

Vaiikutukset Keiniänrannan Natura-alueeseen ja muihin luonnonarvioihin

Päätöksessään 30.8.2018 korkein hallinto-oikeus perusteli Tavase Oy:n hakemuksen hylkäämistä Pälkäneen suunniteltujen toimintojen osalta sillä, että Keiniänrannan Natura-alue on kokonaispinta-alaltaan suhteellisen pieni (27 hehtaaria) ja kokonaisuutena olennaisesti pohjavesistä riippuvainen ekosysteemi, mikä tarkoittaa, että alueen suojelun perusteena olevat luontotyypit ovat herkkiä pohjaveden määrässä ja laadussa tapahtuville muutoksille ja tekopohjavesihankkeen mahdolliset haitalliset vaikutukset voivat aiheuttaa pysyviä muutoksia alueen kasvillisuudessa suurella osalla aluetta. Tuotantoalueen 3 suunniteltu tuotantomäärä 20 000 kuutiometriä vuorokaudessa oli moninkertainen Keiniänrannan suuntaan purkautuvaan vesimäärään nähden. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että selvitykset eivät olleet riittävät eikä hankkeen mahdollisia haitallisia vaikutuksia Keiniänrannan Natura-alueeseen voitu riittäväällä varmuudella sulkea pois. Keiniänrannan vesitaseeseen kohdistuvien vaikutusten rajoittaminen ja varmistaminen riittävän täsmällisin lupamääräyksin ei käytettävissä olevan tiedon perusteella ollut mahdollista.

Pälkäneen kunnan rakennus- ja ympäristöjaosto on lupahakemuksesta antamassaan lausunnossa 1.4.2020 § 59 muun muassa esittänyt, että Keiniänrannan Natura-alueella ei ole tehty uusia tutkimuksia korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen. Kasvillisuusselvitykset on tehty vuosien 2006-2011 aikana ja avovesipintojen, vedenlaadun ja virtaaman osalta mittauksia on suoritettu vuosien 2006-2012 aikana. Ainoa uusi aineisto on uusi pohjavesimallinnus, joka sekkin perustuu pääasiassa vanhojen tutkimusten uusiin tulkitointeihin.

Hallinto-oikeudelle toimitetuissa valituskirjelmissä on myös viitattu näihin tekijöihin.

Hallinto-oikeus toteaa, että asiassa esitetyt selvitykset perustuvat pääosin vuonna 2012 tai sitä ennen tehtyihin tutkimuksiin. Asiassa ei ole kuitenkaan ilmennyt, että Keiniänrannan luonnonolosuhteissa olisi tapahtunut muutoksia vuoden 2012 jälkeen tai että tutkimustulokset olisivat virheellisiä. Nämä seikat huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että selvitystä on edelleen pidettävä luotettavana.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen tehdyt uudet selvitykset, vaikka ne eivät ole kovin kattavat, ovat kuitenkin riittävät vähentämään selvityksiin liittyvää epävarmuutta. Epävarmuustekijöitä ei kuitenkaan ole mahdollista sulkea täysin pois. Uudessa hakemuksessa tekopohjaveden tuotantomäärä on 60 prosenttia (12 000 m³/vrk) alkuperäisen hakemuksen mukaisesta tuotantomäärästä, ja hankkeen toiminnot on siirretty kauemmaksi Keiniänrannan Natura-alueen rajasta.

Asiakirjoista saadun selvityksen perusteella Vehoniemen -Isokankaan harjualueen tekopohjavesilaitoksen rakentamisesta ja käyttämisestä voi aiheutua kielteisiä vaikutuksia Keiniänrannan pohjavesiin ja alueen ympäristöön. Valituksissa esiin tuodut Keiniänrannan luonnonarvojen riippuvuus pohjavesiolosuhteista ja Keiniänrannan alueen pohjavesien herkkyyks ovat ratkaisun punninnassa hakemuksen epäämistä puoltavia seikkoja. Toisaalta hankkeen toteuttaminen huomattavasti alkuperäistä hanketta rajoitetumpana ja uusista selvityksistä johtuva epävarmuuden väheneminen puoltavat vesitalousluvan myöntämistä hankkeelle. Hallinto-oikeuden arvion mukaan Keiniänrannan vesitaseeseen kohdistuvia vaikutuksia on uusitun suunnitelman perusteella mahdollista rajoittaa ja varmistaa rajoitukset lupamääräyksin siten, että hankkeesta ei suunnitelman mukaisesti toimien aiheudu sellaisia Keiniänrannan Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia, jotka estävät vesitalousluvan myöntämisen.

Keiniänrannan Natura-alueen lisäksi suunnitellun toiminta-alueen läheisyydessä sijaitsee Syvänharjun luonnonsuojelualue. Luonnonsuojelualueiden ulkopuolellakin voi esiintyä suojeltavia lajeja, kuten liito-oravia tai lepakoita. Hallinto-oikeus arvioi, että näihinkin kohdistuvat vaikutukset ovat saadun selvityksen perusteella riittävällä varmuudella rajoitettavissa ja varmistettavissa lupamääräyksin.

Yksittäisiä lupamääräyksiä koskevat perustelut on esitetty jäljempänä.

Intressivertailu ja hankkeen vaikutukset

Hanke ei varsinaisesti palvele kenenkään yksityistä etua. Sen sijaan hanke palvelee yleistä etua, koska se toteutuessaan parantaa Tampereen seudun vesihuollon kapasiteettia. Koska maaperään imeytettävä vesi viipyy maaperässä jonkin aikaa, parantaa hankkeen toteutuminen myös vedenjakelun toimintavarmuutta pintaveden käyttöön verrattuna, koska maaperässä oleva tekopohjavesi toimisi vesivarastona pumppauslaitoksen ollessa poissa toiminnasta.

Asiassa saadun selvityksen perusteella tekopohjavesi vastaa laadultaan luonnollisesti syntynyttä pohjavettä. Koska pohjavedestä tehty talousvesi on yleisesti laadultaan parempaa kuin pintavedestä tehty talousvesi, parantaa hanke

toteutuessaan myös talousveden laatua jakelualueella.

Osa alkuperäisistä osakaskunnista ovat irtautuneet tai irtautumassa hankkeesta, mikä pienentää hankkeesta saatavaa yleistä etua. Ottaen huomioon jäljellä olevat kunnat, on hankkeesta saatava yleinen etu kuitenkin edelleen huomattava.

Tuotantoalueen TUA3 toiminnot sijoitetaan metsämaalle, joten rakentaminen edellyttää puuston poistamista, mikä muuttaa maisemakuvaa. Rakennusaikana syntyy myös tilapäistä meluhaittaa. Sadetus muuttaa alueen mikroilmastoa kostemmaksi ja vaikuttaa siten kasvillisuuteen ja välillisesti pieneläimistöön, mutta vaikutukset ovat paikallisia. Koska sadetusimetus on toissijainen imeytysmuoto, eivät edellä mainitut vaikutukset tule ennalta arvioiden olevan kovin merkittäviä. Kaivoimetyksessä vastaavia ongelmia ei synny. Imeytyksen seurauksena pohjaveden pinta nousee imeytysalueilla ja vastaavasti laskee kaivoalueiden ympäristössä, mutta ottaen huomioon maakerrosten paksuus, ei tällä ennalta arvioiden tule olemaan vaikutuksia kasvillisuuteen. Samasta syystä hanke ei ennalta arvioiden aiheuta maaperän liukumassatuntemusta.

Hallinto-oikeus pitää asiassa saadun selvityksen perusteella laajempia haittoja yksityisille epätodennäköisinä. Joka tapauksessa haitat koskisivat merkittävästi pienempää väestömäärää kuin hankkeesta saatava hyöty.

Hankkeen toteuttamiskustannuksia ei vesilain 3 luvun 6 ja 7 §:n sanamuodon perusteella oteta huomioon hankkeen hyötyjä ja haittoja arvioitaessa.

Johtopäätös intressivertailun osalta

Edellä ja aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa esitetyn perusteella hallinto-oikeus katsoo, että hankkeesta saatava hyöty ylittää merkittävästi siitä aiheutuvat haitat. Luvan myöntämiselle ei ole kaavoituksellista estettä eikä vesilaista, luonnonsuojelulaista taikka muusta laista aiheutuvaa estettä. Lupa on siksi myönnettävä.

Yksittäiset lupamääräykset

Lupamääräys 9 on annettu liito-oravan mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tuhoutumisen estämiseksi. Hallinto-oikeus katsoo, että koska lepakkojen esiintymistä alueella ei ole selvitetty tarkemmin ja koska lepakot ovat yhtä lailla suojeltuja kuin liito-orava, on ympäristöoikeudellinen varovaisuusperiaate huomioon ottaen yhtä lailla perusteltua tarkistaa, ettei lepakoidenkaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävitetä tai heikennetä rakenteita toteutettaessa. Hallinto-oikeus on tämän vuoksi täydentänyt lupamääräystä 9 päätöslauselmasta ilmenevällä tavalla.

Lupamääräyksen 22 mukaan luvan saajan tulee panna lupamääräysten muutoshakemus vireille aluehallintovirastoon, mikäli tarkkailutulokset osoittavat, ettei luvanmukainen tuotantomäärä ole toteutettavissa. Ei ole perusteltua edellyttää lupamääräysten tarkistamista, jos koetoiminta osoittaa, että tuotantomäärä voidaan toteuttaa lupamääräysten mukaisesti. Näin ollen lupaan ei ole tarvetta lisätä enempiä määräyksiä luvan tarkistamisesta.

Lupamääräyksessä 26 on mahdollistettu tekopohjaveden ottaminen suoraan kaivoalueelta KA3.1 ilman lupamääräyksessä 25 tarkoitettua jälleenimeytystä

ja sen jälkeistä lupamääräyksessä 27 tarkoitettua tekopohjaveden ottoa kaivoalueilta KA3.2 – KA3.4. Tämä mahdollisuus ei kuitenkaan sinällään tarkoita sitä, että jälleenimeytysalueet JIA4.2 ja JIA4.3 tai kaivoalueet KA3.2 – KA3.4 olisivat tarpeettomia. Lupaa ei siten ole syytä muuttaa tai hakemusta hylätä jälleenimeytysalueiden JIA4.2 tai JIA4.3 taikka kaivoalueiden KA3.2 – KA3.4 osalta.

Lupamääräykset 27 – 29 on kirjoitettu vesitalouslupa-asioissa yleisesti noudatetun käytännön mukaisesti. Asiassa ei ole ilmennyt syytä tarkentaa näitä määräyksiä.

Lupamääräyksessä 31 on asetettu vedenpinnan sallitut vaihteluvälit havaintoputkille numero 122, 131, 353, 374 ja 375 ja lisäksi tavoitetasot kaivoaluetta lähempänä oleville havaintoputkille numero 131, 374 ja 375. Ottaen huomioon putkien etäisyydet kaivoalueista ja asiassa saatu selvitys, ei tavoitetasojen asettaminen havaintoputkille numero 122 ja 353 ole tarpeen.

Keski-Suomen ympäristökeskus on YVA-yhteysviranomaisena antamassaan lausunnossa 9.7.2003 muun muassa esittänyt, että hankesuunnitelmaan tulee kirjata luonnonarvojen suojaamiseksi selkeä osio työnaikaisesta ohjauksesta sekä tärkeimpien osakohteiden suojaamisesta työmaaliikenteeltä ja muilta toimenpiteiltä. Myös imeytysten käytännön järjestelyt tulee ohjeistaa siten, että mahdollisen tekopohjavesilaitoksen toiminnalla ei tarpeettomasti heikennetä alueen luontotyyppjä tai lajien elinympäristöjä.

Lupamääräys 35 on riittävä luontoarvojen suojaamiseksi ympäristökeskuksen lausunnossa edellytetyllä tavalla. Lupaa ei ole syytä muuttaa tällä perusteella.

Lupamääräyksen 40 mukaan luvassa määrätyt korvaukset ovat kertakaikkisia, joten haitankärsijöillä ei lähtökohtaisesti ole oikeutta lisäkorvauksiin. Haitankärsijöillä on kuitenkin tästä huolimatta vesilain 13 luvun 8 §:n 1 momentin ja lupamääräyksen 43 nojalla oikeus hakea lisäkorvauksia ennakoimattomista vahingoista. Luvassa määrättyjen korvausten perusteet ilmenevät päätöksen liitteistä 6 ja 7. Hallinto-oikeus katsoo, että yksityiskohtaisempien määräysten antaminen ei ole tarpeen.

Lupamääräyksessä 42 määrätään, että mikäli tekopohjavesilaitoksen toiminta huomattavasti vaikeuttaa yksityisen talousvesikaivon käyttöä, tulee luvan saajan käynnistää neuvottelut kaivon omistajan kanssa ja tehdä tarpeelliset toimenpiteet vedensaannin turvaamiseksi tai maksettava sovittavat korvaukset.

Lupamääräyksessä 42 kuvattu menettely on luonnostaan aikaa vievä. Esimerkiksi maataloudessa kaivon käytön estyminen voi kuitenkin hyvinkin nopeasti johtaa maatalousyrittäjän kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen. Tällaisessa tilanteessa neuvotteluprosessi on liian hidas eikä se ei riittävästi turvaa talousvesikaivon käyttäjän oikeutta. Hallinto-oikeus on tämän vuoksi lisännyt lupamääräykseen 42 veloitteen luvan saajalle toimittaa haitan kärsijälle talousvettä, kunnes vedensaanti on saatu muulla tavalla turvattua.

Lupamääräyksen 42 muuttaminen on perusteltua myös siksi, että hallinto-oikeus on päätöksessään 13.12.2021 numero 21/0072/1 tehnyt vastaavan muutoksen Tavase Oy:n Kangasalan toimintoja koskevan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen 13.12.2019 numero 286/2019 samansisältöiseen

lupamääräykseen 54.

Luvasta ei ilmene, että Keiniänrantaa suojaavat lupamääräykset eivät koskisi valmistelu- taikka koetoimintavaihetta, joten lupamääräysten on yleisen oikeuskäytännön mukana katsottava koskevan näitäkin vaiheita. Tämän vuoksi lupaa ei ole syytä tarkentaa tältä osin.

Asiassa saadun selvityksen perusteella putkilinjoilla ei ennalta arvioiden tule olemaan vaikutusta peltojen vesitaseeseen, minkä vuoksi lupamääräyksiä ei ole tarpeen muuttaa tältä osin.

Asiassa saadun selvityksen perusteella raakaveden imeyttämistä ei aiheudu pilaantumiskärsiä, minkä vuoksi ei ole tarpeen antaa lupamääräyksiä pilaantumisen estämiseksi tältä osin. Asiassa ei myöskään ole ilmennyt syytä antaa lisämääräyksiä yli-imeytyksen vaikutusten tutkimiseksi.

Hallinto-oikeus arvioi tarkkailusuunnitelman riittäväksi, eikä sitä näin olleen ole tarpeen muuttaa.

Kierrätyskokeiden tulosten ja tutkimustietojen arviointi sekä luvan muuttamistarpeiden arviointi kuuluvat valvontaviranomaisen tehtäviin, joten niistä ei ole tarpeen antaa määräyksiä lupapäätöksessä. Tutkimistulosten lähettäminen erikseen Pälkäneen kunnalle ja asianosaisille ei ole perusteltua, koska ne ovat saatavissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristövirastosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

Korvaukset

██████████ ja Sydän-Hämeen Safarit Oy:n valituskirjelmässä tarkoitetut liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät haitat eivät ole sellaisia vesilain 13 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja haittoja, joista vesitalousluvassa voitaisiin määrätä maksettavaksi korvauksia. Tällaiset haitat eivät ole korvattavissa muidenkään vesilain säännösten nojalla. Vaatimus on siksi hylättävä.

██████████ valituksessa esitetyt vaatimukset siitä, että hän saisi lisätietoa metsämaan korvausten perusteista ja siitä, mitä käyttöoikeusalueilla saa tehdä, eivät ole sellaisia asioita, joista voidaan määrätä vesitalousluvassa.

Korvaukset perustuvat Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n selvitykseen, jonka sisältöä on esitelty edellä perusteluiden ”Asiassa saatu selvitys” -osiossa. Hallinto-oikeus katsoo, että arvio 12 000 €/ha on peltomaan osalta oikea ottaen huomioon toteutuneista kaupoista saatu selvitys, se että peltomaata tulee korvattavaksi vain johtolinjoilla ja se, että maa on ennalta arvioiden viljeltävissä töiden jälkeen kuten aikaisemminkin. Se, että Maanmittauslaitos on käyttänyt samalla alueella arvoa 18 000 €/ha teialueita lunastettaessa, ei anna aiheutta arvioida asiaa toisin, koska teialueet poistuvat pysyvästi viljelyskäytöstä. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon, että lupaa myönnettäessä ennakoimattomista edunmenetyksistä on mahdollista hakea jälkikäteen korvausta vesilain 13 luvun 8 §:n nojalla, ei lupapäätöksessä määrättyjä korvauksia ole perusteltua korottaa peltomaan, sadonmenetyksen ja maan tiivistymisen osalta.

██████████ on esittänyt, että sadonmenetyksikorvaus on liian alhainen ja on esittänyt, että sadon- ja tukien menetyksestä maksettava korvaus on korotettava 2 000

€/ha. Tämän vaatimuksen perusteeksi ei kuitenkaan ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia, eikä asiassa ole muutoinkaan ilmennyt sellaista selvitystä, jonka perusteella korvausta voitaisiin tältä osin pitää liian pienenä.

Hallinto-oikeus katsoo, että muutoksenhakijat eivät ole esittäneet yksityiskohtaista selvitystä, jonka perustella olisi katsottava, että korvaukset on muutoin arvioitu liian alhaisiksi. Maan hypoteettinen arvonnousu siinä tapauksessa, että Pälkäneen kunta mahdollisesti tulevaisuudessa kaavoittaa nyt kyseessä olevia alueita asuinalueiksi, ei ole sellainen korvattava edunmenetys, jota tarkoitetaan vesilain 13 luvun 9 §:ssä.

Edellä esitetyn perusteella ja koska asiassa ei ole ilmennyt muuta syytä pitää korvauksia liian alhaisina, on korvausten korottamista koskevat vaatimukset hylättävä.

Johtopäätös

Vesilain 3 luvun 4 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiseksi täyttyvät, joten aluehallintoviraston on tullut myöntää haettu vesitalouslupa. Toimittaessa lupamääräysten mukaisesti hallinto-oikeuden niihin tekemine muutoksineen, ei hankkeesta ennalta arvioiden aiheudu vesilaissa, luonnonsuojelulaissa tai muussa laissa kiellettyä seurausta.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.

Valmisteluluvan täytäntöönpanon kieltäminen

Hallinto-oikeus hylkää vaatimukset valmisteluluvan täytäntöönpanon keskeyttämisestä.

Perustelut

Asian tultua tällä päätöksellä ratkaistuksi, ei täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevien vaatimusten hyväksyminen ole tarpeen.

Sovelletut oikeusohjeet

Vesilaki 3 luku 16 ja 17 §

Oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää [REDACTED] ja hänen asiakumppaniensa vaatimukset oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Perustelut

Hallinto-oikeuden asiassa antama ratkaisu ja sen perustelut huomion ottaen ei ole kohtuutonta, että [REDACTED] asiakumppaneineen joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa hallinto-oikeudessa vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 § 1 momentti.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksen tiedoksiantaminen

██████████ ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry:n on viipymättä tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos he tämän laiminlyövät, he ovat velvollisia korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 §, hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §).

Päätöksestä ilmoittaminen

Kangasalan kaupunginhallituksen ja Pälkäneen kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **25.7.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Diaarinumerot

00851/20/5208

00854/20/5208

00858/20/5208

00860/20/5208

00862/20/5208

00864/20/5208

00865/20/5208

00866/20/5208

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pertti Piippo ja Patrick Sahlström sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Susanna Airiola. Asian on esitellyt Patrick Sahlström.

Pertti Piippo

Susanna Airiola

Patrick Sahlström

Toimituskirjan antaja:

Inkeri Eriksson
lainkäyttösihteeri

Diaarinumerot

00851/20/5208
00854/20/5208
00858/20/5208
00860/20/5208
00862/20/5208
00864/20/5208
00865/20/5208
00866/20/5208

Jakelu

Päätös ja maksu

■■■■■■■■■■ ym., maksutta
Prosessiosoite: ■■■■■■■■■■

Pälkäneen kunta, maksutta
Prosessiosoite: Asianajaja Heikki Penttilä
Asianajotoimisto Heikki Penttilä Oy

■■■■■■■■■■, maksutta

■■■■■■■■■■ ym, maksutta
Prosessiosoite: ■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■ ja Sydän-Hämeen Safarit Oy, maksutta

Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, maksutta

Pälkäneen seurakunta, maksutta

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja Pälkäneen seudun
ympäristöyhdistys ry, maksutta

Jäljennös maksutta

Tavase Oy

Pälkäneen kunnan terveydensuojeluviranomainen

Pälkäneen kunnan kaavoitusviranomainen

Pälkäneen kunnanhallitus

Kangasalan kaupunginhallitus

Kangasalan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Kangasalan kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kangasalan kunnan kaavoitusviranomainen

Metsähallitus

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Väylävirasto

Museovirasto/Pirkanmaan maakuntamuseo

Kangasalan vesi -liikennelaitos

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Kalatalousryhmä, sähköisesti

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
YVA-viranomainen, sähköisesti

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

IE

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>